

การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน
ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด :
กรณีศึกษาข่าวเพชรฆาตๆ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ

ธีรธนา ชุนทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสารนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์สารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2550

**The Comparison Study about Process of Investigating News Between Two Cases of
Coverage of Khaosod Newspaper : The Saudi Arabian Stolen Diamonds And The
Death of Hangthong Thammawattana**

Teratana Khuntong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication)
Department of Information Communication
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตาย ของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์
ชื่อผู้เขียน	ธีรธนา ขุนทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.กฤติพิชญ์ ศาสตราวุฒิจิ
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์สารสนเทศ
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึง กระบวนการ ขั้นตอน อุปสรรค และปัญหา ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการนำเสนอข่าวของนักศึกษานิเทศศาสตร์ และผู้ที่สนใจในการทำงานของวิชาชีพสื่อสารมวลชน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า กระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ในทั้ง 2 กรณีนั้น มีขั้นตอนการทำงานที่เหมือนกัน สามารถสรุปได้ 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การคัดประเด็น และทิศทางการนำเสนอข่าว 2) การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน 3) การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว 4) การตรวจสอบข้อมูล และ 5) การนำเสนอข้อมูล ในการคัดประเด็น และทิศทางการนำเสนอข่าวของทั้ง 2 กรณี พบว่า มีการพิจารณาประเด็นโดยคำนึงถึงหลักของคุณค่าความเป็นข่าว ความเป็นเหตุการ์ณที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ในความสนใจของประชาชน คดีข่าวเพชรซาอุฯ เป็นข่าวอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศซาอุดีอาระเบีย อีกทั้งผู้กระทำความผิดคือ ตำรวจซึ่งถือเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้ต้องมีการวางแผนในการทำงาน โดยคัดเลือกทีมงานที่มีความรู้ มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ เพื่อที่จะทำให้เข้าถึงแหล่งข่าวได้ง่าย เนื่องจากนักข่าวที่มี คุณสมบัติดังกล่าวจะรู้เทคนิค และมีความสนิทสนม คั่นเคยกับแหล่งข่าวเป็นอย่างดี ทำให้แหล่งข่าวเกิดความไว้วางใจ และยอมเปิดเผยข้อมูล แหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ พบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งข่าวประเภทบุคคล ประกอบด้วย แหล่งข่าวเปิด และแหล่งข่าวปิด 2) แหล่งข่าวประเภทพยานหลักฐาน และเอกสารต่างๆ เช่น จดหมาย หนังสือราชการ

นอกจากนี้ ยังพบว่า เมื่อได้ข้อมูลมาจากแหล่งข่าวต้องทำการตรวจสอบข้อมูลซ้ำอีกครั้งหนึ่ง จากแหล่งข่าวที่ตนเองรู้จัก หรือแหล่งข่าวที่มีความอาวุโสกว่าแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลมา ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาด นำไปสู่การฟ้องร้องหมิ่นประมาทได้ หลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะนำข้อมูลทั้งหมดเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ซึ่งในการนำเสนอข่าว พบว่า มีการแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ภาค และในการนำเสนอข่าวนั้นต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ต้องเคารพในจรรยาบรรณของอาชีพตนเอง เมื่อแหล่งข่าวขอร้องไม่ให้นำเสนอก็ต้องไม่นำเสนอ แต่ถ้าจำเป็นจะต้องนำเสนอ ก็ควรเลี่ยงโดยใช้คำว่า “แหล่งข่าวแจ้งว่า” หรือ “รายงานข่าวแจ้งว่า” แทน

ส่วนคดีข่าวการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ พบว่า เป็นข่าวอาชญากรรมที่สังคมให้ความสนใจ เนื่องจากนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เคยเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นอดีต ส.ส. พรรคประชากรไทย การเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เป็นการตายอย่างมีเงื่อนงำ ในการวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวน สอบสวนมีขั้นตอนเช่นเดียวกับคดีข่าวเพชรซาอุฯ คือ การคัดเลือกทีมข่าวที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์ ใช้เทคนิค และรู้วิธีในการเข้าถึงแหล่งข่าว ในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวของคดีนี้ พบว่า สามารถแบ่งออกเป็น แหล่งข่าวประเภทบุคคล การค้นหาข้อมูลจากพยานหลักฐาน เอกสารต่างๆ และการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และเนื่องจากคดีนี้เป็นคดีที่มีเงื่อนงำ ทำให้ต้องมีการผ่านสูตรศพหลายครั้งเพื่อหาสาเหตุ โดยใช้หลักนิติเวชมาเป็นเครื่องมือพิสูจน์ในการผ่าศพ ผลจากการชันสูตรศพในแต่ละครั้งทำให้ผู้สื่อข่าวจะต้องใช้ความพยายามในการรายงานข่าวให้กับสาธารณชนได้รับทราบ ซึ่งในการค้นหาข้อมูลจากแหล่ง ข่าวนั้น เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากคนในตระกูลธรรมวัฒน์ ต่างฝ่ายต่างให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับตนเอง ดังนั้น ก่อนการนำเสนอข่าวบรรณาธิการจะต้องตรวจสอบข้อมูลให้แน่ใจก่อนเพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้องในคดีหมิ่นประมาท การนำเสนอข้อมูลของคดีนี้ พบว่า ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ภาค เช่นเดียวกับกรณีคดีข่าวเพชรซาอุฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ

ปัญหา และอุปสรรคที่พบใน 2 กรณี มีความแตกต่างกันในเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในคดีการเสียชีวิตของ นายห้างทอง ซึ่งแตกต่างกับคดีเพชรซาอุฯ ที่สมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การทำคดีเพชรซาอุฯ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอิทธิพลทำให้ยากต่อการขุดคุ้ยข้อมูล ทำให้แหล่งข่าวไม่กล้าที่จะให้ข้อมูล เนื่องจากเกรงกลัวต่ออิทธิพล และภยันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เสี่ยงต่อการถูกทำร้าย แตกต่างกับคดีของนายห้างทอง เนื่องจากแหล่งข่าวต่างฝ่ายต่างอยากให้ข้อมูล และนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง อุปสรรคนี้จึงไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการนำเสนอข่าวทั้ง 2 กรณีนี้ยังส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าวด้วยเช่นกัน

Thesis Title : The Comparison Study about Process of Investigating News Between Two Cases of Coverage of Khaosod Newspaper : The Saudi Arabian Stolen Diamonds And The Death of Hangthong Thammawattana

Author : Teratana Khuntong

Thesis – Advisor : Assistant Professor Dr. Kullatip Sataruji

Department : Information Communication

Academic Year : 2006

Abstract

This research is the Comparison Study about Process of Investigating News Between Two Cases of Coverage : The Saudi Arabian Stolen Diamonds And The Death of Hangthong Thammawattana. It aimed to know the methods and problems in the process of the investigating news while the investigating news is the most valuable and important for the asset of journalism. To study this issue would be useful for academics and practitioners in journalism.

By using quality research with information from archive news and interview journalists and source people, it found that the process of these two cases was similar in terms of production.

It started with 1) Analyzing the situation to conduct direction of news 2) Finding news sources 3) Examining sources and information and finally 4) Presenting news

The differences between the news coverage of Saudi Stolen Diamonds and the news of Hangthong Death were about the kinds of sources that affected to the process of examining information and presenting news. While most of sources in Saudi Stolen Diamonds news were needed to be unnamed because of their security, the sources of Hangthong Death were opened but very conflicting and against each other.

The Saudi Stolen Diamonds case had big impact to the country because it damaged the relations between Thailand and Saudi Arabia. The relating event about the murder of the wife and son of the diamond jeweler by the police officers themselves, made this case become more complicated. Khaosod newspaper made the investigative news that led to arrest one of the most important police officer in Thailand. Making this news, journalists had to protect the sources

with ethics. It also showed that although during that time (started in 1989), there was no information technology, journalists could do their jobs well.

For the Hangthong Death event, it took place when there were many tools of information technology. It could be said that technology made the process of making news become more convenient. However human resources; the journalists, are still the most important key of investigating news. While Hangthong Death case had many news sources who competed to give information, journalists were the part of the process to decide which information could be reviewed and which cannot because the risk of suing.

To disclose the news affected to people in high position or people who had much power also make risk to the media in term of security and legal action to stop reporting. This condition was also the problem that found during the making news process. However the media and journalists could overcome this problem by standing to report the truth that pass through the process of considering, examining and reporting smartly and carefully.

กิตติกรรมประกาศ

เส้นทางอันยาวไกลในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ สอนให้รู้จักกับคำว่าอดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคทั้งปวง ทุกอย่างจะสำเร็จลุล่วงมิได้ หากปราศจากความกรุณาเอาใจใส่ของ ผศ.ดร.กุลทิพย์ ศาสตราวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยให้คำแนะนำจนกระทั่งทุกอย่างทำสำเร็จเสร็จออกมาเป็นรูปเล่มขอบพระคุณ ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์ ที่ช่วยชี้แนะในรอบของงาน อีกทั้งต้องขอบพระคุณ ศ.สุกัญญา สูดบรรทัด ประธาน ผศ.ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว อาจารย์อรุณ งามดี กรรมการ ที่สละเวลาอันมีค่าในการสอบวิทยานิพนธ์ คอยให้คำชี้แนะเพิ่มเติมเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด

ขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่เปิดโอกาสให้ได้ศึกษาหาความรู้ รวมทั้งพี่เพื่อน น้อง ในชายคา “ข่าวสด” ที่สละเวลาอันมีค่าคอยให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือเอื้อประโยชน์ในการสืบค้นข้อมูล ขอบคุณทุกกำลังใจของคนใกล้ตัว ที่ไม่เคยทอดทิ้งยามท้อแท้กับอุปสรรคนานับประการในการทำงานชิ้นนี้ กราบขอบพระคุณบุพการี และคนในตระกูล “ขุนทอง” ที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา

หากกุศลผลบุญมีจริงขอให้อันนิสงค์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จงส่งผลไปถึงดวงวิญญาณของนางดาราวดี ศรีธนะจันทร์ ด.ช.สันติ ศรีธนะจันทร์ 2 แม่ลูกที่ตกเป็นเหยื่อกรรมในคดีเพชรซาอุฯ รวมทั้งนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ที่เสียชีวิตไปแล้ว ถึงแม้ร่างของท่านจะสิ้นสลายไป แต่สาเหตุแห่งการตายจะกลายเป็นตำราเล่มใหญ่แห่งการเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง โดยเฉพาะคนในวงการสื่อสารมวลชนจะได้นำไปเป็นกรณีศึกษาเป็นตัวอย่างในการทำข่าวเจาะสืบต่อไป ขอให้ท่านจงเป็นสุข ในสัมปรายภพ

ธีรธนา ขุนทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์งานวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	8
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าว.....	20
2.3 บทบาทของนักสื่อสารมวลชน (บทบาทของผู้เฝ้าประตู).....	28
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวน.....	30
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข่าว.....	36
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	41
3.1 การศึกษาจากคลิปปิ้งข่าว.....	42
3.2 ข้อมูลด้านบุคคล.....	43
3.3 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร Documentary Analysis.....	46
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การตรวจสอบข้อมูล.....	47
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
3.8 การนำเสนอข้อมูล.....	48
4. ผลการวิจัย.....	49
4.1 ข้าวจิ้งหรีดสืบสวนสอบสวนข้าวจิ้งหรีด.....	50
4.2 กระบวนการทำข้าวจิ้งหรีดสืบสวนสอบสวนข้าวจิ้งหรีด.....	56
4.3 ปัญหา และอุปสรรคของการทำข้าวจิ้งหรีด.....	78
4.4 ข้าวจิ้งหรีดสืบสวนสอบสวนข้าวจิ้งหรีดการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์.....	84
4.5 กระบวนการทำข้าวจิ้งหรีดสืบสวนสอบสวนข้าวจิ้งหรีดการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์.....	93
4.6 ปัญหา และอุปสรรคของการทำข้าวจิ้งหรีด.....	114
5. สรุปผลการวิจัย.....	121
5.1 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	140
5.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	141
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	141
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	145
ประวัติผู้เขียน.....	237

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

5.1 ตารางเปรียบเทียบความเหมือน และแตกต่างในการทำข่าวเจาะ
คดีเพชรซาอุฯ และคดีการตายของ นายห้างทอง.....126

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แบบจำลองการเฝ้าประตูของไวท์.....	28
4.1 ภาพแสดงการพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสด กับฉบับอื่นๆ ในช่วงที่เจ้าหน้าที่ติดตามหาเพชรที่หายไป.....	72
4.2 ภาพแสดงการพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสด กับฉบับอื่นๆ ในเหตุการณ์สองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ถูกลักพาตัว และถูกสังหารในปี 2537.....	73
4.3 ภาพแสดงการพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสด กับฉบับอื่นๆ ในกรณีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวิวัฒน์.....	110
4.4 ภาพแสดงการเปรียบเทียบกระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน.....	116

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญของการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

ปัจจุบันเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร คือกลไกสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในโลก มีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยสื่อที่หลากหลายขึ้น รวดเร็วขึ้น เจาะกลุ่มเป้าหมายได้เฉพาะกลุ่มมากขึ้น หนังสือพิมพ์ (Newspapers) ซึ่งถือเป็นสื่อมวลชนยุคแรก ไม่เพียงต้องเผชิญกับคู่แข่งสื่อดั้งเดิมเช่น วิทยุ โทรทัศน์ แต่ยังรวมถึงคู่แข่งจากสื่อใหม่อย่าง อินเทอร์เน็ตที่ส่งข่าวสารไร้สายได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทำให้สื่อหนังสือพิมพ์อยู่รอดหลังจากผ่านช่วงเวลายาวนานมาจนถึงปัจจุบัน คือการรักษาเนื้อหา และรูปแบบของการหนังสือพิมพ์ (Journalism) ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงลึก ผ่านกระบวนการตรวจสอบวิเคราะห์วิจารณ์ได้เข้มข้นกว่าสื่อชนิดอื่นๆ ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ยังคงมีบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นที่พักของประชาชนได้ชัดเจนในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง

ในช่วงเวลาที่สถานการณ์การเมืองอยู่ในภาวะปกติ และผู้คนนิยมบริโภคข่าวที่ทันต่อสถานการณ์รายวัน หนังสือพิมพ์อาจเป็นสื่อที่เสียเปรียบ และจะเสียเปรียบมากขึ้นเรื่อยๆ หากปล่อยให้บทบาทและข้อได้เปรียบของตนเองถูกกลืนไปในภาวะ “วิ่งตามข่าว” หรือรายงานตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบเฉพาะหน้า ตามกระแส ซ้ำซ้อนกับสื่ออื่นๆ แทนที่จะ “นำเสนอประเด็นข่าวเชิงลึก” ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสื่อมวลชน

ด้วยเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ และการทำงานที่ต้องแข่งขันกับเวลา ทำให้สื่อมวลชนเน้นการรายงานข่าวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแบบเฉพาะหน้า เพียงเพื่อให้ผู้บริโภคข่าวสารได้รู้ว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร” โดยมีเทคโนโลยีเอื้ออำนวยความเร่งด่วน แม้ว่าจะมีผลดีในแง่รวดเร็วทันสถานการณ์ แต่สิ่งที่ขาดไปคือ ข้อมูลเบื้องหน้าเบื้องหลัง ข้อเท็จจริงบางประการ และแหล่งที่มาของข่าว แหล่งที่มาของข่าว ทำให้ข่าวมีมิติน้อย และนำเสนอซ้ำๆ ไปในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้นการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน หรือ “ข่าวเจาะ” (Investigative Reporting) ยังคงมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคข่าว เพราะแสดงถึงมูลเหตุ และที่มาที่ไปของเหตุการณ์ได้อย่างลึกซึ้งเป็นขั้นตอน เน้นการนำเสนอความจริง (Truth) รอบด้าน มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่ความถูกต้องยุติธรรมในสังคม

วิธีการทำงานของข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน สิ่งสำคัญต้องอาศัยความร่วมมือจากแหล่งข่าวแหล่งข้อมูลที่ต้องแม่นยำนำมาประกอบกัน ท่ามกลางสถานการณ์ในสนามข่าวที่อาจจะเป็นตัวนำพาไปสู่ข้อมูลเบื้องลึกที่มาของเหตุการณ์ได้อย่างคาดไม่ถึง ซึ่งการให้ได้มาซึ่งแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือนั้น สื่อมวลชนจำเป็นต้องมีความรู้ในเชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์ รวมถึงประสบการณ์ และที่ขาดไม่ได้คือจริยธรรมของสื่อมวลชนในการประเมิน และรักษาแหล่งข่าว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเปิดเผยข้อเท็จจริงเชิงลึกต่อสาธารณะ

การนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน (Investigative Reporting) หรือ “ข่าวเจาะ” ที่ต้องเข้าไปขุดคุ้ยข่าว นอกจากจะเป็นหนทางอยู่รอดของสื่อหนังสือพิมพ์แล้ว ยังเป็นบทบาทหน้าที่ของสื่อหนังสือพิมพ์ในเวลาเดียวกัน ดังที่มีคำกล่าวในวงการว่า “หนังสือพิมพ์ไม่เพียงต้องขายข่าว แต่ต้องขายข่าวที่มีประโยชน์ต่อสังคม”

หนังสือพิมพ์ข่าวสดเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน นำเสนอข่าวชาวบ้านเน้นหนักที่ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวกีฬา แต่จะให้ความสำคัญกับข่าวอาชญากรรมเป็นหลักตามลักษณะหนังสือพิมพ์หัวสีที่เน้นข่าวเอาใจผู้อ่านในระดับกลาง และระดับล่าง หนังสือพิมพ์ข่าวสดดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ โดยยึดหลักจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัดภายใต้สโลแกนการทำงาน “ข่าวสดครบทุกรส สดทุกเรื่อง” ก่อตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2533 ใช้ชื่อว่า “ข่าวสดสปอร์ตนิวส์” ต่อมาได้ตัดคำว่า “สปอร์ตนิวส์” ออก เหลือเพียงหัว “ข่าวสด” เพียงอย่างเดียว และในวันที่ 9 เมษายน 2534 หนังสือพิมพ์ข่าวสดเพิ่มหน้าจากเดิม 16 หน้า เป็น 24 หน้า ประกาศตัวเป็นหนังสือพิมพ์รายวันหัวสีที่เน้นการเสนอข่าวอาชญากรรมเต็มตัวนับแต่บัดนั้น เป็นต้นมา

จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ข่าวสดอยู่ที่การนำเสนอข่าวแบบเจาะลึก ภายใต้คำขวัญ “เกาะความจริง กัดไม่ปล่อย” ทำหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) เพื่อสังคมตลอดมา ซึ่งนอกจากการนำเสนอข่าวหน้า 1 ที่ทำอย่างตรงไปตรงมา และกล้าวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่เกรงกลัวอิทธิพลแล้ว ข่าวสดยังเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่นำเสนอรายงานพิเศษหรือ “สก็๊ปข่าว” ในชื่อ “สดจากสนามข่าว” วิเคราะห์เจาะลึกเบื้องหลังของเหตุการณ์สำคัญๆ และข่าวอาชญากรรม นำมาเขียนในรูปแบบ

ใหม่จนเป็นที่ติดอกติดใจผู้อ่าน และด้วยการรายงานข่าวแบบเจาะลึกเที่ยงตรงนี้เอง ทำให้ในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปี หนังสือพิมพ์ข่าวสดเลื่อนลำดับจากหนังสือพิมพ์ที่มียอดขายในลำดับท้ายๆ ขึ้นมาเป็นหนังสือพิมพ์หัวสีที่มียอดขายดีเป็นอันดับ 3 ของประเทศ (อ้างตามผลสำรวจของบริษัท ดีมาร์ ซึ่งเป็นบริษัท รับทำวิจัยด้านการตลาด) จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป

ผลงานข่าวที่ทำให้ประชาชนเริ่มรู้จักหนังสือพิมพ์ข่าวสดมากขึ้นนั้นมีมากมาย อาทิ ข่าวขุดคุ้ย คดีอุ้ม-ฆ่าสองแม่ลูก ตระกูลศรีชนะวัฒน์ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากคดีเพชรซาอุฯ (ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ ประจำปี 2537) ข่าวจับแก๊งลักลอบล่าสัตว์ป่าและทำลายเหมืองเถื่อนกลางป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เขตมรดกโลก (ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ ประเภทข่าวสิ่งแวดล้อมปี 2538) ข่าวฉาวโล่ของอดีตพระยันทระ อมโรภิกขุ ซึ่งถูกร้องเรียนเรื่องผู้หญิง และพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมกับสมณเพศ ข่าวฉาวของหลวงพ่อกวนาพุทธโธ ช่มชู้ 6 ค.ณ. ขาวเขา ข่าวกระชากหน้ากาก “เนรเออ” จอมลวงโลก อ้างไสยศาสตร์หลอกลวงเงินชาวบ้าน และข่มขืนผู้หญิง ข่าว “แท็กซีอีโร่ สีลวง” นายสมพงษ์ เลือดทหาร ทุเรศเก็บเงินคืนฝรั่ง รวมทั้งข่าวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างข่าวต่อต้านการวางท่อก๊าซของบริษัท ปตท. ที่นำเสนอข่าวแบบข้ามปี ซึ่งข่าวสดก็ให้ความสำคัญ และนำเสนออย่างต่อเนื่องเช่นกัน จนกระทั่งมาถึงข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อดีตนักการเมืองคนดังที่เชื่อกันว่าน่าจะมีเงื่อนงำ หนังสือพิมพ์ข่าวสด ก็หาคำตอบมาบอกสังคมได้อย่างชัดเจน

งานศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ขึ้นนี้ ผู้ทำวิจัยให้ความสนใจในคุณค่า และความสำคัญของทั้ง 2 ข่าว จุดเด่นของข่าวทั้ง 2 อยู่ตรงที่เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจในระดับสูง เนื่องจากเป็นข่าวที่เกิดจากความไม่ชอบมาพากลของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และน่าจะมีเบื้องหน้าเบื้องหลัง

กรณีศึกษาการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนกรณีศึกษาข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนข่าว 2 เหตุการณ์ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้แก่ ข่าวการขโมยเพชรซาอุฯ ที่ถูกล่ามเป็นคดีฆาตกรรมสองแม่ลูกตระกูลศรีชนะวัฒน์ และข่าวการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีจุดเด่นตรงที่เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจในระดับสูง มีความขัดแย้งระหว่างบุคคลในเหตุการณ์ และมีเบื้องหลังความเป็นมาที่ยาวนาน

ผลงานนำเสนอข่าวเพชรซาอุฯ และการฆ่าอำพรนางสองแม่ลูกศรีชนะวัฒน์ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้รับการยอมรับจากผู้อ่านอย่างสูง โดยแสดงให้เห็นทางรูปธรรมในยอดขายที่เพิ่มขึ้น และการสำรวจความเห็น (โพล) ของสถาบันการศึกษา และการเป็นแหล่งอ้างอิงในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนแขนงอื่น

แม้ว่าในช่วงเกิดเหตุ จะไม่มีเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ทันสมัย แต่ข่าวที่นำเสนอออกมามีความครบถ้วนสมบูรณ์ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของคดีขโมยเพชร จนถึงการตีแผ่พฤติกรรมนายตำรวจสนายพลที่เป็นคนบงการมาจนถึงเข้าไปปรับโทษทัณฑ์ในคุก

ส่วนข่าวคดีการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ ส.ส.กรุงเทพฯ จุดสำคัญอยู่ที่ผู้ตายเป็นคนมีชื่อเสียง และอยู่ในตระกูลที่มีความขัดแย้ง บุคคลในครอบครัวถูกฆาตกรรม หรือหายตัวลึกลับ มาแล้วอย่างน้อย 8 ราย สังคมจึงเอนเอียงเชื่อว่าเป็นคดีฆาตกรรม ขณะที่สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องนำเสนอข้อเท็จจริงเหนือกระแสสังคม ซึ่งการทำข่าวนี้ต้องอาศัยข้อมูล และแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลที่เป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ ขณะที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเป็นตัวกระตุ้นให้การทำงานรวดเร็ว และตรวจสอบข้อมูลได้ง่ายขึ้น

ผลงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนทั้ง 2 ข่าวนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการทำงานของผู้สื่อข่าวที่ต้องเข้าไปหาข่าวเพื่อขุดคุ้ยเจาะหาข้อมูลด้วยตนเอง ตามประเด็นที่เป็นข้อมูลในเชิงลึก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนที่ต้องการบอกถึงสาเหตุอันเป็นเบื้องหน้า เบื้องหลังของเหตุการณ์ นำความจริงออกมาเปิดเผยต่อสาธารณชนให้ทราบอย่างถ่องแท้ ซึ่งผลของการนำเสนอข่าวลักษณะนี้ นอกจากเป็นที่กล่าวขานในกลุ่มสื่อมวลชนด้วยกันแล้ว ยังมีผลต่อยอดขายหนังสือพิมพ์อย่างเห็นได้ชัด

ในหนังสือ “ข่าวเจาะ เจาะข่าว” (2543 : 27) ของสมหมาย ปาโรจันต์ อ้างถึงวิทยานิพนธ์ของ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ผู้บริหารหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเคยเสนอวิทยานิพนธ์ปริญญาโททางการหนังสือพิมพ์ ที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ว่า เหตุที่ข่าวสืบสวนสอบสวนเป็นที่สนใจของผู้อ่านมากนั่นเอง ทำให้การเสนอข่าวประเภทนี้จึงเป็นจุดขาย (selling point) ที่สำคัญของหนังสือพิมพ์มาตลอด มีผลทำให้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเติบโตอย่างก้าวกระโดด และอยู่รอดได้ในช่วงระยะเริ่มต้นบุกเบิกหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ จะอาศัยการเสนอข่าวสืบสวนสอบสวนเป็นจุดสร้างความนิยมแก่ผู้อ่าน เพราะข่าวประเภทนี้ให้ข่าวสารทั้งด้านลึก และด้านกว้าง สร้างความสนใจต่อผู้อ่าน

ดังนั้นสื่อมวลชนส่วนใหญ่จึงต้องการช่วงชิงที่จะเป็นเจ้าของผลงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนชิ้นสำคัญ ออกมานำเสนอต่อสาธารณชน เพื่อยกระดับมาตรฐานความน่าเชื่อถือ สร้างความนิยมขององค์กร และชื่อเสียงของหนังสือพิมพ์ให้เป็นที่ยอมรับต่อประชาชน เพื่อครองส่วนแบ่งทางการตลาดในยุคทุนนิยมที่กำลังมีอิทธิพลในปัจจุบัน และด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน เป็นการทำงานที่มีความเสี่ยงต่อหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณ เพราะ

หากผู้สื่อข่าวมุ่งหวังแต่จะให้ได้ว่าโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของหลักจริยธรรมแล้ว ก็จะได้ถือว่าผู้สื่อข่าวผู้นั้นขาดจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ถึงแม้จะได้ข่าวที่มีความลึกไปเป็นผลงานก็ตาม

การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นวิธีทำงานที่ทำทดสอบความสามารถของนักข่าว ผู้สื่อข่าวต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว และความน่าเชื่อถือในการหาแหล่งข่าวที่จะให้ข้อมูล และข้อเท็จจริงที่ยังปิดบัง ซ่อนเร้นนำเสนอต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเรื่องราวที่คาบเกี่ยวกับความไม่ชอบมาพากลในคดีฆาตกรรม และการกระทำผิดกฎหมายของบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่อาจทำให้นักข่าวถูกข่มขู่คุกคามด้วยวาจา และการใช้ความรุนแรง

โจเซฟ พูลิตเซอร์ เจ้าตำรับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนชาวอเมริกัน เจ้าของรางวัลพูลิตเซอร์ได้กล่าวไว้ว่า

“อย่าพอใจเพียงแค่ได้เสนอสิ่งที่มองเห็นเท่านั้น เพราะในแต่ละเรื่องราวแต่ละเหตุการณ์นั้น ยังมีข้อเท็จจริงอันเป็นเบื้องหลังเบื้องลึกซ่อนอยู่อีกมาก” (สมหมาย ปาจิณต์, 2537 : 15)

ความสำคัญของข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนดังที่กล่าวมา องค์กระอิสระที่ควบคุมดูแลสื่อมวลชน อาทิ สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จึงได้จัดให้มีการประกวดข่าว และภาพข่าวยอดเยี่ยมขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติให้กับผู้สื่อข่าว หรือหนังสือพิมพ์ที่สามารถทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนจนเกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และในจำนวนข่าวที่ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 จนถึงปี 2547 นั้น ข่าวฆาตกรรมสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์เป็นข่าวอาชญากรรมข่าวเดียวที่พิชิตรางวัลข่าวยอดเยี่ยมได้ในปี 2537

การศึกษาเปรียบเทียบการทำข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด กรณีข่าวเพชรซาอุฯ และคดีการเสียชีวิต ของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

เนื่องจากข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นหัวใจของการทำข่าว ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข่าวเพชรซาอุฯ ซึ่งเป็นข่าวรางวัลพูลิตเซอร์ ประจำปี 2537 ประเภทรางวัล (อิศรา อมันตกุล) และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ซึ่งเป็นข่าวอาชญากรรม (Crime News) ที่ได้รับความสนใจจากสังคมอย่างกว้างขวาง มาเป็นกรณีศึกษา

ข่าวเพชรซาอุฯ เป็นข่าวที่มีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา และวิธีการทำงานเชิงข่าวเจาะ ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิมาแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นถึงบรรทัดฐานของความเป็นข่าวที่ถูกต้องแม่นยำ สร้างผลกระทบ และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะข่าวเพชรซาอุฯ นอกจากจะเป็นคดีฆาตกรรมซ่อนเงื่อนที่เกิดจากฝีมือของตำรวจคนพลที่กล้าส่งลูกน้องลงมือฆ่าผู้หญิง และเด็กแล้ว ข่าวนี้ยังเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ครั้งสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเมืองไทย เพราะเป็นครั้งแรกที่มีการสั่งจับกุมบุคคลสำคัญอย่าง พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ กับพวกในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้หญิงกับเด็กด้วย

นอกเหนือไปกว่านั้น ผลพลอยได้จากการสร้างความถูกต้องในหน้าที่ของสื่อมวลชน ยังนำไปสู่การเริ่มต้นสะสางคดีเพชรซาอุฯ ครั้งใหญ่อีกครั้ง โดยหนังสือพิมพ์ข่าวสดยังคงเดินหน้าเจาะข่าวเรื่องเพชรซาอุฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กรมตำรวจภายใต้การนำของ พล.ต.อ.พงษ์บุญยะจินดา (อธิบดีกรมตำรวจ ปี พ.ศ. 2537) สั่งการให้มีการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจประสานงานติดตามเครื่องเพชรซาอุฯ (ศตพ.) กลับคืนมาได้หลายด้านบาท อันเป็นผลในการคลี่คลายปัญหาผลประโยชน์ระดับชาติ ช่วยกู้ชื่อเสียงประเทศไทย และวงการตำรวจไทยให้ดีขึ้นมาตามลำดับ

ในส่วนข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอแบบเกาะติดท่ามกลางความสงสัยของสังคม ว่านายห้างทองฆ่าตัวตาย หรือถูกฆาตกรรม โดยทีมข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้นำเสนอข้อมูลหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากการพิสูจน์ศพ และรายละเอียดในรูปคดี ซึ่งข่าวดังกล่าวยังอยู่ในระหว่างการฟ้องร้องทางคดีในปัจจุบัน เป็นข่าวที่ถือว่ามีความน่าสนใจต่อสังคม

ถึงแม้ว่าการศึกษาเปรียบเทียบการทำข่าวสืบสวนสอบสวนทั้ง 2 กรณี ที่ยังไม่สิ้นสุดกระบวนการทางยุติธรรม หากแต่ผู้วิจัยจะศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนใน 2 สมัย คือ ช่วงข่าวเพชรซาอุฯ เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2537 และข่าวการตายของนาย

ห้างทอง ธรรมวัฒน์ เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เพื่อนำมาเปรียบเทียบกระบวนการทำข้าวว่ามีความเหมือน และแตกต่างกันอย่างไร โดยข้าวเพชรซาอุฯ ถือเป็นการทำข้าวในอดีต ที่เกิดขึ้นเมื่อ 11 ปีที่ผ่านมา ในยุคที่เทคโนโลยี และสารสนเทศยังไม่เข้ามามีบทบาทมากมายนัก ขณะที่ข้าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ถือเป็นการทำข้าวที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในกระบวนการทำงานของนักข้าวเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้การศึกษาเปรียบเทียบนี้ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำข้าวเชิงสืบสวนสอบสวน ตลอดจน อุปสรรค และขีดจำกัดของการทำงานข้าวเชิงสืบสวนสอบสวน โดยเฉพาะกรณีศึกษาของกองบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับรางวัลพูลิเซอร์ จากสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์

ผลงานวิจัยชิ้นนี้จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพวงการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ที่จะก้าวเข้าสู่อาชีพผู้สื่อข่าว และผู้สนใจในกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน เพื่อใช้เป็นแนวทาง และวิธีปฏิบัติในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนให้มีคุณภาพต่อไป

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1 กระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด กรณีข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีขั้นตอน และองค์ประกอบในการทำงานที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

1.2.2 ปัญหา และอุปสรรคของการทำข่าวทั้ง 2 ข่าว มีความเหมือนกัน และแตกต่างกันอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1.3.1 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการ และขั้นตอนในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนกรณีข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

1.3.2 เพื่อให้ทราบถึงอุปสรรค และปัญหาของการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนกรณีข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

1.3.3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการนำเสนอข่าวของนักศึกษานิเทศศาสตร์ และผู้สนใจในวิชาชีพสื่อสารมวลชน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเฉพาะการทำงานของทีมข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด กรณีข่าวเพชรซาอุฯ (ข่าวรางวัลพูลิตเซอร์ประจำปี 2537) ถึงสาเหตุการฆาตกรรม 2 แม่ลูกตระกูลศรีระณะวัฒน์ และการติดตามเพชรฯ กลับคืนประเทศซาอุฯ

ข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ศึกษาเหตุการณ์ตั้งแต่วันแรกที่นายห้างทอง เสียชีวิต (ในปี 2542) จนกระทั่งมีการร้องขอให้ทำการผ่าพิสูจน์ศพในครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน (ข่าวเจาะ)

หมายถึง เป็นวิธีการรายงานข่าวที่ผู้สื่อข่าวพยายามขุดคุ้ยเรื่องลึกกลับซับซ้อน มีข้อมูล ซ่อนเร้น โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อฉลเอาเปรียบประชาชน หรือ เป็นภัยต่อสังคมแล้วนำมาเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบ

กระบวนการทำข่าวสืบสวนสอบสวน

หมายถึง ขั้นตอนในการกำหนดทิศทางข่าว และการคิดประเด็นข่าว การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลของข่าวในกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี กับหัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการข่าวอยู่ตลอดเวลา เปิดโปงข่าวสารข้อมูลที่ผู้กระทำผิดบิดบัง ซ่อนเร้น ไม่อยากเปิดเผย คำนึงหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณ โดยมีบรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว ผู้ช่วยหัวหน้าในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นผู้กำหนด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารในเบื้องลึก ทำหน้าที่เปิดโปงความจริงสู่สาธารณะ

ปัญหา และอุปสรรค

หมายถึง ปัญหาการเข้าถึงแหล่งข่าว ปัญหาการทำงานในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน อันได้แก่ปัจจัยทางด้านการถูกข่มขู่คุกคาม การแข่งขันกับเวลา ปัญหาทางด้านการติดต่อสื่อสาร และเรื่องอัตรากำลังคนในการทำงาน

ข่าวเพชรฆาตือาระเบีย

หมายถึง ข่าวอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนาน เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 ส.ค. 2532 จนมาถึงปัจจุบัน ปี 2550 เป็นข่าวอาชญากรรมยอดเยี่ยมที่ได้รับรางวัล “พูลิตเซอร์ประจำปี 2537” ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้เน้นศึกษาในช่วงเกิดเหตุการณ์ฆาตกรรม 2 แม่ลูกตระกูลศรีชนะวัฒน์ และการติดตามเพชรฆาตของกลาง

ข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

หมายถึง ข่าวการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อดีต ส.ส.พรรคประชากรไทย ซึ่งถูกยิงตายอย่างปริศนาตอนเช้ามีวันที่ 6 กันยายน 2542 ภายในบ้านพักใกล้ตลาดยิ่งเจริญ เขตบางเขน โดยการเสียชีวิตของนายห้างทอง ยังเป็นคดีในชั้นศาลที่กำลังพิสูจน์ว่าเกิดจากการฆ่าตัวตาย หรือฆาตกรรม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อทราบถึงการทำงานของนักข่าว และการดำเนินการของกองบรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ว่ามีวิธีการทำข่าว สั่งงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอย่างไร เพื่อให้ได้ข่าวที่มีคุณภาพออกตีแผ่ต่อสาธารณะ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการก้าวเข้าสู่อาชีพผู้สื่อข่าวของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ กระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรฆาตๆ และข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์” ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการวิจัย มีดังนี้

- 2.1 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าว
- 2.3 บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (บทบาทของผู้เฝ้าประตู)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวน
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข่าว
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

สุภา ศิริमानนท์ (2457 – 2529 : 12 – 18) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ (Ethics of the Press) เป็นทำนองคำสอนเกี่ยวกับความประพฤติและการตั้งหลักให้แก่คนของหนังสือพิมพ์เพื่อประโยชน์ และเพื่อส่งเสริมคุณค่าให้แก่มวลชนจริยธรรมของหนังสือพิมพ์เป็นหลักความประพฤติ และหลักของความคิดจิตใจอันยิ่งใหญ่กว้างขวางที่ครอบคลุมเอาส่วนต่างๆ ของงานหนังสือพิมพ์ไว้ทุกส่วน

งานหนังสือพิมพ์เป็นงานซึ่งกระทบถึงสังคม ซึ่งสะท้อนภาวะของสังคม กำเนิดขึ้นมาได้ด้วยการดึงพลังมาจากสังคม ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงจำเป็นต้องมีหลักกำกับ เพื่อส่งผลกระทบกลับไปสู่สังคมในแง่ที่จะช่วยเหนี่ยวนำ และยกระดับของสังคมให้ดีขึ้น สูงขึ้น ในแง่ที่จะให้ภาพสะท้อนอันเที่ยงตรงต่อสังคม และในแง่ที่จะส่งเสริมให้สังคมทรงพลังที่จะก้าวรุดหน้าอย่างแกร่งกล้ายิ่งขึ้นเรื่อยไป

หลักปฏิบัติตามที่มีการกำหนดลงไว้ในจริยธรรมนั้น เป็นหลักปฏิบัติทางความคิดจิตใจ เพราะจริยธรรมมิใช่กฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุกัญญา สูดบรรทัด (2537) กล่าวในเอกสารประกอบการสอนวิชา จริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ว่า จริยธรรม หมายถึง ปรัชญา หรือระบบที่เกี่ยวข้องด้วยศีลธรรม เป็นหลักประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง กล่าวโดยทั่วไป จริยธรรมเป็นทฤษฎี หรือหลักเกี่ยวกับความประพฤติของคนว่าดีหรือไม่ดี เป็นสิ่งที่ใครจะประพฤติหรือไม่ประพฤติก็ได้ แตกต่างจากกฎหมายที่ใคร ไม่ประพฤติตามก็จะถูกลงโทษ จริยธรรมเป็นเรื่องของสำนึกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาตัดสินด้วยตัวเองว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

แลมเบธ (Lambeth, อ้างถึงใน สุกัญญา สูดบรรทัด, 2537) เสนอกรอบของจริยธรรมไว้ดังนี้

หลักการพูดความจริง (The Principle of Truth Telling)

เป็นหลักการที่สื่อมวลชนพยายามอย่างเต็มที่ที่จะแสวงหาข่าวสารที่ถูกต้อง ยุติธรรม และปราศจากอคติ สื่อมวลชนต้องตรวจสอบแล้วตรวจสอบอีกเพื่อให้ข้อมูลนั้นถูกต้องอย่างแท้จริงความจำเป็นที่จะต้องออกข่าวให้ทันเวลาไม่ใช่ข้ออ้างที่จะเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์อาจจะผิดได้แต่ต้องเป็นความผิดที่เกิดขึ้นอย่างไม่สามารถจะควบคุมได้ ทั้งนี้ไม่เพียงแต่การไม่เสนอข่าวผิดๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าข้อมูลนั้นแท้หรือไม่แท้อีกด้วย

หลักความยุติธรรม (The Principle of Justice)

เรื่องของความยุติธรรม มาตรฐานของหนังสือพิมพ์ Washington Post ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายคือ ข่าวที่ยุติธรรมจะไม่ละเลยประเด็นสำคัญของเรื่อง หมายถึง ความครบถ้วนของเนื้อหาข่าว ไม่เหยียดหยามประเด็นรองมาแทนประเด็นหลัก หมายถึง ตรงประเด็น ไม่สร้างความเข้าใจผิด และไม่หลอกลวงผู้อ่าน หมายถึง ความซื่อสัตย์ ไม่กลบเกลื่อนอารมณ์ หรืออคติของผู้เสนอ หมายถึง ความตรงไปตรงมาไม่ใช่ภาษาที่ขมขื่น และชี้นำ

หลักเสรีภาพ (The Principle of Freedom)

สังคมตะวันตกเชื่อว่าเสรีภาพของสื่อมวลชนคือ เสรีภาพของประชาชน เสรีภาพหมายถึง อิสรภาพ หรือความเป็นตัวของตัวเองเป็นความนับถือตัวเองที่จะไม่ยอมรวมชอมกับความขัดแย้งใดที่มุ่งหมายจะโจมตีหลักการที่ตนเองยึดมั่นอยู่ในการดำรงความเป็นตัวของตัวเองของสื่อมวลชนนั้น หลักจรรยาบรรณบางฉบับจะระบุอย่างชัดเจนไม่ให้สื่อมวลชนรับของกำนัลใดๆ ทั้งนี้

เพราะเกรงว่าสื่อมวลชนจะสูญเสียความเป็นตัวเองได้

หลักมนุษยธรรม (Principle of Humane)

ที่สื่อมวลชนจะไม่สร้างความเจ็บปวด และความทุกข์ให้ผู้อื่นถ้าไม่จำเป็น สื่อมวลชนจะต้องตัดสินใจว่าจะเซนเซอร์ข่าวนั้นด้วยตนเองในระดับใด แต่ไม่ใช่หมายถึง การยอมตามตำรวจ หรือผู้มีอำนาจอื่นโดยปราศจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน อันหมายถึง ความเป็นตัวของตัวเองลดน้อยลงไปด้วย

หลักการพิทักษ์ประโยชน์สาธารณะ (Principle of Stewardship)

หลักการของความรับผิดชอบของมนุษย์ในการจัดการวิถีชีวิต และทรัพย์สินของตนเอง โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นด้วย สื่อมวลชนคือ ผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะผดุงความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม สื่อมวลชนเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยที่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น คำนึงถึงสิทธิของสาธารณะ และคำนึงถึงจรรยาบรรณของตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนนั้น หมายถึงการปฏิบัติต่อสาธารณะโดย

1. รายงานข่าวสารที่เป็นจริง เป็นข้อมูลความรู้ที่ลึกซึ้ง และเข้าใจได้ง่าย
2. เปิดเวทีความเห็นที่จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิด และข้อวิพากษ์วิจารณ์
3. ครอบคลุมความเห็น ทศนคติ และสภาพที่ดำรงอยู่ขององค์กรต่างๆ ในสังคม
4. มีการแสดงความเห็นที่เกรงกลัวน่าเชื่อถือ นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย และค่านิยม ของสังคมอย่างกระจ่างแจ้ง
5. นำเสนอข่าวสารที่ครอบคลุมเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างครบถ้วน

หลักจริยธรรมที่กล่าวมานี้สรุปได้โดยรวมคือ จะต้องยึดหลักความจริง ซื่อสัตย์ ไม่หมิ่นผู้อื่นล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ทำร้ายผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสิทธิของผู้อื่น ซึ่งการที่หนังสือพิมพ์จะปฏิบัติได้ หรือไม่ในการเสนอข่าวอาชญากรรมยังเป็นปัญหา หลักการทางจริยธรรมนี้เป็นตัวอย่างที่สื่อมวลชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ เป็นตัวอย่างของเกณฑ์ในการวัดว่าข้อประพฤติปฏิบัติใดดี และข้อใดที่ไม่ดี บางหลักการก็เคร่งครัดเข้มงวด บางหลักการก็อ่อนผ่อนปรน บางหลักการเป็นการประสานหลักการต่างๆ เข้าด้วยกัน บางหลักการไม่ยินยอมให้มีการละเมิดไม่ว่าจะในสถานการณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แต่บางหลักการยินยอมให้มีการละเมิดได้บ้างแต่ต้องมีความชอบธรรมพอ

ปรัชญาที่เกี่ยวกับจริยธรรมสื่อมวลชน

จริยธรรมสากลจะเน้นที่การตัดสินใจ เพราะคุณค่าที่สำคัญที่สุดของมนุษย์อยู่ที่การตัดสินใจ การตัดสินใจนี้สื่อมวลชนจะเลือกได้ว่าคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น หรือคำนึงถึงธรรมชาติของการกระทำในตัวเองว่าดี หรือไม่ดี ผลจะดี หรือไม่นั้นสามารถเลือกได้ด้วยตนเองได้แก่ การตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีการอย่างไร

ปรัชญาที่เกี่ยวกับจริยธรรมสื่อมวลชนอาจแจกแจงออกได้ 2 ประเภท (แลมเบิร์ต อ้างถึงใน สุกัญญา สดบรรัต, 2537)

1. หลักการแบบเน้นผลกระทบ (Teleological) ซึ่งเน้นผลกระทบ (Consequence) ที่จะเกิดขึ้น
2. หลักการที่มีพื้นฐานทางหน้าที่ (Deontological) ซึ่งเน้นธรรมชาติ (Nature) ของการกระทำ หรือการตัดสินใจนั้น

หลักการเน้นผลกระทบ มีรูปแบบสำคัญ 2 ประการ คือ เกี่ยวกับอัตตา และเกี่ยวกับประโยชน์นิยม

หลักการเกี่ยวกับอัตตา (Egoism) จะคำนึงถึงว่าการตัดสินใจนั้นจะก่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดอันใดให้แก่ตัวเองมากกว่าที่จะคำนึงถึงเพื่อสื่อมวลชนคนอื่น หรือเพื่อผู้รับสาร

หลักการเกี่ยวกับประโยชน์นิยม (Utilitarianism) จะคำนึงถึงประโยชน์ที่จะบังเกิดแก่คนส่วนใหญ่ หรือกล่าวได้ว่าจริยธรรมที่ดีที่สุดคือ จริยธรรมที่มุ่งนำความสุขให้แก่คนส่วนใหญ่

หลักการที่เน้นหน้าที่ หลักการนี้เสนอว่า พฤติกรรมโดยทั่วไปของมนุษย์สามารถพิจารณาได้โดยธรรมชาติของตัวเองว่ามีธรรมะ หรือไร้ธรรมะ ไม่เห็นด้วยกับการวัดความถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องของพฤติกรรมเฉพาะที่ตรงผลเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามก็เห็นด้วยกับการพิจารณาผลเป็นส่วนประกอบในการวัดความถูกต้องของพฤติกรรมด้วย

การตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าจริยธรรมสากลจะเน้นที่การตัดสินใจ เมื่อก้าวถึงจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ โดยทั่วไปจะพูดกันถึงผลที่ออกมาแล้ว ผลที่ออกมาหลังจากเสนอข่าวอาชญากรรมส่วนใหญ่จะไปพิจารณากันถึงผลงานที่ปรากฏสู่สาธารณะว่าดี หรือไม่ดี ถูกต้องตามศีลธรรม กฎหมายหรือไม่ และมักพิจารณาการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ การเขียนข่าว การพาดหัวข่าว การ

ล่วงหน้าสิทธิส่วนบุคคล เหล่านี้คือการพิจารณาที่ผลที่เกิดขึ้นแล้ว แต่มักไม่ได้นึกไม่ถึงจุดที่สำคัญที่สุด คือจุดของการตัดสินใจเลือกกระทำของสื่อมวลชน

ดังนั้นจึงขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรมว่าจะตัดสินใจอย่างไรถึงเรียกว่ามีจริยธรรม หนังสือพิมพ์มีวิธีการคิดอย่างไรก่อนที่จะตัดสินใจเสนอข่าวอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ ออกมา

การตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม หมายถึง การตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผล และด้วยมโนสำนึกที่แน่นอนว่าสิ่งที่ตนปฏิบัติลงไปนั้นเป็นสิ่งที่ถูกที่ชอบ การคิดอย่างมีเหตุผลเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง เพราะแสดงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมีจุดเด่นในการใช้สมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการคิดอย่างมีเหตุผลนั้นสอดคล้องประสานไปกับมโนสำนึกที่ซื่อสัตย์ไม่หลอกตัวเอง มีเจตนาธรรมที่จะประพฤติดีประพฤติชอบด้วยแล้ว ก็ยังมีความหมาย และความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสังคมที่เจริญแล้ว

ในการตัดสินใจทางวารสารศาสตร์ มีประเด็นมากมายที่จะเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการเลือกของคนๆ หนึ่งอาจจะไม่เป็นที่พอใจของคนหนึ่งก็ได้ ประชาชนก็ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ดี ตลอดจนนักหนังสือพิมพ์ อาจจะพอใจ หรือไม่พอใจในการตัดสินใจของหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวอาชญากรรมซึ่งก็เป็นความเห็นที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นบุคคลจึงพึงเลือกอย่างระมัดระวังให้สามารถตอบข้อข้องใจให้เป็นที่ยอมรับได้อย่างเป็นสากล อันใดก็อันนั้น หนังสือพิมพ์พึงเลือกการตัดสินใจในการเสนอข่าวอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ ให้สามารถตอบข้อข้องใจให้เป็นที่ยอมรับได้อย่างเป็นสากล

การคิดเชิงศีลธรรมระบบในตัวของมันเอง ก่อนการตัดสินใจของสื่อมวลชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งย่อมมีระบบการตัดสินใจของตัวเองที่อาศัยตัวแปรต่างๆ ทั้งในด้านค่านิยม และความรู้สึกนึกคิดที่เขามีต่อสังคม และโลกในขณะนั้น กระบวนการตัดสินใจของแต่ละคนจะดำเนินไปอย่างมีระบบ การตัดสินใจของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเป็นเครื่องชี้ว่า หนังสือพิมพ์นั้นเป็นหนังสือพิมพ์เช่นไร

ระบบของการตัดสินใจเริ่มต้นตั้งแต่การแสวงหาหลักการเบื้องต้น แล้วสร้างโมเดลที่เชื่อมโยงจุดต่างๆ ในระบบเข้าด้วยกัน เราระบุชี้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร จะใช้ค่านิยมอะไรมาตัดสิน จะเลือกหลักการใด กรณีการตัดสินใจเสนอข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ว่าจะเป็นในรูปแบบใดนั้นก็เช่นกัน (สุกัญญา สุกบรรทัด, 2537)

ดร.ฉวี หิรัญรักษ์ (2534 : 152) เทคนิคการหาข่าว และการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ ระบุถึง “จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์” ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติประการสำหรับการควบคุมตนเองของ

นักร้องสื่อพิมพ์ ซึ่งหลักปฏิบัติดังกล่าวได้แก่ความรับผิดชอบ ความมีเสรีภาพ ความเป็นไทย ความจริงใจ ความเที่ยงธรรม ความมีใจเป็นนักกีฬา และความมีมารยาท มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรับผิดชอบ ได้แก่ การรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบันประเทศชาติ ศาสนา และราชบัลลังก์ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “กัจจัญญม”
2. ความมีเสรีภาพ ได้แก่ เสรีภาพที่มีความรู้สึกรับผิดชอบกำกับ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “ปวารณา” หรือ “ธรรมาธิปไตย”
3. ความเป็นไทย ได้แก่ ความไม่ตกเป็นทาสของใคร ทั้งกาย และจิตใจจะโดยอามิสสินจ้างอื่นใด ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่ตกเป็นทาสของ “อกุศลมูล”
4. ความจริงใจ ได้แก่ ความไม่มีเจตนาบิดเบือน ผิดพลาดต้องรีบแก้ไขตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “สัจจะ”
5. ความเที่ยงธรรม ได้แก่ ความไม่ลำเอียง หรือความไม่เข้าใครออกใครตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่มีอคติ 4 ประการ หมายถึง ฉันทคติ ลำเอียงเพราะรัก โทสะคติ ลำเอียงเพราะชัง โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง และภยากติ ลำเอียงเพราะกลัว
6. ความมีใจเป็นนักกีฬา ได้แก่ การปฏิบัติอันดีงาม ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “สุปฏิบัติ”
7. ความมีมารยาท ได้แก่ การใช้ภาษา และภาพที่ไม่หยาบ โหลน ลามก อนาจาร หรือส่อไปในทางดังกล่าว ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “โสเจยยะ” หรือ “อาจารย์สมบัติ”

ส่วนจรรยาบรรณนักร้องสื่อพิมพ์ โดยทางสมาคมนักร้องสื่อพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2519 มีข้อความอย่างสมบูรณ์ดังนี้ “เพื่อให้สถาบันนักร้องสื่อพิมพ์เป็นที่เชื่อถือของประชาชน จึงเป็นการสมควรกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพนักร้องสื่อพิมพ์ขึ้นดังต่อไปนี้”

1. การส่งเสริม และรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของนักร้องสื่อพิมพ์ เป็นภารกิจอันมีความสำคัญเหนืออื่นใดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพนักร้องสื่อพิมพ์
2. การเสนอข่าว ภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ปราศจากความมุ่งหวังในประโยชน์ส่วนตน หรืออามิสสินจ้างใดๆ
3. การเสนอข่าวต้องเสนอแต่ความจริง พึงละเว้นการต่อเติมเสริมแต่ง หากปรากฏว่าข่าวใดไม่ตรงต่อความเป็นจริง ต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว

4. การที่จะให้ได้ว่า ภาพ หรือข้อมูลอย่างใดๆ มาเป็นของตนต้องใช้วิธีการที่สุภาพ และซื่อสัตย์
5. ต้องเคารพต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมาย จากการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของตน
6. ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยถือเอาสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือหมุ่คณะโดยมิชอบ
7. ต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ซึ่งจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์มีลักษณะที่แตกต่างไปจากข้อบังคับทางกฎหมาย จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์มีลักษณะเป็นเพียงคำปฏิญาณ และการประกาศเจตนารมณ์ของนักหนังสือพิมพ์เท่านั้น มิใช่กฎหมายที่มีบทกำหนดลงโทษ ถ้าหากมีการละเมิดในทางปฏิบัติ จรรยาบรรณแต่ละฉบับจะมีผลมากน้อยอย่างไร ขึ้นอยู่กับความสำนึกในหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์แต่ละบุคคลว่าจะมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่ออาชีพของตนมากน้อยเพียงใด

กรอบความคิดทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ไทย

คณะกรรมการจัดทำกรอบความคิดทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ไทยได้นำเสนอหลักการสำคัญของกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (Code of Conduct) ในระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางในการร่างข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (จัดตั้งสภาฯ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2540) ดังนี้

1. กรอบในด้านที่สนองสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน (Public's Right to Know) เน้นการเสนอข่าวสารโดยมุ่งสาธารณประโยชน์ ปกป้องแหล่งข่าว และมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเข้าถึงข่าวสารของประชาชน และรวมทั้งการคำนึงถึงเรื่องคุณค่าความเป็นข่าว (Newsworthiness) ด้วย มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 การนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ จะต้องเป็นไปโดยมุ่งหวังต่อสาธารณประโยชน์ และไม่เป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน หรือหมุ่คณะ

- 1.2 ในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ จะต้องหลีกเลี่ยงการอ้างถึงแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผย เว้นแต่การเปิดเผยนั้น จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อแหล่งข่าว และข่าวนั้นเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างแท้จริง

- 1.3 หนังสือพิมพ์จะต้องปกป้องความลับของแหล่งข่าวอย่างถึงที่สุด

1.4 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมสิทธิในการรับรู้ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

1.5 หนังสือพิมพ์จะต้องส่งเสริม และรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร และความคิดเห็น

2. กรอบในด้านที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความไว้วางใจของสาธารณชน (Public Trust) เน้นการเสนอความจริงด้วยความถูกต้อง ความสมดุลตรงไปตรงมา และด้วยวิธีการแสวงหาข่าวสารโดยสุจริต มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ จะต้องยึดถือความจริง และความถูกต้องแม่นยำ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ความสมดุลรอบด้าน และความถูกต้องของข่าวก็เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ต้องให้ความสำคัญ

2.2 การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ จะต้องแยกความเห็นออกจากข่าวโดยชัดเจน

2.3 การได้มาซึ่งข่าว จะต้องใช้วิธีที่สุภาพ และซื่อสัตย์ ไม่แอบอ้างลอกเลียน โดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่หาข่าวด้วยวิธีมิชอบต่างๆ

3. กรอบในด้านที่เกี่ยวข้องกับการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น และยึดมั่นในหลักการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Respect to Individual Right and Privacy) เน้นการนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ในการเสนอข่าวที่มีการพาดพิง จนอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล หรือองค์กร จะ ต้องเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสแสดงความจริงก่อนทุกครั้ง

3.2 การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์จะต้องคำนึงถึงการไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น

3.3 หนังสือพิมพ์จะต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพอุจาด และอนาจาร

3.4 ในกรณีที่มีการนำเสนอข่าวผิดพลาดหนังสือพิมพ์จะต้องลงตีพิมพ์แก้ไขข่าวข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยเร็ว

ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541

1. หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำ และความครบถ้วน

2. หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าว เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือหมู่คณะ

3. หนังสือพิมพ์ต้องพยายาม ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย
4. หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง
5. หนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเสนอข่าว เพราะความลำเอียง หรือมีอคติ จนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อน หรือเกินจากความเป็นจริง
6. หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว
7. เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น
8. การเสนอข่าวที่พาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล หรือองค์กรใดๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิด โอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้แสดงข้อเท็จจริงด้วย
9. ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว โดยไม่ชักช้า
10. หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าว โดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิด เพื่อสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน
11. หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกา หรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ
12. ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องไม่ล่วงละเมิดศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
13. การพาดหัวข่าว และความนำของหนังสือพิมพ์ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าว และต้องสะท้อนใจความสำคัญ หรือเนื้อหาหลักของข่าว
14. หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถึถ้วน
15. ในการแสดงความคิดเห็น หรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ
16. ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าว หรือความคิดเห็นมิได้

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
2. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่อวดอ้าง หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม
3. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1. ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่งเพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน
2. การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์พึงตระหนักถึง ความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชน และไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
3. การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์ควรใช้วิธีที่สุภาพ และซื่อสัตย์
4. ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยความบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่ เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น
5. หนังสือพิมพ์พึงละเว้นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรม และวัฒนธรรม
6. หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยต่อสังคม หรือสาธารณชน
7. หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งซึ่งมลาย
8. ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

ที่กล่าวมาเป็นการสรุปโดยรวมถึง ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ที่กำหนดโดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 ตลอดจนแนวปฏิบัติ อันบังคับใช้ใน

ประเทศไทยภายใต้หลักการที่เกี่ยวกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ที่ได้อ้างถึงในตอนต้น ซึ่งได้กำหนดให้ ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ไทยยึดถือปฏิบัติ

จากจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ ในการศึกษา และวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษา ว่าทีมข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด มีจริยธรรมในการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนผ่านหนังสือพิมพ์ เพื่อนำเสนอสู่สาธารณชนมากน้อยแค่ไหน และนำจริยธรรมด้านใดมาวัดในการคัดเลือกข่าว หรือเนื้อหาของข่าวก่อนนำเสนอต่อสาธารณะ และเพื่อให้ทราบถึงหลักจริยธรรม จรรยาบรรณของผู้สื่อข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนว่ามีหลักปฏิบัติอย่างไร

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

ข่าว คือ เหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น และทุกคนควรจะรู้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือกีฬา ทุกคนควรจะรู้หลากหลายรูปแบบออกไป ซึ่งข่าวเหล่านั้นมีค่าทั้งสิ้นโดยขึ้นอยู่กับว่าจะประเมินค่าข่าวอย่างไร ข่าวอาชญากรรมหากมองเพียงว่าเป็นแค่ข่าวฆ่ากันตายก็จะมีค่าแค่นั้น หากมองว่าเป็นเรื่องของการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม สวัสดิการของคนในสังคมที่แทบจะไม่มีใครกล้าบอกภัยให้แก่ชีวิต และทรัพย์สิน ทำให้เกิดความตระหนัก และความระมัดระวังตัวมากขึ้น ข่าวอาชญากรรมนี้ก็จะมีความสำคัญอย่างมาก (พิศิษฐ์ ชวาลาวัช และคณะ, 2539) ได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของข่าวดังนี้

พาร์ค (Park, 1940 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริเกษ และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) กล่าวถึงลักษณะของข่าวไว้ดังนี้

ข่าว เป็นเรื่องของกาลเวลา ต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ใหม่ๆ และเกิดขึ้นบ่อยๆ

ข่าว มีลักษณะเกิดมาแล้วตาย ข่าวมีชีวิตอยู่เฉพาะช่วงที่เหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้นกำลังดำเนินไปเท่านั้น และมีชีวิตอยู่เพียงเพื่อจะบันทึกข้อมูล และในขั้นต่อมาข้อมูลนั้นก็อาจจะถูกนำมาอ้างอิง แต่ทว่าในช่วงระยะต่อมามีรูปแบบของความรู้ๆ อย่างอื่นๆ มาแทนที่รูปแบบข้อมูลของข่าว

ข่าว นอกจากลักษณะ “ไม่คาดคิดมาก่อน” แล้ว เหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าวยังอาจจะถูกกำหนดจากเกณฑ์ “คุณค่าของข่าว” อย่างอื่นๆ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ (ในลักษณะเชิงสัมพัทธ์) รวมทั้งเกณฑ์การประเมินจากความสนใจของผู้อ่านด้วย

โดยปกติแล้วข่าวจะมีลักษณะชี้นำทิศทาง และกำหนดแนวทางความสนใจของผู้รับ แต่ข่าวไม่ใช่รูปแบบของการให้ความรู้โดยตรง สิ่งที่จะเป็นข่าวเป็นเรื่องที่พอจะคาดการณ์ หรือทำนาย

ล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นจุดที่ขัดแย้งในตัวกับคุณสมบัติอื่นๆ เช่น ลักษณะ “ไม่คาดคิดมาก่อน”

พาร์ค (Park, 1940 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาเย และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) ได้อธิบายประเด็นนี้ว่า

“ถ้าหากเราบอกว่า ข่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดมาก่อนเลยจริงๆ เหตุการณ์ที่เคยเป็นข่าวมาแล้วในอดีต และที่กำลังเป็นข่าวในปัจจุบันก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่พอจะคาดคิดได้ทั้งนั้น อันที่จริงแล้วสาธารณชนก็รู้อยู่แล้วเกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุ และเหตุการณ์ทั้งหลายที่อยู่ในข่าว เพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนหวาดกลัวว่าจะเกิดขึ้น แต่ทุกคนก็รู้ว่าจะต้องเกิดขึ้น เรื่องแบบนี้แหละ จึงเป็นข่าว”

เกลตุง และริวจ์ (Galtung and Ruge, 1965 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาเย และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) สรุปประเด็นนี้ว่า “ข่าวนั้นเป็นเรื่องที่นำเรื่องเก่ามาเล่าใหม่ทั้งสิ้น”

ฮอลล์ (Hall, 1974 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาเย และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) เสนอว่ามีกฎพื้นฐานอยู่ 3 ข้อ ที่เกี่ยวกับทัศนวิสัยของข่าวคือ

1. การเชื่อมโยงของข่าวกับเหตุการณ์ หรือเรื่องที่เกิดขึ้น
2. ความใหม่ล่าสุดของข่าว (Recency)
3. คุณค่าของข่าว หรือการเชื่อมโยงกับสิ่งของ หรือบุคคลที่มีความสำคัญ

จากความหมาย และทัศนะต่างๆ เกี่ยวกับ “ข่าว” อาจสรุปให้มองเห็นได้ว่า “ข่าว เป็นเหตุการณ์ที่ถูกหยิบยกขึ้นมารายงานให้สาธารณชนได้รับรู้” ซึ่งควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ

1. เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริง หมายถึง ข่าวจะต้องมาจากสถานการณ์ ข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นซึ่งเกิดขึ้นจริงๆ แต่ข้อเท็จจริงทุกอย่างอาจไม่เป็นข่าวเสมอไป

2. ข่าวจะต้องน่าสนใจ ความน่าสนใจของข่าวจะมีปริมาณไม่เท่ากัน และจะแตกต่างกันไปตามชนิดของเรื่อง นอกจากนั้นข้อเท็จจริงทุกอย่างก็อาจจะไม่เป็นที่สนใจเสมอไปเช่นเดียวกัน (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2521)

องค์ประกอบที่สำคัญของข่าว

การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของ “ข่าว” นั้น ได้มีผู้พยายามกำหนดสิ่งประกอบในการเสนอข่าวไว้ดังนี้

ชวรัตน์ เชิดชัย (2521) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของข่าวมีหลายประการ ได้แก่

1. ความฉับพลัน (Immediacy) ความใหม่สดหรือความฉับพลันในการเสนอ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของข่าว ข่าวเปรียบเสมือนผักซึ่งจะมีคุณค่ามีประโยชน์ก็เฉพาะตอนที่ยังใหม่สดเท่านั้น ในการรายงานข่าวจึงต้องแสดงเวลาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่า ข่าวนั้นเพิ่งเกิดขึ้น หรือกำลังเกิดขึ้นเสมอ เช่น ใช้คำว่า “วานนี้” “เมื่อคืนนี้” “เช้าวันนี้” ฯลฯ เป็นต้น

2. ความใกล้ชิด (Proximity) ความใกล้ชิดของเหตุการณ์เกิดขึ้นก็อาจเป็นข่าวที่ทำให้ผู้อ่านสนใจได้มากน้อยต่างกัน ปกติมนุษย์แทบทุกคนจะมีความสนใจตนเอง เป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจะไปสนใจสิ่งอื่นๆ ที่ห่างตัวออกไป ทั้งทางด้านร่างกาย และความรู้สึกทางจิตใจ เช่น การงาน สุขภาพ รายได้ ที่อยู่อาศัย เพื่อนร่วมงาน งานอดิเรก การพักผ่อนหย่อนใจ การบันเทิง ธุรกรรมต่างๆ เป็นต้น

3. การพาดพิงตนเอง (Self-Identification) คุณค่าของข่าวบางครั้งอาจจะพาดพิงเกี่ยวข้องกับผู้อ่าน หรือมีผลกระทบต่อบุคคลแต่ละคนโดยตรง องค์ประกอบนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับความใกล้ชิด เช่น ข่าวเกี่ยวกับการเก็บภาษีทรัพย์สินย่อมเป็นที่สนใจเป็นอันดับแรกของผู้มีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก แต่ข่าวเดียวกันนี้จะเป็ข่าวที่ทำให้ความสนใจเป็นอันดับรองแก่ผู้ซึ่งปราศจากทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษี ผู้ที่ร่ำรวยยอมให้ความสนใจต่อข่าวการขึ้นภาษีเงินได้มากกว่าผู้ที่มีได้ทำงานเป็นหลักแหล่ง เป็นต้น

4. ความเด่น (Prominency) ในความเป็นมนุษย์นั้นก็จะมีบางคน หรือบางส่วนเท่านั้นที่มีคุณค่าของความเป็นข่าวมากกว่าคนอื่นๆ เช่น นายกรัฐมนตรี ดาราตุ๊กตาทอง ยอดนักกีฬา มหาเศรษฐี หรือเป็นนักวิทยาศาสตร์ คนสำคัญของชาติ เป็นต้น

5. ผลกระทบ (Consequence) องค์ประกอบของข่าวซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความใหม่สดและความใกล้ชิด ได้แก่ ผลกระทบของข่าวที่มีต่อผู้อ่าน ทั้งในส่วนบุคคล และส่วนรวม ทั้งนี้เป็นการกระทำของผู้สื่อข่าวที่จะต้องทำการเลือกวินิจฉัย และเขียนข่าวซึ่งคิดว่ามีความสำคัญ และคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่านอย่างแท้จริงเท่านั้น

6. พิบัติภัย (Disaster) และความก้าวหน้า (Progress) พิบัติภัย และความก้าวหน้านับเป็นคุณค่าที่สำคัญของข่าว และเมื่อใดก็ตามที่มีข่าวเกี่ยวกับความหายนะ หรือความก้าวหน้าของมนุษย์ ข่าวด้านพิบัติภัยจะได้รับความสนใจมากกว่าข่าวการสร้างถนนใหม่ เพื่อเชื่อมระหว่างชุมชนต่างๆ

ข่าวเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ตกมักจะได้รับการเสนอในหน้าแรก และถือเป็นข่าวใหญ่ยิ่งกว่าข่าวพลทหารผู้หนึ่งสามารถประดิษฐ์อาวุธปืนวิเศษใช้ในสงคราม ที่เป็นเช่นนี้เพราะข่าวเกี่ยวกับความก้าวหน้านั้นมักจะขาดปัจจัยที่จะสร้างความรู้สึกรื่นเริง และเร้าอารมณ์ของผู้อ่านเข้ามาเกี่ยวกับข่าวด้วย ทำนองเดียวกันข่าวไม่ดี หรือ “ข่าวร้าย” ทั้งหลายมักจะเรียกความตื่นเต้น สร้างความสนใจ และเร้าอารมณ์ผู้อ่านได้มาก

7. ความขัดแย้ง (Conflict) ปัจจัยของข่าวซึ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งจะปรากฏอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน เช่น การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การโต้เถียง การแข่งขันกีฬา เป็นต้น นอกจากนั้นเมื่อบุคคลพยายามเอาชนะธรรมชาติ และอุปสรรคต่างๆ ความพยายามในอันที่จะเรียนรู้ปัญหาของสังคม การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของเด็กชายหนังสือพิมพ์ การศึกษากระบวนการพิจารณาคดีในศาล หรืออื่นๆ อีกนับประการ ล้วนแต่มีความขัดแย้งตลอดเวลา และหนังสือพิมพ์ถือเป็นปัจจัยของข่าวได้ทั้งสิ้น

8. ความแปลกประหลาด (Oddity) ความปกติวิสัยของธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก และตกทางทิศตะวันตก กระแสน้ำไหลจากต้นน้ำลงสู่ทะเล รถไฟฟ้าเข้าสถานีตามกำหนดเวลา เครื่องบินลงสนามบินได้อย่างปลอดภัย มักจะไม่ค่อยมีคนสนใจ และไม่ถือว่าเป็นองค์ประกอบของข่าว แต่เมื่อใดที่ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันตก และตกทางตะวันออก กระแสน้ำไหลกลับจากทะเลขึ้นสู่ภูเขา เครื่องบินเกิดระเบิดขณะร่อนลงสู่สนามบิน ฯลฯ ถือว่าเป็นความผิดปกติ อาจกล่าวได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีความผิดปกติ และเป็น “ที่สุด” เช่น สูงที่สุด ยาวที่สุด เร็วที่สุด ก็นับเป็นข่าวประหลาด และมีคุณค่าได้

9. ความน่าสงสัย (Suspense) ข่าวเกี่ยวกับความลึกลับ เหตุการณ์บางอย่างที่ดำเนินติดต่อกันไปหลายช่วงเวลา เช่น การแข่งขันกีฬาชิงแชมป์ การประกวดนางสาวไทย การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ เป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์จะนำมาพาดหัวข่าวได้เป็นอย่างดี เพราะข่าวประเภทนี้ย่อมจะสร้างความสงสัยให้กับผู้อ่าน ผู้อ่านอยากทราบ และรอคอยผลสรุปว่านักกีฬาประเทศใดจะได้เหรียญทองมากที่สุด ใครจะได้เป็นนางสาวไทย ใครจะได้เป็นวุฒิสมาชิก เป็นต้น เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นอย่างไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อน ก็ทำให้ผู้อ่านรอคอยจุดจบของเรื่องได้ เช่นเดียวกับข่าวเกี่ยวกับความเป็นความตาย เช่น กรณีสลัดอากาศจีเครื่องบิน และควบคุมผู้โดยสารร็อกว่าคนไว้เป็นตัวประกัน

10. ลักษณะเกี่ยวข้องกับมนุษย์ (Human Interest) ข่าวซึ่งหนังสือพิมพ์นำมาลงพิมพ์บางครั้งไม่จำเป็นต้องมีคุณค่าของข่าวด้านความใกล้ชิด ความเด่น ความขัดแย้ง หรือทำการรายงานโดยทันทั่วที่เสมอไป แต่ที่หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องนำมาเสนอต่อผู้อ่านก็เพราะว่าเป็นข่าวที่เกี่ยวกับมนุษย์ทุกๆ ไป และข่าวแบบเดียวกันนี้บุคคลอื่นจะประสบเข้าบ้างก็ได้ จึงยอมเป็นที่สนใจ

ของผู้อ่านทั่วไปด้วย

ดรูณี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวถึงองค์ประกอบของข่าว (News Elements) ไว้ดังนี้

1. ความรวดเร็ว (Immediacy) เป็นความรวดเร็วของเวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้น หรือความรวดเร็วในการรายงานเหตุการณ์นั้นๆ
2. ความใกล้ชิด (Proximity or Nearness) หมายถึง ความใกล้ชิดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้อ่าน
3. ความเด่นความสำคัญของเรื่อง (Prominency) หมายถึง ความเด่นของบุคคลสถานที่วัตถุ หรือสถานการณ์ต่างๆ เป็นต้น
4. ผลกระทบ (Consequence) หมายถึง เหตุการณ์ของข่าวนั้นมีผลกระทบต่อคนในสังคมมากน้อยเพียงไร
5. ข่าวที่เป็นความสนใจของคนทั่วไป (Human Interest) ซึ่งได้แก่ เหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกใหม่ เป็นข่าวที่น่าตื่นเต้น และเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่อยากรู้อยากเห็น

คุณค่าของข่าว

สมควร กวียะ และมาลี บุญศิริพันธ์ (2531) กล่าวถึง คุณสมบัติของข่าวว่าควรมีดังนี้

1. ความถูกต้อง หมายถึง ความถูกต้องในข้อเท็จจริง และเนื้อหา ตัวสะกด ตัวเลข ฯลฯ
2. ความชัดเจน หมายถึง ความแจ่มแจ้งชัดเจนทั้งในเรื่องของภาษา ความเข้าใจ การจับประเด็น ความแม่นยำ การสื่อความหมายที่แน่นอน
3. ความกระชับ หมายถึง ข่าวต้องเขียนให้กระชับ ผู้อ่านต้องการรู้เรื่องราวอย่างรวดเร็วภายในเวลาที่กำหนด
4. ความเป็นกลาง หมายถึง การรายงานไปตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากความเห็น

ดรูณี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวว่า ข่าวที่ดีต้องมีคุณสมบัตินี้

1. ความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง ความถูกต้องในการนำเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ความสมดุล (Balance) โดยที่นักข่าวจะต้องพยายามเน้นหนักในข้อเท็จจริง และความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง
3. ความเป็นกลาง (Objective) ข่าวที่ดีจะต้องไม่มีการสอดแทรก หรือแสดงความคิดเห็นเข้าไปในเนื้อหาข่าว

4. ความชัดเจน และความกะทัดรัด (Clear and Concise) ภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าว ต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีความกะทัดรัดไม่กำกวม

ปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการวินิจฉัยประเมินคุณค่าข่าว นอกจากองค์ประกอบของข่าว ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการพิจารณาคุณค่าข่าว โดยดูจากความสำคัญภายในตัว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสำคัญแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งผู้สื่อข่าวยังต้องคำนึงถึง ในการประเมินคุณค่าข่าวประจำวันอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยที่จะต้องตระหนักในภาวะ และขอบเขตการทำงานของแต่ละบุคคล แตกต่างไปตามสภาพแวดล้อม และแนวทางของหนังสือพิมพ์ และสังคม ปัจจัยเหล่านั้นประกอบด้วย

1. นโยบายของหนังสือพิมพ์ นโยบายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมักมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดแนวโน้มของการพิจารณาคุณค่าข่าว ปัจจัยข้อนี้เองที่ทำให้ลักษณะการเน้นแง่มุมข่าวแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ประเภทพ่วงปริมาณ (Popular Newspaper) มักเน้นการเสนอข่าวประเภทหวือหวา (Sensational News) ข่าวอาชญากรรม ข่าวตึกรังพื้นแทง หรือข่าวที่ทำให้คนอ่านเกิดความรู้สึก หรือมีอารมณ์ต่อข่าวนั้นๆ ลักษณะการรายงานข่าวก็แตกต่างกันไป หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มักมีนโยบายให้ความสำคัญในการเลือกข่าวหวือหวา หรือข่าวประชานิยม ขึ้นหน้าหนึ่ง และมีภาพประกอบเพื่อดึงความสนใจ ส่วนหนังสือพิมพ์ประเภทพ่วงคุณภาพ (Quality Newspaper) มักให้ความสำคัญแก่เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง เน้นองค์ประกอบของความสำคัญเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ ประเภทข่าวหนัก (Hard News) ในขณะที่หนังสือพิมพ์เพิ่มปริมาณ เน้นการเสนอข่าวเบา (Soft News)

นอกจากประเภทหนังสือพิมพ์มีส่วนในการชี้ถึงนโยบายของหนังสือพิมพ์แล้ว หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับก็อาจมีนโยบายอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น นโยบายการให้ความสำคัญแก่ข่าวศาสนา หรือเน้นข่าวต่างประเทศ ซึ่งนโยบายเหล่านี้ก็จะเป็แนวทางในการจัดสรรการให้ความสำคัญกับเหตุการณ์แต่ละชิ้นแตกต่างกันไป หนังสือพิมพ์ที่มีนโยบายเสนอข่าวประเภทประชานิยม อาจเน้นคุณค่าข่าวในลักษณะหนึ่ง ในขณะที่หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพอาจเน้นคุณค่าข่าวในอีกแง่มุมหนึ่งได้ในการรายงานข่าวเดียวกัน

2. ทศนคติของกองบรรณาธิการข้อนี้เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่จะทำให้การพิจารณาคุณค่าของข่าวแตกต่างกันไปในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เช่น ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อสหภาพแรงงาน ย่อมพิจารณาคุณค่าของข่าวนี้นั้นแง่มุมที่ดีกว่าผู้ที่มีทัศนคติ ในทางตรงกันข้ามหนังสือพิมพ์ที่บรรณาธิการ เป็นผู้เคร่งศาสนาอย่างสูง อาจมีผลกระทบต่อเสนอข่าวกฎหมาย ทำแท้ง ข่มขืน เป็นต้น ทศนคติของบุคคลในกองบรรณาธิการ จึงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อแนวการคัดเลือกข่าว

ของกองบรรณาธิการได้ส่วนหนึ่งเช่นกัน

3. ระดับผู้อ่าน เป็นที่แน่นอนว่าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเสนอข่าวเพื่อให้สนองความสนใจของกลุ่มผู้อ่านของตน และผู้อ่านนี้เองคือ บุคคลที่มีอิทธิพลสามารถกำหนดมาตรฐาน และจำนวนจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ ความสนใจของผู้อ่านแต่ละระดับย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม การศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้นในการประเมินค่าของข่าวทุกครั้ง ผู้สื่อข่าวจึงต้องคำนึงถึงระดับความสนใจของผู้อ่านอยู่ตลอดเวลา หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งอาจทำเพื่อให้ผู้อ่านระดับหนึ่งได้อ่าน ในขณะที่ผู้อ่านอีกระดับไม่สนใจเลยก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงระดับความสนใจผู้อ่านส่วนใหญ่ เพื่อนำมาเป็นแนวทางประกอบการวินิจฉัยคุณค่าของข่าวให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้อ่านระดับชาวบ้าน หรือตั้งแต่ชนชั้นกลางลงไปอาจให้ความสนใจแก่ข่าวประเภทข่าวเบา (Soft News) ในขณะที่ผู้อ่านระดับกลางขึ้นไปบางกลุ่มให้ความสนใจข่าวหนัก (Hard News) เป็นต้น

4. เนื้อหาหนังสือพิมพ์ ปริมาณที่ของหนังสือพิมพ์ที่มีไว้สำหรับการเสนอข่าวย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับปริมาณการเสนอข่าวด้วยว่า ข่าวใดควรจะได้รับการเน้นในเนื้อหา และรายละเอียดเท่าใด แง่มุมไหน หรือข่าว ควรมีความสั้น - ยาวเท่าใด ภายใต้การจำกัดของเนื้อที่แต่ละหน้าหนังสือพิมพ์ บางข่าวอาจถูกตัดไปโดยปริยายก็ได้ในวันหนึ่งๆ หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมักได้รับรายงานเหตุการณ์จากทุกสารทิศ เป็นจำนวนพันๆ ชิ้น แต่ด้วยความจำกัดของเนื้อที่ทำให้เหตุการณ์หลายชิ้นต้องถูกตัดไป ความสำคัญของการคัดเลือกข่าวอย่างมีหลักเกณฑ์จึงมีมากขึ้น

5. เวลา ดังได้กล่าวแล้วว่า เวลาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเสนอข่าว ในขณะที่เรากำลังประเมินคุณค่าข่าวต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในแต่ละวันนั้น หากมีข่าวใดที่เกิดขึ้นโดยกะทันหัน และเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจอย่างยิ่งจากผู้อ่าน เช่น การตกของ Skylab ข่าวอื่นๆ ก็ย่อมจะถูกตัดออกเพื่อหันมาให้เนื้อที่ในการเสนอข่าวนี้แทน ฉะนั้น ข่าวใดที่เกิดในเวลารวดเร็ว มีความสด และมีผลกระทบที่สำคัญ และรุนแรงกว่า จึงควรได้รับความสนใจมากกว่า

6. สิ่งที่ย่างงานมาก่อน ในสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งมีสื่อมวลชนอื่นๆ หลายประเภทแข่งขันในการรายงานข่าวให้ทันต่อเหตุการณ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้แต่สิ่งพิมพ์อื่นๆ ข่าวบางข่าวอาจได้รับการเสนอไปแล้วจากสื่อมวลชนอื่นๆ ก็อาจจะถูกลดคุณค่าทางข่าวลงไป กล่าวคือ ข่าวที่ได้รับการเสนอไปครั้งหนึ่งแล้ว ย่อมทำให้การวินิจฉัยคุณค่าของข่าวนั้นเปรียบเทียบกัน และข่าวอื่นๆ แตกต่างไปด้วย

7. การตรวจค้นฉบับล่วงหน้า (Censorship) ย่อมมีผลกระทบอย่างแน่นอนต่อการเสนอและพิจารณาคุณค่าของข่าว บางครั้งอาจทำให้บรรณาธิการต้องระมัดระวังมากขึ้น หรืออาจไม่มีการพิจารณาเลยก็ได้ ย่อมแล้วแต่ภาวะการณ์ของแต่ละสภาพแวดล้อมการปกครอง และสังคม จาก

ปัจจัยข้อนี้อาจทำให้การประเมินคุณค่าข่าว ไม่สอดคล้องกับความสนใจของผู้อ่านเสียทีเดียว เพราะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ทางสังคมอีกหลายประการ

8. การปกครอง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ ย่อมมีส่วนสำคัญในการวินิจฉัยคุณค่าข่าว โดยทางอ้อม คุได้ง่ายๆ จากการรายงานข่าวของประเทศที่มีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย และแบบสังคมนิยมซึ่งย่อมมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง อาจกล่าวได้ว่าระบบการเมือง การปกครอง หรือแม้แต่สภาพสังคมเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีผลกระทบต่อทำให้การวินิจฉัยคุณค่าข่าว และการให้ความสำคัญกับคุณค่าข่าวที่แตกต่างกัน

9. เจ้าของ หรือนายทุนของหนังสือพิมพ์ ในสังคมเสรีประชาธิปไตย นายทุนเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายของหนังสือพิมพ์ว่าจะรายงานข่าวอะไร และอย่างไร อย่างไรก็ดีมักพบเสมอว่าเหตุการณ์ใดก็ตามที่อาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของเจ้าของหนังสือพิมพ์แล้ว หนังสือพิมพ์มักหลีกเลี่ยงไม่เสนอข่าวนั้น จะสังเกตได้ว่า ข่าวเดียวกันในบางครั้งหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเน้นประเด็น และคุณค่าข่าวแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงก็มี หรือบางฉบับอาจไม่ตีพิมพ์ข่าวนั้นเลย

10. โฆษณาเป็นที่ยอมรับกันว่าโฆษณา คือ เส้นเลือดใหญ่ของกิจการหนังสือพิมพ์ เพราะ รายได้ส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์มาจากค่าโฆษณา ฉะนั้นการวินิจฉัยคุณค่าข่าวบางชิ้น จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดแก่เจ้าของสินค้าที่ลงโฆษณาของหนังสือพิมพ์ด้วย ข้อนี้แม้มิใช่หลักเกณฑ์สำคัญของการพิจารณาคุณค่าข่าว แต่ในทางปฏิบัติมักมีผลต่อการเลือก และการรายงานข่าว

11. ศาสนา และเชื้อชาติ ถึงแม้ว่าข้อนี้จะไม่มีผลโดยตรงต่อหลักการพิจารณาคุณค่าของข่าว แต่นักหนังสือพิมพ์ที่ดี และรอบคอบควรตระหนักถึงความกลมเกลียวในประเทศชาติ และหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่จะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกันในศาสนา เชื้อชาติ และภาษา

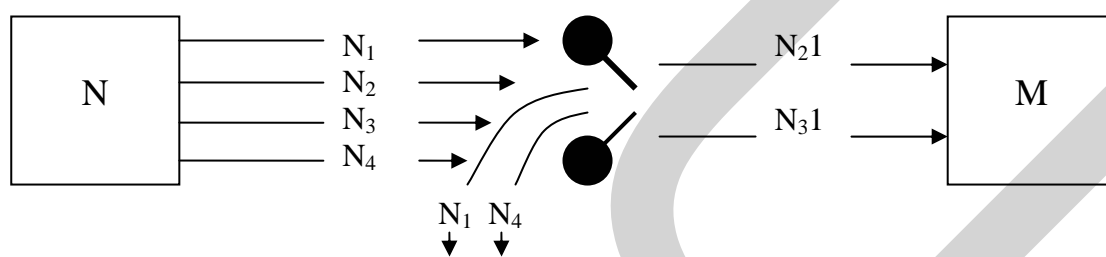
จากแนวคิดเกี่ยวกับข่าว ในการศึกษา และวิจัยในครั้งนี้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาถึงหลักของการคัดเลือกข่าว ของทีมข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด ว่าข่าวที่ได้นำเสนอมีคุณค่าของข่าวหรือไม่ ใช้หลักของคุณค่าข่าวใดถึงความเหมาะสมในการคัดเลือกข่าวในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ทราบว่างค์ประกอบ และความสมบูรณ์ของข่าวมีลักษณะว่าเป็นเช่นไร ก่อนนำไปสู่กระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

2.3 บทบาทของนักสื่อสารมวลชน (บทบาทของผู้เฝ้าประตู)

ในทุกองค์การสื่อสารมวลชนจะมีคนตัดสินใจว่าจะส่งข่าวสารใดไปยังผู้อ่านผู้ฟัง หรือผู้ดู ผู้ตัดสินใจเหล่านี้คือ นักสื่อสารมวลชนซึ่งแสดงบทบาทของผู้เฝ้าประตู ผู้เฝ้าประตูขององค์การสื่อสารมวลชนจะตรวจสอบข่าวสารที่เข้ามา และจะยอมรับเฉพาะข่าวสารที่ตัวเองเชื่อว่าควรส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้ดู

แนวคิดเรื่องการเฝ้าประตู (gatekeeping) หมายถึง การเลือกนำเสนอ (choosing) หรือการปฏิเสธไม่นำเสนอ (rejecting) เรื่องใดเรื่องหนึ่ง แนวคิดนี้มาจากการวิจัยของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้ออาหารเข้าบ้านของบรรดาแม่บ้าน เลวินบอกว่า ข่าวสารกระจายตัวไปตามช่องทางการสื่อสาร ซึ่งมี “บริเวณประตู” (gate areas) ที่มีผู้เฝ้าประตู (gatekeeper) เป็นผู้ตัดสินใจว่าข่าวสาร หรือสินค้าใดจะได้รับอนุญาตให้เข้ามาในช่องทางการสื่อสาร หรือดำเนินต่อไป ในช่องทางการสื่อสารของกลุ่มแม่บ้านหรือไม่

แนวคิดนี้ได้ถูกรับ และนำมาใช้โดย เดวิด เอ็ม ไวท์ (David M. White) ในการศึกษาเรื่องบรรณาธิการข่าวจากสำนักข่าว (the telegraph wire editor) ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกาฉบับหนึ่งในการคัดเลือกข่าวซึ่งการตัดสินใจที่ข่าวนหลายข่าวถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการเฝ้าประตู ไวท์ได้แสดงแบบจำลองการเฝ้าประตูไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการเฝ้าประตูของไวท์

N	=	แหล่งข่าว
$N_{1,2,3,4}$	=	ข่าว 1, 2, 3, 4
$N_{1,4}$	=	ข่าว 1, 4 ที่ถูกคัดออก
N_2^1, N_3^1	=	ข่าว 2, 3 ที่ถูกเลือกนำมาเสนอต่อมวลชนผู้รับสาร
M	=	มวลชนผู้รับสาร

ปัจจัยกำหนดการเลือกข่าวสารของผู้เฝ้าประตู

ในการตัดสินใจเลือกเสนอข่าวสารใดต่อมวลชนผู้รับสารนั้น มีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้เฝ้าประตู ปัจจัยที่สำคัญๆ ได้แก่

1. คุณค่าของข่าว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะถูกคัดเลือกมาเสนอเป็นข่าวนั้นจะต้องมีความสำคัญ และอยู่ในความสนใจของมวลชนผู้รับสาร มีค่าแก่การเสนอเป็นข่าว กระบวนการการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอต่อมวลชนผู้รับสารโดยใช้คุณค่าของข่าวเป็นตัวกำหนดการเลือก

2. เนื้อที่ และเวลาของสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามแม้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีคุณค่าของข่าวแต่ก็อาจไม่ถูกนำมาเสนอเป็นข่าวได้ เพราะยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่กำหนดการตัดสินใจของนักสื่อสารมวลชน ในฐานะของผู้เฝ้าประตู ปัจจัยหนึ่งก็คือ ความจำกัดเรื่องเนื้อที่ และเวลา (limitations of space and time) สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของนักสื่อสารมวลชนนั้นมีความจำกัดในตัวเอง สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์จะถูกจำกัดด้วยเนื้อที่ของกระดาษพิมพ์ สื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ และภาพยนตร์ถูกจำกัดในเรื่องของเวลา ดังนั้น ผู้เฝ้าประตูจึงต้องเลือกข่าวที่ดีที่สุด และเนื้อหาอื่นๆ ที่ดีที่สุดเสนอต่อมวลชนผู้รับสารในสื่อมวลชนชนิดต่างๆ ที่มีเนื้อที่ และเวลาที่จำกัด

3. บุคลิกของนักสื่อสารมวลชน นักสื่อสารมวลชนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป แม้ทุกคนจะมี “คุณค่าของข่าว” และความสนใจ ตลอดจนความต้องการของมวลชนผู้รับสารเป็นหลักในการเลือกข่าวสารก็ตาม ความแตกต่างดังกล่าวได้แก่ ความแตกต่างด้านบุคลิก ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม รสนิยม หน้าที่ และความรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เฝ้าประตูเลือกข่าวสารไม่เหมือนกัน เช่น แผนกข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง ข่าวสังคม ข่าวสตรี ข่าวการเมืองย่อมมีมุมมองในการเลือกข่าวของแต่ละแผนกไม่เหมือนกัน หรือแม้แต่ข่าวการเมืองด้วยกันก็อาจมองเห็นความสำคัญของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่เหมือนกัน

4. อิทธิพลที่มีต่อผู้เฝ้าประตู นักสื่อสารมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นย่อมได้รับอิทธิพล และความกดดันจากสังคม และสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของตน อิทธิพล และความกดดันต่างๆ จากสังคม และสิ่งแวดล้อมแม้จะไม่ใช่เหตุผลทางวิชาชีพแต่ในความเป็นจริงก็มีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเลือกเสนอข่าว และเนื้อหาอื่นๆ ของนักสื่อสารมวลชนต่อมวลชนผู้รับสาร อิทธิพลที่ว่านี้มีอยู่อย่างกว้างขวางทั้งภายในองค์กรสื่อมวลชนเอง และทั้งภายนอกองค์กร สื่อมวลชนอิทธิพลดังกล่าวได้แก่ รัฐบาล และหน่วยงานของรัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ความมั่นคงของประเทศชาติ ศีลธรรม รวมทั้งเจ้าขององค์กรสื่อมวลชน หรือนายทุน ซึ่งเป็นนายจ้างของนักสื่อสารมวลชน

จากแนวคิดบทบาทของนักสื่อสารมวลชน (บทบาทของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร) ในการศึกษา และวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าว มาเป็นกรอบในการศึกษาถึงหลักการคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอต่อผู้เปิดรับว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดมีหลักในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวสารอย่างไรในฐานะที่เป็นผู้สวมบทบาทของผู้เฝ้าประตูข่าวสาร และใช้กฎเกณฑ์อะไรมาเป็นมาตรฐานในการคัดเลือกข่าว เพื่อนำเสนอต่อผู้รับข่าวสาร

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวน

การรายงานข่าวแบบสืบสวนมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า investigative reporter คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาการหนังสือพิมพ์ ราชบัณฑิตยสถานใช้คำว่า การรายงานข่าวเชิงสืบสวน

พิศิษฐ์ ชวลาธวัช (2539) กล่าวว่า การรายงานข่าวเชิงสืบสวน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่การคิดค้นประเด็นข่าว การแสวงหาข่าว การเขียนข่าว จนกระทั่งการรายงานข่าว ออกมาสู่การรับรู้ของสาธารณชนผ่านสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุก็ตาม

นักวิชาการ และนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์บางคนมีความเห็นว่าการทำข่าว หรือหาข่าวเพื่อนำมาเสนอในสื่อมวลชนไม่ว่าข่าวประเภทใดก็ตาม ข่าวทุกข่าวเป็นเชิงสืบสวนเพราะการทำข่าว ผู้สื่อข่าวต้องใช้วิธีการสืบเสาะทั้งสิ้น เพียงแต่สืบเสาะมากหรือน้อยแตกต่างกันไปบ้างเท่านั้นเอง

อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ความเห็นแย้งในเรื่องการรายงานข่าวเชิงสืบสวนนี้ไม่น้อยเช่นกัน โดยชี้ให้เห็นว่าการรายงานข่าวเชิงสืบสวนเป็นกระบวนการที่ให้รายละเอียดของข่าวมากกว่าใช้เวลาในการติดตามรวบรวมข่าวมากกว่า และให้ภาพของการวิเคราะห์เจาะลึก สะท้อนถึงสาเหตุของปัญหานั้นๆ มากกว่ารายงานข่าวแบบเหตุการณ์ทั่วไปที่จบไปวันๆ หรือ Day by Day เท่านั้น การรายงานข่าวเชิงสืบสวนยังเกิดผลกระทบต่อสังคมมากยิ่งขึ้นกว่าข่าวปกติอีกด้วย

มองในแง่มุมนี้จะพบความแตกต่างระหว่างการรายงานข่าวปกติกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนอย่างชัดเจน

วงการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทยเรียกการรายงานข่าวประเภทนี้ว่า ข่าวเจาะ การรายงานข่าวเชิงสืบสวนจึงเป็นข่าวที่ได้มาด้วยการสืบค้น ขุดเจาะเรื่องราวออกมาตีแผ่อย่างต่อเนื่อง การที่ข้อเท็จจริงของข่าวถูกเปิดเผยตามลำดับ ทำให้เกิดความสนใจติดตาม และวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง และนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การระงับยับยั้งหรือยุติเรื่องนั้น รวมทั้งการดำเนินการเอาผิดลงโทษผู้เกี่ยวข้อง

การรายงานข่าวเชิงสืบสวนนี้ ผู้สื่อข่าวจึงต้องล้วงลึกเข้าไปถึงต้นตอของเรื่องกระทั่งผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ข่าวนั้น นอกจากนี้มีแหล่งข่าวตัวบุคคลยืนยันความถูกต้องของข่าวแล้ว รวมไปถึงการเก็บรวบรวมหลักฐานเอกสารที่สามารถพิสูจน์ว่า เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นความจริงทุกประการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้สื่อข่าวเชิงสืบสวนมักจะถูกเปรียบเทียบกับนักขุดคุ้ยเรื่องโสมมมาเปิดเผยหรือที่ฝรั่งเรียกว่า Muckrakers นั่นเอง

การรายงานเชิงสืบสวนจึงเป็นการรายงานข่าวที่ต้องการความสามารถ และมานะพยายามอีกแบบหนึ่ง โดยผู้รายงานข่าวพยายามขุดคุ้ยเอาข้อเท็จจริงที่ซ่อนเร้นอยู่ ณ ที่ต่างๆ มาตีแผ่ให้เกิดความกระจ่างแก่ผู้ผ่าน บางครั้งรวมทั้งความเร้นลับทั้งหลายที่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม ถึงเหล่านี้เมื่อถูกเปิดเผยออกมาแล้วจะทำให้มีการดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ จนกระทั่งสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคมต้องมอดไหม้ไปในที่สุด

การรายงานข่าวแบบนี้แตกต่างจากการรายงานข่าวแบบอื่นๆ โดยเฉพาะแตกต่างจากการรายงานข่าวเชิงตีความ (Interpretative Reporting) อยู่ตรงที่ว่า สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกัน กล่าวคือรายงานข่าวแบบอื่นนั้น ข้อเท็จจริงที่นำมาเขียนข่าวปรากฏให้เห็นเมื่อนักข่าวเห็นอย่างไรก็รายงานอย่างนั้น เห็นว่าข่าวก็บอกว่าข่าวก เห็นว่าคงก็บอกว่าจะแดง บอกกันก็แน่นอนว่ายุติกัน รายงานข่าวแบบนี้เรียกว่ารายงานข่าวตามเนื้อผ้า (Straight-Forward News Reporting)

ด้วยเหตุนี้ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยการรายงานข่าวเหตุการณ์ตามกระแสไปวันๆ จึงไม่เพียงพอ การรายงานข่าวเชิงสืบสวน แบบเจาะลึก (In-Depth Reporting) จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้รับข่าวสารได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อความเป็นธรรมในสังคมในที่สุด

ที่ผ่านมการรายงานข่าวเชิงสืบสวนมักจะถูกกล่าวถึงในลักษณะการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมเป็นสำคัญ

แต่อีกด้านหนึ่งในแง่ของธุรกิจ หนังสือพิมพ์เป็นสินค้าซึ่งข่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญข่าวประเภทสืบสวนสอบสวนเป็นข่าวที่สามารถผลักดันให้ยอดการจำหน่ายของหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านนั่นเอง

ในสภาพสังคมปัจจุบัน วิธีการเสนอข่าวแบบนี้ได้รับความนิยมแพร่หลาย และถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ เหตุนี้เอง ทำให้เกิดมีเสียงเรียกร้องต่อหนังสือพิมพ์วิทย์ โทรทัศน์ให้เพิ่มความสนใจ เอาจริงเอาจังกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนอย่างจริงจัง

พิศิษฐ์ ชวลาธวัช (2539) กล่าวว่า ลักษณะของข่าวที่จัดว่าเป็นข่าวเชิงสืบสวน คือ ข่าวที่มีองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. มีความลึก โดยลงไปสัมผัสถึงข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกิดขึ้นจริงๆ ไม่ใช่เพียงแค่ได้ข่าว

มากจากการบอกเล่าเท่านั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการขุดเจาะ สืบค้น จนมีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่า เรื่องที่หนังสือพิมพ์นำมารายงานกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นเรื่องเดียวกัน

2. มีความกว้าง เกี่ยวข้องถึงบุคคล องค์กร มากกว่าข่าวปกติ เป็นข่าวที่คนส่วนใหญ่ในสังคมให้ความสนใจติดตาม

3. มีความซับซ้อน มีประเด็น หรือแง่มุมของข่าวหลายประเด็น ความไม่ซ้ำซ้อน หรืออาจเพิ่มความซ้ำซ้อนของประเด็นใหม่เกิดขึ้นตลอด

4. มีความแรง หรือพลังมากกว่าข่าวปกติ เอาจริงเอาจัง หนักแน่น น่าเชื่อถือ ผลกระทบของข่าวเป็นวงกว้าง ไม่เฉพาะคนเพียงคนเดียวหรือ 2 – 3 คนเท่านั้น

5. มีความต่อเนื่อง ในการติดตาม และนำเสนอติดต่อกันเป็นเวลานานซึ่งไม่จำกัดแน่นอนว่าเป็นระยะเวลาเท่าไร ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของข่าวมีประเด็นมากน้อยแค่ไหน การติดตามรายงานข่าวต้องเกาะติดต่อเนื่อง ดังที่เรียกว่ากัดไม่ปล่อย ความสำเร็จของข่าวในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

6. ควรเป็นข่าวเดี่ยว หรือที่เรียกว่า เอ็กซคลูซีฟ (Exclusive) หรือสคู๊ป (Scoop) ที่ได้มา และนำเสนอเพียงฉบับเดียวก่อนใคร หนังสือพิมพ์อื่น ไม่มีหรือมีก็เป็นการนำเสนอติดตามมาในภายหลัง

7. มีลักษณะเปิดโปง ขุดคุ้ยข้อเท็จจริง มีหลักฐาน เอกสาร ข้อมูลมายืนยันจนพิสูจน์ได้ชัดเจน สะท้อนการต่อสู้เพื่อความถูกต้อง เป็นธรรม ไม่จ้านต่อการบิดเบือน ปิดกั้นอำพรางข้อเท็จจริง

8. หาข้อยุติได้ หลังจากข้อเท็จจริงถูกค้นพบนำออกตีแผ่ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เช่น มีการสอบสวนดำเนินการกับผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าทางคดีแพ่ง อาญา หรือทางวิจัย ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษ ตีเตือน จนถึงจองจำ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่หย่อน ซ่อนเงื่อนเอื้ออำนวยต่อการทำผิด ถูกยกเลิก หรือปรับปรุงแก้ไข ทำให้เกิดความโปร่งใสในเรื่องนั้นในที่สุด

เนื่องจากความยากลำบากในการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ถูกปิดบัง บ่อยครั้งการรายงานข่าวเชิงสืบสวนไม่บรรลุผลขั้นสุดท้าย แต่ถ้าเนื้อหาของข่าวมีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นก็จัดได้ว่าเป็นข่าวประเภทเชิงสืบสวน แต่หากสามารถรายงานจนกระทั่งหาข้อยุติจนชัดเจนแสดงว่ารายงานข่าวสืบสวนชิ้นนั้นมีความความครบถ้วนสมบูรณ์

ข่าวเชิงสืบสวนที่ดี และมีความสมบูรณ์จึงเป็นข่าวที่ผู้สื่อข่าวต้องใช้เวลาพยายามด้วยความอดทน ทำงานเป็นระบบ มีความคิดลึกซึ้ง วิเคราะห์รอบด้าน บนพื้นฐานของความเป็นกลาง มีจิตใจที่รักความเป็นธรรม ต้องการเห็นความยุติธรรม ความถูกต้องดำรงอยู่จากการที่

ข้อเท็จจริงถูกสืบค้น เปิดโปงออกมาอย่างถึงแก่นนั่นเอง

พีระ จิตร โสภณ และมาลี บุญศิริพันธ์ (2538) กล่าวว่า ประเภทของข่าวสืบสวนตามลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่มีประเด็นอยู่ในความสนใจของประชาชน แสวงหาประเด็นที่มีผลประโยชน์ต่อสังคมเป็นส่วนรวม สามารถจัดขอบข่ายได้ดังต่อไปนี้

1. การทุจริตทางการเมืองทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ
2. การคอร์รัปชันของหน่วยงานราชการ หรือเอกชนที่เอาเปรียบราชการ
3. การละเมิดกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของพวกเขา
4. การบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ
5. การรุกร้าเขตป่าสงวนโดยไม่ชอบธรรม
6. การใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบธรรม ละเว้นหรือล่วงล้ำการปฏิบัติ
7. การทำผิดศีลธรรม และครรลองครองธรรม
8. การฉ้อฉลโดยเจตนาให้เกิดการเบียดบังผลประโยชน์ส่วนรวม
9. การทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม
10. ประเด็นอื่นๆ ที่มุ่งให้ข้อมูลเปิดโปงความเลวร้าย เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของ

ประชาชน

สาระสำคัญของการทำข่าวแบบสืบสวนเจาะลึก David Kaplan อดีตบรรณาธิการข่าว และบรรณาธิการบริหารของ Center for Investigative Reporting ที่ซานฟรานซิสโก สหรัฐฯ ได้ นิยามความหมายของ Investigative Reporting โดยชี้ให้เห็นลักษณะสำคัญ 12 ประการ ดังนี้ (คิสหัต โรจนาลักษณ์, 2538)

1. Systematic Inquiry and Critique คือ มีลักษณะการแสวงหาความรู้ หรือข้อเท็จจริง พร้อมกับการวิพากษ์วิจารณ์หรือวินิจฉัยอย่างเป็นระบบ
2. In-depth, Long-Term Research and Reporting ศึกษาวิจัยค้นคว้า รายงานอย่างเจาะลึก และต่อเนื่อง
3. Tenacious and Determined Digging ขุดคุ้ยข้อเท็จจริงอย่างมุ่งมั่นชนิด “กัดไม่ยอมปล่อย”
4. Documentary Research, the Use of Public Records, Following the Paper Trail ศึกษา ค้นคว้าวิจัยจากเอกสารทุกชนิด ใช้บันทึกข้อมูลสถิติจากหน่วยงานสาธารณะต่างๆ และติดตามร่อง

รอยที่สงสัยจากการชี้หน้าในเอกสารข้อมูลนั้นๆ ต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง

5. Extensive Interviews พุดคุย สัมภาษณ์ ชักถาม และหวานล่อม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปิดบังซ่อนเร้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน ไม่ว่าจะบุคคลระดับบริหารหรือระดับใช้แรงงาน จากเสรีรัฐผู้มีเกียรติหรือยากขอทาน

6. Crime-Solving Tools and Techniques, Like a Police Detective or Public Prosecutor ใช้เทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวนแบบเดียวกับตำรวจลับ หรืออัยการที่ค้นหาพยานหลัก ฐานทางอาชญากรรม

7. Serving as a Court of Last Resort, Offering a Voice to Those Unheard ทำหน้าที่เป็นที่พึ่งสุดท้ายของผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และเป็นปากเสียงให้กับผู้ที่ไม่มีใครสนใจฟัง หรือเหลียวแล

8. Doing Stories not Covered by the Rest of the News Media ทำข่าวที่หนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นมองข้าม เช่น ปัญหาชนกลุ่มน้อย ปัญหาแรงงานเด็ก ฯลฯ

9. Exposing Information Others Want Kept Secret เปิดโปงข่าวสารข้อมูลที่ผู้กระทำผิดปิดบังซ่อนเร้น ไม่อยากเปิดเผย

10. Bringing together Disparate Information into a Cohesive Whole ปะติดปะต่อข้อมูล ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่กระจัดกระจาย ให้เห็นเป็นรูปเป็นร่าง เป็นภาพรวมที่ชัดเจน และมีความหมายแก่ผู้อ่าน

11. Groundbreaking, Revelatory Reporting that Adds Significantly to the Public Record and Public Debate รายงานข่าวโดยการเปิดโปง “กระเทาะเปลือก” พร้อมทั้งชี้ประเด็นใหม่ๆ ช่วยเสริมให้ข้อมูล หรือข้อถกเถียงสาธารณะในขณะนั้นให้มีความหมาย และความชัดเจนขึ้น

12. Watchdogging Power, Focusing on the Accountability of Individual and Institutions that Wield Power ใช้พลังของความเป็น “สุนัขเฝ้าบ้าน” คอยสอดส่องตรวจสอบความโปร่งใสของบุคคล หรือสถาบันที่มีอำนาจอยู่ในมือ

พิศิษฐ์ ชวลาธวัช (2539) กล่าวว่า ขั้นตอน วิธีการดำเนินการทำข่าวเชิงสืบสวนอาจทำได้โดยพิจารณาจากหลัก 11 ข้อดังนี้

1. จะต้องมีความคิด (Conception)

1.1 ข้อเสนอแนะ หรือเบาะแสของข่าว (Tips)

1.2 แหล่งข่าว (Sources)

1.3 การอ่าน (Reading)

- 1.4 อุบัติการณ์ที่เป็นข่าว (News Breaks)
- 1.5 การเสาะหาข่าว (Legwork)
- 1.6 แง่มุมข่าวที่เกิดขึ้นใหม่ (Tangential Angles)
- 1.7 การสังเกตและข้อมูล (Observations and Files)
2. ศึกษาเรื่องราวที่กระทำได้ (Feasibility Study)
3. การตัดสินใจทำหรือไม่ (Go and No Go Study Decision)
4. การวางแผน และสร้างพื้นฐานในการทำงาน (Planning and Base Building)
5. การวิจัยพื้นฐาน (Original Research)
6. การประเมินผลใหม่อีกครั้ง (Re – Evaluation)
7. ทบทวนการตัดสินใจทำ หรือไม่ทำอีกครั้ง (Go and No Go Decision)
8. สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นกุญแจไขข่าว (Key Interviews)
9. การประเมินผลครั้งสุดท้าย (Final Evaluation)
10. ทบทวนการตัดสินใจทำ หรือไม่ทำอีกครั้งเป็นครั้งสุดท้าย (Final Go and No Go-Decision)
11. เขียน และตีพิมพ์ข่าว (Writing and Publication)

จากแนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวน ในการศึกษา และวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาถึงบทบาท และหน้าที่ของทีมข่าวสืบสวนสอบสวน หนังสือพิมพ์ข่าวสด ถึงการรายงานข้อเท็จจริง การเสนอแนะ และวิพากษ์วิจารณ์ข่าว ว่าจะเป็นไปตามหลักของการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนหรือไม่ และการปฏิบัติงานจริงของทีมข่าวสืบสวนสอบสวน หนังสือพิมพ์ข่าวสด จะมีขั้นตอนในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน และมีการรายงานข่าวที่แตกต่างจากแนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนหรือไม่ อย่างไร

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข่าว

ในการเขียนข่าวสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ การหาข้อมูล และการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพราะข้อมูลมีความสำคัญต่อการเขียนข่าวเป็นอย่างมาก เมื่อไม่มีข้อมูลการเขียนข่าว หรือรายงานข่าวย่อมทำไม่ได้ ถ้าข้อมูลผิดพลาดข่าวนั้นก็ผิดพลาดใช้ไม่ได้ไปด้วย ข้อมูลทั้งหลายมาจากแหล่งข่าวต่างๆ มีมากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับลักษณะ และความสำคัญของข่าว ข่าวธรรมดาไม่สลับซับซ้อนมากนัก เช่น ข่าวการประชุม ข่าวการศึกษา อาจจะใช้แหล่งข่าวไม่มาก ในขณะที่ข่าวก่อนข่าวอาชญากรรมที่ลึกลับซับซ้อนซ่อนเงื่อนผู้สื่อข่าวจะต้องอาศัยแหล่งข่าวหลายแหล่ง และการเสนอข่าวอาจจะต้องใช้เวลานาน หนังสือพิมพ์ฉบับใดก็ตามที่ผู้สื่อข่าวอ้างแหล่งข่าวน้อย แหล่งข่าวที่อ้างนั้นไม่เหมาะสม ไม่น่าเชื่อถือ ไม่มีความสำคัญมากพอ คุณภาพของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นย่อมจะสู้ฉบับอื่นไม่ได้ ในที่สุดหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าว ก็จะไม่เป็นที่สนใจของผู้อ่านอีกต่อไป ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องรู้แหล่งข่าว และมีความสามารถในการนำข้อมูลมาประกอบในการเสนอข่าว ผู้สื่อข่าวที่มีความสามารถย่อมจะสามารถแสวงหาแหล่งข่าวได้เป็นอย่างดี และหาข้อมูลได้อย่างยอดเยี่ยม

แหล่งข่าว

แหล่งข่าว คือ ต้นตอหรือที่มาของข่าว เป็นหลักฐานยืนยันว่าข่าวนั้นได้มาจากที่ใด ใครเป็นผู้ให้ข่าว น่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงไร แหล่งข่าวอาจจะเป็นเอกสาร บุคคล สถานที่ องค์กร หรือหน่วยงานราชการที่ทำการแถลงข่าวก็ได้

ประเภทของแหล่งข่าว

แหล่งข่าวแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งข่าวเปิด (Open News Sources) เป็นแหล่งข่าวที่ได้มาโดยเปิดเผย มีการระบุที่มาของข่าว เช่น เป็นบุคคล สถานที่ องค์กร ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ร่วมอภิปราย ฯลฯ เช่น

1. พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ให้สัมภาษณ์ว่ากองทัพบกได้เตรียมกำลังพล 1,199 นายเอาไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อเข้าร่วมกองกำลังนานาชาติขององค์การสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออก

2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แถลงข่าวโครงการวิจัยเรื่อง “การปฏิรูปกฎหมายเศรษฐกิจของประเทศไทย”

3. เมื่อวันที่ 28 กันยายน สำนักข่าวเอพีรายงาน จากกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ระบุว่าธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียหรือเอดีบี ประกาศให้เงินกู้แก่ไทย จำนวน 59.32 ล้านดอลลาร์ เพื่อนำไปใช้ในโครงการวิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

4. เมื่อวันที่ 28 กันยายน ที่ทำเนียบรัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี กล่าวภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ว่า...

5. โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงว่า ครม.เห็นชอบร่างประกาศกระทรวง การคลังเรื่องการลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมัน...

2. แหล่งข่าวปิด (Confidential News Sources) หมายถึง แหล่งข่าวที่ไม่มีการเปิดเผยผู้ให้

ข่าวไม่ว่าจะเป็นชื่อ ตำแหน่ง ยศ หรือสถานที่ด้วยเกรงว่าอาจจะเกิดอันตรายแก่ผู้ให้ข่าว หรือญาติพี่น้อง หรือผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลดังกล่าวมักจะเป็นข้อมูลลับ มีความลับซับซ้อน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต การฆาตกรรม ผู้มีอิทธิพลที่ชอบข่มขู่ ดังนั้นแหล่งข่าวดังกล่าว จึงมักจะระมัดระวัง ไม่จำเพาะเจาะจง เมื่ออ่านแล้วจึงไม่ทราบว่าเป็นใคร เช่น

1. แหล่งข่าวที่นำเชื่อถือแจ้งว่า...
2. แหล่งข่าวจากวงการเขียนมวย แจ้งว่า...
3. แหล่งข่าวจากผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงการคลัง แจ้งว่า...
4. มีรายงานข่าวจากตลาดหลักทรัพย์ แจ้งว่า...

อย่างไรก็ตามการเขียนข่าวแบบนี้ไม่เป็นที่ยอมรับเพราะไม่ชัดเจนถูกต้อง หนังสือพิมพ์บางฉบับยังคงใช้กันอยู่แต่ไม่แพร่หลายมากนักเพราะข่าวดังกล่าวขาดน้ำหนัก ขาดความน่าเชื่อถือ คุณค่าข่าวด้อยลงไป บางครั้งเป็นการเผยแพร่ข่าว เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง แต่ถ้าไม่เป็นความจริง อาจเกิดผลเสียแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าวได้ ซึ่งอาจจะถูกฟ้องร้องจากผู้เสียหาย ดังนั้นนักข่าวควรจะต้องหาข้อมูลให้เพียงพอ ตรวจสอบข่าวก่อนที่จะมีการเผยแพร่ออกไป

จะเห็นได้ว่าแหล่งข่าวส่วนใหญ่มักจะมาจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน แหล่งข่าวอาจจะมาจากคนที่รู้จักหรือบุคคลที่เขียนจดหมายไปถึงกองบรรณาธิการโดยที่บรรณาธิการไม่เคยรู้จักมาก่อนก็ได้

แหล่งข่าวไม่จำกัดเฉพาะในประเทศเท่านั้น แต่ยังมีแหล่งข่าวต่างประเทศอีกด้วย แม้จะมีเหตุการณ์บางอย่างที่เป็นเกิดขึ้นในประเทศก็ตาม แต่แหล่งข่าวต่างประเทศอาจจะมีมุมมองที่แตกต่างออกไป

แหล่งข่าวอาจจะเป็นคนเดินถนน หรือเป็นคนกวาดขยะ เอกสารบันทึก หนังสืออ้างอิง ข้อมูลสถิติ กระจายหนังสือพิมพ์เก่าๆ สักฉบับหนึ่ง หรือแม้กระทั่งใบปลิว ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ผู้สื่อข่าวสามารถใช้เป็นแหล่งข่าวได้ทั้งสิ้น ที่สำคัญก็คือ ต้องรู้ว่าจะนำมาใช้ประโยชน์ในการเขียนข่าวได้อย่างไร ในบางครั้งแหล่งข่าวอาจจะเป็นผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีอำนาจ ผู้สื่อข่าวจะต้องรู้จักควบคุมไม่ให้แหล่งข่าวเหล่านั้นมีอิทธิพลเหนือผู้สื่อข่าว มิฉะนั้นก็อาจจะทำให้การรายงานข่าวบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงได้ การใช้แหล่งข่าวผิดจะทำให้ผู้สื่อข่าวรายงานข่าวไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หนังสือพิมพ์ที่รายงานข่าวนั้น

การเขียนข่าวแต่ละครั้งไม่ควรอ้างอิงเพียงแหล่งข่าวเดียว แต่ควรพิจารณาตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การใช้แหล่งข่าวหลายแหล่งข่าวจะทำให้ข่าวมีข้อมูลหลากหลาย และน่าเชื่อถือมากขึ้น อีกประการหนึ่งการใช้แหล่งข่าวหลายแหล่งจะสามารถยืนยัน หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ เมื่อรู้แหล่งข่าวแล้วสิ่งสำคัญก็คือ ความสามารถของผู้สื่อข่าวในการเจาะหาข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าวต่างๆ เหล่านั้นเพื่อนำมาเขียนข่าว

การป้องกันแหล่งข่าว

ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบ ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เจาะลึกขุดคุ้ยให้รายละเอียดได้มากที่สุด มีการขุดคุ้ยเปิดโปงเรื่องราวการทุจริต คอร์รัปชัน ด้วยวิธีการเสนอข่าวแบบสืบสวนสอบสวน ทำให้สามารถเจาะลึกเรื่องลึกกลับ หรือไม่ชอบมาพากลของบุคคล คณะบุคคล หรือกลุ่มอิทธิพลต่างๆ จนทำให้ถูกคุกคามข่มขู่ไม่ให้มีการเสนอข่าวต่อไปอีก ซึ่งเรื่องนี้หนังสือพิมพ์จะต้องต่อสู้การข่มขู่คุกคามทั้งหลายด้วยหลักคุณธรรม ด้วยความกล้าหาญ และอดทนพยายามต่อสู้กับความอยุติธรรมต่างๆ โดยบริสุทธิ์ใจ ไม่มีพันธะกรณีอื่นใดนอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ มาครอบงำ หนังสือพิมพ์จะต้องทำความจริงให้ปรากฏ ความไม่ถูกต้องต่างๆ จะต้องถูกนำออกมาตีแผ่เพื่อนำไปสู่การแก้ไข คนเลวจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมายบ้านเมืองต่อไป การขุดคุ้ยของหนังสือพิมพ์จึงถูกต่อต้านทุกรูปแบบ เช่น ถูกข่มขู่ ถูกก่อกวนให้ผู้มีอำนาจบ้านเมือง หรือกลุ่มอิทธิพลบิบบังคับในลักษณะต่างๆ พยานผู้รู้เห็นที่เปิดเผยถูกคุกคาม บรรณาธิการถูกขู่เชิญให้บอกชื่อแหล่งข่าว เป็นต้น

เป็นที่ทราบกันดีว่าข่าวที่ได้มาเพราะแหล่งข่าวให้ความไว้วางใจจึงให้ความร่วมมือ ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 หมวด 2 ข้อ 14 ระบุว่า หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อ และฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ ถ้าหากได้

ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้แล้ว หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกา หรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์นั้นไว้เป็นความลับ (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2541 : 12) การเปิดเผยแหล่งข่าวอาจจะทำให้แหล่งข่าว หรือญาติพี่น้องของแหล่งข่าวเป็นอันตรายได้ และต่อไปก็คงไม่มีใครกล้าหาญพอที่จะเปิดเผยความจริงอีก ดังนั้นผู้สื่อข่าว และหนังสือพิมพ์จะต้องปกป้องแหล่งข่าวไว้ด้วยชีวิต แม้ว่าในบางครั้งอาจจะถูกฟ้องศาลเรียกค่าเสียหาย หรือถูกศาลบังคับให้เปิดเผยก็ตาม ผู้สื่อข่าวจะต้องรายงานข่าวด้วยความระมัดระวังมิให้รู้ หรือคาดเดาได้ว่าแหล่งข่าวเป็นใคร อยู่ที่ใด

การตีพิมพ์ข้อความใดๆ ในหนังสือพิมพ์ถ้าหากเกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้นมา แล้วถูกฟ้องร้อง บรรณาธิการจะเป็นผู้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามกฎหมาย เท่าที่ปฏิบัติกันมาเมื่อหนังสือพิมพ์ถูกฟ้อง ศาลบังคับให้เปิดเผยชื่อแหล่งข่าวแต่บรรณาธิการก็ไม่ยอมเปิดเผย ในเมืองไทยมีน้อยมากที่บรรณาธิการถูกพิพากษาให้จำคุกเนื่องจากพยายามปกป้องแหล่งข่าว ในกระบวนการสืบพยานบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว และผู้เกี่ยวข้องจะถูกซักถาม แต่แหล่งข่าวมักจะถูกกันออกไปโดยที่ผู้สื่อข่าว และบรรณาธิการไม่ยอมเปิดเผยชื่อ

ในต่างประเทศ เช่นในอังกฤษมีการออกกฎหมายคุ้มครองการรักษาความลับของแหล่งข่าวหลายครั้ง ในสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกันรัฐบาลกลางให้หลักประกันเสรีภาพการพูด และการเขียนไว้มากมาย และแต่ละรัฐมักจะมีกฎหมายคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนอยู่แล้ว เท่าที่ผ่านมามีคดีที่ศาลสั่งปรับบรรณาธิการ และ/หรือ จำคุกฐานไม่ยอมเปิดเผยแหล่งข่าว ส่วนในญี่ปุ่นก็เช่นกันศาลฎีกาพิพากษานักข่าวมีสิทธิที่จะไม่เปิดเผยชื่อแหล่งข่าวของตัวเอง (พิศิษฐ์ ชวลาวัช, 2540 : 65)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สายศิริ คำนวณณะ (2548) ศึกษาเรื่อง “การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ไทย” โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า 1.ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนมี 2 ลักษณะคือ ข่าวที่มุ่งขุดคุ้ยเปิดโปงการกระทำผิดต่างๆ และข่าวที่มุ่งนำเสนอข้อมูลเชิงลึกเพื่อส่งเสริมพัฒนาสังคม 2.คุณค่า และความสำคัญมี 4 ระดับ คุณค่าต่อสังคม และประเทศชาติ ต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 3.กระบวนการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนมีการสืบหาข้อมูลจากเอกสาร (paper trail) จากบุคคล (human trail) และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (electronics trail) ทำการวิเคราะห์ เรียบเรียง และการนำเสนออย่างต่อเนื่อง รวมทั้งอาจมีการจัดกิจกรรมในช่วงเสนอข่าว โดยการวางแผนอย่างรัดกุมคล้ายกับการทำวิจัย 4.สภาพการณ์ในปัจจุบันพบว่าปริมาณการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนน้อย ข่าวส่วนใหญ่ขาดความลึก และหลากหลาย

หลาย ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนมีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพดีขึ้น แต่ยังคงเน้นข่าวการทุจริตเป็นหลัก 5.ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความยากของงาน การถูกตอบโต้โดยเฉพาะการถูกฟ้องร้อง ปัญหา ศักยภาพ และจริยธรรมวิชาชีพ นักข่าวมีภาระงานมาก ปัจจัยทางธุรกิจ และแบบแผนดั้งเดิมของการ นำเสนอข่าวสารหนังสือพิมพ์ ทำให้ไม่ให้ความสำคัญ ไม่มีการการลงทุนพัฒนาบุคลากร และขาด ระบบสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจน ปัญหาด้านพฤติกรรมกรับข่าวสารของประชาชน และผลกระทบ จากเทคโนโลยีการสื่อสาร 6.การส่งเสริมสนับสนุนในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ แต่มี ทิศทางพัฒนารูปแบบต่างๆ มากขึ้น 7.ข้อเสนอแนะ สื่อมวลชนต้องยึดมั่นในหน้าที่ไม่แบ่งแยกกัน หนังสือพิมพ์ต้องลงทุนสร้าง “มือข่าวเจาะ” ปรับระบบการจัดการให้เท่าทันเทคโนโลยี และความ ซ้ำซ้อนของสังคม องค์กรวิชาชีพควรร่วมมือกับองค์กรภายนอก หามาตรการสนับสนุนที่มี ประสิทธิภาพ ควรสนับสนุนการทำข่าวเจาะในประเด็นที่หลากหลายมากขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของ นายห้างทอง ชรรมวัฒนะ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลิปปั้งข่าว การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) และผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าวทั้ง 2 กรณี รวมทั้งศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้ได้คำตอบที่สามารถตอบปัญหานำวิจัยได้ครบถ้วน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งวิธีการต่างๆ เป็น 8 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 การศึกษาจากคลิปปั้งข่าว
- 3.2 ข้อมูลด้านบุคคล
- 3.3 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร Documentary Analysis
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.5 การตรวจสอบข้อมูล
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การนำเสนอข้อมูล

3.1 การศึกษาจากคลิปป์ง่าว

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารข่าวเพชรซาอุฯ ซึ่งมีการตัดเก็บไว้เป็นไฟล์ข่าวของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่ศูนย์ข้อมูลของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 มาจนถึงปัจจุบัน ปี 2550 โดยสรุปเหตุการณ์สำคัญเขียนเป็นเรื่องย่อ 3 ภาคด้วยกัน ภาคแรก คือ เหตุการณ์จับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบีย และการติดตามหาของมีค่าทั้งหมดคืน ภาคที่สอง คือ การขัยกออกเพชรของกลาง และปลอมเพชรของกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดทำคดี และภาคที่สาม คือ เหตุการณ์อุ้ม-ฆ่าสองแม่ลูก ตระกูลศรีชนะขันธุ์ และการคลี่คลายคดี ซึ่งการแบ่งภาคเหตุการณ์ในแต่ละภาค ทางกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นผู้แบ่งเองโดยประเมินจากลำดับเหตุการณ์ และจุดหักเหของข่าว นำข้อมูลที่กระจัดกระจาย มาปะติดปะต่อกัน เพื่อให้เห็นเป็นรูปเป็นร่างให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ และเห็นภาพที่ชัดเจน

นอกจากนี้ ยังนำการพาดหัวข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาคที่ 1 การจับกุมตัวนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบีย และการติดตามหาของมีค่าทั้งหมดคืน ภาคที่ 2 การอมของกลาง และปลอมของกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภาคที่ 3 สาเหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีชนะขันธุ์ และการคลี่คลายคดี มาประติดประต่อเรียงร้อยตามลำดับ เพื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างชัดเจน

ส่วนข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการตัดเก็บไฟล์ข่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 มาจนถึงปัจจุบัน โดยสรุปเหตุการณ์สำคัญเขียนเป็นเรื่องย่อ แบ่งเหตุการณ์การผ่าชันสูตรศพนายห้างทอง ออกเป็น 3 ภาค และนำการพาดหัวข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ในแต่ละช่วง แต่ละเหตุการณ์สำคัญซึ่งถือเป็นจุดหักเหของข่าวมาประติดประต่อเรียงร้อย เพื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างชัดเจน

ส่วนข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการตัดเก็บไฟล์ข่าวของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 มาจนถึงปี พ.ศ. 2550 โดยสรุปเหตุการณ์สำคัญเขียนเป็นเรื่องย่อ แบ่งออกเป็น 3 ภาค เช่นกัน ภาคแรก คือ ผลการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ที่สถาบันนิติเวช สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยืนยันว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ภาคที่สอง คือ การรื้อฟื้นคดีการตายของ นายห้างทองโดย พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ อันนำไปสู่การฟ้องนายนพดล ธรรมวัฒน์ ในข้อหาร่วมกันฆ่า นายห้างทอง และภาคที่สาม คือ การผลผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ครั้งสุดท้าย ซึ่งได้ผลสรุปออกมาตรงกับครั้งแรก ว่านายห้างทองฆ่าตัวตายมิใช่การฆาตกรรม ซึ่งการแบ่งภาคเหตุการณ์ในแต่ละภาค ทางกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นผู้

แบ่งเองโดยประเมินจากลำดับเหตุการณ์ และจุดหักเหของข่าว นำข้อมูลที่กระจัดกระจายมาปะติดปะต่อกัน เพื่อให้เห็นเป็นรูปเป็นร่างให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ และเห็นภาพที่ชัดเจน

นอกจากนี้ ยังมีการนำการพาดหัวข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ในทั้ง 3 ภาค ประกอบด้วย ภาคแรก คือ ผลการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทองยิงตัวตาย ภาคที่สอง การรื้อฟื้นคดีนายห้างทอง และภาคที่สาม ผลการผ่าพิสูจน์ครั้งสุดท้ายที่ยืนยันว่า นายห้างทองยิงตัวตาย ซึ่งถือเป็นจุดหักเหของข่าวมาปะติดปะต่อเรียงร้อย เพื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นเช่นกัน

3.2 ข้อมูลด้านบุคคล

แหล่งข้อมูลด้านบุคคล คือ การสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของข่าวทั้ง 2 กรณี โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) คัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งการเก็บข้อมูลของกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี ดังนี้

กรณีข่าวเพชรซาอุฯ มีผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 7 คน แบ่งเป็นบุคคลในกองบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด 5 คน และแหล่งข่าวที่ได้ให้สัมภาษณ์ในเหตุการณ์ดังกล่าว 2 คน โดยบุคคลในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสดทั้ง 5 คน ปัจจุบันยังทำงานอยู่ที่หนังสือพิมพ์ข่าวสด ประกอบด้วย บรรณาธิการข่าว, หัวหน้าข่าวหน้า 1, ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว, ผู้สื่อข่าวส่วนกลาง, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค ประกอบด้วย

1. นายฐากร บุนปาน อดีตบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการทำข่าวไม่ต่ำกว่า 25 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวเพชรซาอุฯ นายฐากรทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมคิดประเด็นข่าว มอบหมายการทำงานให้ผู้สื่อข่าว และยังทำหน้าที่เป็นนักข่าว ออกไปทำข่าวเพชรซาอุฯ ด้วยตัวเอง เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. นายสุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นบรรณาธิการข่าว มีประสบการณ์ในการเป็นนักข่าว คิดประเด็นข่าว ตั้งงานข่าวมานานเกือบ 30 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวเพชรซาอุฯ นายสุริวงค์ ทำหน้าที่หลักในการกำหนดทิศทางการคิดประเด็นข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์ ตั้งงานผู้สื่อข่าวในสนามให้ลงไปตามในประเด็นย่อยของเหตุการณ์ และเป็นตัวประสานกับแหล่งข่าวระดับสูงที่ควบคุมสำนวนคดี เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลซ้ำอีกครั้ง จนกว่าจะได้ข้อมูลเบื้องต้นที่ถูกต้องชัดเจนก่อนตีพิมพ์ เป็นผู้ให้ข้อมูล

3. นายจตุพล ยอดวงพะเนา อดีตหัวหน้าข่าวภูมิภาค หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยหัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการทำข่าว (สายตำรวจ) และเป็นผู้คิดประเด็นข่าวตั้งประเด็นข่าวไปยังนักข่าวภูมิภาคที่ประจำอยู่ต่างจังหวัดมานานเกือบ 15 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวเพชรซาอุฯ นายจตุพล ทำหน้าที่ประสานงานแหล่งข่าวที่รับผิดชอบในคดี (เป็นแหล่งข่าวเก่าสมัยที่เคยเป็นนักข่าวสายตำรวจ) และเป็นผู้ประสานงานกับผู้สื่อข่าวภูมิภาคในการติดตามหาเครื่องเพชรฯ ที่หายไป และเช็คข่าวเบื้องต้น หลังการเสียชีวิตของ 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ เป็นผู้ให้ข้อมูล

4. นายสมชาย จรรยา ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันเป็นผู้สื่อข่าวจร (เฉพาะกิจหน้า 1) หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการทำข่าวนานเกือบ 15 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวเพชรซาอุฯ นายสมชาย ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวส่วนกลางที่เกาะติดการทำงานของตำรวจกองปราบปราม ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน คอยรายงานข่าว ส่งข่าวเข้ามายังกองบรรณาธิการ เป็นผู้ให้ข้อมูล

5. นายกฤษณะ เจริญธงไชย ผู้สื่อข่าวประจำจังหวัดเชียงใหม่ หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการทำข่าวนานกว่า 10 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวเพชรซาอุฯ ทำหน้าที่รับคำสั่งจากกองบรรณาธิการในช่วงที่มีการติดตามหาเพชรฯ เม็ดสำคัญ มีหน้าที่รายงานข่าว ส่งข่าวเข้ามายังกองบรรณาธิการในแต่ละวันเป็นผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มบุคคลที่เป็นแหล่งข่าว ผู้ซึ่งให้ข้อมูลแก่นักข่าวในการรายงานข่าวกรณีเพชรซาอุฯ มี 2 คน ประกอบด้วย

6. พ.ต.อ.เมธี กุศลสร้าง อดีต รองผู้กำกับการ 1 กองปราบปราม ในฐานะพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีฆาตกรรม 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ ปัจจุบัน (ปี 2550) ดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้บังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ 191 ผู้เป็นแหล่งข่าวคนสำคัญของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในการให้ข้อมูลเบื้องต้นถึงข่าวเพชรซาอุฯ โดยพ.ต.อ.เมธี เป็น 1 ในทีมสืบสวนตามจับกุมคนร้าย และเป็นทีมติดตามเพชรเม็ดสำคัญ อีกทั้งยังเป็นผู้กุมความลับในสำนวนการสอบสวนในบางช่วงของเหตุการณ์เป็นผู้ให้ข้อมูล

7. นางเกรียงไกร เตชะโหม่ง (มงคลสุภาพ) ผู้ต้องหา มีขอโมยเพชรจากประเทศซาอุดีอาระเบีย ผู้เป็นกุญแจสำคัญในการคลี่คลายคดีเพชรซาอุฯ โดยนายเกรียงไกรเป็นคนให้ข้อมูลกับพนักงานสอบสวนในการออกติดตามหาเพชร และบอกวิธีขโมยเพชรออกจากพระราชวังกษัตริย์ซาอุดีอาระเบียอย่างละเอียดเป็นผู้ให้ข้อมูล

กรณีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 คน แบ่งเป็นบุคคลใน กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด 5 คน ประกอบด้วย

1. นายสุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการเป็นนักข่าว คิดประเด็นข่าว ทำงานข่าวมานานเกือบ 30 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวการตายของนายห้างทอง นายสุริวงค์ ผู้ทำหน้าที่กำหนดทิศทางข่าว ประสานงานกับแหล่งข่าวระดับสูงที่ควบคุมคดี ตรวจสอบข้อมูลข่าวจนทราบรายละเอียดในสำนวนการสอบสวน แดกประเด็นข่าว คัดเลือกประเด็นสำคัญในการนำเสนอที่ออกตีพิมพ์รายวัน เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. น.ส.ชุมฉันทน์ ชำนิประศาสน์ หัวหน้าข่าวต่างประเทศ มีประสบการณ์ในการทำข่าว ทำงานข่าว และคิดประเด็นข่าวมานานเกือบ 15 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวการตายของ นายห้างทอง ผู้ทำหน้าที่ติดต่อสัมภาษณ์กับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องในคดี แปลข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ และเป็นผู้ติดต่อสัมภาษณ์ ดร.เอเดรียน ผู้เชี่ยวชาญปราบเลือดที่เดินทางมาพิสูจน์ศพนายห้างทอง เป็นผู้ให้ข้อมูล

3. นายเอมพงศ์ บุญญานพวงศ์ ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการทำข่าว ทำงานข่าว และคิดประเด็นข่าวมานานเกือบ 15 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวการตายของ นายห้างทอง ผู้ทำหน้าที่ตั้งงาน กำหนดประเด็นข่าวให้ผู้สื่อข่าวออกหาข่าวตามความต้องการของ กองบรรณาธิการ เป็นผู้ให้ ข้อมูล

4. นายสมชาย จรรยา ผู้สื่อข่าวจเร หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีประสบการณ์ในการทำข่าว มานานเกือบ 15 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวการตายของนายห้างทอง นายสมชาย ผู้ทำหน้าที่หาข่าวใน สนามข่าว ตามเช็คข้อมูลจากพนักงานสอบสวน และตามสัมภาษณ์ นายนพดล ธรรมวัฒน์ ซึ่งเป็น แหล่งข่าวถือเป็นบุคคลสำคัญในคดี เป็นผู้ให้ข้อมูล

5. นายปัญญา อินทรอุดม ผู้สื่อข่าวประจำกระทรวงยุติธรรม มีประสบการณ์ในการทำ ข่าวมานานเกือบ 10 ปี บทบาทหน้าที่ในข่าวการตายของนายห้างทอง นายปัญญา หนังสือพิมพ์ ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่เกาะติดการทำงานของทีมผ่าพิสูจน์ศพ สถาบันนิติเวช และติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ชุดผ่าพิสูจน์ศพ เป็นผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นแหล่งข่าว 2 คน ประกอบด้วย

6. นายนพดล ธรรมวัฒน์ น้องชายนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ผู้ตกเป็นข่าว และเป็น จำเลยของสังคมถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เป็นผู้ให้ ข้อมูล

7. พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รักษาการผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ซึ่งเป็นแหล่งข่าวคนสำคัญในการผ่าพิสูจน์ศพนางห้างทอง ที่ออกมายืนยันว่านางห้างทองถูกฆาตกรรม เป็นผู้ให้ข้อมูล

3.3 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis)

เป็นการศึกษาจากเอกสาร จดหมาย ของหน่วยงานราชการ และแหล่งข่าว ซึ่งทีมข่าวนำเอกสารเหล่านี้ไปเป็นประเด็นในการนำเสนอข่าว เพื่อกำหนดทิศทางในการทำงาน สั่งงานข่าว และแตกประเด็นใหม่ๆ

โดยกรณีข่าวเพชรซาอุฯ เป็นการศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับจดหมายของญาติผู้ตายที่ส่งมาให้กองบรรณาธิการ ประกอบด้วย บทกวีที่เขียนไว้ว่าลัย ค.ช.เสรี กับนางดาราวดี ศรีธนะขันธ์ จดหมายเปิดผนึกจากนายสันติ ศรีธนะขันธ์ ที่เขียนเปิดใจถึงสื่อมวลชนเล่าถึงที่มาที่ไป และเหตุการณ์ต่างๆ หลังถูกจับตัวไว้ในสถานที่แห่งหนึ่ง และจดหมายที่เขียนขึ้นโดย น.พ.พล หิรัญศิริ น้องชายนางดาราวดี ที่เขียนจดหมายเปิดผนึกความยาวประมาณ 5 หน้า เล่าถึงเหตุการณ์หลังพบศพนางดาราวดี และค.ช.เสรี เอกสารสรุปความเห็นจากการตรวจจากสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจ โดย พล.ต.ต.ทักษะ สุวรรณจูฑะ ผบก.สถาบันนิติเวชวิทยา มีความยาวจำนวน 19 หน้า พร้อมภาพถ่ายของศพทั้ง 2 ศพ และรายละเอียดสภาพศพ คำแถลงการณ์ และคำชี้แจงของ พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน รวมทั้งเอกสารอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอข่าว

ส่วนข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ ทีมข่าวได้นำเอกสารลับทางราชการมาเป็นตัวกำหนดประเด็นในการนำเสนอเหตุการณ์การผ่าชันสูตรศพทั้ง 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1 เป็นหนังสือลับที่สุดของสถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 0029.4/845 ลงวันที่ 9 กันยายน 2542 มี พ.ต.อ.ทวีศักดิ์ ชัยประเสริฐ เป็นประธานกรรมการ พ.ต.อ.เลียง หุຍประเสริฐ เป็นกรรมการ และพ.ต.ท.พรชัย สุธีรคุณ เป็นกรรมการ/เลขานุการ ในการผ่า

ครั้งที่ 2 เป็นเอกสารลับของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เลขที่ A15114/46 ลงวันที่ 25 ก.ย. 46 มีแพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ แพทย์นิติเวช สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ร.ศ.นพ.ธำรง จิรจรียาเวช แพทย์นิติเวช โรงพยาบาลรามาราชเป็น ผู้รับผิดชอบในการผ่า

ครั้งที่ 3 เป็นเอกสารตามคำสั่งของศาลอาญา ที่มีคำสั่งลงวันที่ 27 ธันวาคม 48 ให้มีการผ่าตรวจพิสูจน์ศพนางห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ เป็นครั้งที่ 3 โดยให้มีการตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นนาย

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน มีรองศาสตราจารย์นายแพทย์เสวต วรรณล้วน ประธานคณะกรรมการแพทยันติเวช เป็นประธานในการผ่า ซึ่งเอกสาร และจดหมายทั้งหมดล้วนนำมาใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนทั้งสิ้น

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อให้สามารถเก็บรายละเอียดต่างๆ ให้ครบถ้วน ประกอบด้วย

แนวคำถามประกอบคำสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง ลักษณะของคำถามจะมีประเด็นหลักและปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ (ดูภาคผนวก ก)

การบันทึกเทปสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วนตามประเด็นที่ตั้งไว้ผู้วิจัยได้บันทึกเสียงไว้ในเทปอัด และถอดเทปคำสัมภาษณ์นำมาบรรยาย

การจดบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยทำการนัด และสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทำการจดบันทึกเนื้อหาจากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด ประกอบกับการบันทึกเทปสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้รายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความถูกต้อง และชัดเจนยิ่งขึ้น

3.5 การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก่อนจะทำการวิเคราะห์ได้พิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในกลุ่มบุคคลในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติงาน ในกรณีข่าวทั้ง 2 กรณี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มา

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลต่างๆ นั้น ผู้วิจัยจะทำการนัดสัมภาษณ์ทีมงานหนังสือพิมพ์ข่าวสดด้วยตนเอง และการนัดสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง เป็นการพูดคุยถึงเป็นทางการ (สำหรับผู้บริหารจะใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ) บันทึกข้อมูลด้วยการจดบันทึก และบันทึกเสียง โดยการใช้อุปกรณ์เทปบันทึกเสียงเพื่อเก็บข้อมูล

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลในการนำเสนอ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบ หรือแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างมีระบบ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.7.1 วิเคราะห์ถึงกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวิฒนะ : โดยนำกรณีศึกษาของข่าวทั้ง 2 กรณีมาเปรียบเทียบกระบวนการว่ามีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร

3.7.2 วิเคราะห์ถึงปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการทำข่าวทั้ง 2 กรณีว่ามีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร

3.8 การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

3.8.1 นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาถึงกระบวนการทำข่าวของเพชรซาอุฯ และนายห้างทอง ว่าเป็นอย่างไร

3.8.2 นำเสนอกรณีความเหมือน และความแตกต่างของข่าวทั้ง 2 กรณีว่ามีกรณีใดที่ใครทำและมีกรณีใดที่แตกต่าง

3.8.3 นำเสนอโดยการพรรณนา และนำบทสัมภาษณ์มาสนับสนุนในการวิเคราะห์เรื่องกระบวนการทำข่าว

3.8.4 นำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนา และยกประเด็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลและแนวทางในการพัฒนาการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวคดีเพชรซาอุฯ และการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ”

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ประกอบด้วย

1. การศึกษาจากเนื้อข่าว ข่าวตัดเก็บ / คลิปโป่งข่าว (clippings)
2. การสัมภาษณ์บุคคล
3. การศึกษาเอกสาร / จดหมาย

เรื่องย่อคดีเพชรซาอุฯ

คดีเพชรซาอุฯ เป็นคดีที่มีความสลับซับซ้อน ยืดเยื้อยาวนานหลายปี มีผู้เกี่ยวข้องพันจำนวนมาก และมีหลายภาคหลายตอน แต่จุดที่นับว่าเป็นจุดเริ่มของการรื้อฟื้นคดีอันสำคัญนี้ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 เมื่อมีผู้พบศพ นางดาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะวัฒน์ สองแม่ลูก ภรรยา และลูกชายคนเดียวของ นายสันติ ศรีธนะวัฒน์ เจ้าของร้านขายเพชรย่านพาหุรัด เสียชีวิตอยู่ในรถเบนซ์ บนถนนมิตรภาพ อ.แก่งคอย จ.สระบุรี

การตายของทั้งสองคนหากมองผิวเผิน เหมือนประสพอุบัติเหตุรถชน แต่ด้วยสายตาของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งฝ่ายสอบสวน และสืบสวนชั้นครูที่ไปถึงที่เกิดเหตุ และเห็นสภาพศพ ก็รู้ได้ทันทีว่า “นี่ไม่ใช่อุบัติเหตุ แต่เป็นฆาตกรรม”

ยิ่งรู้ชื่อเสียงเรียงนามของทั้งสองคน ความมั่นใจในข้อสันนิษฐานยิ่งมีมากเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ เหลือเพียงการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จากเจ้าหน้าที่สถาบันนิติเวชวิทยา กรมตำรวจ (สมัยนั้น) เพื่อใช้เป็นหลักฐานในสำนวนคดีได้

เช้าวันที่ 2 สิงหาคม 2537 หนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่พาดหัวข่าวนำ 1 หรือหัวไม่ว่า “สี่กาคี อุ้ม-ฆ่า ลูกสันติเพชรซาอุฯ” ขณะที่ฉบับอื่นๆ ที่รายงานข่าวนี้อย่างบอกเพียงว่า “เป็นอุบัติเหตุรถชนรถเบนซ์ 2 แม่ลูกเสียชีวิต” และบางฉบับก็ไม่มีข่าวนี้อยู่เลย

หลังจากนั้นการขุดคุ้ยหาเบื้องหลังการตายของ 2 แม่ลูกจึงเกิดขึ้น

4.1 ข้าวเชิงสืบสวนสอบสวนข้าวเพชรซาอุฯ

ข้าวเพชรซาอุฯ มีลักษณะยึดเยื่อ แบ่งออกได้เป็น 3 ภาคด้วยกัน

ภาคแรก รัฐบาลประเทศซาอุดีอาระเบียประสานกับกรมตำรวจไทย ให้ติดตามจับกุมตัว นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ชาวลำปาง ซึ่งขโมยเครื่องประดับ และทรัพย์สินจำนวนมาก จาก พระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบียมา และหลบหนีมายังประเทศไทย

ในช่วงนั้นเป็นการติดตามจับกุมนายเกรียงไกร และมีการสอบสวนถึงการขโมย ดังกล่าวว่าจะทำอย่างไร ซึ่งนายเกรียงไกรให้การเบื้องต้นว่า เขาค่อยๆ หยิบทีละชิ้น เนื่องจาก พระราชวังของซาอุฯ มีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก วางเก็บบนกราด ค่อยๆ ขโมยทีละชิ้น แล้วขโมย อย่างไม่รู้รวบรวมของอย่างไร และนำเข้ามาในประเทศไทยอย่างไร

ต่อมาเมื่อนายเกรียงไกรเข้ามาในเมืองไทย เอาทรัพย์สินจำนวนมากไปเก็บซ่อนที่ไหน อย่างไม่รู้ เอาอะไรไปปล่อยขายที่ไหนบ้าง เป็นเรื่องราวการติดตามจับกุม และเอาทรัพย์สินคืนมา หลังจากนั้นมีการรวบรวมของกลางได้มาเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่ครบ มีตกหล่นว่าขายไปบางจุด ก็หาไม่พบ เพราะมันกระจัดกระจาย

ภาคที่สอง หลังจากตำรวจไทยติดตามของกลางกลับคืนมาได้บ้างแล้ว ทางไทยก็แถลง ข่าว และรวบรวมของกลางส่งกลับไปประเทศซาอุดีอาระเบีย และมาถึงตอนนี้ที่จะมีประเด็นเรื่อง ผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะเมื่อของกลางถึงประเทศซาอุดีอาระเบียแล้ว พบว่า ของกลาง ซึ่งตอนนั้นรวบรวมได้ และส่งกลับไป 60 เปอร์เซ็นต์ ยังมีจำนวนมากที่เป็นของปลอม จึง มีการร้องเรียนให้มีการสอบสวน และติดตามหาของกลางใหม่

“ภาคนี้กลายเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจรวบรวมของกลาง ยักยอกของกลาง ปลอม ของกลางไปตบตาซาอุดีอาระเบีย อันนี้ยังหนักเลย ความสัมพันธ์มันก็สะบัดแล้ว เขาก็เริ่มตัด ความสัมพันธ์ ผลกระทบเรื่องอื่นตามมา ทั้งเรื่องแรงงาน ประกอบกับมีปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่สถาน เอกอัครราชทูตซาอุฯ ในไทยถูกฆ่า แล้วยังจับคนร้ายไม่ได้ ตำรวจสืบไปสืบมาพบว่ามีคนซาอุฯ นัก ธุรกิจซาอุฯ มาขายในไทยอีก เรื่องยิ่งวุ่นวายไปหมด เพราะฉะนั้นกระบวนการข้าวเพชรซาอุฯ ยิ่ง ซับซ้อนขึ้น”

ภาคที่สาม หลังทางการซาอุดีอาระเบียจับได้ว่ามีการอมของกลาง และปลอมของกลาง จึงมีการดำเนินคดีกับตำรวจชุดทำคดี แล้วตั้งตำรวจชุดใหม่ขึ้นมาติดตามของกลางที่เหลือคืนอีก และยังพบว่านอกจากมีการปลอม และอมของกลางแล้ว ยังมีเพชรเม็ดสำคัญเรียกว่า “บลูโดมอนด์” หายไปอีก

ซึ่งบลูโดมอนต์เป็นต้นเหตุทำให้เกิดคดีฆาตกรรมซ้อนเงื่อนขึ้นใหม่อีก คือ “การอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์” เพราะตำรวจชุดนี้เชื่อว่า นายสันติ ศรีธนะขัณฑ์ เจ้าของร้านขายเพชรที่ นายเกรียงไกรนำไปขายส่วนหนึ่ง รู้เรื่องว่าใครอยู่เบื้องหลังการหายไปของเพชรบลูโดมอนต์

จึงเกิดการอุ้มลูกเมียเพื่อจะบีบ นายสันติให้บอกความลับ แต่ความลับก็ไม่ถูกเปิดเผย เรื่องก็ยืดเยื้อขึ้น และตำรวจชุดที่ไปอุ้มสองแม่ลูกยังสร้างความวุ่นวายเพิ่มขึ้นอีก ด้วยการเรียกเงินค่าไถ่กับนายสันติ เรื่องยังบานปลาย ลงเอยต้องมาปิดปากทั้งสอง และตามมาด้วยการสืบสวนติดตามจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กระทำความผิดมาดำเนินคดีทั้งหมด

ลำดับเหตุการณ์

ภาคที่หนึ่ง การจับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบีย และการติดตามหาของมีค่าทั้งหมดคืน

ภาคที่สอง การอมของกลาง และปลอมของกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ภาคที่สาม สาเหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ และการคลี่คลายคดี

ภาคที่หนึ่ง

การจับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบีย และการติดตามสมบัติ ผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์จากคลิปโป๊งข่าวพอสังเขปดังนี้

วันที่ 10 สิงหาคม 2532 นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ขโมยเพชรซาอุฯ ของเจ้าชายไฟซาล บิน ซาอัด กลับมาเมืองไทย มูลค่าประเมิน 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

วันที่ 30 ธันวาคม 2532 และ 2 มกราคม ตำรวจยึดคืนเพชร และอัญมณีจากผู้รับซื้อของโจร ได้แก่ นายประสงค์ กวางศรี นายจรูญ จันทร์คง และนายสุรศักดิ์ อเนกศิริกุล

วันที่ 10 มกราคม 2533 พล.ต.ต.ชลอ เกิดเทศ หัวหน้าชุดสอบสวนจับกุม นายเกรียงไกร วันเดียวกัน ตำรวจ สน.จักรวรรดิตรวจค้นร้านสันติมณี ของนายสันติ ศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 9-15 มกราคม 2533 ตำรวจตรวจรับของกลาง ได้แก่ เพชรและอัญมณีอื่นๆ พบว่าเป็นช่วงที่สมบัติหลายชิ้นหายไป เพราะเลขบัญชีรายการไม่ตรงกัน และไม่มีวิดีโอเทปบันทึกภาพเพชร และอัญมณี

วันที่ 22 มกราคม 2533 ตำรวจรับของกลางอีกส่วนจาก นายสันติ ศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 21 มีนาคม 2533 ตำรวจส่งเพชร และสมบัติที่ยึดได้คืนทางการซาอุดีอาระเบีย

หมายเหตุ : กระทรวงการต่างประเทศระบุว่า นับตั้งแต่เกิดคดีฆาตกรรมเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตซาอุดีอาระเบีย ในไทยเมื่อปี 2532-2533 คดีโจรกรรมเพชรของชายาเจ้าชายไฟซาล บิน ฟาฮัด และการหายสาบสูญของนักธุรกิจชาวซาอุดีอาระเบีย ในไทย ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศถูกกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก โดยซาอุดีอาระเบีย ได้ระงับการตรวจลงตราให้แก่คนงานไทยจนถึงปัจจุบัน

ภาคที่สอง

การอมเพชรของตำรวจ และปลอมของกลาง

ปี 2534 หลังการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในเดือนกุมภาพันธ์ เจ้าชายไฟซาล กษัตริย์ประเทศซาอุดีอาระเบียทำหนังสือมาถึงรัฐบาลไทยเพื่อแจ้งว่า ตำรวจไทยอมเพชร และปลอมแปลงเพชรของกลางถึงร้อยละ 60

วันที่ 18 มิถุนายน 2534 รัฐบาล รสช. แต่งตั้ง พล.ต.ท.ธนุ หอมหวล ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง เป็นประธานสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่เจ้าชายไฟซาลร้องเรียน

วันที่ 8 สิงหาคม 2534 นายสันติ ศรีชนะวัฒน์ เข้ามอบตัว หลังหนีไปกบดานอยู่ภาคใต้ กลายเป็นพยานปากสำคัญในคดี เพราะเป็นผู้ร่วมรับซื้อขายของโจร และปลอมแปลงเพชรให้ตำรวจควบคุมคดีชุดเก่า

วันที่ 2 สิงหาคม 2536 หนังสือพิมพ์ข่าวสดตีพิมพ์ภาพสตรีที่ใช้ชื่อว่า คุณหญิง อ. สวมเครื่องเพชรต้องสงสัยชุดหนึ่ง โดยเป็นภาพจากหนังสือพิมพ์เซาร์ไชน่า มอร์นิง โพสต์ของฮ่องกง ฉบับวันที่ 4 กรกฎาคม 2536 (ต่อมาในเดือนเดียวกันคุณหญิงอารีย์ ชีระสวัสดิ์ ภรรยา พล.ต.อ.แสวง ชีระสวัสดิ์ อธิบดีกรมตำรวจ ฟ้องข่าวสดฐานหมิ่นประมาท แต่ศาลสั่งยกฟ้อง เนื่องจากเห็นว่า นำเสนอข่าวอย่างสุจริต)

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2536 พล.อ.ประทีน สันติประภพ อธิบดีกรมตำรวจ แต่งตั้งพนักงานสอบสวนเพชรชุดใหม่ มี พล.ต.อ.ชาญ รัตนธรรม ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ เป็นประธาน และ พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน เป็นตัวหลักของการสอบสวน

วันที่ 31 ตุลาคม 2537 โมฮัมเหม็ด ซาอิด โคอจา อุปทูตซาอุดีอาระเบีย แจ้งศูนย์ประสานงานเฉพาะกิจสืบสวนติดตามเครื่องเพชรซาอุดีอาระเบีย (ศ.ต.พ.) ให้ตรวจสอบว่าเครื่องเพชรที่ปรากฏในภาพข่าวคุณหญิง และเส้นที่อ้างว่าจะนำมาให้ตรวจสอบ เพราะสร้อยลักษณะดังกล่าว จะมีเส้นหนึ่งเป็นของจริง และอีกเส้นเป็นของปลอม

วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 พล.ต.ต.วรรณรัตน์ คชรักษ์ ผู้บังคับการกองปราบปราม
 ประธาน ศ.ต.พ. แกลงผลตรวจสอบสร้อยคุณหญิงอารีย์เป็นของเทียม

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2537 ศ.ต.พ.แกลงผลการสอบสวนผู้ซื้อขายเกี่ยวข้องกับคดีเพชรซาอุฯ
 ว่า ที่เจ้าชายไฟซาลต้องการคืนมากที่สุดเป็นเพชรหยดน้ำค้างสีขาว ซึ่งยังอยู่ในเมืองไทย

วันที่ 6 มกราคม 2538 ศ.ต.พ.แกลงผลการสอบสวนเพชรที่คุณหญิงอารีย์สวมใส่ ว่าไม่
 สามารถตรวจสอบได้ว่า สร้อยที่ให้นำมาตรวจกับในภาพที่ปรากฏเป็นขำเป็นชิ้นเดียวกันหรือไม่

ภาคที่สาม

สาเหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ และการคลี่คลายคดี

วันที่ 29 กรกฎาคม 2537 นางดาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะขัณฑ์ หายไปตัวไปพร้อมรถ
 เบนซ์

วันที่ 1 สิงหาคม 2537 มีผู้พบนางดาราวดี และค.ช.เสรีเสียชีวิตในรถยนต์ที่หมู่บ้านริม
 บึง ถ.มิตรภาพ อ.แก่งคอย จ.สระบุรี ในสภาพที่ดูเหมือนอุบัติเหตุรถชน

วันที่ 2 สิงหาคม 2537 หนังสือพิมพ์ข่าวสดพาดหัวข่าว “สีกาก็อุ้ม-ฆ่า ลูกสันติเพชร
 ซาอุฯ” ต่างจากฉบับอื่นๆ ในวันเดียวกัน

วันที่ 10 สิงหาคม 2537 นายสันติ ศรีธนะขัณฑ์ เข้าพบ พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ
 อธิบดีกรมตำรวจ เพื่อเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นจากการพัวพันกับตำรวจระดับสูงในการปลอมแปลงเพชร
 ซาอุฯ รวมถึงกรณีที่ตนเองเคยถูกอุ้มไปกักตัวที่ไร่ใน จ.กาญจนบุรี

แหล่งข่าวเปิดเผยว่า นายสันติยังมีอาการหวาดผวากับความปลอดภัยในชีวิตของตนเอง
 และครอบครัวที่เหลือ หลังลูกเมียถูกสังหาร

วันที่ 27 สิงหาคม 2537 ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี มีคำสั่งให้ พล.ต.อ.ประชา พรหม
 นอก รองอธิบดีกรมตำรวจ ดูแลคดีฆาตกรรม นางดาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 1 กันยายน 2537 พล.ต.อ.ประทีน ปฏิเสธข่าวพัวพันคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูก
 ศรีธนะขัณฑ์ หลังมีรายงานนายพลตำรวจชั้นผู้ใหญ่อยู่เบื้องหลังบังคับให้นายสันติตามหา
 เครื่องประดับระย้าทับทรวงมาคืน พร้อมชดเชย พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ และพล.ต.อ.สนอง
 วัฒนวรังกูร ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

วันที่ 1 กันยายน 2537 กองบรรณาธิการข่าวสดได้รับโทรศัพท์ข่มขู่วางระเบิด

วันที่ 8 กันยายน 2537 พนักงานสอบสวนควบคุมตัว พ.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์
 สว.สก.อ.เมืองปราจีนบุรี คนสนิท พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ในข้อ

หาจับคนเรียกค่าไถ่ กักขังหน่วงเหนี่ยว และประพฤติมิชอบ ในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 9 กันยายน 2537 พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รมว.มหาดไทย ลงนามในคำสั่งคณะกรรมการสอบสวน พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ผู้บัญชาการประจำกรมตำรวจ และพล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน พัวพันการเสียชีวิตของสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ และให้บุคคลทั้งสองออกจากราชการ ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2547

วันที่ 10 กันยายน 2537 รายงานเปิดเผยเนื้อหาที่ พล.ต.ท.โสภณ ทำเสนอนายกรัฐมนตรี ว่า พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ เป็นผู้สั่งการให้นำนายสันติไปกักขัง เพื่อให้ยอมรับว่านำเพชรบูลโดมอนด์ เพชรเม็ดใหญ่ไปเก็บไว้ที่ใด

วันที่ 13 กันยายน 2537 พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา พล.ต.ท.โสภณ ซึ่งเดินทางกลับจากฮ่องกงถึงกรุงเทพฯ รวมถึงข้อหาหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้อื่นถึงแก่ความตาย

วันที่ 14 กันยายน 2537 กระทรวงมหาดไทยออกหมายจับ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ข้อหา ร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เพื่อปกปิดความผิดของตน หน่วงเหนี่ยวกักขัง นำบุคคลที่อายุกว่า 15 ปีมาเพื่อให้ได้ซึ่งค่าไถ่ และใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้ซึ่งทรัพย์สิน

วันที่ 5 ตุลาคม 2537 กองปราบปรามจับกุม พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ ข้อหาเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และใช้จางวานกักขังหน่วงเหนี่ยวผู้อื่น ในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 28 พฤศจิกายน 2537 อัยการสั่งไม่ฟ้อง พล.ต.อ.ประทีน และพล.ต.ท.โสภณ เหลือฟ้องรายเดียวคือ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ

วันที่ 9 กันยายน 2542 ศาลตัดสินจำคุก 3 ปี นายสันติ ศรีธนะขัณฑ์ ข้อหารับซื้อของโจร

วันที่ 16 พฤษภาคม 2545 นายสันติเข้ามอบตัวรับโทษจำคุก

วันที่ 27 ธันวาคม 2545 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ พล.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ พร้อมพรรคพวกรวม 9 คนในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 2 มีนาคม 2549 ศาลอุทธรณ์ตัดสินประหารชีวิต พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ส่วนพล.ต.ท. พันศักดิ์ มงคลศิลป์ พร้อมพรรคพวกยื่นโทษจำคุกตลอดชีวิตในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์

วันที่ 30 มิถุนายน 2549 ศาลตัดสินจำคุก 20 ปี พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ในคดีเรียกสินบน แลก และรับซื้อของโจร

การสัมภาษณ์บุคคล

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเพชรซาอุฯ ไว้จำนวน 7 คน ดังนี้

1. นายฐากร บุนปาน อดีตบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งในอดีตเคยร่วมคิดประเด็นข่าวตั้งงานผู้สื่อข่าว และลงไปทำข่าวเพชรซาอุฯ ด้วยตัวเองเป็นผู้ให้ข้อมูล (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2548)

2. นายสุวิรงค์ เอื้อปฎิภาณ บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งเป็นตัวหลักทำหน้าที่กำหนดทิศทางการข่าว คิดประเด็นข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์ ตั้งงานผู้สื่อข่าวในสนามให้ลงไปตามในประเด็นย่อยของเหตุการณ์ และเป็นตัวประสานกับแหล่งข่าวระดับสูงที่ควบคุมสำนวนคดี อันได้มาซึ่งข้อมูลเบื้องต้นที่ถูกต้องชัดเจน เป็นผู้ให้ข้อมูล (สุวิรงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

3. นายจตุพล ยอดวงพะเนา อดีตหัวหน้าข่าวภูมิภาค หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยหัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ข่าวสด ทำหน้าที่ประสานงานแหล่งข่าวที่รับผิดชอบในคดี เป็นผู้ประสานงานกับผู้สื่อข่าวภูมิภาคในการติดตามหาเครื่องเพชรฯ ที่หายไป และเช็คว่าเบื้องหลังการเสียชีวิตของ 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ เป็นผู้ให้ข้อมูล (จตุพล ยอดวงพะเนา, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2548)

4. นายสมชาย จรรยา ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม หนังสือพิมพ์ข่าวสด ปัจจุบันเป็นผู้สื่อข่าวจร (เฉพาะกิจหน้า 1) หนังสือพิมพ์ข่าวสด ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวส่วนกลางที่เกาะติดการทำงานของตำรวจกองปราบปราม ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน คอยรายงานข่าว ส่งข่าวเข้ามายังกองบรรณาธิการ เป็นผู้ให้ข้อมูล (สมชาย จรรยา, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2549)

5. นายกฤษณะ เชิญธงไชย ผู้สื่อข่าวประจำจังหวัดเชียงใหม่ หนังสือพิมพ์ข่าวสด ทำหน้าที่รับคำสั่งจากกองบรรณาธิการในช่วงที่มีการติดตามหาเพชรฯ เมื่อดำเนินการ มีหน้าที่รายงานข่าว ส่งข่าวเข้ามายังกองบรรณาธิการในแต่ละวันเป็นผู้ให้ข้อมูล (กฤษณะ เชิญธงไชย, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2548)

กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นแหล่งข่าวมี 2 คน ประกอบด้วย

6. พ.ต.อ.เมธี กุศลสร้าง อดีต รองผู้กำกับการ 1 กองปราบปราม ในฐานะพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีฆาตกรรม 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้บังคับการสายตรวจ และปฏิบัติการพิเศษ 191 ผู้เป็นแหล่งข่าวคนสำคัญของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในการให้ข้อมูลเบื้องลึกข่าวเพชรซาอุฯ โดยพ.ต.อ.เมธี เป็น 1 ในทีมสืบสวนตามจับกุมคนร้าย และเป็นทีมติดตามเพชรเม็ดสำคัญ อีกทั้งยังเป็นผู้กุมความลับในสำนวนการสอบสวนในบางช่วงของเหตุการณ์อีกด้วย (พ.ต.อ. เมธี กุศลสร้าง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2548)

7. นายเกรียงไกร เตชะโหม่ง (มงคลสุภาพ) มือขโมยเพชรจากประเทศซาอุดีอาระเบีย ผู้เป็นกุญแจสำคัญในการคลี่คลายคดีเพชรซาอุฯ โดยนายเกรียงไกรเป็นตัวให้ข้อมูลกับพนักงานสอบสวนในการออกติดตามหาเพชร และบอกวิธีขโมยเพชรออกจากพระราชวังกษัตริย์ซาอุดีอาระเบียอย่างละเอียดในทุกขั้นตอน (เกรียงไกร เตชะโหม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

4.2 กระบวนการทำข่าวสืบสวนสอบสวนกรณีข่าวเพชรซาอุดีอาระเบีย

สุริวงศ์ เอื้อปฏิภาณ บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งเป็นผู้วางแผน และตั้งงานผู้สื่อข่าว รวมทั้งคิดประเด็นข่าวในแต่ละวัน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำคดีข่าวเพชรซาอุฯ ย้อนภาพเหตุการณ์เมื่อ 10 กว่าปีก่อนว่า ไม่ใช่เรื่องง่ายหากเปรียบเทียบกับยุคสมัยนี้ที่เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร การคมนาคม สะดวกสบาย และทันสมัย

ปี พ.ศ. 2537 ในวงการข่าวโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ เครื่องมือสื่อสาร และการค้นคว้าข้อมูลแทบเป็นไปด้วยความยากลำบาก การค้นคว้าหาข่าว และการทำงานต้องอาศัยความสามารถของผู้สื่อข่าวแทบทั้งหมด รวมถึงความสามารถ และมุมมองของบรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว ที่จะสามารถมองแนวทางข่าวที่หลายคนมองว่า เป็นข่าวอาชญากรรมธรรมดาให้เป็นข่าวสืบสวนสอบสวนได้อย่างสมบูรณ์ มีการค้นคว้าข้อมูลประกอบ การสัมภาษณ์เสริม การรายงานเหตุการณ์ การเจาะลึกถึงเบื้องหลังของคดี จนออกมาเป็นข่าวที่น่าเสนอบนหน้าหนังสือพิมพ์อย่างต่อเนื่องยาวนานด้วยความสมบูรณ์ ทำให้หนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้รับรางวัลข่าวยอดเยี่ยม รางวัลอิสรภาพ อัมตะกุล ของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย

กระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น สามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 การคัดประเด็น หรือทิศทางการนำเสนอข่าว

1) ประเมินสถานการณ์ เริ่มแรกต้องมีการประเมินสถานการณ์เบื้องต้นก่อนเพื่อให้เข้าใจถึงเรื่อง ราวที่เกิดขึ้น ซึ่งคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้นได้มีการประเมินสถานการณ์ ดังนี้

วันที่ 2 กรกฎาคม ถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2537 พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ผู้บัญชาการประจำกรมตำรวจ ในขณะนั้น พร้อมพวกรวม 9 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนหาเพชร และทรัพย์สินมีค่าของ เจ้าชายไฟซาล บิน ฟาฮัด อับดุลอาซิซ กษัตริย์ประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่ถูกนายเกรียงไกร เตชะโม่ง อดีตคนงานโครงการมายังประเทศไทย

ทรัพย์สินหลายรายการได้กลับคืนมายกเว้นอัญมณีล้ำค่ารายการเดียวที่ยังไร้ร่องรอย นั่นคือ “บลูไดมอนด์” เพชรสีฟ้าเม็ดใหญ่ ทั้งหมดเชื่อว่า นายสันติ ศรีชนะวัฒน์ พ่อค้าร้านอัญมณี ซึ่งรับซื้อเครื่องเพชรส่วนใหญ่จากนายเกรียงไกรไป น่าจะรู้ว่าเพชรเม็ดดังกล่าวอยู่ที่ไหน

แต่ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ผู้บัญชาการประจำกรมตำรวจ (ในขณะนั้น) ซึ่งมีหน้าที่ติดตาม ไม่ได้ออกหมายเรียกตัว นายสันติ มาสอบ สวน แต่กลับสั่งลูกน้องคือ พล.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ สว.ภ.จว.ปราจีนบุรี (ในสมัยนั้น) พร้อมพวก ลักพาตัว นางดาราวดี และด.ช.เสรี ศรีชนะวัฒน์ ภรรยา และบุตรชายของนายสันติ ไปจากบ้านพักย่านตลิ่งชัน ก.ท.ม. กักขังไว้ที่บังกะโลกวีวิลล่า จ.สระแก้ว แล้วทำร้ายร่างกายทั้งสองหลายแห่งจนหมดสติ ก่อนจะลักทรัพย์ของมีค่า รวมมูลค่า 560,000 บาทไป จากนั้นนำร่างผู้ตายทั้งสองใส่ในรถเบนซ์ของ นางดาราวดี นำไปสร้างสถานการณ์ว่าสองแม่ลูกเกิดอุบัติเหตุ ด้วยการให้รถบรรทุกชนที่บริเวณทางเข้าหมู่บ้านริมบึง ถ.มิตรภาพ อ.แก่งคอย จ.สระบุรี เพื่อปกปิดความผิด

นายสุริวงค์ ได้ประเมินสถานการณ์หลังรับทราบข้อมูลเบื้องต้นของข่าวว่า “เป็นการฆาตกรรมอำพรางที่มีเงื่อนงำ มีความซับซ้อน และผู้อยู่เบื้องหลังไม่ใช่บุคคลธรรมดา แต่เป็นถึงนายตำรวจใหญ่ของกรมตำรวจอีกด้วย” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

หลังจากที่ได้ประเมินสถานการณ์แล้ว หนังสือพิมพ์ข่าวสดตีพิมพ์ว่าเป็น “ข่าวฆาตกรรม 2 แม่ลูกตระกูลศรีชนะวัฒน์ หลังจากมีการพบศพที่ถูกอำพรางว่า เป็นอุบัติเหตุบนถนนมิตรภาพ” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

2) พิจารณาถึงประเด็น ต้องพิจารณาว่าเรื่องนั้นมีคุณค่าความเป็นข่าวเพียงพอหรือไม่ และต้องตรวจสอบเบื้องต้นก่อนว่ามีเรื่องราวลึกลับซับซ้อนซ่อนเร้นอยู่เพียงไร เพื่อนำ เสนอบนหน้าหนังสือ พิมพ์ข่าวสดในแต่ละวัน ถ้ามีหลายประเด็นจะต้องคัดเลือกถักรองประเด็นต่างๆ ก่อนโดยเรียงลำดับประเด็นที่มีความสำคัญมากไปหาน้อย บางประเด็นอาจต้องเลือกบางจังหวัดบางช่วงเวลาในการนำเสนอจึงจะได้รับความสนใจจากผู้อ่าน และควรให้ความสนใจในประเด็นข่าว

บางประเด็น ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นประเด็นที่มีเงื่อนไขปิดบังอำพรางชวนติดตาม บางทีอาจเป็นเพียงคำบอกเล่าสั้นๆ หรือเป็นข่าวลือที่มีแหล่งข่าวไม่ชัดเจน ไม่ควรมองข้าม เพราะสิ่งเหล่านี้จะนำพาเราไปสู่ประเด็นปัญหานั้นๆ ได้

ในช่วงของเหตุการณ์ดังกล่าว นายสุริวงส์ ให้รายละเอียดว่า “จากเหตุการณ์ดังกล่าว อันดับแรกต้องพิจารณาว่าเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ เนื่องจากข่าวเพชรซาอุฯ เป็นข่าวที่เกิดผลกระทบมากมาย อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดของตำรวจชั้นผู้ใหญ่ แต่ความสนใจยังไม่เพียงพอ สิ่งที่เรานำเสนอเมื่อสังคมสนใจจะรับรู้แล้ว มันจะมีคุณค่ามากขึ้นถ้าข่าวมีประโยชน์ในแง่ของการเปิดโปงเบื้องหลัง หรือเตือนภัย ซึ่งข่าวเกี่ยวกับการขโมยเพชรจากราชวงศ์ซาอุดีอาระเบีย ทั้งหมดเป็นข่าวที่มีผลกระทบต่อการสร้างความประจักษ์ ความไม่ถูกต้องในวงการตำรวจ และผู้มีอิทธิพล ซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ตรงนี้เป็นเรื่องใหญ่ นี่คือการทำข่าวเจาะ ข่าวที่เปิดโปง และหลายอิทธิพลที่ประชาชนให้ความสนใจ” (สุริวงส์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

นักข่าวจะต้องสามารถชี้ประเด็นข่าวจับประเด็นข่าวได้ถูกต้อง สามารถรวบรวมประเด็นที่สำคัญๆ แล้วสรุปเรื่องราว หรือเหตุการณ์ได้ รู้จักคิดวิเคราะห์สถานการณ์เป็น เนื่องจากคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น มีประเด็นที่มีความลึกลับซับซ้อน และแบ่งออกเป็นหลายภาค โดยเฉพาะภาค 3 การอุ้มฆ่า 2 แม่ลูก ที่ตำรวจพยายามบอกว่าเป็นอุบัติเหตุ แต่ความจริงแล้วเป็นการฆาตกรรม การมองประเด็นข่าวจึงแตกต่างออกไป หรืออีกประเด็นข่าวให้แตกต่างออกไปจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น จึงทำให้ข่าวสดมีความน่าสนใจมากกว่าฉบับอื่น ดังนั้นการมองเหตุการณ์จึงไม่ควรมองด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว ต้องพยายามมองด้านอื่นด้วย ซึ่ง นายรัฐากร บุนปาน กล่าวว่า “การพิจารณาประเด็น การแตกประเด็นข่าว เพื่อให้กว้างและลึกนั้น ในความเป็นข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนต้องมองในแง่ที่ว่า เราจะนำเสนออะไรต่อผู้อ่าน อย่างคดีเพชรซาอุฯ คนอ่านจะได้รู้ถึงพฤติกรรมตำรวจที่ออกคำสั่งอุ้มฆ่า 2 แม่ลูก และการอมเพชรของกลาง ที่มีการอมกันเป็นทอดๆ ต้องเสนอความลึกของประเด็น ขณะเดียวกันต้องพิจารณาว่าเมื่อข่าวมีความใหญ่มากขึ้น หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นก็ต้องให้ความสนใจเช่นเดียวกัน พอข่าวมันเปิดมากขึ้น ก็ต้องมีหนังสือพิมพ์เล่มอื่นนำเสนอข่าวแข่งกับเรา เราจะต้องคิดมุมที่ลึกกว่า หรือทำให้แตกแขนงไปมากกว่านั้น เช่น การตั้งข้อสังเกตการตายของ 2 แม่ลูกที่ไม่น่าจะเป็นอุบัติเหตุ เพราะมีเบื้องหลังจึงขุดคุ้ยจนเจอคนบงการเท่านี้คนอ่านก็เห็นว่าเรามีข้อมูลมากกว่าเล่มอื่น นี่คือเทคนิคของการทำข่าว” (รัฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2548)

ข่าวเพชรซาอุฯ ในภาค 3 ประเด็นที่พบเป็นประเด็นแรกและถือเป็นจุดเปลี่ยนของข่าว คือ ปมที่ทำให้เกิดคดีการฆาตกรรมอำพราง 2 แม่ลูกตระกูลศรัทธาธรรมะวัฒน์ อันสืบเนื่องมาจากก่อน

หน้านี้ตำรวจพยายามติดตามเพชรเม็ดสำคัญที่ นายเกรียงไกร ขโมยมา คือ เพชรรูปโฉมอนด์ เพชรเม็ดสีฟ้าขนาดใหญ่อันประเมินค่าไม่ได้ซึ่งยังหายไป พล.ต.ท.ชะลอ เกิดเทศ ในฐานะหัวหน้าชุดทำคดี จึงสั่งให้ พล.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ ในฐานะลูกน้องเก่า จัดทีมไปอุ้ม นางดาราวดีกับลูก เพื่อให้ นายสันติ ศรีชนะวัฒน์ ยอมรับความจริงออกมาว่านำเพชรรูปโฉมอนด์ไปไว้ที่ไหน

เพชรรูปโฉมอนด์เม็ดนี้เอง ที่เป็นต้นเหตุในการเกิดเหตุการณ์อุ้มฆ่าสองแม่ลูก ศรีชนะวัฒน์ขึ้น เพราะตำรวจเชื่อว่าคนที่รู้เรื่องเพชรรูปโฉมอนด์ดีที่สุดคือ นายสันติ พ่อค้าเพชรคนดังของเมืองไทย ดังนั้นตำรวจจึงวางแผนอุ้ม นางดาราวดี และค.ช.เสรี ศรีชนะวัฒน์ ลูกเมีย นายสันติฯ เพื่อที่จะมาบีบนายสันติฯ ใ้บอกความลับเรื่องเพชรเม็ดสำคัญเม็ดนี้

แต่แล้วในที่สุดความลับก็ไม่ได้ เรื่องก็ยืดเยื้อ แคมตำรวจชุดที่ไปอุ้มสองแม่ลูกยังทำงานน้อยลงเพิ่มขึ้นอีก ด้วยการไปเรียกเงินค่าไถ่จากนายสันติฯ แลกกับอิสรภาพของลูกเมีย จนในที่สุดต้องลงเอยด้วยการฆ่าผู้หญิงกับเด็ก เพราะเหยื่อล่วงรู้ความลับมากเกินไปที่จะปล่อยตัวไปได้

4.2.2 การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

ในการทำข่าวแต่ละครั้งจะต้องมีการวางแผนการทำข่าว เพื่อการทำงานอย่างมีระบบ และจะสามารถทำให้ผู้สื่อข่าว นั้น สืบสาวราวเรื่องไปถึงต้นตอที่กระทำผิดได้ ในการวางแผนการทำคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้คัดเลือกทีมข่าวที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์ เนื่องจากการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นวิธีการที่ค่อนข้างยาก เพราะข้อมูลต่างๆ ถูกปิดบังซ่อนเร้นไว้ ไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ทำให้ยากต่อการทำข่าวเพียงลำพัง ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องทำงานกันเป็นทีม เพื่อคอยสืบเสาะ ค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อนำมาเปิดเผยต่อสาธารณชน

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ข่าวสดต้องแบ่งทีมงานออกเป็น 3 ชุด โดยเลือกทีมข่าวที่มีความชำนาญในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ได้แก่

1. ทีมข่าวอาชญากรรม
2. ทีมข่าวเฉพาะกิจ
3. ทีมข่าวภูมิภาค

ซึ่งนายสุริวงค์ อธิบายว่า “การทำข่าวเจะนั้น เราต้องแบ่งทีมงานเป็นชุด ตามทุกๆ ประเด็น เพราะหลายประเด็นมันซ้อนกันอยู่ มีทั้งเรื่องการอมเพชร และคดีฆาตกรรมอำพราง คดีเพชรซาอุฯ เป็นคดีที่ใช้เวลานาน มีการนำเสนอข่าวต่อเนื่อง มีประเด็นใหม่ๆ และเหตุการณ์ใหม่ๆ ปูดออกมาเป็นระยะ จึงจำเป็นต้องใช้นักข่าวหลายสาย เพื่อหาข้อมูลหลายด้าน”

(สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

นายสุริวงค์ ซึ่งคลุกคลีกับวงการข่าวอาชญากรรมมานานกว่า 25 ปี มองประเด็นสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนได้อย่างรอบด้าน เป็นผู้วางแผนการทำงานเกี่ยวกับคดีเพชรซาอุฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เล่าถึงเทคนิคการทำงานในช่วงที่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับต้องแข่งขันกัน โดยการส่งคนลงไปในสนามข่าว เพื่อให้ได้ข่าวที่มากกว่า ลึกกว่า และสดกว่า ว่า “ส่วนหนึ่งเราจะต้องประมวลข้อมูลให้ได้ทั้งหมด มากกว่าการประเมินแบบวันต่อวัน เพราะถ้าทำข่าววันต่อวันมันจะไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นทุกๆ วันที่เราค้นหาข้อมูล เราจะต้องเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด” นายสุริวงค์ อธิบายต่อไปว่า นอกจากนักข่าวจะตามประเด็นข่าวในส่วนที่กองบรรณาธิการวางแผนงานไว้ในแต่ละวันแล้ว แต่เมื่อพบสิ่งผิดปกติ หรือเงื่อนงำบางประการที่เป็นปมในการคลี่คลายปัญหา หรือแหล่งข่าวมีความลับหน้าเกี่ยวกับคดีนี้ ต้องรายงานให้หัวหน้า หรือบรรณาธิการทราบโดยทันที เพื่อคิดประเด็นที่จะต้องตามต่อไป อย่างเช่น นักข่าวรู้ว่าก่อนที่ นางดาราดิกับลูกจะหายไป มีข่าวว่าถูกอุ้มไปเก็บไว้ที่เซฟเฮ้าส์ใน จ.สระแก้ว กองบรรณาธิการก็จะเช็คข้อมูลต่อจากแหล่งข่าวระดับสูงทันที ว่าสิ่งที่นักข่าวได้ยินมามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งเรื่องนี้เป็น โชคดีของเราที่เจอแหล่งข่าวที่รู้เรื่องราวพอดี และเป็นแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ทำให้เรามั่นใจว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้อง”

(สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

การวางแผนในการทำงานคดีเพชรซาอุฯ ทุกๆ วันทีมข่าวในแต่ละชุด จะได้รับประเด็นที่จะต้องติดตามต่อกองบรรณาธิการ โดยมีบรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวเป็นผู้คิดประเด็น การทำงานจะมีการหารือ เพื่อหาข้อความลับหน้าของคดีทุกระยะ เมื่อกองบรรณาธิการได้ประเด็นมาก็จะส่งงานไปยังหัวหน้าข่าว ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว และนักข่าวในพื้นที่ เพื่อบอกประเด็นหลักให้นำไปตรวจสอบข้อมูล หรือแตกย่อยประเด็นอื่นๆ ต่อไป และเมื่อกองบรรณาธิการได้ข้อมูลตามที่ส่งงานนักข่าวไปแล้วตัวบรรณาธิการ หัวหน้าข่าว ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว ก็จะทำการตรวจสอบข้อมูลซ้ำอีกครั้งว่าถูกต้องหรือไม่ เพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

“อย่างเรารู้ว่าจุดที่คนร้ายอุ้ม 2 แม่ลูกไปยังไว้ที่กวีวิลล่า จ.สระแก้ว เราก็ต้องบอกประเด็นให้กับหัวหน้าข่าว ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว และนักข่าว ประกอบด้วย นักข่าวสายเฉพาะกิจ นักข่าวอาชญากรรม นักข่าวภูมิภาค นักข่าวสายตำรวจ ให้ช่วยกันตรวจสอบเรื่องนี้ เพราะทุกคนต่างก็มีแหล่งข่าวของตนเอง เมื่อเช็คได้ข้อมูลมาก็จะเอมารวมกัน ต้องทำงานกันหลายด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และชัดเจนที่สุด เมื่อได้ข้อมูลที่ส่งประเด็นไปแล้ว กองบรรณาธิการ ก็จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าวอีกครั้ง ว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่อย่างไร” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

หลังจากได้รับคำสั่ง และประเด็นจากกองบรรณาธิการ ทีมข่าวก็จะรีบติดต่อกับแหล่งข่าว เพื่อตรวจสอบข้อมูลทันที ใครมีแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือได้ และพอรู้ความเคลื่อนไหวของคดีนี้ ก็จะติดต่อขอข้อมูลจากแหล่งข่าวเหล่านั้น

จตุพล ยอดวงพะเนา ยกตัวอย่างให้ฟังว่า กรณีจุดกักขัง 2 แม่ลูกที่กวีวิลล่า จ.สระแก้ว เมื่อเราทราบประเด็นจากกองบรรณาธิการ ก็รีบตรวจสอบไปที่แหล่งข่าวทันที โชคดีที่แหล่งข่าวของเรา ซึ่งเป็นตำรวจกำลังตามตรงจุดนี้พอดี เลยพอรู้ข้อมูล และยอมเล่าให้ฟัง ที่แหล่งข่าวยอมเล่าทั้งหมดที่ขณะนั้นชุดคลี่คลายกำลังตามสืบหาตัวคนร้ายที่อุ้มฆ่า 2 แม่ลูกอยู่ ก็เพราะแหล่งข่าวกับเราสนิทกันคลุกคลีกันมานานหลายปี แต่สิ่งที่เขาบอกว่ายังไม่ให้อภัย เราก็ต้องไม่ลงเก็บไว้เป็นความลับ ต้องสร้างความไว้วางใจให้แหล่งข่าวมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

หลักในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนนั้น นักข่าวต้องเกาะติดสถานการณ์ มีความอดทน และรู้เทคนิคที่ทำให้แหล่งข่าวยอมเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากการค้นหาข้อเท็จจริงบางอย่างต้องใช้เวลานาน บางเหตุการณ์มีความลึกลับซับซ้อนต้องเสี่ยงภัย เสี่ยงชีวิต ต้องปะทะอารมณ์กับแหล่งข่าว ทำให้นักข่าวบางคนเกิดความท้อแท้ ดังนั้นผู้สื่อข่าวต้องหนักแน่น และอดทน สามารถทำงานภายใต้ความกดดันได้ การวางตัวเป็นผู้สื่อข่าวที่ดี โดยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับแหล่งข่าว สร้างความมั่นใจให้กับแหล่งข่าว รวมทั้งการปกป้องแหล่งข่าวด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งข่าวปลอดภัย และเปิดเผยข้อมูลให้ได้มากที่สุด

4.2.3 การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว

การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ต้องมีการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข่าวก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลบางส่วนที่เป็นประโยชน์ เช่น ข้อมูลที่ได้มาสามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยันว่าข่าวนั้นได้มาจากที่ใด ใครเป็นผู้ให้ข่าว น่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงไร ในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวนั้น เพื่อมองหาประเด็นข่าว และเป็นเหมือนสะพานที่จะนำสืบเรื่องราว ซึ่งจะเป็ประเด็นให้สืบค้นต่อไปได้ การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวนั้น ประกอบไปด้วย การค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข่าว การค้นหาข้อมูลจากพยานหลักฐาน และเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาเปิดเผยข้อมูล การเก็บข้อมูล หรือการมีข้อมูลพื้นฐานของข่าวนั้นๆ เป็นองค์ประกอบ ย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะข้อมูลทั้งเอกสาร และบุคคลนำมาซึ่งการติดตามหาข่าว การสืบเสาะเพื่อให้ได้ข่าวที่ถูกต้อง รวมถึงความน่าเชื่อถือของข่าวที่นำเสนอด้วย ข้อมูลมากเท่าไร ได้ข้อมูลดีเท่าไร จะทำให้เรามองเห็นภาพรวมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แหล่งข้อมูลคดีเพชรฆาตฯ ประกอบด้วย

1) แหล่งข่าวบุคคล ได้แก่

แหล่งข่าวเปิด หมายถึง แหล่งข่าวที่ได้มาโดยเปิดเผย และปิดบัง มีการระบุที่มาของข่าวได้อย่างชัดเจน

แหล่งข่าวปิด หมายถึง แหล่งข่าวที่ไม่มีการเปิดเผยผู้ให้ข่าว ไม่ว่าจะป็นชื่อ ตำแหน่ง ยศ หรือสถานที่

2) แหล่งข่าวจากเอกสาร / จดหมาย / หนังสือราชการ

นายสุริวงค์ กล่าวถึงวิธีการหาข่าวจากแหล่งข่าวบุคคลว่า “การทำให้แหล่งข่าวยอมเปิดเผยความลับ ไม่ใช่เรื่องยากอะไร สิ่งแรกคือ นักข่าวต้องมีความสามารถที่จะได้ข้อมูลในเรื่องนั้นมาบ้าง หรือมาจากแหล่งอื่น แล้วมาตรวจสอบกับแหล่งข่าวที่เราเชื่อถือได้ คือเราต้องมีความสามารถในการหาข้อมูลได้มากๆ บางอย่างเราไปได้มาแล้ว เรามาถามแหล่งข่าวอีกครั้งว่า เรารู้มาอย่างนี้ใช่หรือไม่ บางครั้งแหล่งข่าวอาจจะบอกว่าใช่ แล้วให้อะไรเราเพิ่ม แต่ถ้าเราไม่รู้อะไรเลยไปถามเขา เขาก็อาจจะไม่คุย ไม่บอก เพราะถือว่าเราไม่รู้อะไรเลย หรือไม่มีข้อมูลอะไรไปแลกกับเขา” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

ในการทำคดีข่าวเพชรซาอุฯ ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดนั้น ทีมข่าวข่าวสดมีแหล่งข่าวมาก ซึ่งแหล่งข่าวในเหตุการณ์ในขณะนั้น มีทั้งแหล่งข่าวที่ได้มาโดยเปิดเผย และปิดบัง มีการระบุที่มาของข่าวได้อย่างชัดเจน มีการตามข่าวจากคนที่เกี่ยวข้องในทางเปิด หรือที่เรียกกันว่าแหล่งข่าวเปิด เช่น จากนายเกรียงไกร เศรษฐโม่ง คนขโมยเพชร ต้องตามจากตำรวจที่ถูกดำเนินคดี หรือจากตำรวจที่ไปจับกุมดำเนินคดี ที่พร้อมจะให้สัมภาษณ์ข้อมูล ขณะเดียวกันข่าวในเชิงลึกต้องได้จากแหล่งข่าวปิด ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่ไม่มีการเปิดเผยผู้ให้ข่าว ไม่ว่าจะป็นชื่อ ตำแหน่ง ยศ หรือสถานที่ เวลานั้นเสนอจะใช้แทนคำพูดว่า “แหล่งข่าวแจ้งว่า” หรือ “รายงานข่าวแจ้งว่า” เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดกับแหล่งข่าว

“ไม่เพียงแต่แหล่งข่าวที่สามารถเปิดเผยได้เท่านั้น ที่ให้สัมภาษณ์ออกมาตามสื่อต่างๆ สามารถถ่ายภาพได้ หรือแหล่งข่าวที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัวเฉพาะผู้สื่อข่าวกับแหล่งข่าว ด้วยการสื่อสารในทางลับ เช่น การโทรศัพท์พูดคุย หรือพบกันในที่ลับอื่น ซึ่งไม่ใช่สนามข่าวแล้ว ยังมีแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริง แต่ด้วยความชื่นชอบหนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ หรือต้องการให้ความจริงถูกเปิดเผยออกมา ต้องการเห็นความยุติธรรมในสังคม แหล่งข่าวเหล่านี้ก็จะแสดงตัวออกมาเช่นกัน” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

กรณีข่าวคดีเพชรซาอุฯ หนังสือพิมพ์ข่าวสดมีแหล่งข่าวในทุกรูปแบบ ซึ่งนายฐาตุร เล่าถึงแหล่งข่าวที่เข้ามาเกี่ยวข้องในข่าวคดีเพชรซาอุฯ ว่า “การทำข่าวเจาะเป็นสิ่งที่ทำทนายความ

สามารถของนักข่าว นักข่าวจะทำอย่างไร เพื่อที่จะเข้าถึงแหล่งข่าว เพื่อเอาข้อมูลจากแหล่งข่าวมา นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งข้อมูลนั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ อย่างเช่น ทีมข่าวที่เกาะติดกับทางสถานทูตซาอุฯ สามารถได้รูปพรรณสัณฐานเพชรที่หายไปมา ก็จะเป็นประโยชน์ในการนำเสนอข่าวที่หลุดไปจากคู่แข่งฉบับอื่น” (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2548)

นายสุริวงค์ ย้อนถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า นับเป็นความโชคคิของเราที่ได้รับทราบข้อมูลมาจากแหล่งข่าวแหล่งอื่น ทำให้ทราบเบาะแสว่าจุดที่คนร้ายอุ้ม นางดาราวดีกับลูกไปขังไว้ก่อนลงมือฆ่า คือที่บังกะโล “กวีวิลล่า” จ.สระแก้ว เราจึงตรวจสอบข้อเท็จจริงกับแหล่งข่าวซึ่งเป็นตำรวจชุดทำคดีทันที

ขณะที่นายฐากร กล่าวว่า “การทำงานขณะนั้นเรามีแหล่งข่าวจากแหล่งอื่นด้วย อย่างเช่น ตอนพบตัว พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ในสมัยนั้น เราก็พบเป็นฉบับแรก และเราก็ได้จดหมายที่ พล.ต.ท.โสภณฯ เขียนร้องเรียนถึง นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ซึ่งมีการเปิดโปงอย่างหมดเปลือก ถึงขบวนการเบื้องหลังคดีเพชรซาอุฯ ว่ามีที่มาอย่างไร มีใครเกี่ยวข้องบ้าง ทำให้เรายิ่งมั่นใจมากขึ้นว่านำเสนอมาถูกทาง การทำข่าวจะบางครั้งก็ทำงานเหมือนตำรวจ แต่บางส่วนก็ไม่เหมือน เพราะเราไม่ใช่ตำรวจทำคดี จึงไม่จำเป็นต้องสืบอะไรมาก เราแค่อยากได้ข้อเท็จจริงเท่านั้น จุดประสงค์ของเราอาจไม่เหมือนข้อเท็จจริงของตำรวจ คือต้องมีหลักฐานเพื่อจะได้จับกุม ดำเนินคดีได้ แต่ของเราพอมีหลักฐานเชื่อถือได้ก็นำมาลงเป็นข่าว” (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2548)

ในการค้นหาข้อมูลจากพยานหลักฐาน และเอกสารต่างๆ นายสุริวงค์ เล่ารายละเอียดต่อไปว่า “การทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ นักข่าวทำงานคล้ายกับตำรวจ และอัยการ ในการค้นหาพยานหลักฐาน คือ ต้องหาข่าวสาร หาข้อมูล และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ต้องไปหารูปพรรณของเพชรมาเผยแพร่ รูปพรรณก็จะเป็พวกภาพถ่ายที่ทำเป็นหลักฐานเอกสารที่ต้องนำมาเปิดเผย แล้วก็การส่งนักข่าวไปประกบนายเกรียงไกร เศรษฐมณี คนขโมยเพชร นักข่าวต้องไปหา นายเกรียงไกรฯ สร้างความสนิทสนมกับนายเกรียงไกร จนนายเกรียงไกรยอมเล่าวิธีการขโมยเพชรให้ฟังทั้งหมด ทั้งการหาข่าว การสัมภาษณ์ การหาข้อมูล และสิ่งที่เป็นเอกสาร ต้องนำมาประกอบกัน” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

นอกจากนี้ **นายกฤษณะ เชิญธงไชย** ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสดประจำจังหวัดเชียงใหม่ หนึ่งในทีมงานที่ร่วมกันทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ ยังเล่าถึงประสบการณ์ที่ร่วมทำงานในทีมข่าวคดีเพชรซาอุฯ ว่า “เทคนิคในการพูดคุยกับแหล่งข่าวนั้น ขึ้นอยู่กับนักข่าวแต่ละคนว่าจะมีเทคนิคอย่างไรในการพูดจาหวานล่อม เพื่อให้ได้ข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น แหล่งข่าวที่เป็นนายตำรวจระดับสูง คนกลุ่มนี้หากไม่สนิทกัน เขาจะไม่ยอมพูดอะไรกับนักข่าวนอกจากเวลาให้สัมภาษณ์เป็น

กลุ่มๆ เท่านั้น ดังนั้นเราต้องไปแอบหาข่าวกับตำรวจชั้นประทวน หรือตำรวจผู้ปฏิบัติงาน คนกลุ่มนี้จะให้ข้อมูลกับเราดี ถ้าหากเขาไว้ใจเรา และที่สำคัญแหล่งข่าวระดับนี้จะมีข้อมูลที่รู้จริงด้วย เพราะเขาทำมาถนัดมือ เห็นมากับตาตัวเอง บางครั้งผู้บังคับบัญชา หรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็รับเพียงรายงานเท่านั้น การหาข่าวกับแหล่งข่าวประเภทนี้ต้องให้ความจริงใจกับเขา เราต้องให้เกียรติ และต้องพูดจาดี สุภาพ ไม่ใช่ไปอวดรู้ใส่เขา หรือทำเป็นไม่ใส่ใจ เพราะเห็นว่าเขาเป็นเพียงตำรวจชั้นผู้น้อย ชั้นประทวน ดังนั้นแหล่งข่าวที่ดีที่สุด และชัดเจนที่สุดน่าจะเป็นแหล่งข่าวในชั้นปฏิบัติงาน การมัดใจแหล่งข่าวประเภทนี้จึงถือเป็นสิ่งสำคัญมองข้ามไม่ได้ บางทีนอกเหนือจากเวลาแล้ว เราก็ต้องติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับเขา เพื่อให้เขาไว้ใจเรามากที่สุด ถ้าเป็นไปได้คบกันเป็นพี่เป็นเพื่อน นื่องไปเลยยิ่งดี อยากรู้ก็ถาม แม้ว่าเราจะได้ข่าวจากแหล่งข่าวที่เราเชื่อใจแล้ว ทุกครั้งที่ได้ข้อมูลมาเราก็ควรตรวจสอบ กับแหล่งข่าวหลายๆ แหล่ง เพื่อความถูกต้องชัดเจนด้วย” (กฤษณะ เจริญไชย, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2548)

เมื่อทีมข่าวมีวิธีหาข่าวจากหลายๆ แหล่ง ทำให้ได้ทราบข้อมูลมาก ขั้นตอนต่อไปจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นไปตรวจสอบกับแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ก่อนเป็นลำดับแรก ถ้าข้อมูลไหนเป็นจริงแหล่งข่าวจะให้คำตอบว่าจริง ถ้าไม่จริงแหล่งข่าวจะบอกว่าไม่จริงในประเด็นใด สิ่งสำคัญที่สุด คือความตั้งใจ และความเป็นกลางของหนังสือพิมพ์ หากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ กล้าเดินหน้า ขุดคุ้ยเปิดโปงอย่างไม่กลัวอิทธิพลใดๆ ก็จะทำให้แหล่งข่าวรู้สึกที่เราตั้งใจจริง เชื่อถือได้ และพร้อมจะให้ความร่วมมือ เพราะข่าวนี้มันมีประโยชน์ และสอดคล้องกับการทำงานของเขา

การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว บางครั้งนักข่าวต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณในการทำให้แหล่งข่าวยอมพูดคุยเปิดเผยความลับ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร นายเกรียงไกร เตชะโหม่ง ในฐานะแหล่งข่าวผู้ให้ข่าว กล่าวยอมรับว่าที่ตัดสินใจยอมเปิดเผยขั้นตอนการขโมยเพชรให้นักข่าวข่าวสดนั้น เกิดความไว้วางใจในตัวนักข่าวที่เข้าไปทำความรู้จักจนเกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกัน เลยยอมเล่าเหตุการณ์ให้ฟังตั้งแต่สมัยไปทำงานในพระราชวังฯ แล้วแอบเข้าไปขโมยเพชรจนใส่กระสอบออกมา โยนออกทางหน้าต่างข้าง ซ่อนไว้ในตัวข้าง เพชรนิลจินดาเม็ดนั้นเยอะจนไม่มีใครสนใจอะไร วางไว้เกลื่อนเหมือนของเล่น ซึ่งนายเกรียงไกร ก็ไม่รู้ว่ามีอันไหนจริงอันไหนปลอม ลักมาได้ก็เก็บไว้เพื่อขนกลับเมืองไทย พอผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองของประเทศไทย ในวันที่ 10 สิงหาคม 2532 ก็ตัดสินใจบนเจ้าหน้าที่เลยนำเพชรเข้าประเทศมาได้ หลังจากนั้นก็เอาเพชรไปเร่ขายข้าง แจกคนอื่นบ้าง เพราะไม่รู้ว่าเป็นของมีมูลค่ามากมาย คิดว่าเป็นเพชรกระຈก เพชรของเล่นของคนรวยมากกว่า เพราะของจริงคงไม่วางไว้เกลื่อนวังอย่างนั้น ข้อมูลเหล่านี้ นายเกรียงไกรยอมเปิดเผยกับนักข่าว เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว แต่ก็คือว่าเป็นความลับหน้าในการนำเสนอข่าว

เพราะฉะนั้น นายเกรียงซึ่งได้ชื่อว่าเป็นต้นตอของการนำเข้าเพชรซาอุฯ เป็นบุคคลที่สังคมให้ความสนใจ

นายเกรียงไกร กล่าวว่า “เพชรบางส่วนผมเอาไปขายให้เลี้ยอ้วน พ่อค้าเพชร จ.แพร่ ผมก็บอกว่าเอาไปขาย ข่าวดก็ได้ประเด็นข่าวไป ผมสนิทกับนักข่าวข่าวสด เพราะเขามีสัจจะ ขนาดก่อนโทรศัพท์ส่งข่าวเขายังอ่านเนื้อข่าวให้ผมฟังก่อนว่าพอใจ หรือไม่ ไม่พอใจตรงไหนก็ตัดทิ้งเพื่อให้ผมสบายใจ เหนือเราก็กินได้ ดีกว่านักข่าวบางฉบับที่ยังไม่ทันพูดอะไรก็ไปเขียนเอาเอง หรือไม่ก็ใช้วิธีถามคนใกล้ตัว แล้วก็เอาไปเป็นประเด็น เพราะกลัวตามคู่แข่งไม่ทัน บางฉบับไม่ได้ข่าวมาขู่ตะคอกกันก็มี ในฐานะที่ผมเป็นแหล่งข่าวคดีเพชรซาอุฯ ผมเจอมาเยอะ เจอนักข่าวหลายประเภท แบบเราพูดอย่างเอาไปลงอีกอย่างก็มี แล้วที่เขาเอาไปลงก็มีแต่เราเสียบกับเสียบ นักข่าวบางคนมาขอร้องให้พูดอย่างโน้นอย่างนี้ก็มี พูดในประเด็นที่เขาเตรียมไว้แล้วให้เราตอบแบบนี้ๆ ผมเป็นคนบ้านนอกไม่ทันเขา เลยตอบไป ผลปรากฏว่า รุ่งเช้าพาดหัวใหญ่เสียหายทันที แบบนี้ผมโดนมาจนชิน นักข่าวบางคนมาขอให้พูดเป็นฉากๆ ก็มี” (เกรียงไกร เตชะโม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

นอกจากการวางแผนการทำข่าวที่รอบคอบ ด้วยความเชี่ยวชาญ และชัดเจน การหาข่าวจากแหล่งข่าวซึ่งบุคคล หรือเอกสารแล้ว นักข่าวจะต้องใช้เทคนิคพิเศษ และความสามารถเฉพาะตัวประกอบด้วย เพราะการสร้างแหล่งข่าวบุคคลไม่ได้ทำได้เพียงชั่วข้ามคืน แต่ต้องได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อถือมานานนับปี นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ต้องหาขโมยเครื่องประดับ และของมีค่ามาจากพระราชวังประเทศซาอุดีอาระเบีย ในฐานะแหล่งข่าวในคดีเพชรซาอุฯ เล่าถึงความสัมพันธ์กับผู้สื่อข่าว และการให้ข่าวกับสื่อในช่วงเวลาอันตรัยหลังเดินทางกลับเมืองไทย ว่า “ที่ผมยอมเปิดเผย รายละเอียดให้ผู้สื่อข่าวที่เดินทางมาทำข่าวผม ก็เพราะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร เรายอมเปิดเผยข้อมูลก็เพราะรู้ว่าเขาเป็นนักข่าวจริง ถ้าเขาไม่ดี มีการแสดงบัตรให้รู้ตัวตนที่แท้จริงก็ไม่น่ามีปัญหา และคงไม่มีพิษภัยอะไร ผมว่าการให้ข้อมูลกับนักข่าวง่ายกว่าให้การกับตำรวจ เพราะเวลาให้การกับตำรวจ ตำรวจจะใช้ความรุนแรงโดยเอากระบองไฟฟ้ามาช็อต ผมเองเคยโดนมาแล้ว นักข่าวส่วนใหญ่จะเข้ามาตีสนิทแล้วหลอกถาม หรือสร้างความไว้วางใจแล้วค่อยๆ ตั้งคำถาม” (เกรียงไกร เตชะโม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

การทำข่าวเจาะส่วนใหญ่จะมาจากการสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว ความเชื่อถือของแหล่งข่าวต่อทีมข่าวของเรา โดยพยายามพูดคุยกับแหล่งข่าวด้วยคำพูดที่เป็นกันเอง เพราะการทำตัวให้เป็นกันเองกับแหล่งข่าวสร้างความคุ้นเคยกับแหล่งข่าว จะทำให้แหล่งข่าวนั้นเกิดความมั่นใจ และไว้วางใจ ในที่สุดก็จะเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ทราบ ที่สำคัญ ผู้สื่อข่าวจะต้องสร้างความมั่นใจให้กับแหล่งข่าวด้วยว่า การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์นั้น จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับ

แหล่งข่าว ซึ่งทีมข่าวเราได้แสดงให้เห็นว่า ตำรวจยังทำงานได้โดยที่คนร้ายไม่ไหวตัว มีจรรยาบรรณ นักข่าวเองต้องไม่หาข่าวอย่างผิดจรรยาบรรณเช่นกัน เช่น ต้องไม่มีการซื้อข่าว ต้องไม่มีการให้เงินกับแหล่งข่าว สิ่งหนึ่งที่แหล่งข่าวจะให้ความไว้วางใจ คือ ความสามารถในการติดตามข่าวของเรา เช่น บางเรื่องเราสามารถหาข้อมูลมาได้ ก็ต้องนำข้อมูลเหล่านั้นไปถามแหล่งข่าวว่าเราได้ข้อมูลมาอย่างนี้จริง หรือไม่ ถ้าจริงแหล่งข่าวเขาจะยอมรับออกมาเอง เมื่อแหล่งข่าวเห็นว่าเรามีข้อมูลที่มากพอสมควร เขาก็พร้อมที่จะคุย หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วย โดยไม่ปิดบังข้อมูล เพราะเขารู้ว่านักข่าวก็รู้แล้ว จากนั้นข้อมูลด้านต่างๆ ก็อาจจะหลุดออกมา ในทางกลับกันถ้านักข่าวไม่รู้อะไรเลย แล้วไปถามแหล่งข่าว แหล่งข่าวก็จะไม่ให้ข้อมูลอะไรกับเราเช่นเดียวกัน หรือถ้าแหล่งข่าวกับนักข่าวสนิทกัน เราสามารถพูดคุยกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องสนิทกับหัวหน้าข่าวใหญ่ๆ เช่น เรื่องนี้ลงได้ เรื่องนี้ต้องเก็บไว้ก่อนเพราะพรุ่งนี้เราจะต้องจับเขา ลูกน้องมันออกไปแล้วเดี๋ยวจะเสียงาน ถ้าจับได้ก็ดี ถ้าจับไม่ได้เราก็ต้องตามข่าวกันต่อไป เป็นต้น

พ.ต.อ.เมธี กุศลสร้าง รองผู้บังคับการตำรวจปฏิบัติกรพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองผู้กำกับการ 1 กองปราบปราม ในฐานะที่เป็นแหล่งข่าวในข่าวคดีเพชรซาอุฯ อีกคน เผยเหตุผลในการให้ข่าวกับนักข่าว ว่า “ในฐานะที่ผมเป็นแหล่งข่าวคนหนึ่งในคดีนี้ ถ้าผมไว้วางใจในตัวนักข่าว ผมก็กล้าที่จะเปิดข้อมูลเล็กๆ ให้ดูได้ เพราะบางครั้งงานข่าวก็เอื้อประโยชน์ในการทำงานของเรา แต่ทั้งนี้เราต้องคุยกับนักข่าวให้รู้เรื่องว่าประเด็นไหนนำเสนอเป็นข่าวได้ ประเด็นไหนห้ามนำเสนอเก็บเป็นข้อมูลเฉยๆ รอตรวจสอบให้แน่ชัดก่อน” (พ.ต.อ.เมธี กุศลสร้าง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2548)

การทำงานของตำรวจบางครั้งก็จะต้องให้ข่าวนักข่าวบ้าง ถ้าไม่ให้ข่าวจะไม่สะดวกแก่การทำงาน นักข่าวจะตามติดตามไปทุกที่ทุกเวลา ตำรวจจึงต้องให้ข่าวบ้างแต่พอสมควร อย่างเช่นตอนหนึ่งของเหตุการณ์ วันรุ่งขึ้นตำรวจจะต้องไปจับคนร้ายในคดีอุ้ม ฆ่า 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ ที่จ.ปราจีนบุรี ตำรวจก็จะบอกนักข่าวว่าพบผู้ต้องสงสัยอยู่แถวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องพูดให้กว้างๆ จะบอกว่าจะไปจับคนนั้นคนนี้ไม่ได้ จะไปบอกว่าคนร้ายเป็นจำตำรวจก็ไม่ได้เพราะเดี๋ยวข่าวรั่ว พอจับได้แล้วก็บอกผู้บังคับบัญชา บอกนักข่าว ไม่เช่นนั้นพวกนักข่าวเขาจะเครียด ถ้าไม่บอกวันเวลาตำรวจขับรถไปไหนนักข่าวก็จะขับรถตาม ตำรวจก็เข้าใจในอาชีพนักข่าว เพราะเขาต้องการความจริงมานำเสนอเหมือนกัน

แต่บางครั้งตำรวจก็ต้องโกหกนักข่าวเหมือนกัน เช่น บางครั้งเรารู้ว่าคนร้ายหนีไปได้เราก็ต้องบอกว่าหนีไปทางเหนือ แต่พอเราจับผู้ต้องหาได้ก็ต้องมาขอโทษเขาทีหลัง เพราะบางครั้งหากลงข่าวไปตามความเป็นจริงก็ยากที่จะได้ตัว ต้องไม่ลืมว่าคนร้ายก็อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์เหมือนกัน ส่วนปัจจัยสำคัญในการเลือกข่าวกับนักข่าวนั้น คิดว่าอยู่ที่ความสัมพันธ์ และวางใจซึ่ง

กันและกัน เป็นความสัมพันธ์ที่เริ่มต้นจากเล็กๆ น้อยๆ สืบทอดกันมา บางครั้งต้องใช้เวลาคบหาดูใจกันเป็นแรมปี ถ้าสนิทกันจริงๆ บางครั้งข้อมูลเล็กๆ ที่เราจำเป็นต้องบอกให้กันขำขำรู้เป็นแนวทางเราก็จะบอก แต่ต้องมีข้อแม้ว่าบอกแล้วต้องห้ามนำเสนอ เพราะยังไม่ถึงเวลา หรืออาจทำให้เสียรูปคดี ตรงนี้ก็เอาไปวัดใจนักข่าวได้ว่าใครเป็นอย่างไร (พ.ต.อ.เมธิ กุศลสร้าง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2548)

นายฐากร ยกตัวอย่างให้ฟังว่า “กรณีข่าวเพชรซาอุฯ บางครั้งเจอแหล่งข่าวเดินสวนกันบนโรงพัก เราก็ไม่ทักกัน แต่จะใช้วิธีโทรศัพท์คุยกันมากกว่า เพราะถ้าพูดคุยกันต่อหน้าคนอื่น แหล่งข่าวของเราอาจถูกเพ่งเล็งทั้งผู้บังคับบัญชา และนักข่าวฉบับอื่นด้วย ฉะนั้นการปกป้องแหล่งข่าวจึงเป็นเรื่องสำคัญ” (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2548)

ในเรื่องนี้นายเกรียงไกร เตชะโม่ง กล่าวว่า “อย่างตอนที่หลังเกิดเหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ มีการจับกุมตำรวจชุดอุ้ม ก็มีกลุ่มนักข่าวจากกรุงเทพ คั้นมาหาผมที่บ้านใน อ.เถิน จ.ลำปาง อยู่ๆ ก็เข้ามาหาผมที่บ้าน ตอนแรกผมไม่รู้ว่าเป็นใคร เลยหยิบปืนลูกซองขึ้นมาดู พอรู้ว่าเป็นนักข่าวผมก็สบายใจ เพราะตอนนั้นผมไว้ใจใครไม่ได้ ทั้งตำรวจ และนักข่าวเข้ามาวุ่นวายในชีวิตผมเต็มไปหมด เพราะเขาอยากได้ข้อมูลว่าผมเอาเพชรไปขายให้ใครบ้าง ตอนนั้นเลยต้องระวังตัวเป็นพิเศษ” (เกรียงไกร เตชะโม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ต้องหาขโมยเครื่องประดับ และของมีค่ามาจากพระราชวังประเทศซาอุดีอาระเบีย ในฐานะแหล่งข่าวในคดีเพชรซาอุฯ ยอมให้ความไว้วางใจกับนักข่าว และสื่อต่างๆ นั้น นายเกรียงไกร ให้สัมภาษณ์ว่า “นักข่าวที่ดีจะต้องมีความจริงใจ และแสดงความบริสุทธิ์ใจก่อนเป็นอันดับแรก หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้สร้างความไว้วางใจให้กับตนซึ่งเป็นแหล่งข่าว เช่น ประเด็นนี้นำเสนอได้ เขาก็นำเสนอ ประเด็นนี้นำเสนอไม่ได้ เขาก็ไม่นำเสนอ เพราะถ้านำเสนอคนให้ข้อมูลเสียหาย หรือบางครั้งอาจเป็นอันตรายกับตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ผมจึงกล้าให้ข้อมูล” (เกรียงไกร เตชะโม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

เกรียงไกร เตชะโม่ง กล่าวต่อไปว่า “ผมพอใจจะให้ข่าวกับฉบับใดผมก็ให้ ผมสนิทกับทีมข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ผมก็ให้ข้อมูลเล็กๆ กับข่าวสดก็ไม่เห็นจะผิดอะไร ช่วงหนึ่งที่ผมสนิทกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และสำนักข่าววิทยุไทยสกาย ซึ่งส่งนักข่าวส่วนกลางมาตามเจาะข่าวถึงบ้านผม พวกเขาสนิทสนมกัน จึงพากันไปเที่ยวที่ จ.เชียงใหม่ และล่องไปเที่ยวต่ออีกหลายจังหวัด ก็มีหนังสือพิมพ์บางฉบับที่ไม่ได้ข่าวจากผม ลงข่าวที่กักตัวเองว่าผมหนีขึ้นเขาไปแล้ว พาดหัวข่าวว่า “เกรียงไกรผวาหนีขึ้นเขาหายตัวไป” บางฉบับพาดหัวข่าวว่า “เกรียงไกรถูกชายฉกรรจ์อุ้มไป” ทั้งๆ ที่ผมไม่ได้หนีไปไหน เพียงแต่หลบนักข่าวที่ไม่รักษาสัจจะ

ไม่รักษาคำพูด ทำให้ผมต้องไปอยู่กับกลุ่มนักข่าวอีกกลุ่มก็เท่านั้น ไม่รู้ว่าเขาทำแบบเพื่อเอาตัวรอด หรือสร้างข่าวเพราะไม่ได้ข่าวกันแน่” (เกรียงไกร เตชะโม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

4.2.4 ตรวจสอบข้อมูล

การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนกรณีข่าวเพชรซาอุฯ มีการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มากล้นกรองตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อป้องกันการผิดพลาด เพื่อที่ว่าข้อเท็จจริงบางประการที่แฝงอยู่นั้นถูกต้องหรือไม่ และข้อมูลที่ได้อาจเป็นข้อเท็จจริงอย่างแท้จริงหรือไม่ หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกบิดเบือน หรือข้อเท็จจริงที่ถูกสร้างขึ้น ยิ่งได้ข้อมูลมากเท่าไร จะทำให้เรามองเห็นภาพรวมของข่าวทั้งหมด หรืออาจจะไม่ทั้งหมด แต่เรามีข้อมูลพอสมควร ทำให้เรารู้แนวทาง รู้ขอบเขตในการนำเสนอข่าว เราจะรู้ว่าประเด็นไหนยังไม่ควรนำเสนอ ประเด็นไหนต้องตรวจสอบก่อน ประเด็นไหนที่ตรวจสอบแล้วแน่ใจว่าถูกต้องสามารถนำเสนอได้ทันที ทีมข่าวจะต้องรู้จักหะการทำงานของคนอื่น เช่น หากตัดสินใจเล่นข่าวแล้ว ดำรวจชุดทำคดีต้องทำงานใกล้เคียงกับเราเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสื่อ ข่าวนั้นจึงจะมีปรากฏการณ์จริงมารองรับ ไม่อย่างนั้นก็เหมือนกับสื่อนำเสนอข่าวนอกรอบ สื่อเสนอข่าวไปทาง ดำรวจก็ทำงานไปอีกทาง จะไม่มีอะไรมารองรับการทำงาน เมื่อมีฐานความจริงมารองรับ จะทำให้ข่าวดูหนักแน่นขึ้น น่าเชื่อถือมากขึ้น แต่การที่เราจะนำเสนอข่าวได้จะต้องเจาะข้อมูลมาให้แม่นยำ และได้ภาพรวมของเหตุการณ์มาพอสมควรแล้ว

นายสุวิรงค์ เล่าย้อนถึงเหตุการณ์ในวันนั้นว่า “หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข่าวมาแล้ว สิ่งที่จะต้องทำต่อไป คือ การตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งการตรวจสอบข้อเท็จจริงทำได้หลายรูปแบบ เช่น ตรวจสอบกับแหล่งข่าวคนอื่นๆ ที่น่าจะรู้ หรือลงไปตรวจสอบยังสนามข่าว หรือที่เกิดเหตุ เพื่อนำมาชั่งน้ำหนักในประเด็นที่ได้มา เช่น ไปตามเจาะข่าว ขั้นตอนการอุ้มสองแม่ลูก ที่ดำรวจชุดคดีคล้ายคดีต้องปกปิดเป็นความลับ เพราะกลัวว่ากลุ่มคนร้ายซึ่งเป็นดำรวจเหมือนกันจะไหวตัวทัน หรืออาจมีการทำลายหลักฐาน แต่เราก็ต้องเจาะข่าวเองให้ได้ เราจึงใช้ทีมงานก้าวลงไป ในสนามข่าวด้วยตัวเอง และนับเป็นความโชคดีของเราที่ได้รับทราบข้อมูลมาจากแหล่งข่าวแหล่งอื่น ทำให้ทราบเบาะแสว่าจุดที่คนร้ายอุ้ม นางคาราวดีกับลูกไปขังไว้ก่อนลงมือฆ่า คือที่บังกะโล “กวีวิลล่า” จ.สระแก้ว เราจึงตรวจสอบข้อเท็จจริงกับแหล่งข่าวซึ่งเป็นดำรวจชุดทำคดีทันที”

(สุวิรงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

เหตุการณ์ในขณะนั้นทีมข่าวทุกคนช่วยกันติดตามข่าว และตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกครั้ง เพื่อให้เกิดความแน่ใจ นักข่าวสายดำรวจทำการตรวจสอบข่าวกับดำรวจ นักข่าวสายจร และทีมเฉพาะกิจ ลงพื้นที่จริงไปตามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีเพชรซาอุฯ ส่วนกองบรรณาธิการจะช่วยกันตรวจสอบ และกลั่นกรองข่าวสาร เมื่อนักข่าวได้ข้อมูลอะไรมา กองบรรณาธิการจะ

ประสานงานกันตลอด ซึ่งนายฐากร บุนปาน กล่าวถึงสถานการณ์การทำข่าวในขณะนั้นว่า “เราตรวจสอบข่าวตลอด ทำให้สามารถรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้น มีอะไรอยู่เบื้องหลัง และบังเอิญไปเจอกับแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ทำให้ได้ข้อมูลเยอะ แต่เราต้องมีข้อมูลพื้นฐาน หรือเบื้องหลังที่ดี ต้องมีความรู้เดิมด้วย เช่น รู้ถึงปัญหาเบื้องหน้าเบื้องหลัง และรายละเอียดของคดีนี้มาบ้างแล้ว เพื่อที่เวลาเข้าไปพูดคุยจะได้เกิดความเป็นกันเอง และแหล่งข่าวก็กล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลได้มากขึ้น ต้องมีความตั้งใจ มีทีมที่ดี ต้องช่วยกันหลายคน เพื่อให้ได้ข้อมูลมา” (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2548)

นายฐากร กล่าวต่อว่า “เรามีแฟ้มข่าวเดิมอยู่แล้ว เริ่มต้นก็เริ่มจากตรงนี้ บวกกับตัวละครที่เพิ่มขึ้น และคู่กับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เดิมที่เรารู้ว่า พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ มีความเกี่ยวข้องกับคดีเพชรซาอุฯ มาตั้งแต่ต้น เป็นบุคคลที่น่าสงสัยมากที่สุด แต่จะเกี่ยวข้องหรือไม่เรายังไม่สามารถสรุปได้ เพราะตอนนั้นเรายังไม่แน่ใจ แต่เมื่อมีการตรวจสอบทำให้ทราบว่า ไม่ใช่เด็กของ พล.ต.ท.ชลอ ทำ แต่เป็นเด็กในสังกัดของนายพลอีกคนหนึ่งเป็นคนทำ ที่สำคัญเราตรวจสอบได้ว่า พล.ต.ท. พันศักดิ์ มงคลศิลป์ คนร้ายที่ลงมือสังหารสองแม่ลูก เคยมีประวัติอย่างนี้มาแล้ว พล.ต.ท. พันศักดิ์ เป็นตำรวจที่ถนัดงานแบบนี้ เคยทำเรื่องแบบนี้มาก่อน เราจึงนำข้อมูลไปตรวจสอบกับแหล่งข่าวอื่น ปรากฏว่าตรงกัน ดังนั้นเราจึงกระซอกหน้ากอก พล.ต.ท. พันศักดิ์ ออกมาได้” (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2548)

นายสุริวงค์ ยกตัวอย่างให้เห็นว่า “แม้แต่แหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลเรื่อง กวีวิลล่า สถานที่กักขังสองแม่ลูกก่อนนำไปฆ่า บังเอิญวันนั้นผมนัดกินข้าวกับแหล่งข่าวคนนี้ และก็ได้ตั้งใจจะคุยกันเรื่องนี้ แต่คุยไปคุยมาแหล่งข่าวพูดออกมาว่า สองแม่ลูกจะถูกอุ้มไปขังที่โรงแรมกวีวิลล่า จ.สระแก้ว ก่อนถูกฆ่า เราจึงนำข้อมูลไปตรวจสอบ ซึ่งผลออกมาตรงกันพอดี ตรงนี้ทำให้เห็นว่าหากคุณไม่ปล่อยให้ประเด็นที่ได้ยินมาหลุดลอยไป จะทำให้เราได้ข้อเท็จจริงว่าเป็นอย่างไร ถ้าข้อมูลไหนไม่จริง เมื่อเราตามข่าวไปสักพักเราจะทราบเองเพราะไม่มีหลักฐานมาสนับสนุน ทุกวันข่าวจะมีความคืบหน้า ระหว่างนั้นเราก็ได้ปมใหม่ขึ้นมา หน้าที่คือเราต้องออกไปหาภาพแต่ละชิ้นมาเรียงเรื่องให้ได้ เพื่อนำเสนอข้อมูล” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

การตามตัวนายสันติ หลังจากที่ถูกเมียถูกอุ้มฆ่า ซึ่งนายสันติ มีสิบลูกหนึ่งดูแลอยู่ในที่ที่ปลอดภัยแหล่งหนึ่ง ซึ่งเราจะต้องสืบให้รู้ว่านายสันติ อยู่ที่ไหน ใครเป็นคนดูแล เหตุการณ์ในตอนนั้นเรารู้ว่านายสันติฯ อยู่ในความดูแลของทหาร เราจึงใช้ทีมข่าวสายทหารตรวจสอบกับแหล่งข่าวระดับสูงที่เป็นทหาร กระทั่งรู้ว่านายสันติ อยู่ในความคุ้มครองของใคร จากนั้นเราจึงพยายามติดต่อขอสัมภาษณ์ นายสันติจากทหารชุดที่คุ้มครองดูแล ซึ่งตอนนั้นเราต้องแสดงให้เห็นว่าเขาเชื่อถือเราได้ ขณะเดียวกันการที่เราติดตามข่าวเพชรซาอุฯ มาอย่างต่อเนื่อง จนมาถึงคดีอุ้ม

ฆ่าลูกเมียของ นายสันติ ทีมข่าวเราทำอย่างจริงจัง จนกระทั่งมีตำรวจจับดำเนินคดี ทำให้ตัว นายสันติไว้วางใจว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอข่าวโดยไม่หวั่นกลัวอิทธิพลใดๆ จึงยอมมาพบเรา และเปิดตัวให้สัมภาษณ์ข้อมูลดีๆ เบื้องหน้าเบื้องหลังทั้งหมดกับทีมข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด และ พอได้ข้อมูลมา เราก็ต้องนำข้อมูลนั้นๆ ไปตรวจสอบกับแหล่งข่าวแหล่งอื่นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ต่อไป

4.2.5 การนำเสนอข้อมูล

เนื่องจากการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนถือเป็นจุดขายของหนังสือพิมพ์ทั่วไป ดังนั้นการรายงานข่าวจะต้องลึก และกว้าง เทียบตรงเชื่อถือได้ ในการรายงานข่าวนั้นผู้สื่อข่าวต้อง มีความเป็นกลาง ต้องเคารพสิทธิของแหล่งข่าว ทั้งนี้เพื่อให้สาธารณชนมีความมั่นใจในสื่อมวลชน บางสิ่งบางอย่างที่แหล่งข่าวขอร้องให้ปิดเป็นความลับ เราก็ต้องเก็บไว้เป็นความลับ เช่น ตำรวจ บอกว่าประเด็นนี้ถ้าเผยแพร่ออกไปอาจทำให้มีผลต่อรูปคดีได้ อยากให้เก็บไว้เป็นความลับก่อน เราก็ต้องเก็บไว้ไม่นำเสนอ หรือถ้าแหล่งข่าวบอกว่านำเสนอได้แต่ห้ามลงชื่อผู้ให้ข้อมูล ก็ควรเขียน เลี่ยงโดยใช้คำว่า “เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าว” หรือใช้คำว่า “รายงานข่าวแจ้งว่า” ทั้งนี้เพื่อความ ปลอดภัยของแหล่งข่าว เป็นต้น บางครั้งเรื่องที่เรารู้แล้วเปิดเผยไปหมดอาจเป็นอันตรายกับ แหล่งข่าวได้ หรือถ้าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับแหล่งข่าวก็ไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดทั้งหมด เช่น เรา รู้ว่าตำรวจไปสอบสวนรายหนึ่ง แล้วพยานรายนี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดี เมื่อได้ข้อมูลนี้ มาเราก็ไม่ควรนำเสนอทั้งหมดเพราะถ้านำเสนอทั้งหมด พยานรายนี้อาจเป็นอันตรายได้ ซึ่งนักข่าว ต้องมีจรรยาบรรณที่จะต้องรู้ว่าเรื่องนี้ควรนำเสนออย่างไร นำเสนอเฉพาะเนื้อหา หรือต้องอ้างถึง ตัวบุคคลด้วย แต่ในความเป็นจริงแล้วการอ้างถึงตัวบุคคล บางครั้งเราไม่จำเป็นต้องเปิดเผยหมด

“อย่างเมื่อตอนเป็นแหล่งข่าวให้หนังสือพิมพ์ข่าวสด เรามีการหารือกันตลอดว่าข่าวจะ เดินไปแนวไหน งานสืบสวนจะเดินไปอย่างไรเพื่อไม่ให้มาทับกัน ข่าวสดรู้ว่าคนร้ายคือใคร แต่เขาก็กังไม่ระบุชื่อ ใช้คำพาดหัวว่า “จับมือปราบภาคตะวันออก” หลังจาก 2-3 วันจึงเฉลย คือค่อยๆ เฉลยทีละนิด ทีละนิด ลงข่าวแบบนี้ตำรวจก็ทำงานได้” (พ.ต.อ.เมธี กุศลสร้าง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2548)

ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวนั้นจะมีการกลั่นกรอง และตรวจสอบก่อนนำเสนอทุกครั้ง เพื่อให้ข่าวนั้นมีความถูกต้อง สมบูรณ์ให้มากที่สุด ทีมข่าวต้องทำให้แหล่งข่าวเห็นว่าสิ่งที่นำเสนอ นั้นเป็นประโยชน์กับสังคมจริงๆ ซึ่งนายสุริวงค์ ยกตัวอย่างให้ฟังว่า “แหล่งข่าวซึ่งอยู่ในชุด เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องไปจับกุมคนร้ายฆ่า นางคาราวดี ตำรวจชุดนี้ก็ต้องคิดมากเกี่ยวกับในการทำงานของเขา เพราะต้องไปสู่อิทธิพลของคนในวงการเดียวกัน พวกนี้ต้องมีความกล้าหาญ หรือมี

หลักฐานพอสมควรที่จะไปทำได้ แต่เมื่อหนังสือพิมพ์ข่าวสดกล้านำเสนอข่าวโดยตรงไปตรงมา จนมีกระแสรองรับจากสังคม และเห็นด้วยว่าคดีนี้จับกุมคนร้ายให้ได้ ตรงนี้จะช่วยให้ตำรวจทำงานง่ายขึ้น และมีกำลังใจในการจับกุมผู้กระทำผิด เพราะถ้าไม่มีกระแสสังคมมารองรับ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะทำงานเดินหน้าไปได้ลำบาก เพราะอยู่อีกฝ่ายเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเหมือนกัน แล้วก็มีอิทธิพลมากด้วย เราเป็นคนที่บุกเบิกให้ตำรวจกล้าแสดง และเดินตามเรา เหมือนเป็นตัวที่จะดึงมวลชน หรือความเชื่อทางสังคมมารองรับ” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

นายสุริวงค์ เล่าถึงรายละเอียดในการนำเสนอข่าวในขณะนั้น ว่า “การนำเสนอเราค่อยๆ ไล่เรื่องมา และปะติดปะต่อกันเรื่อยๆ มันมีทางของมันอยู่ ตอนนั้นมันก็ยังไม่ชัด แต่ก็รู้ว่าวิธีแบบนี้ อุ่มไปมาแบบนี้ คนที่ทำได้มีเพียงไม่กี่พวก ซึ่งตอนนั้นนายสันติ ศรีชนะวัฒน์ พ่อค้าเพชรมีเรื่องอยู่กับตำรวจ ดังนั้นงานนี้ต้องเป็นตำรวจแน่ เราจึงมาได้ว่าเป็นฝีมือใคร กลุ่มไหน โจทย์มันชัดอยู่แล้ว เพียงแค่หาคำตอบเท่านั้น” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

ซึ่งเหตุการณ์ในตอนนั้นบังเอิญมันเข้าทางพอดี เรามาถูกทางตั้งแต่ต้น เราก็เห็นภาพชัดขึ้นยิ่งคุยไปก็ยิ่งเจอ ซึ่งหลักในการสืบค้นข้อมูลของเราคือ ความพยายาม ในตอนแรกมีหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นพยายามนำเสนอข่าว แต่เราพยายามมากกว่า มาถูกทางกว่า และมีแหล่งข่าวที่แน่นอนกว่า ซึ่งแหล่งข่าวเป็นผู้โทรเข้ามาให้เบาะแสเราต่างๆ ที่เขาไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรกับคดีนี้ แต่เขาเป็นคนที่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้มากพอสมควร และรู้ว่า นายสันติอยู่ที่ไหน เขาจึงประสานให้เราได้พบกับนายสันติฯ ก่อนตำรวจชุดคลี่คลายคดี ทำให้เราได้ข้อมูลล้ำหน้ากว่าตำรวจ ซึ่งตำรวจเองยังต้องประสานมาทางเรา เพื่อให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดเป็นตัวกลางในการสอบปากคำนายสันติฯ ตรงนี้ทำให้เราสามารถนำข้อมูลมานำเสนอได้ โดยไม่ต้องรอตำรวจเลย

ด้วยความไว้วางใจ และความสงสัยของตำรวจชุดคลี่คลายคดีที่สงสัยว่าทำไมข่าวสดถึงรู้ว่าจุดกักขังผู้ตายอยู่ที่ กวีวิลล่า ซึ่งตำรวจกำลังจะเข้าตรวจค้นหาหลักฐานในวันรุ่งขึ้น ทำให้ตำรวจชุดคลี่คลายคดียอมรับว่าสถานที่แห่งนี้คือ สถานที่ที่คนร้ายใช้กักขังสองแม่ลูกจริง เข้าวันรุ่งขึ้นข่าวสดจึงนำเสนอข่าวขึ้นหน้า 1 พาดหัวยักษ์ทันที และเช้าวันเดียวกันนั้น ตำรวจก็เข้าค้นหาหลักฐานที่บังกะโลกวีวิลล่า นับว่าเป็นการนำเสนอข่าวได้ล้ำหน้ากว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ และจากการตรวจค้นใน กวีวิลล่าในวันนั้น ทำให้ตำรวจได้ของกลางมากมาย จนขยายผลถึงตัวคนร้ายที่มุ่มได้

“ข่าวสดติดตามข่าวเพชรซาอุฯ มาตลอด มันมีหลายภาคจนเราพอจะเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องนี้ต้องเป็นเรื่องซับซ้อน มันไม่ใช่เรื่องตื้นๆ อะไรทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกระบวนการเกี่ยวกับซาอุฯ ทุกอย่างมันซับซ้อนหมด ดังนั้นการตายของนางคาราวดีและลูก จึงถือว่าไม่ธรรมดา เมื่อเกิดเหตุขึ้นเราจึงต้องเจาะหาข้อเท็จจริง จุดสำคัญที่ข่าวนี้มีความสมบูรณ์ เป็นเพราะเราไปได้

ข้อมูลที่เห็นภาพรวมเกือบทั้งหมด ทำให้เรานึกขึ้นตอนที่จะนำเสนอ หรือจะติดตามได้เป็นกระบวนการที่สมบูรณ์” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

ในการนำเสนอข่าวคดีเพชรซาอุฯ ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในตอนนั้นแบ่งออกเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาคที่ 1 การจับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศไทย ซาอุดีอาระเบีย และการติดตามสมบัติ ภาคที่ 2 การอมของกลาง และปลอมของกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภาคที่ 3 เหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะจันทร์ และการคลี่คลายคดี

ทีมข่าวข่าวสดสรุปเหตุการณ์ทั้งสามภาคในข้างต้นว่า จากการติดตามทำข่าวพบว่า ภาคแรก นายเกรียงไกรค่อยๆ หยิบเพชรของกษัตริย์ออกมาทีละชิ้นเนื่องจากภายในวังมีทรัพย์สินมาก วางเคลื่อนกราดเต็มไปหมด มากจนไม่สามารถตรวจสอบได้ นายเกรียงไกรใช้ระยะเวลาในการขโมยเพชรทุกวัน วันละนิดวันละหน่อย โดยที่ตอนแรกตัวเองก็ไม่นึกว่าเป็นของจริงทั้งหมด จนกระทั่งเดินทางกลับมาเมืองไทยจึงนำเพชรเข้าประเทศด้วยวิธีการอันเหลือเชื่อ ซุกซ่อนมากับผลไม้บ้าง และติดสินบนเจ้าหน้าที่ จนสามารถผ่านเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมาได้ หลังจากนั้นนายเกรียงไกรฯ ก็เอาเพชรไปเก็บซ่อน เอาไปขายในหลายๆ ที่ รวมทั้งขายให้นายสันติพ่อค้าเพชรซึ่งเป็นสามีของ นางคาราวดีผู้ตายด้วย

ต่อมาในภาคที่ 2 เป็นเรื่องของการติดตามทรัพย์สินของกษัตริย์ซาอุดีอาระเบียกลับคืนมา ข่าวสดนำเสนอเบื้องหลังการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ติดตามจับกุม และเอาทรัพย์สินคืนมา หลังจากนั้นมีการรวบรวมของกลางได้มาเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่ครบ มีตกหล่น หายไปบางส่วน หาดตัวไม่เจอ เพราะมันกระจัดกระจายไปหลายที่ หลังจากนั้นทางการไทยก็แถลงข่าวแล้วรวบรวมของกลางส่งกลับ ระหว่างนั้นเราก็เสนอข่าวในประเด็นผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับซาอุดีอาระเบียทันที

“การทำงานของตำรวจในตอนนั้นรวบรวมของกลางได้ประมาณ 60 % ส่งกลับไปซาอุดีอาระเบีย 60 % และยังมีจำนวนมากที่เป็นของปลอม จนมีการร้องเรียนให้มีการรื้อคดีใหม่ คราวนี้ภาคที่ 2 กลายเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจรวบรวมของกลาง อมของกลาง ปลอมของกลาง ไปตบตาประเทศซาอุฯ จุดนี้ยิ่งหนักกว่าเก่า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับซาอุฯ ขาดสะบั้น ประเทศซาอุฯ เริ่มตัดความสัมพันธ์ เกิดผลกระทบเรื่องปัญหาแรงงาน เขาไม่รับแรงงานไทย ตัดโควตาแรงงาน ประกอบกับตอนนั้นมีปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่ทูตซาอุฯ ถูกฆ่าในไทย แล้วจับคนร้ายไม่ได้ และเป็นจังหวะเดียวกับตอนนั้นมีคนซาอุฯ นักธุรกิจซาอุฯ มาหายตัวอย่างลึกลับในประเทศไทยอีก เรื่องจึงพันกันไปหมด ดังนั้น การนำเสนอข่าวเพชรซาอุฯ จึงมีหลายช่วง การติดตามข่าวจะต้องสัมพันธ์กันหมด หนังสือพิมพ์ข่าวสดต้องตามทั้งคดีฆาตกรรมๆ เพราะมีผลถึงกัน นำเสนอเบื้องหลังการขโมยของนายเกรียงไกร การติดตามจับกุมนายเกรียงไกรฯ และติดตามของกลาง

นำเสนอเบื้องหลังการอมเพชรของตำรวจ และปลอมของกลางของตำรวจ เพื่อตบตาซาอุฯ การนำเสนอข่าวเลยต้องมีหลายชุด ตามในหลายแง่มุม แล้วอีกอันหนึ่งก็คือ หลังจากที่จับได้ว่ามีการอมของกลาง ปลอมแปลงของกลาง คราวนี้ก็ต้องมีการดำเนินคดีกับตำรวจไทย แล้วตั้งตำรวจชุดใหม่ มาติดตามของกลางที่เหลือคืนอีก” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

อย่างไรก็ตามการทำข่าวมา 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ เป็นเสมือนภาคที่ 3 ของคดีเพชรซาอุฯ หากย้อนกลับไปถึงปฐมเหตุของคดีดังกล่าว นายสุริวงค์ เล่าว่า “คดีเพชรซาอุฯ เป็นคดีที่มีลักษณะยืดเยื้อ ภาคแรกเริ่มตั้งแต่ทางประเทศซาอุดีอาระเบีย ประสานตำรวจไทยให้ติดตามนายเกรียงไกร เตชะโม่ง หนุ่มลำปาง ที่ไปขายแรงงานในประเทศซาอุฯ แล้วแอบขโมยเพชรของพระมหากษัตริย์ประเทศซาอุดีอาระเบียไป แล้วขนกลับมาเมืองไทย ตอนนั้นการนำเสนอข่าวในช่วงแรกจึงเป็นเรื่องของคนไทยคือ นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ขโมยเพชรออกมาจากราชวังในซาอุฯ กลับมาเมืองไทย ประเด็นข่าวจึงต้องเน้นที่ขั้นตอนการขโมยว่า นายเกรียงไกรขโมยเพชรออกมาจากราชวังได้อย่างไร และนำเพชรเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างไร” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเสนอข่าวเพชรซาอุฯ ในภาค 3 การอุ้มมา 2 แม่ลูก ถือเป็นจุดเปลี่ยนของข่าว ที่ทำให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอข่าวได้ล้ำหน้ากว่าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ จุดเปลี่ยน คือจุดที่ข่าวสดนำเสนอว่า คดีนี้เป็นการอุ้มมาเป็นคดีฆาตกรรม ไม่ใช่เป็นการนำเสนอว่าเป็นคดีอุบัติเหตุเหมือนสื่ออื่น สื่ออื่นมีเพียงข่าวเหตุการณ์อุ้มมาสองแม่ลูก แต่ไม่สามารถขุดคุ้ยเบื้องหลัง และที่มาที่ไปได้ ผิดกับข่าวสดที่สามารถตามเจาะจนเห็นตัวละครครบทั้งหมด หลังข่าวสดได้เสนอข่าวสัปดาห์ เมื่อมีฐานความจริงมารองรับ ไม่นานทุกฉบับก็เสนอตาม อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ก็ไม่สามารถเดินต่อได้ว่าเรื่องราวมีความเป็นมาอย่างไร ใครอยู่เบื้องหลัง เพราะตอนนั้นแหล่งข่าวเกือบทั้งหมด ให้ความไว้วางใจหนังสือพิมพ์ข่าวสดหมดแล้ว ความสำเร็จเปรียบของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับหรือสื่ออื่นๆ ในตอนนั้น อยู่ที่ว่าใครจะมีแหล่งข่าวที่แม่นยำกว่ากัน เมื่อมีความคืบหน้าแหล่งข่าวก็จะรีบโทรศัพท์แจ้งให้ทราบทันที การนำเสนอข่าวการคืนเพชรซาอุฯ ในตอนนั้น นับว่าเป็นการแข่งขันของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ฉบับไหนที่รายงานข้อมูลได้ตรงกับความจริง รวดเร็ว และชัดเจน หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็จะได้รับการเชื่อถือมากที่สุด

ตัวอย่างพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสดกับฉบับอื่นๆ ในช่วงที่เจ้าหน้าที่ติดตามหาเพชรที่หายไป หนังสือพิมพ์ข่าวสดเปิดประเด็นคุณหญิง ภริยานายตำรวจใหญ่ สวมใส่เครื่องเพชรที่ตกเป็นเป้าสายตาว่าคล้ายกับเพชรจากซาอุดีอาระเบีย โดยมีหนังสือพิมพ์มติชน นำเสนอข่าวตาม ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐยังเสนอประเด็นเหตุการณ์ธรรมดาในปี 2536

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 2 สิงหาคม 2536

เปิดภาพคุณหญิง
เพชรชานุก
แสงใต้-เพชรแก้ว

หนังสือพิมพ์ข่าวสด
ฉบับวันที่
4 สิงหาคม 2536

เพชรเห็นทรล!
ไม่ใช่ชานุก
แสงใต้ก็ไม่ได้
ยื่นลูกชื่อให้ คุณหญิง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด
ฉบับวันที่
3 สิงหาคม 2536

ไฟศาลยันให้
รูปถ่ายเพชร

ศาลเลื่อน
สืบพยาน
เพชรชานุก
ศาลสืบพยาน
โจทก์นัดแรกคดี
★ มีจอหน้า 15

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2536

ไฟศาล'ยันภาพ
ถ่ายเพชร'ของแท้'

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2536

ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงการพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสดกับฉบับอื่นๆ
ในช่วงที่เจ้าหน้าที่ติดตามหาเพชรที่หายไป

ตัวอย่างสำเนาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เทียบกับหนังสือพิมพ์ข่าวสดในช่วงเวลาเดียวกันในเหตุการณ์สองแม่ลูกศรีธนะชนท์ถูกลักพาตัว และถูกสังหารในปี 2537

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 2 สิงหาคม 2537

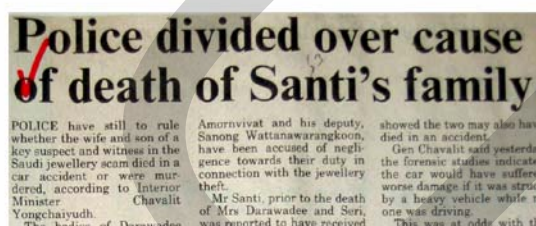

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2537

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 7 สิงหาคม 2537

หนังสือพิมพ์ไทยธุรกิจไฟแนนซ์ ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2537

หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2537

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2537

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2537

ภาพที่ 4.2 ภาพแสดงการพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสดกับฉบับอื่นๆ ในเหตุการณ์สองแม่ลูกศรีธนะชนท์ถูกลักพาตัว และถูกสังหารในปี 2537

นับตั้งแต่เหตุการณ์สังหาร นางคาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะฉัตร เป็นต้นมา การดำเนินคดีทั้งในเรื่องฆาตกรรม และการหายไปของเพชรซาอุฯ อีกจำนวนมาก และหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้เสนอข่าวดังกล่าวเริ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา

วันที่ 27 สิงหาคม 2537 ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มีคำสั่งให้ พล.ต.อ. ประชา พรหมนอก รองอธิบดีกรมตำรวจ ดูแลคดีฆาตกรรม นางคาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะฉัตร

วันที่ 1 กันยายน 2537 พล.ต.อ.ประทีน ปฏิเสธข่าวพัวพันคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูก ศรีธนะฉัตร หลังมีรายงานว่านายพลตำรวจชั้นผู้ใหญ่อยู่เบื้องหลัง บังคับให้นายสันติ ตามหาเครื่องประดับระย้าทับทรวงมาคืน พร้อมชดเชย พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ และพล.ต.อ.สนอง วัฒนวรางกูร ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

วันที่ 8 กันยายน 2537 เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม พ.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ สว.สภ.อ.เมืองปราจีนบุรี คนสนิท พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 (สมัยนั้น) ในข้อหาจับคนเรียกค่าไถ่ กักขังหน่วงเหนี่ยว และประทุพติมิชอบ ในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะฉัตร

ถัดมาเพียงวันเดียว พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รมว.มหาดไทย แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ผู้บัญชาการประจำกรมตำรวจ และพล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน ในข้อหาพัวพันการเสียชีวิตของสองแม่ลูกศรีธนะฉัตร และให้ทั้งสองออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2537

วันที่ 10 กันยายน 2537 พล.ต.ท.โสภณ ทำรายงานเบื้องหลังการสั่งการในคดีดังกล่าว เสนอนายกรัฐมนตรี ว่า พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ เป็นผู้สั่งการให้นำนายสันติไปกักขังเพื่อให้ยอมรับว่านำเพชรบลูโดมอนด์ เพชรเม็ดใหญ่ไปเก็บไว้ที่ใด และวันที่ 13 กันยายน 2537 พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา พล.ต.ท.โสภณ ซึ่งเดินทางกลับจากฮ่องกงถึงกรุงเทพฯ รวมถึงข้อหาหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

วันที่ 14 กันยายน 2537 กระทรวงมหาดไทยออกหมายจับ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ข้อหา ร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เพื่อปกปิดความผิดของตน หน่วงเหนี่ยวกักขัง นำบุคคลที่อายุกว่า 15 ปีมาเพื่อให้ได้ซึ่งค่าไถ่ และใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้ซึ่งทรัพย์สิน

วันที่ 5 ตุลาคม 2537 กองปราบปรามจับกุม พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ ข้อหาเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และใช้อำนาจกักขังหน่วงเหนี่ยวผู้อื่น ในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะฉัตร วันที่ 28 พฤศจิกายน 2537 อัยการสั่งไม่ฟ้อง พล.ต.อ.ประทีน และพล.ต.ท.โสภณ เหลือฟ้องรายเดียว คือ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ

วันที่ 9 กันยายน 2542 ศาลตัดสินจำคุก 3 ปี นายสันติ ศรีธนะวัฒน์ ข้าราชการซื้อของโจร นายสันติหลบหนีอยู่นานเกือบ 3 ปีเต็ม ก่อนที่จะเข้ามาขอตัวเพื่อรับโทษจำคุกเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2545

นับตั้งแต่เหตุการณ์สังหาร นางคาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะวัฒน์ เป็นต้นมา การดำเนินคดีทั้งในเรื่องฆาตกรรม และการหายไปของเพชรซาอุฯ อีกจำนวนมาก และหนังสือพิมพ์ ข่าวสดได้เสนอข่าวดังกล่าวเริ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา

วันที่ 27 สิงหาคม 2537 ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มีคำสั่งให้ พล.ต.อ. ประชา พรหมนอก รองอธิบดีกรมตำรวจ ดูแลคดีฆาตกรรม นางคาราวดี และค.ช.เสรี ศรีธนะวัฒน์

วันที่ 1 กันยายน 2537 พล.ต.อ.ประทีป ปฎิเศษข่าวพัวพันคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูก ศรีธนะวัฒน์ หลังมีรายงานนายพลตำรวจชั้นผู้ใหญ่อยู่เบื้องหลังบังคับให้ นายสันติ ตามหาเครื่องประดับระย้าทับทรวงมาคืน พร้อมชดเชย พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ และพล.ต.อ.สนอง วัฒนวรางกูร ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

วันที่ 8 กันยายน 2537 เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม พ.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ สว.สภ.อ.เมืองปราจีนบุรี คนสนิท พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ในข้อหาจับคนเรียกค่าไถ่ กักขังหน่วงเหนี่ยว และประพฤติมิชอบ ในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะวัฒน์

ถัดมาเพียงวันเดียว พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รมว.มหาดไทย แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ผู้บัญชาการประจำกรมตำรวจ และพล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน ในข้อหาพัวพันการเสียชีวิตของสองแม่ลูกศรีธนะวัฒน์ และให้ทั้งสองออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2537

วันที่ 10 กันยายน 2537 พล.ต.ท.โสภณ ทำรายงานเบื้องหลังการสั่งการในคดีดังกล่าว เสนอนายกรัฐมนตรี ว่า พล.ต.อ.ประทีป สันติประภพ เป็นผู้สั่งการให้นำ นายสันติไปกักขังเพื่อให้ยอมรับว่านำเพชรบลูโดมอนด์ เพชรเม็ดใหญ่ไปเก็บไว้ที่ใด และวันที่ 13 กันยายน 2537 พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา พล.ต.ท.โสภณ ซึ่งเดินทางกลับจากฮ่องกงถึงกรุงเทพฯ รวมถึงข้อหาหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

วันที่ 14 กันยายน 2537 กระทรวงมหาดไทยออกหมายจับ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ข้อหา ร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เพื่อปกปิดความผิดของตน หน่วงเหนี่ยวกักขัง นำบุคคลที่อายุกว่า 15 ปีมาเพื่อให้ได้ซึ่งค่าไถ่ และใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจู่ใจเพื่อให้นำบุคคลใดมอบให้ซึ่งทรัพย์สิน

วันที่ 5 ตุลาคม 2537 กองปราบปรามจับกุม พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ ข้อหาเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และใช้จ้างวานกักขังหน่วงเหนี่ยวผู้อื่น ในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูก ศรีธนะฉัตร วันที่ 28 พฤศจิกายน 2537 อัยการสั่งไม่ฟ้อง พล.ต.อ.ประทีน และพล.ต.ท.โสภณ เหลือฟ้องรายเดียวคือ พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ

วันที่ 9 กันยายน 2542 ศาลตัดสินจำคุก 3 ปี นายสันติ ศรีธนะฉัตร ข้อหารับซื้อของโจร นายสันติหลบหนีอยู่นานเกือบ 3 ปีเต็ม ก่อนที่จะเข้ามาขอตัวเพื่อรับโทษจำคุกเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2545

กระทั่งวันที่ 27 ธันวาคม 2545 ศาลอาญา อ.รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ อ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ พล.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ พร้อมพรรคพวก รวม 9 คนในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะฉัตร ซึ่งทนายความของ พล.ต.ท.ชลอ ยื่นอุทธรณ์ผู้คดีต่อ

และ วันที่ 2 มีนาคม 2549 ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษาตัดสินประหารชีวิต พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ส่วนพล.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ พร้อมพรรคพวกยื่นโทษจำคุกตลอดชีวิตในคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะฉัตร

ถัดมาอีกเพียง 4 เดือน ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2549 ให้จำคุก 20 ปี พล.ต.ท.ชลอ เกิดเทศ ในคดีเรียกสินบน แลก และรับซื้อของโจร

4.3 ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ

หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนต่างๆ มีหน้าที่หลักที่สำคัญคือทำหน้าที่พิสูจน์สั่งธรรมทำความจริงให้ปรากฏในฐานะที่สื่อมวลชนนั้นเปรียบเสมือน “สุนัขเฝ้าบ้าน” เป็นสถาบันสาธารณะที่คอยสอดส่องตรวจสอบความโปร่งใสของบุคคล หรือสถาบันที่มีอำนาจอยู่ในมือ

การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นวิธีการรายงานข่าววิธีหนึ่งที่อยู่สื่อกว่าพยายามขุดคุ้ย เรื่องลึกลับซับซ้อนมีข้อมูลซ่อนเร้น โดยเฉพาะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อฉลเอาเปรียบประชาชนหรือเป็นภัยต่อสังคม แล้วนำมาเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างตรงไปตรงมา

จากการนำเสนอข่าวคดีเพชรซาอุฯ ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่พยายามขุดคุ้ยข้อเท็จจริงอย่างมุ่งมั่น หากมองในภาพรวม และความสำเร็จที่ได้รับ นับว่าคุ้มค่าจากความพยายามในการขุดคุ้ยข้อมูล และความร่วมมือของทุกฝ่าย ไม่เพียงแต่รางวัลข่าวยอดเยี่ยม อิศรา อมันตกุล จากสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยเท่านั้นที่เป็นเครื่องหมายการันตี แต่การยอมรับในความถูกต้อง การนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอข่าวอย่างเกาะติดคิดไม่ถึงปล่อยของ

ข่าวสดนั้น เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทุกคนภาคภูมิใจ ในทางตรงกันข้าม การนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา นี่เอง ทำให้มีปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้น เนื่องจากอาจทำให้ผู้ที่เสียผลประโยชน์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดกับเหตุการณ์นี้ไม่พอใจ พยายามปิดบัง ซ่อนเร้นสิ่งที่ผิดปกติเอาไว้ ซึ่งทำให้ยากต่อการค้นหาข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าว เนื่องจากแหล่งข่าวนั้นกลัวว่าถ้าให้ข้อมูลแล้วจะเป็นอันตราย ต่อตนเอง

การที่แหล่งข่าวมีความสนิทสนม และให้ความไว้วางใจกับหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นพิเศษ ทำให้เกิดผลเสียกับแหล่งข่าวเหมือนกัน ซึ่งแหล่งข่าวเล่าให้ฟังว่า “หลังจากจบข่าวเพชรซาอุฯ ผมเปิดตัวว่าสนิทสนมกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นแหล่งข่าวให้ข่าวสดในเรื่องนี้ปรากฏว่าผมได้รับผลกระทบ ทำคดีอื่นงานอื่นถูกหนังสือพิมพ์บางฉบับที่เป็นคู่แข่งข่าวสด เบียดบังชื่อ ไม่ลงชื่อบ้าง ไม่ลงรูปบ้าง อันนี้คือผลที่เราไปสนิทกับอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ก็ไม่เป็นไรเพราะเราไว้วางใจใครเราก็ให้ข้อมูลคนนั้น ส่วนตัวแล้วมองว่าอาชีพนักข่าวเป็นอาชีพที่ดี แต่อย่าใส่สติไปข่าวให้เกินความจริง รู้ข้อมูลแค่ไหนก็ควรเสนอแค่นั้น บางทีไปเขียนเลยเถิดจนละ” (พ.ต.อ.เมธิ กุศลสร้าง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2548)

นอกจาก พ.ต.อ.เมธิ ในฐานะแหล่งข่าวจะได้รับผลกระทบจากการให้ข่าวแล้ว นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ก็เป็นอีกคนที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน ผลจากการที่ นายเกรียงไกร ออกมาให้ข่าว และเป็นแหล่งข่าวให้หนังสือพิมพ์ข่าวสด ทำให้ในตอนหลัง นายเกรียงไกร ต้องเปลี่ยนนามสกุลจากเดิม “เตชะโม่ง” มาเป็น “มงคลสุภาพ” ซึ่งนายเกรียงไกร เล่าให้ฟังว่า “การตกเป็นข่าวในคดีเพชรซาอุฯ ทำให้ชีวิตผมเปลี่ยนไป ครอบครัวเดือดร้อน ญาติพี่น้องเกิดความโกรธแค้น ในพฤติกรรมของผม จนเดี๋ยวนี้ผมต้องเปลี่ยนนามสกุล เพื่อเวลาไปไหนมาไหนจะได้ไม่มีใครสนใจ หากใช้นามสกุลเดิม เตชะโม่ง ไปไหนมาไหนถูกจับตาตลอด อย่างเช่น ลูกชายผมไม่ได้เกี่ยวข้องอะไรด้วย ไปทำงานอยู่ที่ชลบุรีพอคนรู้ว่าเป็นลูกเกรียงไกร เตชะโม่ง ก็ถูกล้อเลียนว่าเป็นลูกจอมขโมยเพชร ทำให้เกิดความอับอาย จนสุดท้ายต้องพากันเปลี่ยนนามสกุลกันทั้งหมด นอกจากนี้ญาติพี่น้องคนอื่นก็พลอยได้รับความเดือดร้อนไปตามๆ กัน วันดีคืนดีก็มีตำรวจ มีนักข่าว มาถามหา จนไม่ต้องเป็นอันกินอันนอนกัน แต่อีกมุมหนึ่งก็มีแง่ดีที่ทำให้เราเป็นคนดัง ไปไหนมาไหนมีคนรู้จักก็คือ เกรียงไกร เตชะโม่ง” (เกรียงไกร เตชะโม่ง, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2549)

นายสุริวงศ์ ผู้เป็นเสมือนหัวหน้าทีมทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ เล่าให้ฟังว่า “ตรงนี้เป็นเรื่องที่เราต้องระวัง อยากให้คิดว่าคนที่เกี่ยวข้องในคดีนี้เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วฆ่าคนได้ เราก็ต้องระวังตอนแรกๆ แหล่งข่าวก็ต้องระวังว่าให้ข้อมูลเราแล้วจะรู้ว่าไหลมาทำให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ หรือไม่ว่าใครเป็นคนให้ข้อมูล แหล่งข่าวก็เสี่ยงที่จะได้รับอันตรายเหมือนกัน ปัญหาแบบนี้เป็นปัญหาใหญ่ในการ

ทำข่าว และเกือบทุกข่าวก็คงหนีไม่พ้นเรื่องนี้ เพราะทุกเหตุการณ์ย่อมมีผู้สูญเสียผลประโยชน์เป็นธรรมดา” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

ในปี พ.ศ. 2537 เป็นช่วงเวลาที่ทำคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น เทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ดังนั้นจึงทำให้มีอุปสรรคในการส่งข่าวจากสนามข่าว ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สื่อข่าวยังต้องใช้เครื่องพิมพ์ดีดพิมพ์ข่าวลงกระดาษ และส่งแฟกซ์เข้าโรงพิมพ์ จากนั้นโรงพิมพ์จึงจะพิมพ์ข่าวดังกล่าวเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดพิมพ์ออกมาเป็นหนังสือพิมพ์ต่อไป ส่วนภาพถ่าย ผู้สื่อข่าวหรือช่างภาพจะถ่ายภาพด้วยกล้องที่ใช้ฟิล์มบันทึก จากนั้นจะนำส่งเข้ามาล้างในห้องมืดของโรงพิมพ์ หากเป็นผู้สื่อข่าวต่างจังหวัดหรือผู้สื่อข่าวภูมิภาค การส่งภาพข่าวจะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน เช่น หลังจากถ่ายภาพข่าวแล้ว จะส่งเป็นฟิล์มเข้ามาในโรงพิมพ์ด้วยรถประจำทาง หรือเครื่องบิน อีกกรณีเมื่อถ่ายภาพเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะล้างอัดภาพแล้วส่งเข้ามาที่โรงพิมพ์ก็ได้ แต่จะไม่มีกรส่งข่าว และภาพข่าวผ่านทางอินเทอร์เน็ตเหมือนเช่นปัจจุบัน เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้บางครั้งภาพข่าวไม่ทันเวลา ในการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์

สมัยนั้นมีแต่กล้องที่ใช้ฟิล์ม ยังไม่มีกล้องดิจิทัล ไม่มีการส่งภาพทางอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูงเหมือนสมัยนี้ เมื่อก่อนนิยมส่งภาพฝากฟิล์มทางเครื่องบิน สนามบินปิดสี่ทุ่ม เราต้องนำฟิล์มไปขึ้นเครื่องบินให้ทันถ้าไม่ทันก็จะไม่ได้รับการตีพิมพ์ในวันรุ่งขึ้น และถ้าส่งเครื่องบินทัน เข้าไปถึงโรงพิมพ์ก็ยังไม่รู้อีกว่ารูปที่ถ่ายไปนั้นจะใช้ได้หรือไม่ เพราะกล้องฟิล์มต้องรอการล้างอัดก่อนจึงจะเห็นภาพ ไม่เหมือนกล้องดิจิทัลที่สามารถมองเห็นภาพที่เราถ่ายได้ในทันที และถ้าภาพนั้นไม่ดี เราสามารถถ่ายใหม่ได้ ส่วนข่าวก็ใช้พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีดส่งทางแฟกซ์เข้าไปยังกองบรรณาธิการแล้ว กองบรรณาธิการก็ต้องเอาข่าวจากแฟกซ์ไปพิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์อีกครั้ง ซึ่งค่อนข้างเสียเวลา ไม่เหมือนกับสมัยนี้ที่สามารถส่งข่าว และภาพข่าวผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้สะดวกรวดเร็วมาก นักข่าวสมัยนั้นต้องเตรียมตัวให้พร้อมอยู่ตลอดเวลา อุปกรณ์เครื่องใช้ในการทำงานต้องพร้อมตลอดเวลา เมื่อก่อนถ้ามีอินเทอร์เน็ตใช้เหมือนสมัยนี้ การทำงานก็จะสะดวกรวดเร็วขึ้น

จตุพล ยอดวงศ์พะเนา อดีตหัวหน้าข่าวภูมิภาค เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการทำคดีข่าวเพชรซาอุฯ ในตอนนั้นให้ฟังว่า “เมื่อก่อนนักข่าวต้องทำงานแข่งกับเวลามาก ทำให้การทำงานสมัยก่อนยากลำบากกว่าปัจจุบัน ถ้าถามว่าหากย้อนกลับไปได้อาจจะทำอะไร ก็อยากให้มีสมัยนั้น เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมือนตอนนี้ คิดว่าการทำงานจะรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ก็เชื่อว่าเทคโนโลยีจะมาเป็นตัวกำหนดงานข่าวได้ เพราะปัจจัยสำคัญของงานข่าวก็คือ คนทำข่าว คงไม่มีอะไรมาทำหน้าที่ได้ดีกว่าคนแน่นอน” (จตุพล ยอดวงศ์พะเนา, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2548)

นายสุริวงค์ เล่าย้อนถึงช่วงเวลาดังกล่าวไว้ว่า “ตอนนั้นยังไม่มีอะไรมาก มีโทรศัพท์ เพจเจอร์ และคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเป็นเพียงแค่ตัวช่วยในการทำงานเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนช่วยในการทำข่าวเจาะมากสักเท่าไร เป็นเพียงเครื่องมืออำนวยความสะดวกเท่านั้น การทำงานของทีมข่าว การคิดประเด็น การกล้าตัดสินใจ และการมีแหล่งข่าวที่ชัดเจน ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำเท่านั้น คือตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ข่าวเจาะเป็นข่าวที่มีความสมบูรณ์” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนข่าวเพชรซาอุฯ ขณะนั้นมีเพียงแค่เพจเจอร์ที่ถือว่าเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุด และใช้กันอย่างแพร่หลาย มือถือเริ่มมีบ้างแต่ระบบสัญญาณยังมีคุณภาพไม่ดีพอทำให้เป็นอุปสรรคในการติดต่อกับกองบรรณาธิการ ซึ่งในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนนั้นจะต้องติดต่อกับกองบรรณาธิการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหว และประเด็นใหม่ๆ จากกองบรรณาธิการ นายสมชาย จรรยา ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม หนังสือพิมพ์ข่าวสด ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวส่วนกลางที่เกาะติดการทำงานของตำรวจกองปราบปราม ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน คอยรายงานข่าว ส่งข่าวเข้ามายังกองบรรณาธิการ อธิบายให้ฟังว่า “บางครั้งเวลาได้ข่าวที่เป็นประเด็นเร่งด่วนมา นักข่าวก็ไม่กล้าตัดสินใจ เนื่องจากขาดระบบการสื่อสารที่ดี ไม่มีโทรศัพท์ติดต่อกับบรรณาธิการ ทำให้ล่าช้า บางครั้งก็ตกข่าวไปเลย” (สมชาย จรรยา, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2549)

กรณีข่าวเพชรซาอุฯ ซึ่งผู้สื่อข่าวจะต้องอาศัยแหล่งข่าวเป็นอย่างมาก และการเสนอข่าวต้องใช้เวลาานาน เมื่อมีคนน้อยทำให้การทำงานเป็นไปได้ล่าช้า ข้อมูลที่ได้มาจึงต้องมีการตรวจสอบจากแหล่งข่าว และผู้ที่รู้ข้อมูลให้แน่ชัดก่อนที่จะนำเสนอ เนื่องจากว่าข้อมูลที่ได้มานั้นอาจเร่งรีบเกินไป จนทำให้รายละเอียดที่ได้มาไม่สมบูรณ์ หรือรายละเอียดอาจผิดเพี้ยนจากความจริงไป เพราะต้องรีบไปตามประเด็นอื่นต่อไป ดังนั้นจึงต้องมีนักข่าวให้เพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด และจะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอน และความผิดพลาด ทั้งนี้จะต้องจัดคนให้เหมาะกับงานด้วย โดยพิจารณาจากความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ เช่น รู้เทคนิคในการที่จะได้ข้อมูลจากตำรวจ ก็ควรจัดให้นักข่าวคนนี้ไปทำงานกับตำรวจ เป็นต้น นายฐากร เล่าให้ฟังว่า “ถ้าย้อนกลับไปได้ในตอนนั้น ผมอยากให้นักข่าวนักข่าวเยอะกว่านี้ ตอนนั้นเรามีคนน้อย นักข่าวน้อย จึงทำงานกันค่อนข้างลำบาก ทำให้งานล่าช้า แต่มันก็มีข้อดีข้อเสียในตัว การมีคนน้อยทำให้การติดต่อกันกระชับขึ้น สื่อสารกันง่ายขึ้น จะมีบรรณาธิการสรุปเหตุการณ์ให้ฟังว่าเรื่องราว และทิศทางข่าวไปถึงไหน จะต้องวางแผนทำอะไรกันต่อ” (ฐากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2548)

นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวนั้น บางครั้งไม่สามารถนำเสนอในหนังสือพิมพ์ได้ เพราะเกรงกลัวกับอิทธิพลของผู้มีอิทธิพลที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัย ข่าวเพชรซาอุฯ นั้นถือเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศ ข้อมูลที่ได้มาจึงต้องมีความซับซ้อน ทำให้บรรณาธิการ หรือผู้สื่อข่าวอาจเกิดความไม่ลังเล และไม่แน่ใจ ไม่กล้าที่จะนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีอิทธิพลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวเพชรซาอุฯ ซึ่งบรรณาธิการ หรือนักข่าวจะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการนำเสนอข่าว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำข่าวเพชรซาอุฯ ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังตัวเองด้วยเช่นกัน เนื่องจากกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มที่มีอิทธิพลต่างๆ เช่น ตำรวจ ที่พยายามข่มขู่ คุกคาม ก่อความไม่สงบ เพื่อไม่ให้นำเสนอข่าวอีกต่อไป นายสุภากร เล่าให้ฟังว่า “อย่าว่าแต่นักข่าวเลย ขนาดทีมสืบสวนยังต้องก้มดูใต้ท้องรถก่อนทุกครั้งว่าจะถูกผู้กระเบิดหรือเปล่า ก็เพื่อความปลอดภัย ในส่วนของเราในฐานะสื่อมวลชนก็ย่อมมีความกลัวเป็นธรรมดาแต่ก็เชื่อว่าความสุจริตจะช่วยดูแลรักษาเราได้”

(สุภากร บุนปาน, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2548)

อย่างไรก็ตาม จากการนำเสนอข่าวคดีเพชรซาอุฯ ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดนั้น ไม่ว่าจะเกิดปัญหา และอุปสรรคใดๆ ก็ตาม ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เพราะหนังสือพิมพ์จะต้องทำความจริงให้ปรากฏ ความไม่ถูกต้องต่างๆ จะต้องถูกนำออกมาตีแผ่เพื่อนำไปสู่การแก้ไข

การศึกษาเอกสาร / จดหมาย

เสียงสะท้อนหลังความตาย

การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนกรณีข่าวเพชรซาอุฯ นอกจากทีมข่าวจะต้องหาข้อมูลจากแหล่งข่าวบุคคลแล้ว การค้นหาข้อมูลจากเอกสาร / จดหมาย ก็เป็นเป็นสิ่งจำเป็นในการนำเสนอ และเพิ่มน้ำหนักในข่าวเช่นกัน

หลังเกิดเหตุฆาตกรรม นางดาราวดี และด.ช.เสรี ศรีธนะจันทร์ และพบศพเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 เจ้าหน้าที่ตำรวจเร่งสืบสวนสอบสวนหาความจริง และหาตัวคนร้ายมาดำเนินคดีปรากฏว่ามีญาติของ นางดาราวดี ศรีธนะจันทร์ เขียนจดหมายเปิดใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งมาให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดช่วยนำเสนอ ให้สาธารณชนได้รับทราบ เนื้อหาในจดหมายมีทั้งการแสดงความรู้สึก และเล่าถึงเบื้องหลังของเหตุการณ์ตามที่ญาติได้ยินมา

ข้อมูลชั้นที่ 1 ที่ข่าวสดนำเสนอ และตีพิมพ์ เป็นบทกวีที่คนเขียนแทนตัวเองเป็น ด.ช. เสรี ศรีชนะวัฒน์ บรรยายความรู้สึกความยาว 1 หน้ากระดาษ เอ 4 ลงท้ายเรื่องระบุชื่อว่า “จากวิญญาณ ด.ช.เสรี” ระบุเนื้อหาขึ้นต้นว่า “อย่าฆ่า ผมเลยครับ ผมไม่กลับ ไปบอกใคร ยิ่งเด็กยิ่งยาวว๊ว๊ว ไม่เข้าใจ เรื่องไกลตัว” (ภาคผนวก ข)

ชั้นที่ 2 จดหมายเปิดใจ “จากผู้บริสุทธิ์ถึงผู้บริสุทธิ์ จากญาติผู้ตายคดีเพชรฆาตฯ” เนื้อหาเป็นการเล่าเรื่องราวประวัติชีวิต นิสัยใจคอของแต่ละคน ตั้งแต่นางดาราวดี ด.ช.เสรี หรือ แจ็กพ็อด และสันติ (ภาคผนวก ค)

ชั้นที่ 3 เป็นจดหมายเปิดใจของ นายสันติ ศรีชนะวัฒน์ เขียนเรื่อง “สภาพจิตใจของผู้ถูกจับขัง” เป็นเนื้อหาคล้ายจดหมายเปิดผนึกที่นายสันติ เขียนเปิดใจถึงสื่อมวลชน เล่าถึงที่ไปที่มา และเหตุการณ์ต่างหลังถูกจับกุมตัวไว้ (ภาคผนวก ง)

ชั้นที่ 4 จดหมายเปิดใจที่เขียนโดย น.พ.พล หิรัณยศิริ น้องชาย นางดาราวดี เขียนเรื่อง “เปิดใจคุณสันติ ศรีชนะวัฒน์” เป็นจดหมายเปิดผนึกความยาวประมาณ 5 หน้า เขียนโดย น.พ.พล หิรัณยศิริ น้องชาย นางดาราวดี เล่าถึงเหตุการณ์หลังพบศพ นางดาราวดี และด.ช.เสรี ว่าพบกับนายสันติอย่างไรบ้าง และมีการพูดคุยกันอย่างไร ถึงเรื่องราวต่างๆ และบุคคลที่ นายสันติเดินทางไปพบ (ภาคผนวก จ)

นอกจากจดหมายทั้ง 4 ฉบับแล้ว ทีมข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสดยังนำเสนอเอกสารลับจากแหล่งข่าว (ขอปกปิด) ชั้นที่ 5 ซึ่งเป็นเอกสารที่สรุปจากวิดีโอการผ่านสูตரசพ นางดาราวดี กับลูกชาย เป็นข้อเขียนความยาว 4 หน้า เนื้อหาเป็นรายละเอียดในวิดีโอส่วนหนึ่ง ซึ่งถ่ายทำการพูดคุยเรื่องการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และยืนยันว่าการตายของสองแม่ลูก เป็น “ฆาตกรรม” ขณะที่ช่วงเวลาดังกล่าว เริ่มมีกระแสข่าวลือตลอดออกมาว่า “สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมตำรวจ” จะชี้การตายครั้งนี้ว่า “เป็นอุบัติเหตุ” (ภาคผนวก ฉ)

ชั้นที่ 6 เป็นเอกสาร “สรุปความเห็นจากการตรวจจากสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจ” โดย พล.ต.ต.ทัสนะ สุวรรณจุฑะ ผบก.สถาบันนิติเวชวิทยา ความยาวจำนวน 19 หน้า พร้อมภาพถ่ายของศพทั้ง 2 ศพ และรายละเอียดสภาพศพ (ภาคผนวก ช)

ชั้นที่ 7 เป็นเอกสาร “คำแถลงการณ์ และคำชี้แจง ของ พล.ต.ท. โสภณ สะวิคามิน กรณิศ การตายของ นางดาราวดี ศรีชนะวัฒน์ และด.ช.เสรี ศรีชนะวัฒน์” ความยาว 13 หน้า กล่าวถึงที่มาที่ไปของคดีฆาตกรรม และย้อนกลับไปถึงคดีโจรกรรมเพชรฆาตฯ ว่าตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องได้อย่างไร กระทั่งมาถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนว่ามีความผิด และถูกให้ออกจากราชการไว้ก่อน (ภาคผนวก ซ)

เอกสารชิ้นที่ 8 ระบุชื่อว่า “แถลงการณ์ ฉบับที่ 2” ลงวันที่ 12 กันยายน 2537 เขียนถึง นายกรัฐมนตรี รมว.มหาดไทย นักการเมือง นักกฎหมาย นิสิต นักศึกษา หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ อ้างถึงแถลงการณ์ฉบับที่ 1 “ใครเป็นผู้สั่งฆ่าสองแม่ลูก” โดยเขียนลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่เริ่มคดี โจรกรรมเพชร มาจนถึงการฆาตกรรมสองแม่ลูก และตบท้ายว่า ควรดำเนินคดีกับทุกคนอย่างเด็ดขาด ควรพิจารณาให้ พล.ต.อ.ประทีน สันติประภพ อธิบดีกรมตำรวจ และพล.ต.อ.ชาญ รัตนธรรม รองอธิบดีกรมตำรวจ ออกจากราชการเช่นเดียวกับ พล.ต.ท.โสภณ สะวิคามิน และพล.ต.ท.ชะลอ เกิดเทศ (ภาคผนวก ฉ)

“ข่าวเพชรซาอุฯ นอกจากเราจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวบุคคลแล้ว ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือราชการ และจดหมายเปิดผนึกต่างๆ ก็เป็นประโยชน์ในการนำเสนอข่าวเช่นกัน เพราะเอกสารจดหมายเหล่านี้ จะเป็นเครื่องยืนยันในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บางชิ้นเป็นการให้น้ำหนักในประเด็นข่าวที่เราเสนอด้วย เช่นจดหมายที่เขียนโดย น.พ.พล หิรัณยศิริ น้องชายนางคาราวดี ที่ตั้งข้อสังเกตตั้งแต่แรกว่าการตายของพี่สาวกับหลานชายต้องเป็นการฆาตกรรมแน่นอน สุดท้ายก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2548)

4.4 กรณีศึกษาข่าวการตายนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

การศึกษาจากคลิปข่าว

เรื่องย่อคดีห้างทอง

เกือบ 7 ปีมาแล้วที่การตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อดีต ส.ส.พรรคประชากรไทย ยังคงเป็นเรื่องคาใจของใครหลายคนที่พากันสงสัยว่า นายห้างทอง ทำการอัตวินิบาตกรรมตัวเอง หรือถูกฆาตกรรมกันแน่ เพราะที่ผ่านมา มีข่าวออกมาหลายกระแสสลับกันไปสลับกันมา บ้างก็ว่า นายห้างทองฆ่าตัวตาย บ้างก็ว่านายห้างทองถูกฆาตกรรม ซึ่งในขณะที่มีการทำงานวิจัยชิ้นนี้ คดีของนายห้างทอง ก็ยังอยู่ในการพิจารณาของศาลที่จะได้พิจารณาข้อเท็จจริงต่อไป

นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เสียชีวิตในคืนวันที่ 6 กันยายน 2542 ในตอนแรก หนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับเสนอข่าวการตายของนายห้างทอง ไปในทิศทางเดียวกัน ว่าเป็นการตายที่น่าจะมีเงื่อนงำ และอาจเป็นการฆาตกรรม โดยมีการตั้งข้อสังเกตกันว่าสภาพศพนายห้างทอง มีลักษณะผิดปกติแตกต่างไปจากการฆ่าตัวตายทั่วไป เพราะลักษณะปื้นที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุ และ

คราบเลือดไม่เหมือนลักษณะการฆ่าตัวตายรายอื่น อีกทั้งนายห้างทอง ยังเข้าไปเสียชีวิตในห้องของ นายนพพล ธรรมวัฒน์ ซึ่งเป็นน้องชาย และขณะเกิดเหตุ นายนพพล ก็อยู่กับนายห้างทองสองต่อสอง

นอกจากนี้ ยังมีความขัดแย้งกันเองระหว่างพี่น้องภายในตระกูลธรรมวัฒน์ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีในสังคม ว่ามีแต่ความแตกแยก และมีปัญหาฟ้องร้องกันมาตลอด โดยเฉพาะ นายนพพล กับนายห้างทอง ได้ชื้อว่ายืนอยู่กันคนละข้างตลอดมา ทุกอย่างจึงถูกตั้งเป็นสมมติฐานว่าการตายของ นายห้างทอง มีเงื่อนงำ หรือไม่มีก็มิใคร่รู้เบื้องหลังการตายครั้งนี้

สื่อมวลชนหลายแขนงพยายามนำเสนอประเด็นการตายที่น่าจะเป็นฆาตกรรม โนม์เอียงไปตามกระแสสังคม โดยสื่อมวลชนส่วนใหญ่พุ่งเป้าไปที่ นายนพพล ธรรมวัฒน์ ซึ่งตกเป็นจำเลยสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หนังสือพิมพ์ข่าวสดกลับยึดหลักการเสนอข่าวไปตามแนวทางของพนักงานสอบสวนผู้เก็บรวบรวมพยานหลักฐาน มิได้อิงกับกระแสสังคมเหมือนกับที่สื่ออื่นนำเสนอ

เนื้อหาของข่าวจึงเสนอไปในเรื่องการฆ่าตัวตายมากกว่าฆาตกรรม โดยยึดตามการผ่าพิสูจน์ศพของสถาบันนิติเวช กรมตำรวจ (ในสมัยนั้น) ในครั้งแรก ที่ระบุว่า นายห้างทอง ใช้อาวุธปืนยิงตัวตายเอง โดยใช้ปืนขนาด .38 กระสุนลูกปราย การผ่าชันสูตรศพไม่พบว่าถูกวางยา หรือมีสารพิษตกค้างในตับแต่อย่างใด ดังนั้น นายห้างทอง จึงไม่ได้ถูกวางยาแล้วเอาปืนใส่มือเพื่อยิงตัวเอง อีกทั้งในที่เกิดเหตุก็ไม่มีร่องรอยการต่อสู้ หรือการจัดฉาก รอยเลือดก็เป็นไปไม่ได้ที่จะมีการบังคับจับมือยิงตัวเอง และไม่มีการเคลื่อนย้ายศพมาจากที่อื่นมาไว้บนเก้าอี้ที่เกิดเหตุ นอกจากนี้บาดแผลทางเข้าของกระสุนก็ชี้ชัดว่าเป็นการยิงตัวตาย เนื่องจากคราบเขม่าทางเข้ากระสุนชี้ให้เห็นว่าเป็นการกระดิงที่หน้าศีรษะ หากมีคนร้ายลอบยิงผู้ตายย่อมมีการปกป้องตามสัญชาตญาณ ลักษณะบาดแผล และรูกระสุนก็จะไม่เป็นไปตามที่ปรากฏ

เมื่อสังคมมองการตายของ นายห้างทอง ออกเป็น 2 ด้าน จุดเปลี่ยนของคดีก็เกิดขึ้นเมื่อนายปริญญา ธรรมวัฒน์ น้องชาย และนางนฤมล มังกรพาณิชย์ น้องสาวนายห้างทอง ซึ่งอยู่ฝ่ายเดียวกับ นายห้างทอง ออกมาให้สัมภาษณ์ในทำนองว่าไม่เชื่อว่า นายห้างทอง จะฆ่าตัวตาย พร้อมเดินทางเข้าขอความเป็นธรรมกับ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (ในสมัยนั้น) ให้มาเป็นผู้ผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง เป็นครั้งที่ 2

ซึ่งผลการผ่าพิสูจน์ของ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ ในครั้งนั้น กลับตาลปัตรกลายเป็นประเด็นใหม่ขึ้นมาทันที ว่าการตายครั้งนี้เป็นฆาตกรรม โดย พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ ยกเหตุผลในการผ่าพิสูจน์ภายใต้ข้อสันนิษฐานที่ว่า ไม่มีใครยิงตัวตายด้วยวิธีคดป็นยิงจากมุมสูงลงต่ำแบบนี้ ซึ่ง

สังเกตได้จากกระสุนลูกปรายเม็ดหนึ่งที่พุ่งลึกลงไปฝังอยู่ในลำคอ นอกจากนี้ ยังยกเหตุผลเรื่องการไหลย้อนของโลหิต ท่าทางการตายของ นายห้างทอง รอยชำได้ผิวหนัง รวมทั้งร่องรอยของเขม่าดินปืน และเศษอาหารที่ตกค้างอยู่ในกระเพาะอาหาร นำมาเป็นเหตุผลสรุปว่าเป็นการฆาตกรรม นายห้างทอง

ที่สำคัญ ยังมีการกล่าวอ้างถึงความเห็นของ ดร.เอเดรียน แม็ททิว ทอนตัน ลินาเคอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดีเอ็นเอ และคราบเลือด ของประเทศอังกฤษ ที่ได้ดูรูปศพ นายห้างทอง เห็นการไหลย้อนของโลหิต แล้วสรุปว่าเป็นการฆาตกรรม ดังนั้น ทุกอย่างจึงพุ่งตรงไปที่ นายนพดล ธรรมวัตนะ ในฐานะที่เป็นคนเดียวที่อยู่ในบ้านตอนเกิดเหตุ อีกทั้งห้องที่ นายห้างทอง ใช้ยังตัวตาย ก็เป็นห้องนอนของ นายนพดล อีกต่างหาก นอกจากนี้ ยังมีเหตุผลสนับสนุนตั้งเป็นข้อสังเกตมากมายหลายประการ มีการอ้างถึงตัวบุคคลหลายคนว่าเป็นหนึ่งในทีมสังหาร ทำให้มีสื่อมวลชนหลายแขนงถึงกับฟันธงว่าคดีนี้เป็นการฆาตกรรมอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม ในห้วงนั้นหนังสือพิมพ์ข่าวสดก็ยังคงยึดอยู่ในผลการตรวจชันสูตรของสถาบันนิติเวชในครั้งแรก แต่ก็ยังนำเสนอผลการผ่าพิสูจน์ครั้งที่สองควบคู่กันไปด้วย ท่ามกลางกระแสความสับสนในสังคมที่ยังไม่รู้จะเชื่อใคร แล้วในที่สุดผลพวงจากการผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทอง ครั้งที่ 2 ซึ่งถือเป็นหลักฐานใหม่ ก็ทำให้ นายนพดล ธรรมวัตนะ ถูกพนักงานสอบสวนตั้งข้อกล่าวว่ามีส่วนพัวพันการตายของ นายห้างทอง ทำให้ นายนพดล ตกเป็นผู้ต้องหาในคดี ขณะที่ นายนพดล ธรรมวัตนะ ได้พยายามปฏิเสธไม่มีส่วนรู้เห็นมาตลอด

จนกระทั่งเรื่องผ่านขึ้นไปสู่การพิจารณาในชั้นศาลตัดสินคดี ซึ่งระหว่างการพิจารณาดังกล่าวก็เกิดเหตุการณ์คดีห้างทอง ภาค 3 ขึ้น เมื่อศาลมีคำสั่งแต่งตั้งคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญขึ้นมาผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง เป็นครั้งที่ 3 ในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย รศ.น.พ.เสวตกรรมล้วน อดีตหัวหน้าหน่วยนิติเวช สำนักแพทย์ตรวจสอบ เมืองดีทรอยต์ รัฐมิชิแกน และคณะแพทย์ระดับอาจารย์อีกหลายสิบท่านทำการผ่าศพ นายห้างทอง ตามคำสั่งศาล ผลการผ่าสรุปออกมาว่า นายห้างทองยังตัวตาย ไม่ใช่ฆาตกรรม ซึ่งไปตรงกับผลการผ่าพิสูจน์ศพในครั้งแรกขัดแย้งกับการผ่าพิสูจน์ใน ครั้งที่ 2 ของหมอพรทิพย์ อย่างสิ้นเชิง ซึ่งจุดนี้เป็นจุดที่ข่าวสด ได้นำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนนำเอาผลการผ่าพิสูจน์ออกมาให้สังคมได้เห็นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

บทสรุปในครั้งนี้ คณะแพทย์นำเหตุผลมาประกอบกัน 3 ประการ คือ 1.พบรอยแตกในกะโหลกศีรษะทั้ง 2 รอย เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน โดยกระสุนลูกปรายมีแรงอัดสูงกว่ากระสุนลูกโหดเกือบ 2 เท่า หนักเป็น 2-3 มหึ้นปอนด์ต่อตารางนิ้ว สามารถทำให้กะโหลกศีรษะเกิดรอยแตกร้าวแยกขึ้นอีก ไม่ใช่ถูกตีก่อนแล้วยิงซ้ำแต่อย่างใด 2.ผลผ่าพิสูจน์พบว่าวิถีกระสุนเกิดจากการ

ยิงในแนวระนาบประชิดขวา ไม่พบร่องรอยการถูกทำร้าย ไม่ใช้การยิงกดจากบนลงล่าง และ 3. ผลการตรวจทางพิษวิทยาซึ่งตรวจพิสูจน์เส้นผมไม่พบหลักฐานที่อ้างว่าผู้ตายถูกทำให้หมดสติก่อนตาย

สำหรับทฤษฎีรอยแตกของกะโหลกศีรษะ (stop sign) ที่ระบุไว้ว่าต้องมี 2 แรงแมากระทำโดยการถูกทำร้ายก่อนยิงช้านั้น จากการผ่าพิสูจน์ไม่พบว่าตายในลักษณะนี้ ผลการชันสูตรพบว่ามีความแรงเดียวที่ทำให้สมองร้าวออกเป็น 2 ส่วน เนื่องจากกระสุนลูกปรายมีความรุนแรงสูงเลยทำให้เกิดรอยร้าวแห่งที่ 2 ตามมา เพราะกระสุนลูกปรายมีแรงอัดสูงกว่ากระสุนลูกโคดเกือบ 2 เท่าหนักเป็น 2-3 หมื่นปอนด์ต่อตารางนิ้ว จึงทำให้กะโหลกศีรษะแตกออกมาจากการผ่าศพเห็นได้ชัดว่ากะโหลกแตกจากแรงอัดของกระสุนปืน หรือแรงอัดของระเบิด และรอยแตกที่เกิดขึ้นเกิดใกล้เคียงกันหรือห่างกันเพียงเสี้ยววินาที

ส่วนเรื่องวิถีกระสุนนั้นสิ่งที่จะบอกได้ดีที่สุดคือหมอนกระสุน ซึ่งผลการผ่าครั้งแรกพบว่าหมอนกระสุนของกระสุนลูกปรายติดอยู่ในสมองซีกซ้ายแนวระนาบ แสดงให้เห็นว่าเป็นการยิงจากทางด้านขวาแนวระนาบ ไม่ใช้การยิงกดจากบนลงล่าง นอกจากนี้ ไม่พบร่องรอยการถูกทำร้าย รอยขีด หรือรอยกรีด จากการตรวจด้านพิษวิทยาจากเส้นผมไม่พบสิ่งผิดปกติ หรือกลุ่มของยากล่อมประสาท หรือสารหนูในร่างกายนายห้างทองแต่อย่างใด

ส่วนรอยขีดที่พบได้ผิวหนังเกิดจากรอยขีดปกติของคนตาย ซึ่งถ้านอนท่าหงายนานๆ เลือดจะตกไปอยู่ตรงนั้น ถ้าถูกตีจะต้องมีรอยฟกช้ำที่บริเวณนั้นๆ ทีมแพทย์จึงสรุปว่า นายห้างทองยิงตัวตาย ซึ่งการสรุปผลการผ่าศพ ครั้งที่ 3 ในครั้งนี้นั้น คณะแพทย์ได้ยื่นถึงศาลเรียบร้อยแล้ว ส่วนผลจะออกมาอย่างไรขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมจะเป็นผู้ตัดสิน

ลำดับเหตุการณ์คดีการตายของนายห้างทอง

ภาคที่หนึ่ง

การสอบสวน และผลสรุปฆ่าตัวตาย

5 กันยายน 2542 นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ส.ส.กทม.พรรคประชากรไทยเสียชีวิตในคดีฆาตกรรม ย่านสะพานใหม่ ในสภาพยิงตัวตาย โดยตำรวจได้รับแจ้งเวลาเกิดเหตุ 03.45 น. เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจไปทั่ว เนื่องจากผู้ตายเป็นนักการเมือง และบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม อีกทั้งครอบครัวธรรมวัฒน์ มีสมาชิกในครอบครัวจบชีวิตในเหตุฆาตกรรมมาแล้ว 8 ราย ขณะที่ทายาทรุ่นปัจจุบันแตกฝ่ายออกเป็นสองฝั่งอย่างชัดเจนระหว่างการฟ้องร้องแย่งชิงมรดกมูลค่านับหมื่นล้าน

6 กันยายน 2542 ตำรวจสันนิษฐานเบื้องต้นว่าเป็นการฆ่าตัวตาย แต่ยังไม่สรุป ส่วนเจ้าหน้าที่สถาบันนิติเวชตั้งข้อสังเกตวิถีกระสุนผิดปกติ และปืนอยู่บนหน้าคอกของผู้ตาย ทั้งที่การยิงตัดสินัน ประสาทไม่น่าทำให้ปืนอยู่ในลักษณะนี้

ด้านครอบครัวผู้ตาย ให้สัมภาษณ์ด้วยความเห็นแตกเป็นสองฝ่าย ฝ่าย นายปริญญา ธรรมวัฒน์ ไม่เชื่อว่านายห้างทองจะยิงตัวตาย ส่วน นายนพดล ธรรมวัฒน์ ซึ่งอยู่กับนายห้างทอง ในคืนเกิดเหตุ ยืนยันนายห้างทองฆ่าตัวตายเอง

7 กันยายน 2542 ผลการตรวจสอบของแพทย์ ไม่พบสารพิษ ยาเสพติด หรือยานอนหลับ ในตัวนายห้างทอง / หนังสือพิมพ์ข่าวสดรายงานจดหมายที่ นายห้างทอง เขียนไว้ก่อนตาย ลงวันที่ 5 ก.ย.2542 ใจความเรียกร้องให้พี่น้องเลิกทะเลาะกัน ให้รู้จักสามัคคี

8 กันยายน 2542 ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานพบคราบเขม่าปืนในมือสองข้างของ นายห้างทอง แต่ไม่พบในมือ นายนพดล

9 กันยายน 2542 ตำรวจเรียกสอบ นายสมชาย เกาสำราญ หรือตั้งแสงสว่าง เจ้าของปืนที่ยืนยันขายปืนให้ นายห้างทอง

10 กันยายน 2542 นายแพทย์สมชาย ผลเยี่ยมเอก คณะนิติเวช โรงพยาบาลศิริราช ให้รายละเอียดแก่ตำรวจว่า ลูกปืนที่อยู่ในศพ นายห้างทอง เป็นกระสุนลูกปราย พบเห็นเป็นรายที่ 2 ในประเทศไทยที่ใช้อยู่เอง เพราะปกติใช้ยิงงู ยิงนก เมื่อยิงแล้วจะแตกเป็นเม็ด จะไม่ตายทันที เป็นเหตุผลว่า มือผู้ตายจึงยังวางอยู่บนตัก

12 กันยายน 2542 ตำรวจนำตัว นายนพดล ไปสอบปากคำ และพิมพ์ลายมือซ้ำอีกครั้ง

13 กันยายน 2542 พล.อ.อัศวินเดช ศศิประภา รองปลัดกระทรวงกลาโหม ปฏิเสธความเกี่ยวข้องในคดี นายห้างทอง หลังมีข่าวกลุ่มคนมีสีอาจพัวพันคดี

14 กันยายน 2542 พนักงานสอบสวนขอเปิดโลง นายห้างทอง เพื่อพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้ง

15 กันยายน 2542 แหล่งข่าวพนักงานสอบสวนเปิดเผยว่าไม่มีหลักฐานหักล้างว่าเหตุการณ์นี้ไม่ใช่การฆ่าตัวตาย ไม่ว่า เขม่าปืน รอยนิ้วมือ สารตกค้างในร่างกาย ขณะที่พบหลักฐานซึ่งอาจเป็นแรงกดดันให้ นายห้างทอง ฆ่าตัวตาย คือการจัดทำพินัยกรรมปลอมของตระกูล

16 กันยายน 2542 นายนพดล ธรรมวัฒน์ แถลงคำให้การรายงานข่าวของสื่อมวลชนว่า รุมประชาทัณฑ์ตน ทำให้ตนตกเป็นจำเลยสังคม

19 ตุลาคม 2542 ตำรวจแถลงสรุปคดีการตายของ นายห้างทอง จากหลักฐานตามที่เคยแสดง และการสอบพยาน 67 ปาก ว่าเป็นการฆ่าตัวตายเพราะเครียดจัดจากปัญหาหมอมรดก และความขัดแย้งในครอบครัว

3 พฤศจิกายน 2542 นายปริญญา ธรรมวัฒน์ นางนฤมล มังกรพาณิชย์ เข้าพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อสอบถามถึงผลสรุปคดี นายห้างทอง ตำรวจใช้เวลาอธิบาย 4 ชั่วโมง หลังจากนั้น นายปริญญา ให้สัมภาษณ์ว่าสบายใจขึ้นในหลายประเด็น

ภาคที่สอง

การรื้อฟื้นคดีการตายของ นายห้างทอง โดย พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ นำไปสู่การฟ้อง นายนพดล ธรรมวัฒน์ ในข้อหาร่วมกันฆ่า นายห้างทอง

15 กันยายน 2546 พ.ญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์เปิดเผยข่าวว่า ตามที่ นายปริญญา ธรรมวัฒน์ และนางนฤมล มังกรพาณิชย์ น้องนายห้างทอง ติดต่อให้ตรวจสอบสาเหตุการตายของ นายห้างทอง พ.ญ.พรทิพย์ จึงให้ ดร.เอเดรียน ลินาเคอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคราบเลือดของ มหาวิทยาลัยสเตรชไคลด์ ในสกอตแลนด์ ตรวจสอบภาพถ่ายจากที่เกิดเหตุว่าร้ายรูป ผลปรากฏว่า สวนทางกับการสรุปคดีของตำรวจไทยที่ระบุเป็นการฆ่าตัวตาย ทั้งระบุว่าจะเป็นการฆาตกรรม

16 กันยายน 2546 นายนพดล ธรรมวัฒน์ น้องผู้ตายอีกฝ่ายเสนอให้รื้อคดีได้

22 กันยายน 2546 พ.ญ.พรทิพย์ได้รับคำสั่งมอบหมายจาก นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รมว. ยุติธรรมให้ผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง รอบใหม่

25 กันยายน 2546 พ.ญ.พรทิพย์ลงมือผ่าพิสูจน์ศพ และแถลงว่าพบรอยฟกช้ำจากการกระแทกด้วยของแข็งที่ทรงอก แต่คณะแพทย์นิติเวชของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ข้อมูลแย้งว่าไม่พบร่องรอยดังกล่าวในการผ่าพิสูจน์ครั้งแรก

28 กันยายน 2546 พล.ต.ต.จักรทิพย์ ไกรฤกษ์ รองผบช.น. แถลงได้ข้อกล่าวหาจากการให้ข่าวของ พ.ญ.พรทิพย์ ถึงหลักฐานในคดีที่หายไป โดยยืนยันว่าทุกอย่างอยู่ครบ และตำรวจทำคดีด้วยความสุจริต ผู้ผ่าพิสูจน์ศพชุดก่อนเป็นนายแพทย์นิติเวช ผู้เชี่ยวชาญเช่นกัน

29 กันยายน 2546 นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และสอบสวนกรณีการเสียชีวิตของ นายห้างทอง มีนายมานิตย์ สุธาพร รองปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ด้าน พ.ญ.พรทิพย์ แถลงผลการตรวจสอบสารพิษว่าไม่พบในศพ นายห้างทอง ผิวหนังไม่พบรอยไหม้

25 ตุลาคม 2546 พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ นำกะโหลกเรซินมาจำลองทดสอบยิงเพื่อตรวจวิถีกระสุน และการกระจายตัวของลูกปราย

31 ตุลาคม 2546 คณะทำงานสรุปคดีการตายของนายห้างทองว่าถูกฆาตกรรม ขณะที่ ดร. เอเดรียน ลินาเคอร์ ผู้เชี่ยวชาญคราบเลือด จากอังกฤษ เดินทางถึงไทย ตามคำเชิญของสถาบัน

นิติวิทยาศาสตร์ เพื่อร่วมหาหรือสรุปสาเหตุการตายของ นายห้างทอง โดยยืนยันว่าน่าจะถูกฆาตกรรม

1 พฤศจิกายน 2546 ตำรวจกองปราบปราม 120 นำโดย พล.ต.ต.โกสินทร์ หินเชาว์ ผู้บังคับการกองปราบเข้าสอบปากคำ นายนพดล ธรรมวัฒน์ และตรวจค้นบ้าน จากนั้นนำตัว นาย นพดลไปศาลอาญาเพื่อขอคัดฟ้อง และยื่นฝากขังศาลอาญา โดยกล่าวหาว่าร่วมกันฆ่าผู้อื่น ก่อน ได้รับการประกันตัวออกไปด้วยหลักทรัพย์ 5.9 ล้านบาท และเงินสด 1 ล้านบาท ขณะที่แหล่งข่าว สอบสวนเปิดเผยว่าจะต้องล่าตัวผู้เกี่ยวข้องกับคดีเพิ่มเติมอีก 3 ราย เป็นสมาชิกกลุ่มมาเฟียมีสี 2 ราย และรปภ.เก่าของบ้านธรรมวัฒน์ที่ลาออกไปหลังจากเกิดเรื่อง

4 พฤศจิกายน 2546 น.พ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ คณะกรรมการกฤษฎีกา ดึงคำสั่งการของ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร อนุมัติให้กระทรวงยุติธรรมทำการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ครั้งใหม่ เป็นการใช้อำนาจบริหารก้าวข้ามอำนาจตุลาการ

วันเดียวกัน นายเอเดรียน ลินาเคอร์ นักวิชาการจากอังกฤษยืนยันว่าตนเองเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเลือด หลังมีการเปิดข้อมูลว่าเป็นเพียงผู้เชี่ยวชาญด้านดีเอ็นเอเพียง

6 พฤศจิกายน 2546 คณะกรรมการการตำรวจ รัฐบาล เรียก พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และพ.ต.อ. สุธีรคุณ นายแพทย์ (สบ.4) จากสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มาชี้แจง หลังเกิดความขัดแย้งระหว่างสองสถาบันกรณีร่วมพิสูจน์สาเหตุ การตายของนายห้างทอง

วันเดียวกัน พล.ต.ท.ประกาศ ศาตะมาน อดีตผู้บัญชาการสำนักงานกองวิทยาการตำรวจ (สวท.) ซึ่งรับผิดชอบการสืบคดีการตาย นายห้างทอง ปี 2542 ยืนยันว่า ทุกคนในคณะทำงานชุดเก่า อธิบายถึงข้อข้องใจในคดีได้อย่างละเอียด และสรุปได้ว่าเป็นการฆ่าตัวตายจริง

18 พฤศจิกายน 2546 น.พ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ คณะกรรมการกฤษฎีกา ในฐานะสมาชิก แพทยสภาและเลขาธิการแพทยสภา แพทย์นิติเวช ร.พ.ศิริราช ยืนยันเจตนาเปิดผนึกถึงเลขาธิการ แพทยสภากล่าวหา พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ ผ่าฝืนจริยธรรมวิชาชีพเวชกรรม ไม่มีความรู้ด้าน วิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ และไม่มีความรู้ด้านชีวปนาุทธกรณีทดลองยิงกะโหลกเรซิน เพื่อเปรียบเทียบกับ การกระจายตัวของกระสุนลูกปรายในภาพเอกซเรย์ศพ นายห้างทอง ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานทาง วิทยาศาสตร์โดยสุจริต

19 พฤศจิกายน 2546 คณะแพทย์ศิริราช ร่วมแถลงข่าวว่าด้วยหลักการ และจริยธรรม ของแพทย์นิติเวช เพื่อสนับสนุนการยื่นหนังสือกล่าวโทษ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์

11 ธันวาคม 2546 นายนพดล ธรรมวัฒน์ เปิดแถลงว่า เชิญ ดร.เฮนรี ที ที่ปรึกษาอธิบดี กรมตำรวจรัฐคอนเนกติกัต ผู้เชี่ยวชาญคราบเลือดของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเคยสอน พ.ญ.คุณหญิง

พรทิพย์ มาเป็นพยานให้ตน ในการสู้คดี เพื่อยืนยันว่า นายห้างทองฆ่าตัวตาย ขณะที่นายวิชัย โรจนสุนันท์ สามีคุณหญิงพรทิพย์ กล่าวว่า ภรรยาเคยพบ ดร.เฮนรี ลี ในการอบรมหลักสูตร นิติวิทยาศาสตร์ระยะสั้น 3-4 เดือน ที่สหรัฐ

ภาคที่สาม

การผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ครั้งที่ 3 และผลสรุปฆ่าตัวตาย

1 เมษายน 2548 นักโทษชาย วิทยา เพชรทองคำ จำเลยคดีฆ่าตำรวจเขียนจดหมายใน เรือนจำสารภาพว่าเป็นผู้ลั่นโกยิง นายห้างทอง

19 กันยายน 2548 คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กระทรวงยุติธรรม แผลงผลการ ตรวจสอบกรณีนักโทษชายอ้างตัวเป็นผู้สังหาร นายห้างทอง ว่า เป็นเพียงการอ้างตัว โดยสารภาพว่า อยู่ในคุกเหงา ได้แต่อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ จึงนำเรื่องมาประติบัติประต้อเอง

11 มกราคม 2549 คณะแพทย์ที่ได้รับหมายอนุมัติจากศาลในคดีที่อัยการยื่นฟ้อง นาย นพดล ชรรณวัฒน์ จำเลยคดีร่วมกันฆ่า ให้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ นายห้างทอง คณะแพทย์นำโดย รศ.น.แสวด วรรณล้วน อดีตหัวหน้านิติเวช สำนักแพทย์ตรวจสอบ เมืองดี ทรอยด์ สหรัฐ อเมริกา พร้อมแพทย์ระดับอาจารย์ 10 คน และคณะกรรมการแพทย์ผู้สังเกตการณ์ 19 คนลงมือผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ครั้งที่ 3 ที่สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ใช้ เวลานาน 6 ชั่วโมง

ผลสรุปการผ่าออกมาตรงกันข้ามกับการผ่า ครั้งที่ 2 ของทีมงาน พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ ใน 3 ประเด็นหลัก

1. รอยแตกในกะโหลกศีรษะเกิดจากกระสุนลูกปรายมีแรงอัดสูงกว่ากระสุนลูกโคด เกือบสองเท่า ทำให้กะโหลกร้าว ไม่เกี่ยวกับการถูกตีก่อนยิงซ้ำแต่อย่างใด
2. วิธีกระสุนเกิดจากการยิงในแนวระนาบประชิดขวา ไม่พบร่องรอยการถูกทำร้าย ไม่ใช่กดยิงจากข้างบนลงล่าง
3. ไม่พบหลักฐานอ้างว่าผู้ตายทำให้หมดสติก่อนตาย

สรุปตรงกันว่าเป็นการฆ่าตัวตายไม่ใช่ฆาตกรรม

28 กุมภาพันธ์ 2549 ศาลพิจารณาเห็นว่า คณะแพทย์ร่วมกันผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทอง และจำเลยทราบผลการพิสูจน์แล้ว จึงให้นายปริญญา ชรรณวัฒน์ ผู้จัดการมรดกนำศพ นาย ห้างทอง ไปฌาปนกิจได้ตามปกติ

การสัมภาษณ์บุคคล

ผู้ทำวิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ ไว้จำนวน 6 คน ดังนี้

1. **นายสุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ** บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่กำหนดทิศทางข่าว ประสานงานกับแหล่งข่าวระดับสูงที่คุมคดี และทราบรายละเอียดในสำนวนการสอบสวน แดกประเด็นข่าว คัดเลือกประเด็นสำคัญในการนำเสนอที่ออกตีพิมพ์รายวัน เป็นผู้ให้ข้อมูล (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

2. **น.ส.ชุมฉันท์ ชำนิประศาสน์** หัวหน้าข่าวต่างประเทศ ผู้ทำหน้าที่ติดต่อสัมภาษณ์กับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องในคดี แปลข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ และเป็นผู้ติดต่อสัมภาษณ์ ดร.เอเดรียน ผู้เชี่ยวชาญทราบเลือดที่เดินทางมาพิสูจน์ศพ นายห้างทอง เป็นผู้ให้ข้อมูล (ชุมฉันท์ ชำนิประศาสน์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2549)

3. **นายเอมพงศ์ บุญญานุพงศ์** ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่สั่งงานกำหนดประเด็นข่าวให้ผู้สื่อข่าวออกหาข่าวตามความต้องการของกองบรรณาธิการ เป็นผู้ให้ข้อมูล (เอมพงศ์ บุญญานุพงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2549)

4. **นายสมชาย จรรยา** ผู้สื่อข่าวจเร หนังสือพิมพ์ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่หาข่าวในสนามข่าวตามเช็คข้อมูลจากพนักงานสอบสวน และตามสัมภาษณ์ นายนพดล ธรรมวัฒน์ะ ซึ่งเป็นแหล่งข่าว และเป็นบุคคลสำคัญในคดี เป็นผู้ให้ข้อมูล (สมชาย จรรยา, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2549)

5. **นายปัญญา อินทรอุดม** ผู้สื่อข่าวประจำกระทรวงยุติธรรม หนังสือพิมพ์ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่เกาะติดการทำงานของทีมผ่าพิสูจน์ศพ สถาบันนิติเวช และติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ชุดผ่าพิสูจน์ศพ เป็นผู้ให้ข้อมูล (ปัญญา อินทรอุดม, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2549)

กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นแหล่งข่าว 2 คน ประกอบด้วย

6. **นายนพดล ธรรมวัฒน์ะ** น้องชายนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ ผู้ตกเป็นข่าว และเป็นจำเลยสังคมนอกกล่าวว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ เป็นผู้ให้ข้อมูล (นพดล ธรรมวัฒน์ะ, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2549)

7. **พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์** รักษาการผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ซึ่งเป็นแหล่งข่าวคนสำคัญในการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ที่ออกมายืนยันว่า นายห้างทอง ถูกฆาตกรรม เป็นผู้ให้ข้อมูล (พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์, สัมภาษณ์, 31 พฤศจิกายน 2549)

4.5 กระบวนการทำข่าวสืบสวนสอบสวนกรณีคดีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

กระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวการเสียชีวิตของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ สามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.5.1 การคัดเลือกประเด็น และทิศทางการนำเสนอข่าว

1) ประเมินสถานการณ์ ในภาคแรกตอนเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจลงความเห็นในเบื้องต้นเกี่ยวกับการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ว่าเป็นการฆ่าตัวตายเพราะสภาพที่เกิดเหตุไม่มีร่องรอยอย่างอื่นที่จะมาระบุว่าเป็นการฆาตกรรม หลังจากที่ได้รับทราบข้อมูลพิมพ์ข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ประเมินสถานการณ์แล้วว่าเรื่องต้องไม่จบเพียงแค่นั้น ต้องมีประเด็น และปมปัญหาตามมาอีกมากมาย และต้องมีการโต้แย้งกันเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เนื่องจากที่ผ่านมา พี่น้องในตระกูล ธรรมวัฒน์ มีความขัดแย้งกันมาโดยตลอด นายสุวิรงค์ เอื้อปฎิภาณ บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสดเล่าถึงการประเมินสถานการณ์ข่าวเบื้องต้นว่า “ในตอนแรกข่าวนำเสนอออกมาว่าเป็นการยิงตัวตาย แต่ตอนนั้นก็พอจะมองออกแล้วว่า เรื่องมันต้องยุ่งๆ เพราะว่าตระกูลนี้เป็นตระกูลอาถรรพ์ คือมีเรื่องเยอะแยะ ยืดเยื้อ ยาวนาน ที่ผ่านมา มีแต่มีความขัดแย้งในหมู่พี่น้องกันอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งหลังจากนั้นเรื่องก็ยังไม่ยุติจริงๆ เพราะมีคนในตระกูลธรรมวัฒน์ตั้งข้อสังเกตว่า นายห้างทอง ไม่น่าจะยิงตัวตาย เพราะที่เกิดเหตุมีพิกษมากมาย นายห้างทอง ตายในห้องของ นายนพพล ซึ่งอยู่กันสองต่อสอง พอมีประเด็นนี้ผุดขึ้นมาก็เลยเกิดปัญหา ประเมินได้ว่าคดีคงยุ่ง และมีปริศนาแน่นอน” (สุวิรงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

สันติ จิรพรพนิต หัวหน้าข่าวหน้า 1 ผู้รับผิดชอบหน้าที่เขียนข่าว และสั่งงาน กล่าวว่า “ในการนำเสนอข่าวในช่วงแรก ความน่าจะเป็นในส่วนของการฆาตกรรม และการฆ่าตัวตายใกล้เคียงกันกันมาก แต่มีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงกว่า เพราะมีแหล่งข่าวยืนยัน ส่วนการฆาตกรรมหากมองด้วยข้อเท็จจริง ที่เกิดเหตุซึ่ง นายห้างทอง เสียชีวิตไม่ควรจะอยู่ในห้องของ นายนพพล มือปืนที่มุ่งจะสังหารจะดักยิงที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นที่บ้าน และอีกมุมหนึ่งก็คือ มีความเป็นไปได้ว่า เป็นการป้องกันตัว ตอนนั้น นายห้างทอง อาจจะพกปืนไปตั้งใจจะไปฆ่า นายนพพลด้วยความโมโห อาจจะคิดไปคิดมาจึงยิงตัวตายไปเลย เหมือนกับฆ่าไม่ลงจึงตัดสินใจฆ่าตัวตายเอง ประเด็นนี้ก็เป็นหัวข้อหนึ่งที่คุยกัน แต่ในเมื่อตำรวจทำการตรวจพิสูจน์หลักฐานยืนยันว่า เป็นการฆ่าตัวตาย เราก็ต้องเชื่อในหลักฐานที่ตำรวจตรวจสอบได้ทิศทางของข่าวจึงเน้นไปที่การฆ่าตัวตายตามที่ได้ประเมินสถานการณ์ไว้” (สันติ จิรพรพนิต, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2549)

ขณะที่ นายสมชาย จรรยา นักข่าวสายอาชญากรรม กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า มั่นใจในการตรวจสอบสภาพศพ และการทำงานของเจ้าหน้าที่สถาบันนิติเวช สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ยืนยันหลังการผ่าชันสูตรศพว่า นายห้างทองยิงตัวตาย เนื่องจากได้รับคำยืนยันจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ อีกทั้งลักษณะท่าทางการตายของ นายห้างทอง ก็ชี้ชัดอยู่แล้วว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ป็นก็อยู่กับศพลอยนื้มือก็ปรากฏชัดเจน วิถีกระสุนก็ไม่มีอะไรน่าสงสัย ไม่ได้มีใครมาทำร้ายแล้วสวมรอยฆ่าอย่างที่มีการตั้งข้อสันนิษฐานไว้ เมื่อมั่นใจว่าทุกอย่างมาถูกทาง เราก็ไม่ลังเลที่จะนำเสนอว่าคดีนี้เป็น การฆ่าตัวตายตั้งแต่แรก เพราะข่าวสกรายงานข่าวไปตามพยานหลักฐานที่ตำรวจรวบรวมได้ ไม่ได้รายงานข่าวไปเพราะความรู้สึกสงสัยของสังคม หรือคนทั่วไปที่ปราศจากพยานหลักฐานมารองรับ ดังนั้นการประเมินสถานการณ์จึงมุ่งไปที่การฆ่าตัวมาโดยตลอด (สมชาย จรรยา, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2549)

2) กำหนดประเด็น และแนวทางในการนำเสนอข่าว อันดับแรกจะพิจารณาถึงคุณค่าของความเป็นข่าวคือ ความมีชื่อเสียงของคนในข่าว ทั้งผู้ตาย ผู้ที่กระทำ ผู้ที่ถูกกระทำ อันนี้สำคัญที่สุด สมมุติว่าเป็นใครก็ได้ที่ไม่ใช่ นายห้างทอง นายนพดล ซึ่งมีชื่อเสียงในระดับประเทศ อาจมีการนำเสนอข่าวเพียง 1 สัปดาห์ก็จบแล้ว แต่พื้นฐานของตระกูลนี้มีการยิง มีการฆ่ากันมานานมากแล้วเป็นเวลา 10 กว่าปี ตั้งแต่แม่ถูกลอบยิง พี่สาวก็ตาย พี่ชายก็ตาย น้องสาวก็ตาย เพราะเรื่องมรดกทั้งหมด เมื่อมาถึงกรณีนี้เชื่อว่าน่าจะเป็นเรื่องมรดกเช่นกัน แล้วเราก็มีรายงานเรื่องประวัติของนายห้างทอง กำลังมีปัญหาเรื่องเงินเรื่องอะไรพวกนี้เยอะมาก เป็นหนี้เงินงกสิจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพิจารณาจากความคิดเห็นของคน เนื่องจากความคิดเห็นของคนจะออกมาในทางที่เชื่อว่าเป็นการฆาตกรรม โดยมองไปยังประเด็นสำคัญว่า นายห้างทองมาเสียชีวิตอยู่ในบ้านธรรมวัฒนะ ในห้องของ นายนพดล ธรรมวัฒนะ น้องชาย ซึ่งเป็นคู่ขัดแย้งกันมาโดยตรง ขณะที่นายนพดล เองก็ไม่มีพยานบุคคลอื่นที่จะมายืนยันว่า นายห้างทองฆ่าตัวตายจริงๆ เพราะฉะนั้นความคิดเห็นของคนแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตระกูลนี้ หรือประชาชนทั่วไป ก็จะให้น้ำหนักไปทางที่ไม่เชื่อว่า นายห้างทอง ฆ่าตัวตาย ทั้งๆ ที่ตำรวจยืนยันว่า เป็นการทำอัตวินิบาตกรรมตัวเอง ที่สำคัญไม่มีจดหมายลาตายของ นายห้างทอง ดังนั้นแนวทางในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ไม่ได้ให้น้ำหนักไปทางความคิดเห็นของคนเป็นหลัก เพราะเป็นความคิดเห็นที่ไม่มีข้อมูล เพียงแต่เกิดจากการตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่ว่า

1. ไม่มีจดหมายเขียนลาตายของ นายห้างทอง
2. ทำไมนายห้างทอง จึงไปตายในห้องของ นายนพดล
3. นายนพดล ไม่มีบุคคลมาเป็นพยานยืนยันว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

ในการกำหนดประเด็น บรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้กำหนดว่าข่าวควรจะไปในทิศทางใด จะนำเสนอข่าวอย่างไร บางครั้งหัวหน้าข่าวเองมองได้เพียงบางมุมเท่านั้น แต่บรรณาธิการข่าวจะมองเห็นภาพรวมที่กว้างกว่า เพราะฉะนั้นการคิดประเด็นส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของบรรณาธิการ หัวหน้าข่าวเป็นตำแหน่งรองลงมา แต่บางสถานการณ์คนที่มีตำแหน่งน้อยกว่าบรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าว ก็อาจจะคิดประเด็น หรือไปพบประเด็นใหม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ดีกว่าหัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการข่าวก็ได้ บางครั้งก็ขึ้นอยู่กับไหวพริบ โชคชะตา โอกาส และสถานการณ์ที่เราเข้าไปทำข่าว ซึ่งนักข่าวสามารถที่จะแจ้งให้บรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวทราบได้

สุริวงศ์ เอื้อปฏิภาณ บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่กำหนดทิศทางข่าว ประสานงานกับแหล่งข่าวระดับสูงที่ควบคุมคดีนี้ และทราบรายละเอียดในสำนวนการสอบสวน เป็นผู้คิดประเด็น และคัดเลือกประเด็นสำคัญในการนำเสนอที่ออกตีพิมพ์รายวัน ยกตัวอย่างให้ฟังว่า “สมมติว่านักข่าวได้รับคำสั่งให้ไปสัมภาษณ์ นายพนพล เมื่อไปถึงก็ไปสัมภาษณ์ๆ แล้วก็กลับ ไม่ได้สังเกต หรือใช้ไหวพริบปฏิภาณอะไรเลย ซึ่งบางครั้งบุคคลนั้น หรือสถานที่เหล่านั้นอาจมีอะไรมากกว่าการพูดคุยกันธรรมดาก็ได้ ถ้านักข่าวขาดการสังเกต บางครั้งก็จะพลาดโอกาสสำคัญอย่างน่าเสียดาย ซึ่งจริงๆ แล้วการคิดประเด็นข่าวของบรรณาธิการข่าว หรือหัวหน้าข่าว เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เหมือนเข็มทิศ แต่นักข่าวก็ต้องมีส่วนที่ช่วยเสริม เพื่อให้ประเด็นที่บรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวคิดประสบความสำเร็จ เพราะบางครั้งบรรณาธิการข่าวสั่งงานมาดี ประเด็นดีมีรายละเอียดเยอะ แต่นักข่าวตั้งคำถามเท่าที่บรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวสั่ง ไม่มีความสงสัยอะไรเพิ่ม หรือไม่มีไหวพริบที่จะถามให้ได้คำตอบเพิ่ม เพื่อที่จะสามารถหามองเห็นประเด็นใหม่ๆ หรือรายละเอียดที่เจาะลึกลงไปได้อีก มันก็ไม่มีประโยชน์ มันก็สนองให้ข่าวชิ้นนั้นสมบูรณ์ไม่ได้ เพราะฉะนั้นมันต้องสอดคล้องไปด้วยกันทั้งหมด” (สุริวงศ์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

4.5.2 การวางแผนการทำข่าวสืบสวนสอบสวน

ในการวางแผนการทำข่าวสืบสวนสอบสวนของคดีนายห้างทองนั้น หนังสือพิมพ์ข่าวสด คัดเลือกทีมข่าวที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ นักข่าวที่ดีต้องหมั่นทำการบ้าน อย่างเช่น คดีนายห้างทอง เป็นคดีที่ยืดเยื้อ นักข่าวใหม่ๆ เข้ามาหลายรุ่น ดังนั้นนักข่าวใหม่ๆ จะต้องทำการบ้านก่อนเข้ามาหาข้อมูลจากแหล่งข่าว ซึ่งก็คงไม่ง่ายเพราะเรื่องนี้ตัวละครเยอะ ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร นอกจากจะทำการบ้านแล้ว ทักษะคติกับความไม่มีอคติของนักข่าวก็สำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่ให้ผลดีผลร้ายกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากมายนานาชาติ

สำหรับคดีของนายห้างทอง หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้คัดเลือกทีมข่าวที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความชำนาญในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ได้แก่ นักข่าวอาชญากรรม เนื่องจากนักข่าวอาชญากรรมจะมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับตำรวจ และคดีนี้เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับตำรวจเป็นจำนวนมาก ในส่วนของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสดเองก็รู้จักกับนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่จำนวนมากเช่นกัน ทำให้การตรวจสอบข้อมูลเป็นไปได้ง่าย เมื่อนักข่าวได้ข้อมูลมา กองบรรณาธิการจะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลไปทางตำรวจชั้นผู้ใหญ่ว่าข่าว หรือข้อมูลที่ได้มานั้น ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องอย่างไร เพราะตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะได้รับรายงานจากตำรวจที่ทำคดีนี้อยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีนักข่าวการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ตามบุคคลที่เกี่ยวกับด้านการเมือง ทั้งรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คนในพรรคการเมือง ฯลฯ เนื่องจากเหตุการณ์นี้มีการเมืองมาเกี่ยวข้องด้วย เช่น กรณีของสังกัดพรรค นายห้างทองสังกัดพรรคประชากรไทย ต้องตามที่พรรคประชากรไทยด้วย แล้วก็ให้นักข่าวตรวจสอบกับแหล่งข่าวที่สนิทกับคนในพรรคประชากรไทย ที่รู้เรื่องถึงเบื้องหน้าเบื้องหลังอย่างลึกซึ้ง ของนายห้างทอง ว่าข้อมูลที่เราได้รับทราบมาจากแหล่งข่าวเกี่ยวกับนายห้างทอง ใช้เงินไปจำนวนมากกับการเลือกตั้งจริงหรือไม่

एमพงส์ บุญญาพงศ์ ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด ทำหน้าที่สั่งงาน กำหนดประเด็นข่าวให้ผู้สื่อข่าวไปสืบค้นข้อมูลตามความต้องการของกองบรรณาธิการ ได้ยกตัวอย่างให้ฟังว่า “คดีการตายของนายห้างทอง เป็นข่าวอาชญากรรม ดังนั้นการวางตัวทีมข่าวของเราจึงเน้นไปที่นักข่าวอาชญากรรม โดยพิจารณาว่าทีมข่าวอาชญากรรมมีใครสนิทสนมกับแหล่งข่าวคนไหนบ้าง เพราะคดีนายห้างทอง มีหลายฝ่ายหลายส่วน ตำรวจก็มีหลายชุด แม้แต่ญาติของนายห้างทองเอง ก็แบ่งเป็น 2 ฝ่าย เพราะฉะนั้นต้องเลือกนักข่าวว่าใครสนิทกับฝ่ายไหน ก็ให้ไปทำข่าวฝ่ายนั้น เพื่อให้เข้าถึงแหล่งข่าวได้ง่าย และได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนมาเสนอ แต่บางเหตุการณ์ก็ไม่สามารถเลือกนักข่าวได้ จำเป็นต้องใช้นักข่าวเฉพาะกิจ หรือนักข่าวตระเวนอาชญากรรมไปทำแทน ดังนั้นนักข่าวจะต้องหมั่นติดตามข่าวสาร และความเคลื่อนไหวตลอด นักข่าวต้องทำงานแทนกันให้ได้ ซึ่งการได้ข้อมูลของนักข่าวแต่ละคน ทางกองบรรณาธิการนำมาปะติดปะต่อกันจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย” (एमพงส์ บุญญาพงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2549)

4.5.3 ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการนำเสนอข่าวจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง

1) ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว

กรณีคดีนายห้างทอง ทิมข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด พยายามหาข้อมูลที่เกิดเหตุให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอข่าวถึงสาเหตุที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ต้องประเมินจากหลายๆ ฝ่ายประกอบกัน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านสถาบันนิติเวชวิทยา หรือแม้แต่บุคคลที่ตกเป็นข่าว ทั้งในด้านการสืบสวนการสอบสวนเพื่อให้แน่ใจถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากสาเหตุใด และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจน รวมทั้งการตรวจสอบในด้านของกองพิสูจน์หลักฐาน ด้านนิติเวชวิทยา เรื่องของผลการตรวจสอบต่างๆ ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่

การติดตามแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของนายห้างทอง หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้แบ่งแหล่งข่าวออกเป็นกลุ่มๆ กลุ่มที่หนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ติดตามคดีนี้อยู่ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับด้านการเมือง เช่น รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) คนในพรรคการเมือง เป็นต้น เนื่องจากนายห้างทอง เป็นอดีตนักการเมือง ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสนิทสนมและใกล้ชิดกับนายห้างทอง การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวเหล่านี้ทำให้ทีมข่าวทราบว่า ในขณะนั้นนายห้างทอง เล่นการเมือง และใช้เงินเยอะมากจนทำให้เงินส่วนตัวเกือบหมด และต้องเอาเงิน (กงสี) หรือเงินกองกลางไปใช้ ทำให้มีปัญหาเรื่องการแบ่งหน้าที่ในการดูแลกองมรดกกว่าจะให้ใครเป็นผู้ดูแลคดียิ่งเจริญ ดูแลเงินกองกลาง จึงทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างนายพนพล และนายปริญญา 2 พี่น้องที่แบ่งเป็น 2 ฝ่าย โดยมีน้องสาวเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กลุ่มที่สอง คือ เจ้าหน้าที่นิติเวชวิทยา ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รักษาการผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (ในสมัยนั้น) ผู้เป็นแหล่งข่าวคนสำคัญในการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง เมื่อมี พ.ญ.พรทิพย์ เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การค้นหาข้อมูลของคดีนี้เป็นไปได้ง่าย เพราะพ.ญ.พรทิพย์ ทำงานคนเดียว ขณะที่ทางฝ่ายสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ค่อยเห็นด้วยกับการพิสูจน์ดังกล่าว เพราะคิดว่าต้องมีความลับ และเบื้องหลังที่ไม่ตีปกปิดอยู่ เมื่อเราไปตามข้อมูลก็ง่ายขึ้น เพราะ พ.ญ.พรทิพย์ กับสถาบันนิติเวชวิทยา มีความเห็นที่ขัดแย้งกัน

คดีนายห้างทอง เป็นคดีที่มีเงื่อนงำซับซ้อนจึงมีการพิสูจน์เพื่อหาข้อเท็จจริงกันหลายครั้งการพิสูจน์หลักฐานในครั้งที่หนึ่ง โดยสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นายสุวิรงค์ อธิบายถึงข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวชุดทำคดีนี้ว่า “การผ่าศพ นายห้างทอง โดยสถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นการผ่าศพครั้งแรก พบว่าในตัว นายห้างทอง ไม่มีสารที่มีพิษ ไม่มีการทำให้สลบ หรือนอนหลับก่อนเลือด นายห้างทอง ไหลออกมาเป็นจำนวนมาก ยิ่ง

ไหลมากก็เป็นเครื่องยืนยันว่าไม่มีใครมาจะต้อง เคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลงสภาพศพ ถ้ามีใครมาจับ ก็ต้องมีลายนิ้วมือแฝงติด หรือถ้ามีการเช็ดเลือดจะต้องมีร่องรอยขาดหาย แต่เมื่อตรวจสอบแล้ว พบว่า รอยเลือดไม่มีการขาดหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงระบุว่าไม่น่าจะเป็นการฆาตกรรม” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

หลังจากที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอข่าว นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ผ่านไประยะหนึ่ง ข่าวก็เงียบหายไป เพราะอยู่ในขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทีมข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด ไม่ได้หยุดนิ่ง พยายามขุดคุ้ยหาข้อมูลที่มีเงื่อนงำต่อไป เพราะเชื่อว่าไม่ได้เป็นการฆาตกรรมอย่างแน่นอน หลายปีต่อมาได้มีการหยิบยกข่าวดังกล่าวกลับมาเสนออีกครั้ง เนื่องจาก นายปริญญา ธรรมวัฒน์ น้องชายของนายห้างทอง ผู้เป็นแหล่งข่าวคนสำคัญในคดีนี้ตั้งข้อสงสัยว่าการตายของ นายห้างทอง เป็นการฆาตกรรม จึงทำเรื่องร้องขอต่อศาลให้มีการผ่าศพพิสูจน์อีกครั้ง เป็นครั้งที่ 2 โดยเรียกร้องให้ พ.ญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองผอ.สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้ดำเนินการ

นายสุริวงค์ เล่าย้อนถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นให้ฟังว่า “หลังจากข่าวนายห้างทอง ภาค แรกห่างหายไปไม่นาน ก็เกิดภาคสองตามมา ครั้งนี้มีชื่อของ พ.ญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์ เข้ามา เกี่ยวข้องด้วย โดย พ.ญ.พรทิพย์ อ้างว่าที่เข้ามาตรวจสอบการตายของ นายห้างทอง เนื่องจาก นายปริญญา ธรรมวัฒน์ ต้องการให้ตรวจสอบ เพราะไม่เชื่อว่านายห้างทองจะฆ่าตัวตาย ทำให้มีการผ่าพิสูจน์ศพเกิดขึ้นอีกครั้ง” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

การได้ข้อมูลจาก นายปริญญา ธรรมวัฒน์ และ พ.ญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์ ในฐานะ แหล่งข่าวที่ยืนยันว่า นายห้างทองไม่ได้ฆ่าตัวตาย น่าจะมีคนมากกว่า ทีมข่าวข่าวสดก็นำเสนอ ข่าวไปตามประเด็นที่เกิดขึ้น แต่ก็ยังไม่ถึงประเด็นฆ่าตัวตายตามผลการผ่าชันสูตรในครั้ง นายสันติ จิตรพนิต หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง เล่าให้ฟังว่า “เมื่อ พ.ญ.พรทิพย์ ระบุว่านายห้างทอง ถูกยิงใน ลักษณะกดปากกระบอกปืนลงแนวเฉียง เหมือนถูกฆาตกรรม เมื่อเราถามความเห็นเกี่ยวกับข้อสรุป นี้จากแหล่งข่าวในสถาบันนิติเวชวิทยาซึ่งมีความเชี่ยวชาญเรื่องนี้มากกว่า ให้ข้อสังเกตว่าไม่น่าเป็นไปได้ เพราะวิถีกระสุนที่พบในศพนายห้างทอง เป็นการยิงแบบแนวราบเหมือนคนยิงตัวตายทั่วไป เมื่อเราได้ข้อมูลมา 2 แบบ การให้น้ำหนักของข่าวย้อนกลับไปถึงการวิเคราะห์ตั้งแต่แรกว่า ความ น่าจะเป็นที่ นายนพดล จะฆ่านายห้างทอง นั้นแทบไม่มีเลย ไม่ใช่ นายนพดลเห็นพี่ชายตัวเอง แล้วมันไล่ยิงเลยไม่ใช่ มันต้องมีประเด็นที่จะฆ่า แต่ประเด็นที่จะฆ่ามันไม่มี เพราะที่น้องคุณนี่จริงๆ แล้วไม่ได้ทะเลาะกัน ยิ่งคิดถึงเรื่องที่เกิดเหตุการณ์คิดฆ่าพี่ในบ้านตัวเอง แล้วตัวเองก็อยู่คนเดียว มีความน่าจะเป็นน้อยมาก และเมื่อบวกกับหลักฐานต่างๆ ของตำรวจเองก็ไม่เชื่อว่าเป็นการฆาตกรรม ซึ่งตามกฎหมายถ้าคุณพิสูจน์ไม่ได้ว่าคนนี้เป็นคนฆ่า ถึงแม้ว่าเขาจะต้องสงสัย คุณก็ทำอะไรไม่ได้

เหมือนกับหลายๆ กรณีที่เรารู้ว่าคนนี้ฆ่า แต่ศพถูกทำลายไปหมดแล้ว เช่น คดีทนายสมชาย นิลไพจิตร เราารู้อยู่แล้วว่าตำรวจที่เกี่ยวข้องคนไหนฆ่า เมื่อขึ้นศาลจริงๆ กลับดำเนินคดีฆาตกรรมไม่ได้ เพราะไม่มีศพ กรณีข้างทอาก็เหมือนกัน” (สันติ จิรพรพนิต, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2549)

ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดี ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลในสำนวนคดีให้นักข่าวทราบ ทีมข่าวจึงต้องพยายามสร้างความเชื่อใจให้แหล่งข่าว เพื่อให้เกิดความสนิทสนม ไว้วางใจซึ่งกันและกัน พิสูจน์ให้แหล่งข่าวเห็นว่าเราเชื่อใจได้ จึงจะได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอข่าว แต่เมื่อแหล่งข่าวบอกว่าไม่ให้เปิดเผยชื่อ นักข่าวก็ต้องเลี่ยงไปใช้คำว่า “แหล่งข่าวให้ข้อมูลว่า” หรือ “รายงานข่าวแจ้งว่า” เพื่อปกปิดแหล่งข่าว ทั้งนี้ก็เพื่อความปลอดภัยในทุกด้านของแหล่งข่าว หากนักข่าวทำได้เช่นนี้ ไม่มีข้อบกพร่อง แหล่งข่าวก็จะเกิดความมั่นใจ ยอมให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ ดังนั้นนักข่าวต้องวิเคราะห์ว่าเมื่อนำเสนอข่าวไปแล้วจะมีผลกระทบอะไรกับแหล่งข่าวหรือไม่ บางเรื่องเป็นสำนวนคดีในชั้นศาล ก็ต้องนำเสนอเท่าที่เราเสนอได้ **นายปัญญา อินทรอุดม** ผู้สื่อข่าวประจำกระทรวงยุติธรรม หนังสือพิมพ์ข่าวสด ผู้ทำหน้าที่เกะติดการทำงานของทีมข่าวพิสูจน์ศพ สถาบันนิติเวช และติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ชุดผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทอง อธิบายถึงเทคนิคในการสัมภาษณ์แหล่งข่าวให้ฟังว่า “การหาข่าวต้องไม่บีบบังคับแหล่งข่าวมากเกินไป ต้องค่อยๆ คุยกันไป สอบถามกันไปว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ฟังเขาก่อน บางครั้งเขาอาจจะระบายออกมาเอง ก็เป็นประเด็นได้อย่างหนึ่ง เพราะหากเราไปบีบบังคับมากเกินไป เขาก็จะเกร็งจนเกินไป กลัวว่าเขาพูดไปแล้วทุกอย่างจะเป็นข่าวทั้งหมด ดังนั้นเราต้องอธิบายให้แหล่งข่าวฟังว่าจะลงอะไร ส่วนไหน ประเด็นไหน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับแหล่งข่าว” (ปัญญา อินทรอุดม, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2549)

การสร้างแหล่งข่าวต้องอาศัยความสนิทสนม ซึ่งมีด้วยกันหลายวิธี ไม่ใช่เฉพาะการนัดทานข้าวหรือไปเที่ยวด้วยกันเท่านั้น การสร้างความสนิทสนมจึงต้องเปลี่ยนรูปแบบเป็นวิธีอื่น เช่น เล่นกีฬาเพื่อสร้างความสามัคคีร่วมกัน ซึ่งไม่ต้องจริงจังมากนักเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อให้เกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น และก็ไม่ควรไปถามเรื่องงานมากเกินไป ให้ความพักผ่อนคือการพักผ่อนจริงๆ เมื่อผ่อนคลายแหล่งข่าวก็จะยอมให้ข้อมูลเอง เมื่อเกิดความสนิทสนมกันแล้ว บางครั้งเมื่อพบกันแหล่งข่าวก็จะเปิดใจกับนักข่าวมากขึ้น และบางครั้งความทุกข์ และเรื่องเดือดร้อนของแหล่งข่าวนักข่าวก็ต้องเข้าไปรับรู้ และช่วยแก้ปัญหาด้วย เพื่อเป็นการซื้อใจกัน แหล่งข่าวจะพูดออกมาเองเหมือนกับมั่นใจ หรือเชื่อใจนักข่าวมากขึ้น

การหาข่าวจากแหล่งข่าวบางทีก็ต้องถามคำถามในลักษณะถามนำ เช่น นายห้างทองมี ปัญหาเรื่องเงินจริงหรือไม่ เราไม่ได้ถามตรงๆ ว่านายห้างทองใช้เงินไปจำนวนมากใช่ไหม ในทางตรงกันข้ามถ้าเราถามตรงๆ แหล่งข่าวอาจไม่อยากจะบอก ไม่อยากเป็นคนเปิดโปง นักข่าวควรพูดให้แหล่งข่าวรู้ว่าเรารู้ข้อมูลมาก่อนแล้ว เพียงแต่ต้องการคำยืนยัน จะทำให้แหล่งข่าวกล้าพูดมากขึ้น

“เราต้องค่อยๆ ผูกสัมพันธ์กับแหล่งข่าวไปเรื่อยๆ เพื่อว่าวันข้างหน้าคดีมีความคืบหน้าเขาจะนึกถึงเรา อาจจะโทรศัพท์มาบอกเราว่ามียังไงอย่างนั้นอย่างนี้ ก็คือความคืบหน้าของคดี เช่น ผลอันนี้ออกแล้วนะ ผลทราบแล้วออกแล้ว บางครั้งเขาก็อาจจะให้เราเช็คข่าว หรือข้อมูลบางอย่างว่าจริงหรือเปล่า ตอนที่แพทย์ระบุมาอย่างนี้ เราก็ช่วยเช็ค แล้วก็บอกไปเหมือนกับเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน บางอย่างเขาทำไม่ได้ เขาก็อาศัยเรา เป็นการมัดใจกัน การตั้งคำถามนำบางครั้งก็จำเป็นต้องทำ เพื่อเอาคำตอบนั้นมาสนับสนุนข้อมูลของเรา” (ปัญญา อินทรอุดม, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2549)

นพดล ธรรมวัฒนะ ในฐานะที่เป็นแหล่งข่าว กล่าวถึงหลักในการให้ข่าวกับนักข่าวว่า “การให้ข่าวมีหลักการอย่างเดียวคือ ให้ความจริง เพราะเชื่อว่าพื้นฐานของการเสนอข่าวควรจะเสนอข่าวอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง พอมันเป็นความจริงแล้ว ก็ไม่เคยเห็นว่ามันเป็นความลับ คือต้องพูดได้ เพียงแต่ว่าสิ่งที่พูดสมควรหรือไม่ อย่างไร หรือว่าพูดไปแล้วมีผลกระทบที่สร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น เราต้องระมัดระวังและตระหนักตรงนั้นให้ดี เช่น ในทางสำนวนคดีถ้าเราเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ก็ถือเป็นการปกป้องตัวเองตามครรลองคลองธรรม ซึ่งก็ไม่ถือว่าเป็นความลับ ในทางกลับกันก็ไม่ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทด้วย เพราะถือว่าเป็นการป้องกันตนเอง ตัวนักข่าวเองก็มีปัจจัยสำคัญเหมือนกัน อันดับแรกต้องดูว่านักข่าวคนนั้นมีความคุ้นเคย และรู้จักกัน รู้นิสัยใจคอกันพอสมควร ไว้ใจได้ เราจึงจะยอมให้ข้อมูลเบื้องต้นสักกับเขา เรื่องนี้ผมเจอมากับตัว เช่น การแถลงข่าวเชิญนักข่าวมาทำข่าว ก็จะพูดแบบรวมๆ ส่วนข้อมูลลึกๆ ก็จะบอกกับนักข่าวที่ไว้ใจได้ และสนิทกันเท่านั้น เพราะบางครั้งบางเรื่องก็เป็นความลับที่ยังเป็นข่าวไม่ได้ เพราะถ้าพูดไปแล้วมันอาจจะมีผลกระทบต่อผู้อื่น และอาจเป็นผลร้ายกลับมาหาเรา อาจโดนข้อหาหมิ่นประมาท ดังนั้นการรักษาสำมะโนของนักข่าวถือเป็นสิ่งสำคัญ บางครั้งรับปากว่าจะไม่นำเสนอแล้วแอบเอาไปนำเสนอก็มี” (นพดล ธรรมวัฒนะ, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2549)

นายนพดล กล่าวต่อไปว่า “นักข่าวที่ดีในสายตาของผม ต้องเป็นคนมีมารยาท แหล่งข่าวกับนักข่าวบางครั้งก็เกิดการเข้าใจผิดกัน เพราะบางครั้งนักข่าวรายงานข้อเท็จจริงเข้าไปยังกองบรรณาธิการ แต่กลับถูกบรรณาธิการ รีไรเตอร์ เปลี่ยนเนื้อหาจนผิดเพี้ยน อย่างคดีนายห้างทอง ทางบรรณาธิการเคลินิวส์ยังต้องโทรมาขอโทษผม แล้วก็ต้องยกข่าวออกไปทั้งขวงเลย เนื่องจากมีการไปเปลี่ยนแปลงข้อมูล หรือเอาข้อมูลเป็นรายงานข่าวที่อ้างว่าเป็นรายงานข่าว โดยที่ไม่มีตัวตน

ไม่มีอะไร เพื่อที่จะมาเป็นข้อมูลหักล้างจากข้อมูลของเรา ให้ออกมาในเชิงตรงกันข้าม ส่วนใหญ่ผมได้สัมผัสกับนักข่าว ไม่ได้สัมผัสกับพวกกริไรต์เตอร์ หรือบรรณาธิการ ที่พบมาอย่างเช่นหนังสือพิมพ์ข่าวสด จะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงคำพูด คำพูดไหนเขาแกะออกมาก็ออกไปอย่างนั้นเลย แต่พอไปดูไทยรัฐ เดลินิวส์ นักข่าวส่งข่าวเข้าไปเขาก็นำไปเขียนใหม่ ทีนี้จะไม่ใช่เป็นลักษณะที่เราพูดแล้ว จะเป็นลักษณะที่เขาเข้าใจ” (นพดล ธรรมวัฒน์, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2549)

อย่างไรก็ตาม การทำข่าวเจาะหรือข่าวสืบสวนสอบสวน เป็นการทำงานที่นักข่าวต้องเอาตัวเองเข้าไปคลุกคลีกับแหล่งข่าว เพื่อให้เขาเกิดความเชื่อมั่น เชื่อใจเรา เหมือนกับนักข่าวเป็นทีมงานของเขาคนหนึ่ง นักข่าวต้องทำให้เขาอยู่กับเราเป็นแหล่งข่าวของเราให้ได้ ที่สำคัญ ต้องมีจรรยาบรรณ ต้องรักษาแหล่งข่าว หลักที่สำคัญคือต้องรักษาคำพูด ถ้าเราไม่รักษาคำพูดเราก็จะได้ข่าวแบบพินๆ ทั่วไป ไม่ลงลึกในรายละเอียด เพราะไม่มีใครมั่นใจเรา

2) ค้นหาค้นหาหลักฐาน

ในภาคแรก ทีมข่าวข่าวสดพยายามค้นหาหลักฐานเกี่ยวกับการตายของ นายห้างทอง ซึ่งก็พอจะพบหลักฐานหลายอย่าง อาทิ พยานบุคคลซึ่งเป็นคนขับรถของ นายห้างทอง ที่ให้การว่า นายห้างทอง มีอาการเครียดก่อนเข้าบ้าน และยิงตัวตาย นายสุริวงค์ เล่าว่า “ก่อนหน้าที่นายห้างทองจะเสียชีวิต คนขับรถของเขาก็ให้การตำรวจว่าเห็น นายห้างทอง เครียดมาก ขนาดเข้าบ้านยังยืนใจลอย ไม่ได้คิดพิถีพิถันไปชั้นบน แสดงว่า นายห้างทอง ต้องกำลังคิดอะไรอยู่ และมีเรื่องก่อกวนใจ ตรงนี้ก็ เป็นอีกจุดทำให้เราต้องนำมาซึ่งน้ำหนักประกอบกันไป ที่สำคัญ สมมติว่าคดีนี้มีการจัดฉาก มีคนมาจับ นายห้างทอง ฆ่า ก็ต้องมีประมาณ 4-5 คนเป็นอย่างน้อย ดังนั้น คนร้ายก็จะต้องทิ้งร่องรอยไว้ เช่น รอยเท้า หรือรอยนิ้วมือแฝง แต่ในที่เกิดเหตุไม่มีอะไรทิ้งไว้เลย มีแต่ลายนิ้วมือใครก็ไม่รู้ที่พิสูจน์ไม่ได้ ตรงนี้ทำให้เราเพิ่มความมั่นใจมากขึ้นว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ไม่ใช่ฆาตกรรมแน่ๆ” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

นอกจากพยานบุคคลแล้ว การค้นหาหลักฐานก็ยังเดินหน้าต่อไป ทีมข่าวได้รับรายงานว่าในตอนแรกเจ้าหน้าที่พบหลักฐานลายนิ้วมือแฝงในที่เกิดเหตุ แต่พอตรวจสอบแล้วปรากฏว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับแต่อย่างใด ดังนั้นประเด็นที่ว่าน่าจะมีคนอื่นเข้าไปอยู่ด้วย หรือมีคนร้ายจึงเป็นอันต้องตกไป ดังที่ นายปัญญา อินทรอุดม กล่าวว่า “พนักงานสอบสวนชุดแรกพบลายนิ้วมือ แต่พิสูจน์ไม่ได้ เมื่อพิสูจน์ไม่ได้ น้ำหนักก็ไม่เพียงพอ ได้เพียงแค่สันนิษฐานว่าอาจจะ เป็นลายนิ้วมือคนร้าย หรือลายนิ้วมือของพนักงานบริษัทส่งน้ำ ที่ยกขวดน้ำมาส่งที่บ้าน หรือใครก็ได้ที่เราไม่รู้ ในเมื่อพิสูจน์อะไรไม่ได้ ก็ยืนยันไม่ได้เช่นกันว่าเป็นลายนิ้วมือคนร้าย ดังนั้น เหตุผลที่ว่าในที่เกิดเหตุมี

คนมากกว่า นายห้างทอง กับนายพนดล จึงเป็นอันต้องตกไป เพราะคดีฆาตกรรมถึงอย่างไรก็ตาม คนร้ายก็ต้องทิ้งหลักฐานไว้” (ปัญญา อินทรอุดม, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2549)

ข้อมูลต่อไปที่ทีมข่าวพบ และนำมาวิเคราะห์จนมั่นใจว่าคดี นายห้างทอง เป็นการฆ่าตัวตาย คือเรื่องของวิถีกระสุนปืนที่ตำรวจระบุว่า วิถีกระสุนเป็นแนวระนาบเหมือนคนยิงตัวตายปกติ ลูกกระสุนที่ นายห้างทอง ใช้อิงตัวตายเป็นกระสุนขนาด .38 ลูกปราย ที่มีลูกตะกั่วเม็ดเล็กๆ จำนวนมากอยู่ในกระสุนนัดเดียว เมื่อยิงเข้าไปกระสุนจะแตกกระจายในสมอง ผลการผ่าพิสูจน์พบว่า การเข้าออกของกระสุนก็เป็นปกติเหมือนการยิงตัวตายทั่วไป นอกจากนี้ ยังพบว่ากะโหลกมีรอยร้าวจากแรงอัดของกระสุน ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติเช่นกัน เพียงแต่โดยปกติคดีทั่วไป เมื่อตำรวจทำงานกับสถาบันนิติเวชวิทยา ข่าวดสารที่ออกมาจากสถาบันนิติเวชจะน้อย เพราะในทางคดีถือว่าสถาบันนิติเวชฯ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบ ทำให้ไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดได้มาก รายละเอียดจะถูกยกมาประกอบพอสสมควรเท่านั้น เมื่อเหตุผลตรงนี้ถูกนำเสนอค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้นำหนักของการฆาตกรรมมีมากกว่า จึงทำให้เกิดความเห็นแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งตอนแรกในทางคดี ทีมข่าวมองว่าน่าจะจบลงเพียงเท่านั้น แต่การวิพากษ์วิจารณ์ และความขัดแย้งของตระกูลนี้จะไม่จบ เพราะว่าการตายของนายห้างทอง ทำให้คนในตระกูลธรรมวัฒนะ 2 กลุ่มต้องเผชิญหน้ากัน และแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่เชื่อว่าเป็นการฆ่าตัวตาย และฝ่ายที่ไม่เชื่อ ทำให้ข่าวนั้นต้องดำเนินต่อไป

นายสุริวงศ์ ตั้งข้อสังเกตว่า “ถึงแม้การตายของนายห้างทอง จะไม่มีหลักฐานบ่งชี้ว่าเป็นฆาตกรรมแต่ก็มีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่แจ่มชัดว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ทำให้กลายเป็นประเด็นถกเถียงเกิดขึ้น โดยในแง่พยาน หลักฐานที่ยังไม่สมบูรณ์ 100 เปอร์เซ็นต์ คือเรื่องอาวุธปืนขนาด .38 ที่ นายห้างทอง ใช้อิงตัวตาย ขณะนั้นยังสับสน เพราะปืนไม่ใช่ปืนของนายห้างทอง แต่เป็นปืนเถื่อน เป็นปืนที่มีหมายเลขทะเบียนไม่ตรงกับชนิดของปืน ปรากฏว่าตำรวจต้องตั้งพนักงานสอบสวนชุดใหม่ขึ้นมาอีก เพื่อหาข้อสรุป จนกระทั่งพบว่าปืนกระบอกดังกล่าว เป็นปืนที่มีผู้อื่นนำมาจำหน่ายให้กับนายห้างทอง ตำรวจก็ไปตามเจ้าของปืนมาสอบปากคำ พบว่ามีตัวตนจริง เราจึงส่งนักข่าวไปตรวจสอบกับพนักงานสอบสวนเรื่องปืนกระบอกนี้ ทำให้ได้รายละเอียดของปืนกระบอกนี้มาทั้งหมด นอกจากเรื่องปืนก็ยังมีความสับสนเรื่องกระสุนที่ใช้อีกด้วย โดยมีการตั้งข้อสังเกตว่า ทำไมนายห้างทอง ต้องใช้กระสุนลูกปรายยิงตัวตาย” (สุริวงศ์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

นอกจากนี้ตำรวจยังตรวจสอบพบอีกว่า ในลูกโม่มีกระสุนปืนทั้งสองชนิดคือ ทั้งลูกปราย และลูกโคด หรือกระสุนปืนนัดเดียวแบบธรรมดา คนที่ยิงตัวตายน่าจะไม่ใช่ลูกปราย น่าจะใช้ลูกธรรมดา หรือลูกโคดมากกว่า ซึ่งตรงนี้นั้นตอบไม่ชัด แต่มีการตั้งข้อสันนิษฐานของตำรวจว่า นายห้างทอง อาจจะตั้งใจว่าใส่ลูกโคดอยู่แล้ว แต่การทำงานของปืนลูกโม่ เมื่อถนัดไกโม่จะหมุน

นำไปหนึ่งครั้ง ก่อนที่กระสุนนัดต่อไปจะระเบิดออกจากถังเพลิง ซึ่งตรงนี้นายห้างทอง อาจจะไม่มีความรู้ก็เป็นได้ เพราะนายห้างทอง อาจไม่มีความชำนาญในการใช้ปืนแบบลูกโม้ เพราะปกติแล้ว นายห้างทอง จะใช้ปืนออโตเมติกซึ่งบรรจุกระสุนด้วยแมกกาซีน

อย่างไรก็ตาม ความคืบหน้าในการตรวจหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม ประกอบกับความเห็นที่ไม่เชื่อว่าเป็นการฆาตกรรม ทำให้ทีมข่าวสามารถขังน้ำหนักได้ว่าคดีนี้จะสรุปสำนวนคดีไปในทิศทางใด บทสรุปของคดีนี้ตำรวจสรุปว่าเป็นการฆ่าตัวตาย นายสุริวงค์ อธิบายให้ฟังว่า “เมื่อพิสูจน์แล้วว่าฆ่าตัวตายจริง เราต้องเชื่อในพยานหลักฐานที่ตำรวจทำ ซึ่งตอนนั้นสื่อฉบับอื่นยังไม่เชื่อว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ยังเน้นในประเด็นการฆาตกรรม เพราะฟังจากกระแสชาวบ้านเป็นหลัก ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วจะไปยึดแบบนั้นไม่ได้ การทำคดีต้องทำตามพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ แนวข่าวก็ต้องนำเสนอไปตามทิศทางนั้น จะไปคล้อยตามกระแสสังคมไม่ได้” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

ในภาคที่สอง มีการร้องขอให้ทำการผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทอง อีกครั้ง โดยนายปริญญานำหลักฐานที่เป็นจดหมายเอกสารฉบับหนึ่งมาให้ พ.ญ.พรทิพย์ เพื่อตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือว่า เป็นของนายห้างทองหรือไม่ และได้ร้องขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เข้ามาดูแลคดีนี้ เพราะนายปริญญามั่นใจว่า นายห้างทอง ถูกฆาตกรรม

หลักฐานชิ้นสำคัญที่ทำให้มีการรื้อคดีขึ้นมาอีกครั้งในภาคที่สอง คือ การวิเคราะห์เรื่องคราบเลือดของนายห้างทอง โดยอ้างว่าบาดแผลมีเลือดไหลออกมาผิดปกติ ไม่เหมือนคนยิงตัวตายทั่วไป เหมือนการฆ่าแล้วจัดการว่ายังตัวตายมากกว่า หลักฐานการแยกของกะโหลกที่เชื่อว่านายห้างทอง ถูกทำร้ายก่อนฆ่า และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีคราบเลือด พ.ญ.พรทิพย์ได้ส่งภาพถ่ายในที่เกิดเหตุไปให้ ดร.เอเดรียน ลินาเคอร์ ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการกระเซ็นของคราบเลือดถึงต่างประเทศ เพื่อหาความผิดปกติในการไหลของเลือด หลังจากนั้นไม่นาน ดร.เอเดรียน ก็ยืนยันว่าการกระเซ็นของเลือดไม่ปกติ จึงไม่น่าเป็นการฆ่าตัวตาย ด้วยเหตุผลนี้เองเป็นเหตุให้ พ.ญ.พรทิพย์ นำมาเป็นประเด็นในการรื้อคดีนายห้างทอง จนถึงขั้นมีการผ่าศพพิสูจน์ศพกันใหม่ เป็นครั้งที่ 2

ผลการผ่าศพครั้งที่สอง พ.ญ.พรทิพย์ ระบุว่าหลักฐานออกมาขัดแย้งกับการผ่าพิสูจน์ครั้งแรกของสถาบันนิติเวช สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อย่างสิ้นเชิง โดยพบว่ามีกระสุนลูกปรายตกค้างอยู่ที่คาง และที่บริเวณลำคอ นั้นแสดงว่าวิถีกระสุนถูกยิงจากด้านบนลงสู่ด้านล่าง ไม่ใช่ยิงในแนวขนาน ซึ่งการยิงจากด้านบนลงสู่ด้านล่าง แสดงว่าผู้ตายถูกจับตัวแล้วนำมายิง ไม่ใช่การยิงตัวตาย และพบว่ามีรอยร้าวที่กะโหลกศีรษะซึ่งอาจเป็นไปได้ว่านายห้างทอง ถูกทำร้าย หรือถูกตีที่บริเวณศีรษะก่อนจะถูกยิงซ้ำอีกครั้ง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดทีมข่าวชาวสคก็ได้นำเสนอข่าวไปตามผลการผ่าของ พ.ญ.พรทิพย์ เช่นกัน แต่ก็ยังไม่ถึงประเด็นฆ่าตัวตายในภาคแรกนำมาวิเคราะห์ในข่าวควบคู่

กันไป

เหตุผลสำคัญที่ทีมข่าวข่าวสดตั้งข้อสังเกต คือการที่ ดร.เอเดรียน เพียงดูรูปถ่ายแล้วมาอธิบายว่าเป็นฆาตกรรม เป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อถือ ทำให้ข่าวสดต้องตรวจสอบประวัติของ ดร.เอเดรียน อย่างละเอียดอีกครั้ง โดยการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร

ชุมชนที่ ชำนิประศาสน์ หัวหน้าข่าวต่างประเทศ ผู้ทำหน้าที่ติดต่อสัมภาษณ์กับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องในคดี แปลข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ และเป็นผู้ติดต่อสัมภาษณ์ ดร.เอเดรียน เล่าให้ฟังว่า “เมื่อสงสัยในตัว ดร.เอเดรียน เราจึงส่งอีเมลล์ไปหาเขาเพื่อหาข้อมูล และขอสัมภาษณ์ พร้อมกับแนะนำตัวเองก่อนว่าเราเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งติดตามข่าวนี้มาอย่างใกล้ชิด คุณสามารถตรวจสอบได้ว่าเราเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสดจริงหรือไม่ ตามที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ที่ปรากฏอยู่ และมีคำสัมภาษณ์ของ พ.ญ.พรทิพย์ ระบุว่า คุณได้ให้ข้อสังเกตว่าเมื่อดูจากภาพถ่ายแล้วมีข้อสงสัยว่า นายห้างทองถูกฆาตกรรม และถ้าคุณสะดวกให้ ข้อมูลโดยตอบกลับทางอีเมลล์ที่เราส่งมา ปรากฏว่าเขาตอบกลับมา แต่เป็นข้อความสั้นๆ ว่า ยินยอม ข้อมูลที่ พ.ญ.พรทิพย์ เสนอ และจะเดินทางมาเมืองไทยเพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดอีกครั้ง การที่เราติดต่อแล้วได้รับคำตอบกลับมานี้ ก็ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าการเข้าหาแหล่งข่าวของเรานั้นได้ผล นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการงาน ทำให้เราได้รับทราบข้อมูล และนำเสนอข่าวได้รวดเร็วขึ้น” (ชุมชนที่ ชำนิประศาสน์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2549)

จากการตรวจสอบประวัติ ดร.เอเดรียน ทำให้ทราบว่าคือกเตอร์คนนี้ใครจะไปเชิญมาตรวจชันสูตรก็ได้ เขาจะคิดเงินเป็นรายชั่วโมงในการให้คำปรึกษา และพิจารณาครบเลือด เมื่อรู้เช่นนี้ยิ่งทำให้ทีมข่าวหมดความมั่นใจ และความศรัทธาในตัวผู้เชี่ยวชาญรายนี้ แม้จะไม่เชื่อ 100 เปอร์เซ็นต์ว่า นายห้างทองฆ่าตัวตาย แต่ทราบใดที่ยังไม่สามารถหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่า มีการฆาตกรรม ก็จะไปสรุปแบบนั้นไม่ได้ เพราะหากบอกว่าเป็นการฆาตกรรม ก็จะต้องมีคนทำผิด ต้องมีคนถูกจับกุม ก็จะเข้าหลักกฎหมายที่ว่า ปล่อยผู้ร้าย 10 คน ยังดีกว่าจับผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียว แนวโน้มคดีที่มีความพยายามที่จะมีการจับกุมคนร้ายให้ได้ โดยที่พยานหลักฐานไม่ชัดเจนนั้นถือว่าอันตรายมากในเรื่องของรูปคดี และกระบวนการยุติธรรม

ภายหลังการผ่าศพนายห้างทอง ครั้งที่ 2 เสร็จสิ้น พ.ญ.พรทิพย์ สรุปว่าเป็นการฆาตกรรม กระทั่งนำไปสู่การออกหมายจับนายนพดล คดีจึงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาล เมื่อมีการไต่สวนมูลฟ้อง นายนพดลจึงขอให้ศาลสั่งผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทองอีกครั้ง เป็นครั้งที่ 3 โดยศาลสั่งตั้งทีมแพทย์ระดับอาจารย์หลาย 10 คนเป็นคณะทำงาน ผลการผ่าศพสรุปออกมาว่า นายห้างทองยิงตัวตาย ไม่ใช่ฆาตกรรม ซึ่งไปตรงกับผลการผ่าพิสูจน์ในครั้งแรก ขัดแย้งกับการผ่า

พิสูจน์ใน ครั้งที่ 2 อย่างสิ้นเชิง ทีมข่าวจึงเข้าไปหาข้อมูลจากแหล่งข่าวคนหนึ่ง (ขอสงวนนาม) ซึ่งเป็น 1 ในทีมแพทย์ชุดทำงาน เพื่อสอบถามรายละเอียดในการผ่าศพนายห้างทองในครั้งนี้

โดยแหล่งข่าวคนดังกล่าวได้อธิบายเหตุผลหักล้างให้ฟังที่ละเอียดประณีต อาทิ รอยร้าวในกะโหลกผู้ตายเกิดจากแรงกระสุนของลูกปรายที่มีอนุภาคทำลายล้างสูง เลยทำให้กะโหลกแยก ไม่ใช่โดนทำร้ายแล้วถูกฆ่า ส่วนเรื่องวิถีกระสุนสิ่งที่ตอบได้ดีที่สุดคือ หมอนกระสุนที่ไปติดอยู่ตรงซีกซ้ายกะโหลกในแนวตรง นั้นแสดงว่าเป็นการยิงในแนวระนาบ ไม่ใช่ยิงจากมุมสูง หรือด้านบน แต่อย่างไร สำหรับรอยฟกช้ำของผู้ตายก็เป็นรอยปกติของคนเสียชีวิตทั่วไป

นอกจากนี้ ทีมข่าวยังมั่นใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ดูแลแล้วไม่น่าจะมีเบื้องหน้าเบื้องหลัง เนื่องจากชุดทำงานมี พล.ต.ต.ปานศิริ ประภาวัตี รอง ผบช.ก. (ตำแหน่ง และยศในขณะนั้น) ซึ่งเป็นนายตำรวจที่มีฝีมือดี มีความยุติธรรม และมีผลงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีใหญ่มากมาย เป็นคนดูแลคดี ซึ่งระบุไว้ในสำนวนไว้ชัดเจนว่า ไม่พบพยาน หลักฐานใดๆ ที่บ่งชี้ว่าเป็นการฆาตกรรม แต่ไม่ถึงกับระบุว่า ไม่ใช่การฆาตกรรม ฉะนั้นคดีก็ต้องออกว่าเป็นการฆ่าตัวตายไปก่อน สำหรับคดีนี้อายุความหลายสิบปี ฉะนั้นหากมีพยานหลักฐานใหม่เกิดขึ้นก็สามารถทำการรื้อคดีได้

3) การค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนสนับสนุนช่วยให้การทำงานคดีนายห้างทอง สะดวกและรวดเร็วขึ้น เมื่อมีอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้งาน ทำให้สามารถค้นหาข้อมูลได้เร็ว เช่น การตรวจสอบประวัติของคนในข่าว เพื่อดูว่าเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือบุคคลในเหตุการณ์หรือไม่อย่างไร เมื่อเทียบกับสมัยก่อนต้องเปิดแฟ้มอ่านทีละแฟ้ม เพื่อหาชื่อคนๆ เดียวว่าคนนี้เป็นใคร เกี่ยวข้องอย่างไรกับคดีนี้ อาจต้องใช้เวลาเป็นวัน ในการค้นหาข้อมูล นายอเมพงษ์ อธิบายให้ฟังว่า “เราต้องเตรียมข้อมูล โดยติดตามอ่านทางอินเทอร์เน็ตบ้าง และสอบถามข้อมูลจากบรรณาธิการว่าวันนี้ข่าวนี้ในด้านอื่นๆ ไปถึงไหนแล้ว เราต้องดูว่าขั้นตอนนี้เป็นอย่างไร และอ่านข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น หรือคู่มือโทรศัพท์ว่าแต่ละสื่อมีเนื้อหาลักษณะอย่างไร เปรียบเทียบกันดูว่าเป็นอย่างไร ใครมีประเด็นที่แตกต่างกันอย่างไร เราต้องหาวิธีการตลอดว่า เราจะทำอย่างไรจึงจะเดินก้าวต่อไปข้างหน้าสื่ออื่นหรือหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นหนึ่งก้าว” (อเมพงษ์ บุญญาอนุพงษ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2549)

การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตช่วยได้มากในการค้นหาข้อมูลเก่า ยกตัวอย่างเช่น ครอบครัวธรรมวัฒนะเคยมีเรื่องราวอะไรมาก่อนหรือไม่ อาจจะเป็นทั้งเรื่องดี และเรื่องไม่ดี หรือเรื่องที่เป็นข่าวอยู่ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นข่าวสังคมทั่วไป หรือข่าวความขัดแย้ง เราสามารถค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากเว็บไซต์ของ www.google.com หรือ www.google.co.th. ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอ

นักข่าว ซึ่งหลายเรื่องสามารถค้นข้อมูลออกมาได้ทันที ทำให้ทีมข่าวได้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะคิดประเด็นให้นักข่าวติดตามต่อไปได้ หากไม่มีอินเทอร์เน็ตจะทำให้ลำบากมาก เพราะต้องใช้วิธีพูดคุยกับแหล่งข่าวนาน ทำให้เสียเวลามาก อย่างคดีนี้มีประเด็นที่น่าสงสัยหลายจุด จะทำให้ไม่ทันการณ์ และทำให้ได้ข้อมูลเพียงด้านเดียวเท่านั้น

นายเอมพงศ์ เล่าถึงการค้นหาข้อมูลคดีนายห้างทอง ให้ฟังว่า “ข่าวการตายของนายห้างทอง กองบรรณาธิการข่าวสดใช้อินเทอร์เน็ต เปิดเว็บไซต์ค้นหาข้อมูลในหลายกรณี ซึ่งบางครั้งก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่า ข้อมูลเหล่านั้นเป็นจริงหรือไม่ อย่างน้อยก็เป็นเบาะแสให้เราขยายผล หรือเป็นแนวคิดในการแตกประเด็นใหม่ๆ ให้กับนักข่าวได้ บางกระงูในเว็บไซต์อาจไม่ใช่การเขียนกันเล่นๆ แต่อาจเป็นเรื่องจริงที่ไม่มีใครเคยรู้ และมีคนที่ต้องการนำข้อมูลนี้ออกมาให้สังคมรับรู้ มันจะมีประโยชน์ตรงนี้ ทำให้เราได้รับทราบข้อมูลใหม่ๆ และเราก็จะให้นักข่าวค้นหาข้อมูลอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้องหรือไม่” (เอมพงศ์ บุญญานุพงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2549)

นายปัญญา กล่าวเสริมว่า “ระบบไอทีมีได้ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด การทำข่าวคนเป็นสำคัญที่สุด เพราะคนใช้ความคิด และเป็นตัวกำหนดทุกอย่าง ไอทีก็เป็นเพียงแค่ส่วนประกอบเท่านั้น” (ปัญญา อินทรอุดม, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2549)

อย่างไรก็ตาม คดีนายห้างทอง ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ การทำงานของนักข่าวก็ไม่ถึงกับลำบาก เพราะที่ผ่านมาก็มีข่าวใหญ่ๆ มากมายที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดทำโดยไม่มีเทคโนโลยีอะไรมากก็ประสบความสำเร็จได้ แต่เทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้เกิดความรวดเร็ว เช่น ถ่ายรูปได้โดยไม่ต้องล้างฟิล์ม มีอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ส่งข่าวได้เร็ว มีเว็บไซต์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับทีมข่าวเพิ่มมากขึ้น

นายสุริวงค์ ได้อธิบายให้ฟังว่า “คนจะต้องเก่งกว่าเทคโนโลยีอยู่แล้ว เพราะเทคโนโลยีคิดแทนคนไม่ได้ มันแค่เป็นเครื่องมือที่ตอบสนองเราให้ทำงานเร็วขึ้น ดีขึ้นสะดวกขึ้นเท่านั้น หากเปรียบเทียบว่าเทคโนโลยีเป็นอาวุธในการรบ ถ้าอาวุธนั้นอยู่ในมือนักรบที่ชาญฉลาด สงครามก็ประสบความสำเร็จ แต่หากอาวุธไปอยู่ในมือนักรบโง่ๆ ก็เปล่าประโยชน์ เช่นเดียวกับเทคโนโลยีถ้าใช้ไม่เป็นก็ไม่เกิดประโยชน์” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

4.5.4 ตรวจสอบข้อมูล

หลังจากที่ได้ข้อมูลมาจากแหล่งข่าวแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง นายสุริวงค์ ยกตัวอย่างให้ฟังว่า “เมื่อนักข่าวได้ข้อมูลมา เราจะตรวจสอบกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อย่างคดีของนายห้างทอง เราจะตรวจสอบไปทางตำรวจชั้นผู้ใหญ่ว่าข่าว หรือข้อมูลที่เราได้มาถูกต้องหรือไม่ เนื่องจากตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะได้รับรายงานจากตำรวจที่ทำคดีนี้อยู่แล้ว เราก็

ตรวจสอบไปว่าข้อมูลที่เราได้มาตรงกันหรือไม่” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

กรณีคดีข่าวการตายของนายห้างทอง เป็นคดีที่ต้องใช้นักข่าวที่มีความสามารถ และเป็น ที่รู้จักของแหล่งข่าว โดยเฉพาะตำรวจชุกคลีคลายคดี นายสมชาย จรรยา ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม เป็นนักข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำคดีนี้ ทำหน้าที่สืบค้นข้อมูลกับชุกคลีคลายคดี เล่าให้ฟังว่า “เราเป็นผู้นำเสนอ เพราะฉะนั้นผู้นำเสนอต้องนำเสนอตามกระบวนการของผู้ไปหาข่าว เมื่อได้ข่าว มาแล้วก็ต้องมีการตรวจสอบตามมา ตามขั้นตอนหลายๆ อย่างที่ต้องมาตรวจสอบ เช่น ข้อมูลที่ ได้จากแหล่งข่าว เราต้องทำการตรวจสอบจากแหล่งข่าวซ้ำอีกครั้ง หรือตรวจสอบกับบุคคลที่ น่าเชื่อถือ ว่าข้อมูลที่เราได้มาถูกต้องหรือไม่ ข้อมูลตรงกันหรือเปล่า รวมไปถึงก่อนที่จะนำเสนอเรา ต้องส่งให้ทางหัวหน้าข่าวกรองอีกครั้งหนึ่ง เช่น รายละเอียดการผ่าศพนายห้างทอง ในแต่ละครั้ง ตามความเป็นจริงแล้วจะไม่สามารถนำมาเปิดเผยได้เลยเพราะเรื่องยังอยู่ในชั้นศาล ดังนั้นเราต้องเข้า หาแหล่งข่าวที่ทำคดีนั้น เพื่อขอรายละเอียดมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำมาเป็นประเด็นใน การนำเสนอข่าว ส่วนจะได้ข้อมูลมากน้อยอย่างไรขึ้นอยู่กับความไว้วางใจของแหล่งข่าว” (สมชาย จรรยา, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2549)

ความขัดแย้งระหว่างพี่น้องตระกูลธรรมวิณะ 2 กลุ่ม ทำให้ทีมข่าวทำงานยากลำบาก เพราะต่างคนต่างให้ข่าวโน้มเอียงไปในทางที่ตัวเองเห็นหรือเชื่อ การที่ทีมข่าวได้ข้อมูลจากแหล่ง ข่าวถือว่าเป็นประโยชน์ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นอันตรายเช่นกัน ทำให้ต้องมีการถ่วงถ่วงเป็นหลาย ชั้นกว่าจะนำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์ และต้องระมัดระวัง เพราะอาจจะมีการฟ้องร้องเกิดขึ้นได้ เพราะส่วนหนึ่งของข่าวเป็นเนื้อความที่กล่าวหาอีกฝ่ายอย่างรุนแรง ที่สำคัญ ขณะนั้นพี่น้องทั้งสอง ฝ่ายก็พร้อมจะฟ้องร้องกันทุกเมื่อในคดีหมิ่นประมาท สื่ออาจจะเป็นจำเลยร่วมไปด้วย ตรงนี้ทำให้ ต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวมากขึ้น “ความขัดแย้งของสองกลุ่มนี้ ทำให้เรามีข่าวมาก เพราะ ต่างคนต่างให้ข่าว แต่นำเสนออยาก หาข่าวได้ง่าย แต่นำเสนออยาก เพราะว่าต้องถ่วงถ่วงให้มาก เพราะต่างฝ่ายก็ใส่ความกัน และกัน” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

ข้อมูลบางอย่างที่ทีมข่าวได้มานั้นไม่สามารถนำเสนอได้ทันที ต้องทำการตรวจสอบซ้ำ (Double Check) จากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ก่อน นายสมชาย อธิบายให้ฟังว่า “สมมติมีคน 4 กลุ่มรู้ เราได้ข้อมูลจากกลุ่มแรก เรารู้ว่าคนที่ 2 ก็สนิทกับเป้าหมาย เราก็ตรวจสอบว่าจริงหรือไม่ ถ้าจริงเรา ก็ตรวจสอบต่อไปอีกจากกลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 4 ถ้าเหมือนกัน ก็เชื่อถือได้” (สมชาย จรรยา, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2549)

เมื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเขียนข่าว อาจเขียนถึงแหล่งที่มาของข่าวว่า แหล่งข่าวระดับสูง จากกระทรวงยุติธรรม หรือจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการปกป้องแหล่งข่าว และเพื่อ ป้องกันการถูกฟ้องร้องที่จะเกิดขึ้นกับตัวเราเองด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ทีมข่าวได้มาก็เชื่อว่า จะ เชื่อถือได้ 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะข้อมูลบางเรื่องเกี่ยวกับการฟ้องร้อง ยกตัวอย่างเช่น เรานำเนื้อหา ทั้งหมดไปนำเสนอ แต่บางเรื่องที่น่าสนใจไปนั้นผู้ที่ถูกกล่าวหา หรือผู้เกี่ยวข้องบอกว่าไม่เป็นเรื่อง จริง ทำให้เกิดการฟ้องร้องหมิ่นประมาท เมื่อเกิดการฟ้องร้องขึ้นบางครั้งแหล่งข่าวไม่ได้รับติดต่อกับเราด้วย ดังนั้น ทีมข่าวจึงต้องตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข่าวหลายๆ แหล่ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ ได้มานั้นถูกต้อง “บางครั้งนักแหล่งข่าวไปคุย แต่แหล่งข่าวไม่รู้ว่าเราจะต้องส่งข่าวช่วงเวลาไหน และช่วงเวลาไหนที่ส่งข่าวไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น บางครั้งมีผลการตรวจ หรือการพิสูจน์หลักฐาน บางอย่างออกมา และนัดแถลงข่าวตอน 22.00 น. เราก็ต้องรอ จะไปบังคับเขาไม่ได้ เมื่อได้ข่าวแล้วก็ ต้องรีบส่งข่าวในทันที เนื่องจากข้อมูลยังไม่ได้ทำการตรวจสอบซ้ำ เราจึงต้องส่งให้บรรณาธิการ ตรวจสอบก่อน เพราะถ้าเรานำเสนอไปโดยไม่ได้ทำการตรวจสอบ เมื่อนำเสนอข้อมูลผิดพลาดจะ ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น การถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาท เป็นต้น” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงนั้น ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณ เช่น เรื่องหมิ่น ประมาท หรือส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ต้องตรวจสอบซ้ำเพื่อไม่ให้เกิดการฟ้องร้อง ซึ่งวิธี ตรวจสอบข้อมูลทำได้ 2 แบบ คือ การตรวจสอบกับตัวนักข่าวเองว่าได้ยินจริงหรือไม่ เห็นมากับตา จริงหรือไม่ เชื่อถือได้แค่ไหน และการตรวจสอบจากแหล่งข่าวอื่นๆ โดยตรวจสอบข้อมูลจาก แหล่งข่าวของตนเองเพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจน คนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล คือ หัวหน้าข่าว ผู้ช่วย หัวหน้าข่าว และบรรณาธิการข่าว

4.5.5 การนำเสนอข้อมูล

ข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวิวัฒน์ หลังจากทีมข่าวได้ข้อมูลจากแหล่งข่าว ก็มี การนำเสนอข่าวอย่างเป็นขั้นตอน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ภาค เริ่มตั้งแต่การผ่าพิสูจน์ศพครั้งแรก ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 นายสุริวงค์ เล่าย้อนถึงเหตุการณ์ให้ฟัง ว่า “สิ่งที่ทำให้รู้สึกแปลกๆ เกี่ยวกับข้อมูลคราบเลือดนี้คือ การเอารูปไปให้ ดร.เอเดรียนดู แล้วบอกว่าเป็นการฆาตกรรม ซึ่งเป็นไปไม่ได้เลย ต่อมามีพนักงานสอบสวนเข้ามาร่วมทำคดีด้วย ได้แก่ คณะแพทยระดับอาจารย์จาก สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้สรุปความเห็นว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ซึ่งมีเหตุผล มากกว่าความเห็นของ พ.ญ.พรทิพย์ เพราะเป็นเหตุผลที่มาสันนิษฐานการตรวจพิสูจน์ศพในครั้งที่ หนึ่ง แต่เราไม่ใช่คนตัดสิน เราจึงต้องนำเสนอข่าวไปตามทิศทางเดิมว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ขณะที่

ทางพนักงานสอบสวนกองปราบปราม โดยพล.ต.ต.โกสินทร์ หินเชาว์ ผบก.กองปราบปราม (ตำแหน่งในขณะนั้น) ดำเนินการทำคดีต่อไป และพลิกคดีกลับมาเป็นการฆาตกรรม เนื่องจากในตอนนั้นผู้ใหญ่ในรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวประเด็นนี้ จึงต้องทำคดีต่อไปอย่างนี้ เพราะฉะนั้นคดีจึงเปลี่ยนเป็นฆาตกรรม และมีการจับนายนพดลเป็นผู้ต้องหา” (สุรวิงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

ต่อมาไม่นาน นายนพดล ร้องขอต่อศาลต้องการให้สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มาร่วมทำคดีด้วย และเพื่อให้หน้าเชื่อถือกว่าเดิม คือให้เป็นรูปคณะกรรมการขึ้นมา ซึ่งผลการผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทอง ครั้งที่ 3 ออกมาระบุว่า ไม่พบอะไร เช่น รอยแตกของกะโหลกศีรษะ ก็ระบุว่าป็นรอยร้าวที่เกิดจากแรงดันของกระสุนลูกปราย แล้วกระสุนที่ไปค้างที่คอก็เป็นวิถีของกระสุนลูกปราย ซึ่งจะแตกกระจายเม็ดหนึ่งเป็นเม็ดเล็กๆ พันเม็ดหมื่นเม็ดกระจายสาดไปทั่ว แล้วก็วิถีของกระสุนลูกปรายแต่ละนัดก็เปรียบเหมือนการตีสนุกเกอร์ เมื่อลูกวิ่งไปชนมันแตกออกไม่มีทิศทางที่จะเหมือนกันแม้แต่ครั้งเดียว เพราะฉะนั้นวิถีของกระสุนลูกปรายบอกอะไรไม่ได้ แต่กระสุนตอนเข้า จะเข้าตามแนวราบ หลักฐานเหล่านี้ศาลจะเป็นผู้พิจารณาเอง โดยขณะนี้มียผลพิสูจน์ทางการแพทย์ของ พ.ญ.พรทิพย์ กับพนักงานสอบสวนชุดกองปราบปราม ที่เสนอว่าเป็นฆาตกรรม และผลการตรวจของแพทย์จากสถาบันนิติเวชวิทยา จะมารองรับการต่อสู้ของนายนพดล ซึ่งตรงนี้ศาลจะไปชั่งน้ำหนักเอง ผลจะออกมาอย่างไรก็ต้องรอการตัดสินของศาล

เมื่อเปรียบเทียบหนังสือพิมพ์ข่าวสดกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ แล้ว ข่าวสดเสนอข่าวการตายของนายห้างทอง โดยเน้นไปที่การฆ่าตัวตายตั้งแต่แรก เพราะเชื่อมั่นในการทำงานของตำรวจชุดทำคดีที่มากกว่าการทำงานของ พ.ญ.พรทิพย์ อย่างที่ นายเอมพงศ์ กล่าวว่า “เหตุการณ์นี้เราไม่เชื่อมั่นในผลการพิสูจน์ของ พ.ญ.พรทิพย์ เขาไม่ได้เป็นฮีโร่ในความรู้สึกของคนอ่านข่าวสดเลย ซึ่งเชื่อว่าคนอ่านข่าวสดจำนวนมากที่คิดเหมือนเรา ถ้าไม่เช่นนั้นเขาก็คงไม่ติดตามข่าวจากข่าวสด และก็คงเกลียดข่าวสดด้วยซ้ำ เพราะข่าวสดไปว่า พ.ญ.พรทิพย์ บางคนอาจจะรู้สึกก็จริงอยู่ที่อีกมุมหนึ่งคนทั้งบ้านทั้งเมืองเชื่อว่าสิ่งที่ พ.ญ.พรทิพย์ ทำถูกหมด แม้แต่การระบุผลการพิสูจน์ศพนายห้างทอง ครั้งที่สองซึ่งระบุว่าป็นฆาตกรรม ทั้งที่ความจริงแล้วมันเป็นการนำเสนอเรื่องของคนๆ หนึ่ง ในเรื่องของนิติวิทยาศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เลย ทำให้คนส่วนใหญ่เชื่อ แต่ข่าวสดก็ไม่ใช่ว่าเรามีความรู้เรื่องนิติวิทยาศาสตร์ เพียงแต่เรามีมุมอื่นให้คนอ่านได้เลือกที่จะพิจารณาเอา ไม่ใช่มีเพียงความเห็นของ พ.ญ.พรทิพย์ เท่านั้น แต่มีแพทย์คนอื่นๆ ในประเทศนี้ที่เก่งด้านนิติวิทยาศาสตร์เหมือนกัน เพียงแต่แพทย์อีกหลายๆ คนไม่ยอมแสดงตัว เช่น คณะแพทย์ที่ทำการผ่าพิสูจน์ศพเป็นครั้งที่สาม” (เอมพงศ์ บุญญาอนุพงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2549)

วิธีการทำงานของนักข่าวมีความใกล้เคียงกับการทำงานของตำรวจในเรื่องของการสืบสวนสอบสวน เพราะว่าคนที่จะได้ข่าวต่างๆ มา นักข่าวต้องพยายามสืบสวนด้วยตัวเองด้วย คือเจาะลึกในเรื่องของผู้ที่ทำงาน เพราะทุกคนพยายามที่จะปกปิดในเรื่องของข้อมูล และญาติพี่น้องของผู้ตายเองก็มีความขัดแย้งกันอยู่ ดังนั้นวิธีการนำเสนอของสื่อก็ต้องนำเสนอทั้ง 2 ด้าน เพื่อนำประเด็นสำคัญมาประกอบกัน

ในคดีการตายของนายห้างทอง หลังจากทีมข่าวประมวลข้อมูลจากแหล่งข่าวซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนชุดคลี่คลายคดี ข่าวสดก็นำเสนอประเด็นไปในทิศทางนั้นๆ โดยย้ำว่าในที่เกิดเหตุไม่พบว่ามีร่องรอยอย่างอื่น ที่จะบ่งชี้ว่ามีผู้อื่นมาฆ่านายห้างทอง เพราะป็นอยู่ในมือผู้ตาย และคงเป็นไปไม่ได้ที่ นายพนพล จะฆ่าอำพรางคดีโดยลงมือเพียงลำพัง เพราะคนๆ เดียวไม่สามารถกระทำได้ การทำแบบนี้ตำรวจมองว่าจะต้องทำหลายคน ซึ่งหากทำหลายคนก็ควรจะมีร่องรอย หรือหลักฐานอย่างอื่นทิ้งไว้ แต่ในที่เกิดเหตุทุกอย่างกลับเป็นปกติ ที่สำคัญผลการพิสูจน์ศพก็ไม่พบยานอนหลับแต่อย่างใด เพราะหากเป็นการจัดการยิง โดยวางยานอนหลับ ก็ต้องพบหลักฐานในร่างกาย และเพื่อให้ประเด็นเหล่านี้มีน้ำหนัก ทีมข่าวจึงพยายามตรวจสอบกับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องและบุคคลต่างๆ นำมาประกอบกัน

นายสุริวงค์ เล่าย้อนให้ฟังถึงเหตุการณ์ในขณะนั้น ว่า “การนำเสนอข่าวของเราในตอนนั้น เหมือนเป็นการสวนกระแสคนอื่นๆ ที่มองว่าเป็นการฆาตกรรม เพราะสื่ออื่นๆ ส่วนใหญ่จะนำเสนอไปในทิศทางฆาตกรรม แต่หนังสือพิมพ์ข่าวสดไม่ได้ทำตามกระแส แต่ทำตามพยานหลักฐานที่ได้ ในมุมมองของความคิดเห็นที่ไม่เชื่อว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ซึ่งไม่ได้นำเสนอเป็นประเด็นหลัก โดยในท้ายที่สุด ประเด็นต่างๆ เหล่านี้จะถูกหักล้างด้วยพยานหลักฐาน” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

ประเด็นที่ทีมข่าวข่าวสดนำเสนอมีความพยายามหาหลักฐานมาสนับสนุนตลอด แต่หลักฐานบางอย่างก็ไม่สามารถนำออกมาเผยแพร่ได้ เนื่องจากคดียังอยู่ในชั้นศาล เช่น ภาพวิดีโอจากต่างประเทศที่ทีมข่าวได้มาจากแหล่งข่าว เป็นภาพการยิงตัวตายของคนร้ายคนหนึ่งที่กำลังวงจรปิดสามารถจับภาพไว้ได้ ซึ่งหลังจากใช้อาวุธปืนยิงตัวเอง คนร้ายรายนั้นก็มึลักษณะท่าทางการตายเหมือน นายห้างทอง รายละเอียดในที่เกิดเหตุคล้ายคลึงกับกรณี นายห้างทอง มาก อันเป็นหลักฐานที่พอจะหักล้างข้อสันนิษฐานของ พ.ญ.พรทิพย์ ได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งนายสุริวงค์ ได้อธิบายให้ฟังว่า “หมอพรทิพย์ตั้งข้อสันนิษฐานว่า นายห้างทอง ไม่ได้เสียชีวิตทันที เพราะมีการล้าลือเลือด อีกทั้งปืนก็ตกอยู่ในตำแหน่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ ซึ่งเราไปได้หลักฐานการยิงตัวตายของคนร้ายชาวต่างชาติรายหนึ่ง ซึ่งถูกตำรวจนำตัวมาสอบปากคำแล้วกล้องทีวีวงจรปิดในห้องสอบสวนได้บันทึกภาพ

ไว้ โดยคนร้ายชักปืนออกมาจ่อยิงหัวตัวเอง แล้วหงายหลังไปโดยที่ทิศทางของปืนก็ตกลงไปอย่างอิสระ ร่างของเขามีการกระตุก ลำลักเลือด และไม่ได้ตายทันที มีเลือดไหลมาก ท่าทางนอนตายคล้าย นายห้างทองมาก เขียยดขา เกร็ง กระตุก นั่นก็พอสรุปได้ว่าคนยิงตัวตายไม่จำเป็นต้องสิ้นใจทันที แต่อาจมีการลำลักเลือด หรือเปลี่ยนท่าทางร่างกายไปตามความเจ็บปวดของบาดแผลถูกยิง แต่หลักฐานชิ้นนี้เรานำเสนอไม่ได้เพราะคดียังอยู่ในชั้นศาล” (สุริวงค์ เอื้อปฎิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

ด้านนายสันติ เถ่าให้ฟังว่า “จุดเด่นที่ทำให้คดีนี้ค่อนข้างแปลก คือ มีประเด็นใหม่เกิดขึ้นทุกวัน เพราะต่างฝ่ายต่างอยากให้ข่าวอยู่แล้ว เช่น นายนพดล กับนายปริญญา ช่วงที่เกิดเหตุมีการแถลงข่าวบ่อยมาก บางครั้งก็โทรศัพท์เรียกนักข่าวไปเพื่อแถลงข่าว ยกตัวอย่างเช่นวันนี้ฝ่ายนาย นพดลให้ข่าว วันรุ่งขึ้นฝ่ายนายปริญญา ก็หาทางแก้ข่าว ซึ่งข้อมูลบางสิ่งบางอย่างที่ได้มาเราอยากจะนำเสนอมากแต่นำเสนอไม่ได้ เช่น บางครั้งเป็นเรื่องส่วนตัวมากๆ ของคนในข่าวที่เรารู้มา แต่ก็นำเสนอไม่ได้ เพราะมันไม่เกี่ยวกับข่าว แล้วโอกาสที่จะถูกฟ้องหมิ่นประมาทมีสูงมาก และในด้านจริยธรรมแล้ว เราต้องพิจารณาว่า ไปซ้ำเติมเขาหรือไม่ เรื่องนี้เป็นคดีที่สังคมอยากรู้ ใครๆ ก็อยากรู้ว่า นายห้างทองถูกฆาตกรรมหรือไม่ แต่เราต้องดูว่านำเสนอแล้วได้อะไร ได้ความสะใจอย่างเดียวหรือเปล่า ถ้าได้ความสะใจอย่างเดียวเราก็ไม่นำเสนอ” (สันติ จิรพรพนิต, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2549)

นอกจากนี้ ยังมีอีกประเด็นที่ทีมข่าวตั้งข้อสังเกตเป็นกรณีพิเศษ คือ เมื่อผลการแพทย์อธิบายว่าเป็นการฆาตกรรมแล้ว มีทฤษฎีอาชญาวิทยามารองรับว่า เมื่อมีการฆาตกรรมเกิดขึ้นในห้องที่มีคน 2 คน เพราะฉะนั้นอีกคนต้องเป็นคนฆ่า นี่คือทฤษฎีที่มารองรับในการจับกุม นายนพดล ซึ่งสรุปแบบนี้ใช้ไม่ได้ เพราะตราบไคที่ยังไม่มีพยานหลักฐานมัด การจับกุมคนด้วยทฤษฎีแบบนี้ น่ากลัวมาก เพราะกลัวว่าสักวันถ้าการทำคดีแบบนี้มาโดนญาติพี่น้องของใครก็คงจะเดือดร้อน ในการทำข่าว ในการทำข่าวทีมข่าวนำเสนอไปทั้ง 2 ด้าน ทั้งข้อมูลของ พ.ญ.พรทิพย์ และข้อมูลของทีมแพทย์ ขณะที่สื่อฉบับอื่นก็นำเสนอประเด็นในลักษณะนี้บ้าง แต่อาจจะไม่ให้น้ำหนักมาก แต่ข่าวสดให้น้ำหนักมาก เพราะได้ตรวจสอบอะไรหลายอย่างแล้ว จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าข่าวสดไม่ได้เชื่อว่า นายนพดลฆ่านายห้างทอง หรือไม่ได้ฆ่า แต่ข่าวสดเห็นว่าไม่มีหลักฐานอะไรเลยที่จะไปบอกว่า นายนพดล เป็นคนลงมือฆ่า เพราะการทำข่าวอาชญากรรม หากมีการตั้งธง หรือไปกำหนดไว้ก่อนว่าผลจะต้องออกมาอย่างนั้น ทุกอย่างก็จะไขว้เขว การทำตามพยานหลักฐานเป็นสิ่งที่ดีที่สุด และถูกต้องที่สุด

ข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ถ้าสุดคดียังอยู่ในชั้นศาล และยังเป็นเรื่องที่
สาธารณชนทั่วไปให้ความสนใจอยู่ว่าเบื้องหลังเกิดจากการฆ่าตัวตาย หรือฆาตกรรมกันแน่ ทั้งนี้
ผลจะออกมาอย่างไรขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรม

ตัวอย่างสำเนาพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เทียบกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546

หนังสือพิมพ์แนวหน้า
ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
ฉบับวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546

หนังสือพิมพ์แนวหน้า
ฉบับวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546

ภาพที่ 4.3 ภาพแสดงการพาดหัวข่าว เปรียบเทียบการนำเสนอข่าวของข่าวสดกับฉบับอื่นๆ

4.6 ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการทำข่าวคดีการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

โดยทั่วไปผู้สื่อข่าวมีหน้าที่ในการหาข่าว สืบสวนหาข้อเท็จจริง เผ่าติดตามสถานการณ์ สัมภาษณ์ บันทึกข้อมูล เขียนข่าว หรือรายงานให้สังคมได้รับทราบ ทำหน้าที่ดูแลบ้านเมือง ถ้าพบอะไรผิดปกติก็จะนำมาเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบ ด้วยความซื่อสัตย์ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog)

จากการนำเสนอข่าวคดีการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ของหนังสือพิมพ์ ข่าวสด ที่พยายามขุดคุ้ยข้อเท็จจริงอย่างมุ่งมั่น ทำให้มีปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้น เนื่องจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดกับเหตุการณ์นี้พยายามปิดบังซ่อนเร้นสิ่งที่ผิดปกติเอาไว้ ต่างฝ่ายต่างไล่ความซึ่งกันและกัน ทำให้ยากต่อการค้นหาข้อเท็จจริงมานำเสนอต่อสาธารณชน

ข่าวการเสียชีวิตของ นายห้างทอง มีความสับสน และสลับซับซ้อนมาก เนื่องจากตอนเกิดเหตุนักข่าวไม่ได้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุตั้งแต่แรก เพราะถูกปิดกั้นจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่า “กลัวจะมีการทำลายพยานหลักฐาน” ทำให้ทีมข่าวไม่สามารถเข้าไปเก็บภาพที่เกิดเหตุได้ เพราะสถานที่เกิดเหตุในบ้านของ นายพนพล ซึ่งเป็นคนมีชื่อเสียง และเป็นสถานที่ส่วนบุคคล

ปัญหาที่พบในการทำข่าวคดีการเสียชีวิตของ นายห้างทอง คือ การสั่งงานนักข่าวที่ติดตามคดีนี้อยู่แล้ว ควรติดตามข่าวต่อไป เพราะจะเป็นคนที่รู้เรื่องดีที่สุด ไม่ต้องมาอ่านข่าว หรือหาข้อมูลข่าวใหม่ แต่เนื่องจากบางครั้งจำนวนนักข่าวไม่เพียงพอ ทางกอง บก. จึงจำเป็นต้องใช้นักข่าวจากส่วนอื่นมาช่วย ซึ่งนักข่าวเหล่านั้นไม่มีความชำนาญทางด้านการทำข่าวสืบสวนสอบสวน เลยไม่รู้เทคนิคในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว ทำให้เข้าถึงแหล่งข่าวยาก ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับประเด็นที่บรรณาธิการตั้งเอาไว้ นายเอมพงศ์ กล่าวว่า “อุปสรรคในการทำข่าวนายห้างทอง มีหลายเรื่อง บางครั้งเราต้องส่งนักข่าวที่ไม่มีความถนัดในการทำข่าวอาชญากรรมไป เพราะคนน้อยเลยทำให้ได้ข่าวไม่ลึก เพราะนักข่าวไม่สนิทสนมกับแหล่งข่าว หนักกว่านั้นคือ นักข่าวบางคนไม่ได้ตามข่าวอย่างต่อเนื่อง เลยไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร คดีมีความคืบหน้าแคไป แต่ถ้าเราส่งนักข่าวที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับแหล่งข่าวไป เราจะได้ข้อมูลที่มีน้ำหนัก บางครั้งความไว้นื้อเชื่อใจของแหล่งข่าวเป็นสิ่งสำคัญ แหล่งข่าวจะยอมเปิดเผยข้อมูลมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับตัวนักข่าวด้วย บางเรื่องบางประเด็นแหล่งข่าวยอมเล่าให้ฟัง แต่ยังไม่ให้นำเสนอเป็นข่าว เราก็ต้องไม่นำเสนอ แต่พอถึงเวลาหนึ่งเขาก็มีอะไรที่ถือว่าเป็นประเด็นใหญ่กว่านั้น เขาก็อาจจะให้เราเพราะไว้วางใจเราแล้ว นี่คือนสิ่งที่พบจากการทำคตินายห้างทอง” (เอมพงศ์ บุญญานุพงศ์, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2549)

ด้าน น.ส.ชุมฉันท์ เล่าให้ฟังเกี่ยวกับอุปสรรคที่พบในคดีนี้ว่า “ปัญหาก็คือ การติดต่อหา ดร.เอเดรียน เป็นไปค่อนข้างยาก เพราะอยู่กันต่างที่ต่างเวลา และดร.เอเดรียน ไม่ใช่คนมีชื่อเสียง การค้นหาข้อมูลเริ่มจากทางอินเทอร์เน็ต ว่าคุณๆ นี่สอนหนังสือที่ไหน มีเบอร์โทรศัพท์ติดต่ออย่างไร เวลาใด (ภาคผนวก ญ) เพราะเวลาที่ประเทศอังกฤษเวลาต่างกับเวลาในประเทศไทย 6-7 ชั่วโมง ครั้งแรกใช้โทรศัพท์ แต่ไม่พบตัว เป็นเครื่องตอบรับ จึงเลือกวิธีการส่งอีเมลที่ค้นได้จากทางมหาวิทยาลัย การทำหน้าที่นักข่าว ถ้าไม่พบแหล่งข่าว ไม่ใช่ว่างงานเราจะจบ ต้องพยายามหาช่องทางติดต่อใหม่ให้ได้ ต้องใช้เวลาในการติดตามอยู่นาน ทำให้การนำเสนอข่าวล่าช้า เนื่องจากต้องรอตรวจสอบให้แน่ใจก่อน” (ชุมฉันท์ ชานีประศาสน์, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2549)

การตายของนายห้างทอง เกิดเป็นความขัดแย้งกันระหว่างคนในครอบครัว 2 ฝ่าย ดังนั้นปัญหาในการนำเสนอข่าวจึงตามมาโดยปริยาย เมื่อข่าวสดนำเสนอในประเด็นของใคร ก็จะถูกฝ่ายตรงข้ามต่อว่าต่อขานว่าไม่มีความเป็นกลางทันที นายสันติ เล่าถึงปัญหา และอุปสรรคให้ฟังว่า “อุปสรรคที่พบคือ เมื่อเราให้น้ำหนักการเสนอข่าวไปที่การฆ่าตัวตาย ฝ่ายที่เชื่อว่าเป็นการฆาตกรรมก็ไม่ค่อยพอใจ และไม่ยอมให้ข่าวกับเรา พยายามดำหนินำเสนอข่าวไม่เป็นกลาง เข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่ง จริงๆ แล้วเรานำเสนอข่าวไปตามสำนวนคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ” (สันติ จิรพรพนิต, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2549)

ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนต้องใช้เวลาในการค้นหาข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก นักข่าวต้องพยายามขุดคุ้ยข้อมูลให้ได้มากที่สุด เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สามารถนำมาเปิดเผยให้กับประชาชนได้รับทราบ ทำให้บางครั้งส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าว หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง นายนพดล ธรรมวัฒน์ ในฐานะบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวในคดีนี้ เล่าให้ฟังว่า “ผมเคยให้ข่าวกับนักข่าว บางครั้งคุยกับนักข่าวอย่างหนึ่ง แต่ข่าวกลับออกมาอีกอย่างหนึ่ง สร้างความเสียหายให้กับผม สื่อมวลชนชอบนำเสนอข่าวผิด เช่น สื่อมวลชนไปนั่งฟังคำพิจารณาในศาล ศาลดำหนินคู่ความ ทั้ง 2 ฝ่าย สื่อก็อาจจะเขียนออกมาว่าศาลดำหนินายนพดล ห้ามไม่ให้ข่าว โดยที่รายงานของศาลระบุออกมาว่าศาลได้ตัดสินคู่ความทั้ง 2 ฝ่าย จริงๆ แล้วศาลดำหนินัยการก่อนด้วยซ้ำไป แล้วศาลก็ใช้คำพูดกับเราด้วยว่า เขาเป็นว่าขอร้องจำเลยไม่ให้พูดแล้วกัน แต่จะไปห้ามไม่ได้ มันก็ไม่ว่าความคลาดเคลื่อนตรงนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร อาจเป็นเพราะ เมื่อกอง บก.ข่าว รับข่าวไปแล้วอาจมีการเปลี่ยนแปลงเรียบเรียงใหม่ให้เกิดมีความน่าตื่นเต้น ก็เป็นได้ หรืออีกด้านหนึ่งในการเสนอข่าวในยุคปัจจุบัน เสนอในลักษณะของข่าวเจาะเป็นในเชิงสืบสวนมากกว่าที่จะเป็นรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา อันนี้อาจจะเป็นในลักษณะนั้น ก็จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนที่ออกมานั้น จะออกมาในเชิงสืบสวนไปหมด” (นพดล ธรรมวัฒน์, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2549)

การทำคดีการเสียชีวิตของนายห้างทอง นอกจากจะพบปัญหา และอุปสรรคจากการทำข่าวแล้ว ยังมีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งข่าวอีกด้วย พ.ญ.พรทิพย์ เล่าให้ฟังถึงการเป็นแหล่งข่าวในคดีนายห้างทอง ว่า “คดีนี้มี 3 ภาค ภาคที่ 1 คือช่วงเกิดคดีครั้งแรก ตอนนั้นบังเอิญเราไม่ได้มีชื่อเสียง ก็ไม่กลายเป็นประเด็น มาถึงภาคที่ 2 เป็นช่วงที่ทั้งคดีก็ดัง หมอก็ดังก็กลายเป็นข่าว อย่างบางเรื่องที่ไม่ได้ให้ข่าว แต่กลายเป็นข่าว ทำให้เกิดผลกระทบตามมามากมาย เช่น การเข้าไปถ่ายภาพ การที่คนอื่นเขาให้ข่าวดักเอาไว้ และก็มีภาพที่เผยแพร่ออกไปแล้วก็เอาไปร้องถูกฟ้องต่อแพทยสภา ถือว่าไม่ควร เขาไม่รู้สถานการณ์จริง และอีกจุดก็คือการให้ข่าวนี้ ครั้งนั้นเป็นครั้งที่หมอได้เรียนรู้อย่างมากว่า เมื่อสื่อมีสายคือมีฝ่ายนี้ บอกได้ชัดเจนคือมีฝ่ายตำรวจกับไม่ตำรวจ นั่นคือครั้งที่เรารู้สึกว่า นี่ตกลงที่เราทำงานมาตลอด เริ่มมีคนไม่เข้าใจแล้ว ทั้งๆ ที่หลักคิดของเราเป็นวิทยาศาสตร์ การทำงานเป็นวิทยาศาสตร์ล้วนๆ นั่นก็คือ เราสังเกตเห็นการระบายสี คือ การเอะอะโวยวาย คือเห็นถึงอารมณ์ที่รุนแรง นี่คือพวกที่แบ่งเป็นสาย และที่หมอพอจะทราบข้อมูลที่มีคนอธิบาย คือหน้าอาชญากรรมส่วนใหญ่จะเป็นสายตำรวจ เพราะฉะนั้นย่อมพบกับความเกลียดที่เข้ามากกระทบกับตัวเอง เพราะเราเข้าไปรื้อคดีกับการทำงานของตำรวจ เราจึงถูกเหมือนกับเป็นจุดเด่นดึงอารมณ์ของข่าวไปในลักษณะที่ทำให้ตัวเองเสียหาย” (พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์, สัมภาษณ์, 31 พฤศจิกายน 2549)

พ.ญ.พรทิพย์ กล่าวต่อไปว่า “การเอาคำพูดมาต่อกันประหนึ่งว่ามันเป็นการโต้เถียงกัน หรือเป็นการเอาคำพูดที่ไม่ได้พูดมาเขียนเป็นคำพูดของเรา พบมากในภาคที่ 2 สิ่งที่เกิดขึ้นคือกระบวนการก็อปปีข่าว แล้วเพิ่มไปที่ละนิด ทีละนิด เหมือนเกมส์กระซิบ ของไม่จริงก็เป็นอะไรก็ไม่รู้ที่ใส่ลงไปเราก็ “เฮ้ยนี่เราพูดตรงไหนวะ” ไม่เคยพูดเลย นี่คือสิ่งที่เห็นในภาคที่ 2 เมื่อมาถึงภาคที่ 3 หมอไม่ค่อยกังวล หมอจะอยู่เฉยๆ เพราะเรารู้ว่าสื่อเป็นอย่างไร พอกลับมาเป็นข่าวในการผ่าศพครั้งที่ 3 มันเป็นเรื่องที่เราารู้แล้วว่าอยู่เฉยๆ เป็นดีที่สุด สังคมชอบเข้ามากระแนะกระเหน็บดูคีย์ คีย์เขี่ย เขาคงคิดว่าคงเหมือนตัวเขา ว่าสังคมนี้ไม่มีทางจะมีคนดี เพราะฉะนั้นเรารับรู้ตรงนี้เราต้องนิ่ง แต่ไม่หมดกำลังใจ แต่ได้บทเรียน มันก็เหมือนคนเจ็บหน่อยๆ เหมือนถูกอะไรตำ เราก็ “อ้าว เฮ้ย มันมีพิษนี้หว่า” เราก็ต้องระวัง มันก็คือสิ่งที่กระทบจากการให้ข่าว” (พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์, สัมภาษณ์, 31 พฤศจิกายน 2549)

นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าวเองในเรื่องของภาษาเทคนิค หรือการใช้ศัพท์เฉพาะกลุ่มวงการแพทย์ นายสันติ เล่าว่า “อุปสรรคจะมีบ้างนิดหน่อยเรื่องเกี่ยวกับศัพท์เทคนิคของแพทย์ ในคดีเพราะบางครั้งเราไม่รู้ว่าศัพท์เฉพาะนั้นหมายถึงอะไร ต้องเสียเวลาในการสืบค้นต่อไป” (สันติ จิรพรพนิต, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2549)

อย่างไรก็ตาม คดีนี้เป็นคดีที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ผลกระทบที่เกิดกับสื่อจึงไม่ได้มาในรูปแบบของอิทธิพลมีอคติใดๆ แต่อย่างใด จะมีก็แต่อุปสรรคในการวางตัวเป็นกลาง เพราะแหล่งข่าวแต่ละฝ่ายต่างก็อยากให้สื่อมวลชนประโคมข่าวเข้าข้างตัวเองทั้งนั้น ทำให้ทีมข่าวต้องพิจารณาและนำเสนอข้อมูลทั้ง 2 ด้านด้วยความระมัดระวังเรื่องการฟ้องร้อง

“เราระมัดระวังการนำเสนอข่าวนี้มาก เพราะเป็นเรื่องของความเห็นของคนสองฝ่าย ที่เชื่อ และไม่เชื่อว่านายห้างทองยิงตัวตาย พอเราลงเนื้อหาเน้นไปที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็จะถูกอีกฝ่ายโต้แย้งขึ้นมาทันที ดังนั้นแนวข่าวจึงต้องพยายามนำเสนอให้ได้ 2 ด้าน เพื่อให้เท่าเทียมกัน แต่เน้นย้ำในการทำงานของตำรวจผู้รวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ใช่เสนอข่าวไปตามกระแสสังคมที่เชื่อว่าต้องเป็นอย่างนี้นั่น” (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาณ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2549)

การนำเสนอข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒนะ ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดนั้น ไม่ว่าจะเกิดปัญหา และอุปสรรคใดๆ ก็ตาม ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด และยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์ที่จะทำเพื่อสังคม เพราะหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ คือ การทำหน้าที่ในการแสวงหา หรือรวบรวมข่าวสารหรือข้อเท็จจริงแล้วแจ้งให้ประชาชนทราบ อย่างตรงไปตรงมา ไม่เปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริง นักข่าวเปรียบเสมือนสุนัขเฝ้าบ้าน (Watch Dog) ที่คอยเห่าหอนให้เจ้าของบ้าน หรือประชาชนได้รู้เมื่อมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นรอบๆ บ้าน ซึ่งหมายถึงในสังคม หรือประเทศของเรานั่นเอง

การศึกษาจากเอกสาร

คดีการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒนะ นอกจากทีมข่าวข่าวสดจะนำเสนอข่าวไปตามคำสัมภาษณ์ของแหล่งข่าวบุคคลแล้ว เอกสาร / หนังสือลับทางราชการ ที่ทีมข่าวได้มาจากแหล่งข่าวระดับสูงก็นับเป็นอีกหลักฐานหนึ่งที่สร้างความมั่นใจให้ในการนำเสนอข่าว ย้ำว่าคดีนี้เป็นการฆ่าตัวตายไม่ใช่ฆาตกรรม

อาทิ ในภาคแรกทีมข่าวได้นำเสนอข่าวไปตามผลการผ่าพิสูจน์ศพของสถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งได้รับเอกสารสำคัญทางราชการมาจากแหล่งข่าวระดับสูงท่านหนึ่ง (ขอสงวนนาม) ตามหนังสือ ด่วนที่สุด สถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 0029.4/845 ลงวันที่ 9 กันยายน 2542 เรื่องรายงานผลการตรวจชันสูตรศพ นายห้างทอง ธรรมวัฒนะ มีพ.ต.อ.ทวีศักดิ์ ชัยประเสริฐ เป็นประธานกรรมการ พ.ต.อ.เลียง หุยประเสริฐ เป็นกรรมการ และพ.ต.ท.พรชัย สุธีรคุณ เป็นกรรมการ / เลขานุการในการผ่าศพ

โดยในเอกสารดังกล่าวสรุปผลการผ่าพิสูจน์ศพเอาไว้อย่างละเอียด ไม่มีหลักฐานใดบ่งชี้ว่า นายห้างทองถูกกระทำให้ตาย หรือพบความผิดปกติในศพแต่อย่างใด ระบุสาเหตุการตายเพียงแค่บาดแผลกระสุนปืนทำลายสมอง นอกจากนี้ ยังมีภาพการผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทองประกอบด้วย (ภาคผนวก ก)

ส่วนคดีนายห้างทอง ภาค 2 ที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้ผ่าพิสูจน์ ตามคำร้องขอของญาตินั้น ถึงแม้จะมีการยืนยันว่าผลออกมาตรงกันข้ามกับการผ่าครั้งแรก พบข้อสงสัยมากมายคล้ายกับ นายห้างทองถูกทำร้ายแล้วฆ่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดก็นำเสนอผลการผ่าพิสูจน์ในครั้งนี้นี้ครบทุกประเด็นเช่นกัน โดยทางกองบรรณาธิการได้รับเอกสารทางราชการชิ้นสำคัญของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม จากแหล่งข่าวคนหนึ่ง (ขอสงวนนาม) ตามหนังสือรายงานการตรวจศพ (ครั้งที่ 2) เลขที่ A15114/46 ลงวันที่ 25 กันยายน 2546 มีแพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ แพทย์นิติเวช สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ร.ศ.นพ. ช่าง จิรจรียาเวช แพทย์นิติเวช โรงพยาบาลรามารับดี เป็นผู้รับผิดชอบในการผ่า พร้อมภาพประกอบในการผ่าทุกขั้นตอน (ภาคผนวก ก)

คดีนายห้างทอง ภาค 3 เป็นการผ่าพิสูจน์ตามคำสั่งศาลอาญา ที่มีคำสั่งลงวันที่ 27 ธันวาคม 2548 คดีหมายเลขดำที่ 248/2547 มีพนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา เป็นโจทก์ นายนพดล ธรรมวัฒนะ เป็นจำเลย ให้ทำการผ่าตรวจพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ธรรมวัฒนะ เป็นครั้งที่ 3 โดยให้มีการตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน มีรองศาสตราจารย์นายแพทย์เสวต วรรณล้วน ประธานคณะกรรมการแพทย์นิติเวช เป็นประธานในการผ่า

ผลในการผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทอง ครั้งนี้ กองบรรณาธิการข่าวสดได้รับเอกสารสำคัญจากแหล่งข่าว (ขอสงวนนาม) เป็นเอกสารจากภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ เรื่องรายงานการผ่าตรวจพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ธรรมวัฒนะ ครั้งที่ 3 โดยผลการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทองในครั้งนี้ ผลออกมาใกล้เคียงกับการผ่าศพในครั้งแรก พร้อมอธิบายเหตุผลหักล้างในการผ่าครั้งที่ 2 เป็นข้อๆ อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังมีภาพการประกอบในการผ่าศพทุกขั้นตอน (ภาคผนวก ก)

สรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน นอกจากจะได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือแล้ว ในเรื่องของจดหมาย, เอกสารทางราชการ ก็เป็นตัวกำหนดประเด็นข่าว และจุดยืนในการนำเสนอเช่นกันดังที่กล่าวมา

กระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

ข่าวเพชรฆาตือาระเบีย

1. การคัดประเด็นหรือทิศทางการนำเสนอข่าว

ประเมินสถานการณ์และพิจารณาถึงประเด็น โดยคำนึงถึงหลักคุณค่าความเป็นข่าว คือ ความขัดแย้ง และความมีเงื่อนงำ

2. วางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

โดยคัดเลือกทีมข่าวที่มีความชำนาญในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน กำหนดประเด็นที่จะนำเสนอในแต่ละวัน รวมทั้งการประชุมและมอบหมายงานให้กับนักข่าว

3. ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง

ประกอบไปด้วย แหล่งข่าวเปิด แหล่งข่าวปิด พยานหลักฐานและเอกสารต่างๆ

4. ตรวจสอบข้อมูล

เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้อง และเพื่อป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาทถูกคุกคามได้ โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. นำเสนอข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้อ่านเข้าใจและเกิดความสงสัยน้อยที่สุด จึงแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ภาค ดังนี้

- ภาคที่ 1 คือ การจับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบีย และการติดตามสมบัติ
- ภาคที่ 2 คือ การอมของกลางและปลอมของกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ภาคที่ 3 คือ เหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ และการคลี่คลายคดี

ข่าวการเสียชีวิตนายห้างทอง ธรรมวัฒน์

1. การคัดประเด็นหรือทิศทางการนำเสนอข่าว

ประเมินสถานการณ์ กำหนดประเด็นและแนวทางในการนำเสนอ โดยคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นข่าว คือ ความ คือ ความมีชื่อเสียงของคนในข่าว ทั้งผู้ตาย ผู้ที่กระทำ และผู้ที่ถูกกระทำ

2. วางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

โดยคัดเลือกทีมข่าวที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความชำนาญในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน กำหนดประเด็นว่าข่าวควรจะไปในทิศทางใด จะนำเสนอข่าวอย่างไร และประสานงานกับแหล่งข่าวระดับสูง โดยมีกองบรรณาธิการคอยให้คำปรึกษา

3. ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง

ได้แก่ แหล่งข่าวประเภทบุคคล ค้นหาพยานหลักฐาน เช่น ปลอกกระสุน รอยนิ้วมือ คราบเลือดและค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น การสืบค้นประวัติ

4. ตรวจสอบข้อมูล

เพื่อไม่ให้เกิดการนำเสนอข่าวไปพาดพิงถึงบุคคลอื่น เพราะจะทำให้ถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทและผิดจรรยาบรรณของนักข่าว

5. นำเสนอข้อมูล

แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ภาค ดังนี้

- ภาคที่ 1 คือ การสอบสวนและผลสรุปฆ่าตัวตาย
- ภาคที่ 2 คือ การรื้อฟื้นคดีการตายของนายห้างทอง โดยพ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ นำไปสู่การฟ้องนายพดล ธรรมวัฒน์ ในข้อหาร่วมกันฆ่านายห้างทอง
- ภาคที่ 3 คือ การผ่าพิสูจน์ศพนายห้างทองครั้งที่ 3 และผลสรุปฆ่าตัวตาย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวคดีเพชรซาอุฯ และข่าวคดีการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการ และขั้นตอนในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด กรณีข่าวคดีเพชรซาอุฯ และข่าวคดีการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ รวมทั้งอุปสรรค และปัญหาของการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด กรณีข่าวคดีเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในสาขานิเทศศาสตร์ รวมทั้งผู้ที่สนใจในวิชาชีพสื่อสารมวลชน ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำหน้าที่ ดังกล่าว

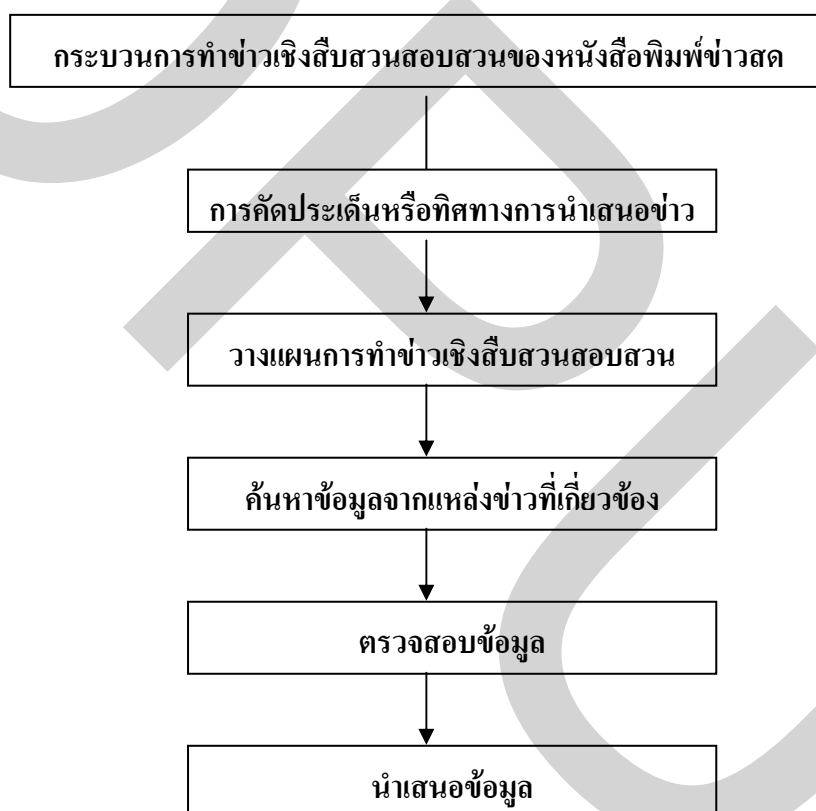
การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวคดีเพชรซาอุฯ และข่าวคดีการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” ผลจากการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการตอบปัญหานำวิจัยที่ประกอบไปด้วย

1. กระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีขั้นตอนในการทำงานเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ปัญหา และอุปสรรคของการทำข่าวทั้ง 2 ข่าว มีความเหมือน และแตกต่างกันอย่างไร

ผลจากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้นมีการแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดประเด็น หรือทิศทาง การนำเสนอข่าว การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว ตรวจสอบข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

จากกระบวนการทำข่าวในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรฆาตฯ กับข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งผลจากการวิจัย พบว่า ทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าว เป็นรูปแบบในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่ทางองค์กรได้ตั้งหลักเกณฑ์ไว้ เพื่อเป็นกรอบในการทำข่าวให้กับผู้สื่อข่าว เพื่อให้ง่ายต่อการขุดคุ้ยสืบเสาะค้นหาข้อมูล นอกจากนี้ ผลจากการวิจัย ยังพบว่าบางขั้นตอนเป็นไปตามทฤษฎีที่อ้างไว้ในบทที่ 2 ดังที่จะกล่าวในบทอภิปรายผล และบางขั้นตอนเป็นไปตามรูปแบบวิธีการของหนังสือพิมพ์ข่าวสด โดยรูปแบบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด แบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ผลจากการวิจัยที่นำเสนอทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำไปสรุปผลและเป็นแนวทางในการอภิปรายผลในบทที่ 5

บรรณาธิการ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง และผู้ช่วยหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง จะเป็นผู้คัดประเด็นหรือทิศทางในการนำเสนอข่าว โดยพิจารณาจากคุณค่าความเป็นข่าว เนื่องจากคดีข่าวเพชรซาอุฯ เป็นคดีที่มีเงื่อนงำ สลับซับซ้อน เป็นคดีที่ก่อให้เกิดความเสียหายในระดับประเทศ อีกทั้งผู้กระทำความผิดเป็นถึงนายตำรวจ ทำให้เหตุการณ์นี้มีความเด่น และมีความน่าสนใจ จึงได้คัดเลือกทีมข่าวที่มีคุณภาพ มีความรู้ และประสบการณ์ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน โดยจัดแบ่งทีมข่าวออกเป็นชุดๆ เพื่อที่จะได้ติดตามครบทุกๆ ประเด็น ซึ่งในแต่ละวันบรรณาธิการจะเป็นผู้กำหนดประเด็นที่จะนำเสนอในแต่ละวัน รวมทั้งมีการประชุม และมอบหมายงานให้กับนักข่าว

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำข่าวสืบสวนสอบสวน คือ แหล่งข่าว การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปให้นักข่าวสามารถสืบเรื่องราวไปจนถึงต้นตอของผู้ที่กระทำความผิดได้ ทั้งนี้ นักข่าวจะต้องรู้เทคนิคในการเข้าถึงแหล่งข่าวด้วย เพื่อให้แหล่งข่าวยอมเปิดเผยข้อมูล อาจกระทำได้โดยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การใช้วาจาที่ทำให้แหล่งข่าวรู้สึกเป็นกันเอง ให้ความเคารพในสิทธิ์ส่วนบุคคล ซื่อสัตย์ จริงใจ มีจรรยาบรรณ และปฏิบัติตามที่แหล่งข่าวร้องขอ เช่น เรื่องที่เป็นความลับก็ต้องปิดไว้เป็นความลับ หรืออาจสร้างความสัมพันธ์ได้โดยนอกรอบไปพบปะกันด้วยการเล่นกีฬา หรือแม้แต่การรับประทานอาหารร่วมกัน เพื่อให้แหล่งข่าวเกิดความไว้วางใจ และเมื่อแหล่งข่าวไว้วางใจ ไม่นานความจริงนั้นจะถูกเปิดเผยออกมาเอง ผลจากการวิจัย พบว่าแหล่งข่าวในคดีเพชรซาอุฯ นั้น ประกอบไปด้วย แหล่งข่าวประเภทบุคคล แหล่งประเภทพยานหลักฐาน และแหล่งข่าวอื่นๆ เช่น เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้

คดีเพชรซาอุฯ เป็นคดีที่ต้องใช้ระยะเวลาในการหาข้อสรุปของคดีนี้ เนื่องจากมีเรื่องราวที่ลึกลับ ซับซ้อน ผู้กระทำผิดเป็นถึงนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ดังนั้นการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เพราะแหล่งข่าวเกรงกลัวต่ออิทธิพล และกลัวว่าจะเป็นอันตรายเมื่อให้ข้อมูลกับนักข่าว

เมื่อนักข่าวได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวแล้ว ก็จะรายงานให้กับกองบรรณาธิการทราบ เพื่อให้กองบรรณาธิการทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง และถ่วงถ่วงข่าวสาร เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้อง ผลจากการวิจัยพบว่า กองบรรณาธิการซึ่งประกอบไปด้วยบรรณาธิการ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง และผู้ช่วยหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง จะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลโดยตรวจสอบกับแหล่งข่าวของตนเองที่มีระดับสูงกว่าแหล่งข่าวที่นักข่าวได้ข้อมูลมา นอกจากนี้กองบรรณาธิการจะต้องพิจารณาด้วยว่ามีข้อมูลไหนบ้างที่ควรนำเสนอ ข้อมูลไหนที่ยังไม่ควรนำเสนอ

การนำเสนอข้อมูลของคดีเพชรซาอุฯ ผลจากการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ภาค ทั้งนี้เพื่อให้การนำเสนอเป็นไปอย่างมีระบบ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของคดีนี้ว่ามีจุดเริ่มต้นอย่างไร มีการสืบสวนสอบสวนค้นหาข้อมูล และดำเนินเรื่องราวต่อไปอย่างไรจนกระทั่งได้ข้อสรุปของคดีนี้ ในภาคที่ 1 คือ การจับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ผู้ขโมยเพชรจากพระราชวังในประเทศซาอุดีอาระเบีย และการติดตามสมบัติ การนำเสนอข่าวในภาคแรกจึงเป็นเรื่องของ นายเกรียงไกร เตชะโม่ง ขโมยเพชรออกมาจากพระราชวังในซาอุฯ กลับมาเมืองไทย ประเด็นข่าวเน้นที่ขั้นตอนการขโมยว่า นายเกรียงไกร ขโมยเพชรออกมาจากพระราชวังได้อย่างไร และนำเพชรเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างไร ซึ่งหลังจากที่ได้ข้อมูลแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งทีมชุดคลี่คลายคดี เพื่อติดตามนำเพชรที่เป็นของกลางทั้งหมดกลับคืนมา และเตรียมส่งคืนให้กับประเทศซาอุฯ โดยมี พล.ต.ท. ชะลอ เกิดเทศ เป็นหัวหน้าชุดคลี่คลายคดี

หลังจากที่ พล.ต.ท.ชลอ ได้เข้ามาทำคดีนี้ และยึดของกลางกลับคืนมาได้จำนวนหนึ่งแล้วเตรียมที่จะส่งคืนให้กับประเทศซาอุฯ ปรากฏว่าเพชรที่ของกลางหายได้สูญหายไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศซาอุฯ เกิดความโกรธแค้น นำไปสู่ความขัดแย้งทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ต่อมาในภาคที่ 2 การอมเพชรของตำรวจ และปลอมของกลาง เน้นการนำเสนอที่ประเด็นเพชรที่เป็นของกลางที่สูญหาย ผลจากการตรวจสอบพบว่า เพชรจำนวนหนึ่งได้ไปอยู่กับผู้มีชื่อเสียง และภรรยาของนายตำรวจหลายคน จน พล.ต.อ. ประทิน สันติประภพ อธิบดีกรมตำรวจ ในขณะนั้น ต้องตั้งชุดคลี่คลายคดีขึ้นมา เพื่อตรวจสอบหาเพชรของกลางที่หายไป นำไปสู่การนำเสนอใน ภาคที่ 3 สาเหตุอุ้มฆ่าสองแม่ลูกศรีธนะขัณฑ์ และการคลี่คลายคดี ในภาคนี้เน้นการนำเสนอไปที่สองแม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ เมื่อ พล.ต.ท. ชลอ ต้องการเอาเพชรบูลโดมอนด์กลับคืนมา และมั่นใจว่า นายเกรียงไกร เตชะโม่ง มีขโมยต้องนำเพชรไปขายให้กับ นายสันติ ศรีธนะขัณฑ์ อย่างแน่นอน พล.ต.ท.ชลอ จึงสั่งให้ พล.ต.ท.พันศักดิ์ มงคลศิลป์ สว.ภูธรจังหวัดปราจีนบุรี และพวกไปดักอุ้มภรรยา และบุตรของนายสันติ มาเป็นตัวประกัน เพื่อให้ นายสันติ ขอมบอกล่าวเพชร บูลโดมอนด์นั้นอยู่ที่ไหน

อย่างไรก็ตาม ลูกน้องของ พล.ต.ท.ชลอ ทำเกินกว่าที่ พล.ต.ท.ชลอ สั่ง ประกอบกับสองแม่ลูกเห็นหน้าตาของคนร้ายแล้ว คนร้ายจึงตัดสินใจฆ่าปิดปาก และอำพรางคดีโดยสร้างสถานการณ์ว่าสองแม่ลูกนั้นโดนรถชน ปัจจุบันคดีนี้กำลังรอคำพิพากษาจากศาลฎีกา

ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น ผลการวิจัยพบว่า การที่แหล่งข่าวมีความสนิทสนม และให้ความไว้วางใจกับหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นพิเศษ ทำให้เกิดผลเสีย ยกตัวอย่างเช่น พล.ต.อ.เมธี กุศลสร้าง เคยเป็นแหล่งข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ข่าวสด เมื่อ

ไปทำคดีอื่นถูกหนังสือพิมพ์บางฉบับที่เป็นคู่แข่งข่าวสดกลั้งแก้ง เช่น ไม่ลงชื่อบ้าง ไม่ลงรูปบ้าง เป็นต้น หรือแม้แต่ นายเกรียงไกร ผู้ขโมยเพชรที่ตกเป็นแหล่งข่าวในคดี ต้องเปลี่ยนนามสกุล เพื่อเวลาไปไหนมาไหนจะได้ไม่มีใครสนใจ

นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังพบอีกว่า ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวนั้น บางครั้งไม่สามารถนำเสนอได้ เพราะเกรงกลัวกับอิทธิพลของผู้มีอิทธิพลที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัย ทำให้บรรณาธิการหรือผู้สื่อข่าวอาจเกิดความลังเล และไม่แน่ใจ ไม่กล้าที่จะนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีอิทธิพลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวเพชรซาอุฯ ซึ่งบรรณาธิการ หรือนักข่าวจะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการนำเสนอข่าว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำข่าวเพชรซาอุฯ ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังตัวเองด้วยเช่นกัน เนื่องจากกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มที่มีอิทธิพลต่างๆ เช่น ตำรวจที่พยายามข่มขู่ คุกคาม ก่อความไม่สงบ เพื่อให้ไม่นำเสนอข่าวอีกต่อไป

ส่วนคดีการเสียชีวิตของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ นั้น ผลจากการวิจัยพบว่า กระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวการเสียชีวิตของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์นั้น มีการแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 5 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน ดังนี้ การคัดประเด็น หรือทิศทางการนำเสนอข่าว การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว ตรวจสอบข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

ในส่วนของคดีการตายของ นายห้างทอง นั้น บรรณาธิการจะเป็นผู้ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และพิจารณาว่าเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนสนใจหรือไม่ และเหตุการณ์นั้นมีความลึกลับ ซับซ้อนเพียงใด ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า เหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งภายในครอบครัว และการตายของ นายห้างทอง นั้นเป็นการตายที่มีเงื่อนงำ ลึกลับ ซับซ้อน เนื่องจากก่อนที่ นายห้างทอง จะเสียชีวิตนั้น ครอบครัวธรรมวัฒน์ได้มีปัญหาภายในครอบครัวเกิดขึ้นมากมาย เช่น การฟ้องร้องเรื่องมรดก และการฆาตกรรม ทำให้ต้องมีการขุดคุ้ยคดีนี้ว่าสาเหตุการตายที่แท้จริงของ นายห้างทอง เป็นอย่างไร

คดีนี้เป็นคดีที่มีเรื่องราวซับซ้อน ทำให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดต้องคัดเลือกทีมงานที่มีประสบการณ์ มีความรอบรู้เกี่ยวกับการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนมากเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกประเด็น โดยมีกองบรรณาธิการคอยให้คำปรึกษา กำหนดประเด็นว่าข่าวควรจะไปในทิศทางใด จะนำเสนอข่าวอย่างไร และประสานงานกับแหล่งข่าวระดับสูง เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งก่อนที่จะนำเสนอข้อมูล

ผลจากการวิจัยพบว่า แหล่งข่าวที่เกิดขึ้นในคดีนี้มีเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นแหล่งข่าวประเภทบุคคล เช่น ญาติพี่น้องตระกูลธรรมวัฒน์ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ และคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช เป็นต้น แหล่งข่าวประเภทพยานหลักฐาน เช่น กระสุนปืน

รอยนิ้วมือ คราบเลือด เป็นต้น และการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อตรวจสอบประวัติของ ดร.เอเดรียน ลินาเคอร์ ที่อ้างว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการกระเซ็นของคราบเลือด ว่าเป็นบุคคลที่มีตัวตนที่แท้จริงหรือไม่ และมีประวัติความเป็นมาอย่างไร นอกจากนี้ยังสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในค้นหาข้อมูลเก่า ของครอบครัวธรรมวัตนะว่าเคยมีเรื่องราวอะไรมาก่อนหรือไม่ อาจจะเป็นทั้งเรื่องดี และเรื่องไม่ดี หรือเรื่องที่เป็นข่าวอยู่ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะเป็ข่าวสังคมทั่วไป หรือข่าวความขัดแย้ง เราสามารถค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากเว็บไซต์ ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอนักข่าว ในการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากอินเทอร์เน็ตนั้น จะทำให้การทำงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ถึงแม้จะไม่มีอินเทอร์เน็ต ก็ไม่ได้มีอุปสรรค เพียงแต่อาจต้องใช้เวลามากขึ้นในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว

ในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากแหล่งข่าวในตระกูลธรรมวัตนะ ได้แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่อยู่ข้างนายห้างทอง และฝ่ายที่อยู่ข้างนาย นพดล ซึ่งเป็นน้องชายของนายห้างทอง และต่างฝ่ายต่างให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับตนเอง ทำให้ข้อมูลที่ได้นั้น มีความสลับซับซ้อน และไม่รู้ว่ข้อมูลของฝ่ายไหนเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ส่งผลให้กองบรรณาธิการต้องทำงานกันอย่างหนักในการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้จากแหล่งข่าว เพื่อให้ ความจริงนั้นปรากฏออกมา และได้ข้อมูลที่ถูกต้องให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลบางอย่างที่ได้มาจากแหล่ง ข่าวนั้นไม่สามารถนำเสนอได้ทันที ต้องทำการตรวจสอบซ้ำ (Double Check) จากแหล่งข่าวที่ เชื่อถือได้อีกครั้งก่อน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาท ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการ ตรวจสอบข้อมูล คือ บรรณาธิการ และหัวหน้าข่าว

คดีนายห้างทอง เป็นคดีที่มีลักษณะยืดเยื้อ และใช้ระยะเวลาในการค้นหาหลักฐาน ยาวนาน เพราะมีเรื่องราวที่ซับซ้อน ทำให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดต้องการนำเสนอเป็น 3 ภาค คือ ภาค ที่ 1 การสอบสวน และผลสรุปการฆ่าตัวตาย ผลจากการวิจัยพบว่า ในภาคที่ 1 นั้นสำนวนคดี สรุปว่าเป็นการฆ่าตัวตาย มิใช่การฆาตกรรม แต่เนื่องจากนายปริญญญา ไม่เชื่อว่าเป็นการฆ่าตัวตาย จึงเรียกร้องให้มีการผ่าพิสูจน์ศพเป็นครั้งที่ 2 ทำให้เกิดการรื้อฟื้นคดีการตายของนายห้างทอง โดย นายปริญญญาได้ขอร้องให้ พ.ญ.คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ มาทำคดีนี้ โดยใช้กระบวนการทางนิติ วิทยาศาสตร์ พ.ญ.พรทิพย์จึงให้ ดร.เอเดรียน ลินาเคอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคราบเลือดของมหาวิทยาลัย สเตรชไคลด์ ในสกอตแลนด์ ซึ่งในภาคที่ 2 นี้ สรุปว่าเป็นการฆาตกรรม ซึ่งเป็นผลสรุปที่ขัดแย้ง กับในภาคแรก จึงเป็นสาเหตุให้ นายนพดล ธรรมวัตนะ ถูกฟ้องร้องในข้อหาร่วมกันฆ่านาย ห้างทอง ซึ่งทำให้การของ นายนพดลนั้น นายนพดล ให้การปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา ดังนั้นศาลจึงลง ความเห็นว่าให้มีการผ่าพิสูจน์ศพอีกครั้งซึ่ง เป็นครั้งที่ 3 โดยให้คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราช เป็นผู้ทำคดีนี้ ผลสรุปที่ได้ในภาคที่ 3 คณะแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชได้ลงความเห็นว่าเป็นการ

ฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นเหตุผลที่มาสนับสนุนกับเหตุผลในภาคที่หนึ่ง ปัจจุบัน นายพนพล ยังไม่พ้นข้อกล่าวหา คดีนี้อยู่ในระหว่างรอคำพิพากษาจากศาล

ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับคดีการตายของ นายห้างทองนั้น ผลการวิจัยพบว่า นักข่าวไม่สามารถเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ในครั้งแรก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วจะมีการทำลายพยานหลักฐาน ทำให้ไม่สามารถเข้าไปเก็บภาพที่เกิดเหตุได้ นอกจากนี้ ด้านกำลังคนที่ไม่เพียงพอ ด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาทำให้ต้องไปดึงนักข่าวในส่วนอื่นๆ มาช่วย ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งข่าว เนื่องจากไม่รู้เทคนิคที่จะทำให้แหล่งข่าวยอมเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีการใช้ภาษาเทคนิค หรือการใช้ศัพท์เฉพาะกลุ่ม ทำให้ยากต่อการเข้าใจ อาจนำไปสู่การรายงานที่ผิดพลาดได้

กรณีศึกษาข่าวคดีเพชรซาอุฯ และข่าวคดีการเสียชีวิตของ นายห้างทอง ชรรมวัฒนะ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปความเหมือน และความแตกต่างเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการตอบปัญหานำวิจัยที่กำหนดขึ้นได้ดังนี้

คดีข่าวเพชรซาอุฯ และคดีข่าวการเสียชีวิตของ นายห้างทอง นั้น มีขั้นตอนกระบวนการในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนที่เหมือนกัน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดประเด็น หรือทิศทางการนำเสนอข่าว
2. การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน
3. การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว
4. ตรวจสอบข้อมูล
5. การนำเสนอข้อมูล

1. ในการคัดประเด็น หรือทิศทางการนำเสนอข่าวของทั้ง 2 กรณีนั้น เนื่องจากเหตุการณ์ ทั้ง 2 เหตุการณ์เป็นเหตุการณ์ที่มีเงื่อนงำ มีความสลับซับซ้อน ดังนั้นการคัดเลือกประเด็น และทิศทางการนำเสนอข่าวสารจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกองบรรณาธิการ ได้แก่ บรรณาธิการ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง และผู้ช่วยข่าวหน้า 1 จะเป็นผู้พิจารณาถึงคุณค่าความเป็นข่าวว่า ข่าวนั้นมีคุณค่าเพียงพอหรือไม่ เป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจหรือไม่ โดยคำนึงถึงหลักของคุณค่าความเป็นข่าว การพิจารณาคัดเลือกข่าวสารมาลงในหนังสือพิมพ์มักคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่น่าสนใจ รวมทั้งองค์ประกอบที่สำคัญของข่าว หรือคุณค่าของข่าวสารเป็นสำคัญ ผลจากการวิจัย

พบว่าการทำข่าวคดีข่าวเพชรซาอุฯ สอดคล้องกับหลักคุณค่าความเป็นข่าวในเรื่องของความเป็น
 เลื่อนงำ เนื่องจากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอิทธิพล ซึ่งทำให้ยากในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว และเป็น
 ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญ ส่วนการทำข่าวคดีข่าวการตายของ นาย
 ห้างทอง ธรรมวัฒน์ สอดคล้องกับหลักคุณค่าความเป็นข่าวในเรื่องของความขัดแย้ง และความ
 เค้น ซึ่งความเค้นนั้นครอบคลุมถึงความเค้นของบุคคล สถานที่ และลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 ด้วย เนื่องจากนายห้างทอง ธรรมวัฒน์เป็นนักการเมือง เป็นบุคคลที่เคยมีชื่อเสียงมาก่อน และ
 ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความขัดแย้งภายในครอบครัว ดังนั้นทั้งสองข่าวมีความลึก มีปมปัญหาที่
 ซับซ้อนอยู่ในตัวของมันเอง จึงไม่น่าแปลกใจที่ทั้งสองข่าวนี้จะได้รับความสนใจจากประชาชน
 นอกจากจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าความเป็นข่าวแล้ว นักข่าวจะต้องเสาะแสวงหาความจริงให้
 กระจ่างเพื่อเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบ

2. การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ผลจากการวิจัย พบว่า ทั้ง 2 กรณีมีการ
 วางแผนงานที่มีลักษณะคล้ายกัน อธิบายว่า มีการคัดเลือกทีมข่าวที่มีความรู้ มีความชำนาญ และมี
 ประสบการณ์ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้เข้าถึงแหล่งข่าวได้
 ง่าย เนื่องจากรู้เทคนิค และวิธีในการเข้าหาแหล่งข่าว อีกทั้งยังมีความสนิทสนม รู้จัก และคุ้นเคย
 กับแหล่งข่าวเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผลจากการวิจัยยังพบว่า การทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ และคดีข่าว
 การตายของนายห้างทอง กองบรรณาธิการจะต้องมีการเตรียมงานกันทุกวัน ติดตามข่าวทุกวัน
 ทุกประเด็น เนื่องจากว่าสองคดีนี้มีประเด็นใหม่ๆ เกิดขึ้นทุกวัน จึงทำให้ต้องประชุม ปรึกษาหารือ
 และคิดหาประเด็นว่าในวันพรุ่งนี้จะต้องทำอะไร จะประเด็นไหนอย่างไร รู้ว่าต้องไปหา
 แหล่งข่าวเพิ่มที่ใด ใครจะเป็นแหล่งข่าวได้ดีที่สุด ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของบรรณาธิการข่าว ผู้ช่วย
 หัวหน้าข่าว และนักข่าวที่ได้รับมอบหมายให้มาดูแลเรื่องนี้

3. การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว แหล่งข่าวถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการ
 ทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ผลจากการวิจัยพบว่า การทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ มีแหล่งข่าวที่ประกอบ
 ไปด้วย แหล่งข่าวประเภทบุคคล พยานหลักฐาน และเอกสารต่างๆ ส่วนคดีข่าวการตายของ นาย
 ห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีแหล่งข่าวที่สำคัญซึ่งประกอบไปด้วย แหล่งข่าวประเภทบุคคล แหล่งข่าว
 ประเภทพยานหลักฐาน และการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของ
 แหล่งข่าวของทั้ง 2 กรณีนั้น แตกต่างกันตรงที่การค้นหาข้อมูลทางด้านอินเทอร์เน็ต อธิบายได้ว่า
 การรายงานเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวเพชรซาอุฯ ในตอนนั้น เทคโนโลยีทางการติดต่อ
 สื่อสารยังไม่มีความเจริญก้าวหน้า มีเพียงแค่เพจเจอร์ และโทรศัพท์เคลื่อนที่เท่านั้น เมื่อมาถึงคดี

ข่าวการตายของ นายห้างทอง เทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาท และสาเหตุที่ข่าวการตายของนายห้างทอง ได้นำเอาเทคโนโลยีอย่างอินเทอร์เน็ตเข้ามาปรับใช้ เนื่องจากการติดต่อหา ดร.เอเดรียน ที่อยู่ในต่างประเทศนั้นเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก จึงได้นำอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางในการสืบหาประวัติของ ดร.เอเดรียน ผู้เชี่ยวชาญคราบเลือดที่เดินทางมาพิสูจน์ศพ นายห้างทอง และทำการติดต่อ เพื่อขอสัมภาษณ์

นอกจากนี้การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว คดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น การที่จะได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวถือว่าเป็นอุปสรรค และเข้าถึงแหล่งข่าวได้ยากกว่าคดีข่าวการตายของนายห้างทอง เนื่องจากคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น ผู้กระทำผิด คือ ตำรวจ ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้ยากต่อการขุดคุ้ยข้อมูล เนื่องจากผู้กระทำความผิดพยายามปิดบังซ่อนเร้น และบิดเบือนข้อมูล แหล่งข่าวไม่กล้าที่จะให้ข้อมูล เพราะเกรงกลัวต่ออิทธิพล และภัยอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งกับผู้ที่เป็แหล่งข่าว และตัวผู้สื่อข่าวเอง เช่น การถูกข่มขู่ คุกคาม และก่อความไม่สงบ ด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่สำคัญที่สุดก็ไม่สามารถให้ข้อมูลกับนักข่าวได้เท่าที่ควร เพราะเกรงว่าอาจมีผลเสียต่อรูปคดี ซึ่งแตกต่างกับการทำข่าวกรณีคดีข่าวการตายของนายห้างทอง เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดภายในครอบครัว ดังนั้นการเข้าหาแหล่งข่าวจึงไม่มีอุปสรรค เพราะต่างฝ่ายต่างต้องการที่จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้น ทั้งสองฝ่ายพยายามให้ข้อมูลที่รุนแรงกับฝ่ายตรงข้ามตลอด จนดูเหมือนว่าเป็นการให้ข้อมูลที่โน้มเอียงนำไปสู่การรายงานที่เบี่ยงเบน ซึ่งถือว่ามีผิดต่อหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณของสื่อมวลชน ทำให้ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้มานั้นจริง หรือไม่จริงมากนักน้อยเพียงใด

4. ตรวจสอบข้อมูล ข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนจะต้องได้รับการตรวจสอบกลั่นกรองข่าวสารก่อนทุกครั้ง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในภายหลัง นอกจากจะพิจารณาถึงองค์ประกอบต่างๆ ของข่าวแล้ว จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของข่าวด้วย ผลจากการวิจัยพบว่าการทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ และคดีข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวิวัฒน์ นั้นต้องมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวิวัฒน์ เนื่องจากคดีนี้เป็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ทำให้เข้าถึงแหล่งข่าวได้ง่าย และข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข่าวนั้นมีปริมาณเยอะ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองให้มากที่สุดโดยพยายามให้ข้อมูลที่รุนแรงกับฝ่ายตรงข้าม และเป็นคดีที่ซับซ้อน มีพยานหลักฐานเยอะ จึงทำให้ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลหลายครั้ง โดยการเช็คข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวที่รู้จัก เช็คจากหลายๆ แหล่ง หลายๆ ครั้งอย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาท และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำเสนอข่าวสารบิดเบือนไปจากความจริง

5. การนำเสนอข้อมูล เหตุการณ์บางอย่างมีความลึกลับซับซ้อน ซ่อนเงื่อนมีความไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้น เป็นข่าวที่ประชาชนให้ความสนใจ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่จะต้องทำความเข้าใจให้ปรากฏ ด้วยการสืบเสาะ และคืบ เจาะลึก หาคความจริงออกมาให้ได้ ทำหน้าที่เหมือนเป็นนักสืบค้นหาคความจริงออกมาให้ได้ ผลจากการวิจัยพบว่า การทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ และคดีข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ นั้น ผู้สื่อข่าวทำหน้าที่เหมือนเป็นกระจกเงาที่สะท้อนภาพความจริงอย่างตรงไปตรงมา พยายามที่จะขุดคุ้ยข้อเท็จจริง เพื่อคลี่คลายปมปัญหาให้เกิดความกระจ่างชัดเจน โปร่งใส ผลจากการวิจัย พบว่า การนำเสนอข้อมูลคดีข่าวเพชรซาอุฯ และคดีการตายของ นายห้างทอง นั้นมีวิธีการนำเสนอที่เหมือนกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ภาค ทั้งนี้เพื่อให้การนำเสนอเป็นไปอย่างมีระบบ และให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงเรื่องราวตั้งแต่ต้นจบจน

ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวเพชรซาอุฯ และคดีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

การทำข่าวเพชรซาอุฯ และคดีข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการทำข่าวเพชรซาอุฯ ในขณะนั้น เทคโนโลยีเข้ามาแผ่ขยายไม่มากนัก หลักๆ ที่ใช้ในการทำข่าวในขณะนั้น คือ โทรศัพท์มือถือ เพจเจอร์ แฟกซ์ ซึ่งแตกต่างกับการทำข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ทำให้มีความสะดวก และรวดเร็วในการค้นหาข้อมูล ซึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ประกอบด้วย เทปอัดแบบดิจิทัล กล้องถ่ายภาพดิจิทัล อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ที่ใช้ในการ Search หาข้อมูล โทรศัพท์มือถือ และเครื่องแฟกซ์ รวมทั้งเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับทางการแพทย์ที่แพทย์ใช้ในการพิสูจน์ศพ คือ การใช้วิธีนิติเวช หรือนิติวิทยาศาสตร์เรื่องการผ่าศพเป็นต้นนำในการรื้อคดีใหม่ ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้การทำงานมีความคล่องตัว และรวดเร็วขึ้น ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นทางลัด และมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน สามารถย่นระยะเวลาในการส่งข่าวให้รวดเร็วมมากขึ้น ลดขั้นตอนในการทำข่าวให้ใช้เวลาน้อยลง ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้การทำงานมีความรวดเร็วมมากขึ้น ถือเป็นเครื่องมือที่ใช้อำนวยความสะดวกในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนในคดีของนายห้างทอง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้สื่อข่าวในคดีข่าวเพชรซาอุฯ และคดีการตายของนายห้างทอง มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ จากการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวนั้น บางครั้งไม่สามารถนำเสนอ เพราะเกรงกลัวกับอิทธิพลของผู้มีอิทธิพลที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัย ทำให้บรรณาธิการหรือผู้สื่อข่าวอาจเกิดความลังเล และไม่แน่ใจ ไม่กล้าที่จะนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีอิทธิพลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวเพชรซาอุฯ ซึ่งบรรณาธิการ หรือนักข่าวจะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการนำเสนอ

ข่าว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำข่าวเพชรซาอุฯ ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังตัวเองด้วยเช่นกัน เนื่องจากกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มที่มีอิทธิพลต่างๆ เช่น ตำรวจ ที่พยายามข่มขู่ คุกคาม ก่อความไม่สงบ เพื่อไม่ให้นำเสนอข่าวอีกต่อไป ซึ่งแตกต่างกับคดีของนายห้างทอง ที่เป็นความขัดแย้งภายในครอบครัว ไม่ถึงกับเป็นผู้มีอิทธิพล และแหล่งข่าวต่างฝ่ายต่างต้องการให้ข้อมูล แต่เนื่องจากเราทำงานอย่างเป็นกลาง เสนอข่าวตรงไปตรงมา มีข้อมูลสองด้านมาโดยตลอด ไม่ได้เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ปัญหาในเรื่องการถูกคุกคามจากคดีนี้จึงไม่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ข่าวเพชรซาอุฯ ยังมีความแตกต่างในเรื่องของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งข่าวอีกด้วย ซึ่ง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งข่าวในคดีข่าวเพชรซาอุฯ นั้น ได้แก่ นายเกรียงไกร เตชะโม่ง มือขโมยซึ่งตกเป็นจำเลยคนสำคัญในคดีเพชรซาอุฯ ซึ่งในการนำเสนอข้อมูลของคดีนี้ ต้องมีการอ้างถึงนายเกรียงไกร และจากการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว ทำให้ นายเกรียงไกร เตชะโม่ง และครอบครัวได้รับความเดือดร้อน กลายเป็นที่รังเกียจของสังคม ถูกสังคมประณาม ทำให้นายเกรียงไกร ต้องเปลี่ยนนามสกุลมาเป็น มงคลสุภาพ เพื่อที่เวลาไปพบปะกับคนในสังคมจะได้ไม่มีใครสนใจ

ตารางที่ 5.1 ตารางเปรียบเทียบความเหมือน และแตกต่างในการทำข่าวเจาะคดีเพชรซาอุฯ และคดีการตายของ นายห้างทอง

หัวข้อเปรียบเทียบ	ข่าวคดีเพชรซาอุ	ข่าวคดีห้างทอง
ลักษณะเด่นของข่าว	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นข่าวอาชญากรรมที่ได้รับ ความสนใจสูง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และพัวพันกับนายตำรวจใหญ่ระดับประเทศ - จุดเด่นของการนำเสนอข่าวที่แตกต่างจากสื่ออื่นๆ คือพบว่า 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นข่าวอาชญากรรมที่ได้รับ ความสนใจสูง เนื่องจากผู้ตายอยู่ในตระกูลที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงมีปัญหาแย่งชิงมรดก เคยเกิดคดีฆาตกรรมบุคคลในครอบครัวมาแล้ว นับสิบคดี นอกจากนี้ผู้ตายยังเป็นนักการเมืองระดับประเทศ - จุดที่ทำให้การนำเสนอข่าวโดดเด่น คือการไม่คล้อยตาม

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ลักษณะเด่นของข่าว	มีการอำพรางคดีฆาตกรรม สองแม่ลูกศรึชนะชั้นทำให้ดู เหมือนเป็นอุบัติเหตุ การ เสนอข่าวผลักดันให้นำไปสู่ การคลี่คลายคดีในที่สุด	กระแสสังคมที่เชื่อว่าเป็น ฆาตกรรม โดยนำเสนอ ข้อมูล และหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นหลัก
การประเมินคุณค่าข่าว	- มีความลึกมาจากการสืบค้น โดยเฉพาะคดีฆาตกรรมอำ พราง เกี่ยวข้องถึงบุคคล องค์กร มากกว่าข่าวทั่วไป และเป็นข่าวที่คนส่วนใหญ่ ในสังคมให้ความสนใจติดตาม มีความซับซ้อน มีความ แรงเกิดผลกระทบของข่าว เป็นวงกว้าง และมีความต่อ เนื่องจาก ปี 2532-2549	- มีความกว้างจากการเกี่ยวข้องกับ ถึงบุคคล องค์กร มากกว่าข่าว ปกติ คนส่วนใหญ่ในสังคม ให้ความสนใจติดตาม มี ความซับซ้อนจากการตาย ปริศนา เกิดผลกระทบของ ข่าวเป็นวงกว้าง และมีความ ต่อเนื่องในการติดตาม นับ จากปี 2542 ถึงปัจจุบัน (2550)
กระบวนการทำข่าว และ เครื่องมือในการทำข่าว	- แบ่งนักข่าวเป็นกลุ่มเพื่อเข้า ถึงแหล่งข่าว ซึ่งแหล่งข่าว สำคัญส่วนใหญ่เป็นแหล่ง ข่าวปิด โดยใช้แหล่งข่าวเป็น ทั้งฝ่ายให้ข้อมูล และตรวจ สอบข้อมูลทั่วไป ที่ได้มาจาก แหล่งต่างๆ แต่ละวันกอง บรรณาธิการ ประเมินสถาน การณ์ และตรวจสอบการนำ เสนอข่าว	- สร้างทีมข่าว โดยแบ่งนักข่าว ตามสายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สายอาชญากรรม การเมือง กระทรวงยุติธรรม ต่างประเทศ ขณะที่กอง บรรณาธิการเป็นศูนย์รวบ รวม และประเมินข้อมูล และ ตรวจสอบการนำเสนอข่าว เพราะแหล่งข่าวในคดีนี้ส่วน ใหญ่เป็นแหล่งข่าวปิด แต่ให้ ข้อมูลที่ขัดแย้งกัน โจมตีกัน สูง

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

<p>กระบวนการทำข่าว และ เครื่องมือในการทำข่าว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเทคโนโลยีสื่อสารอย่าง อินเทอร์เน็ต, โทรศัพท์เคลื่อนที่, คอมพิวเตอร์พกพา, กล้องดิจิทัล การตรวจสอบข่าว อาศัยการตรวจสอบจากแหล่งข่าวหลายด้าน - ข้อได้เปรียบคือ การเริ่มต้นกระบวนการสืบสวนสอบสวน ก่อนสื่ออื่นๆ ทำให้แหล่งข่าวไว้ใจ และทำให้การนำเสนอรวดเร็วกว่า และได้ข้อมูลที่สมบูรณ์รอบด้านกว่าสื่ออื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในการสืบค้นข้อมูล และการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ทำให้สะดวกสบายขึ้น และรวดเร็วยิ่งขึ้น - ข้อได้เปรียบคือ เมื่อยึดข้อเท็จจริงด้านพยานหลักฐานเป็นหลักไม่คล้อยตามกระแสสังคมทำให้ตั้งทิศทางกรนำเสนอข่าวได้ชัดเจน และโดดเด่นกว่าฉบับอื่นๆ
<p>ปัญหาและอุปสรรคที่พบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกข่มขู่คุกคาม โดยมีโทรศัพท์มาข่มขู่สำนักพิมพ์ ในวันที่ 1 กันยายน 2537 หลังการนำเสนอข่าวสองแม่ลูกศรีธนะฉันท์ ถูกฆ่าอำพราง 	<ul style="list-style-type: none"> - ข่าวส่วนใหญ่มาจากการแข่งขันให้ข้อมูลของกลุ่มญาติของตระกูลธรรมวิฒนะที่แตกออกเป็น 2 ฝ่าย ต่อมาเป็นข้อมูลที่ขัดแย้งกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ การนำเสนอต้องกลั่นกรองเป็นพิเศษ เพราะมีความเสี่ยงที่จะถูกดำเนินคดี - ถูกวิจารณ์ทางลบจากกลุ่มที่เชื่อว่าเป็นคดีฆาตกรรม

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ผลจากการนำเสนอข่าว	- การเสนอข่าวคดีอุ้มฆ่าสองแม่ลูกบุกเบิกให้ตำรวจกล้าติดตามสืบสวน โดยดึงมวลชนมารองรับ นำไปสู่การจับกุม นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่กระทำผิด จึงเป็นข่าวที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว คิวารางวัลพูลิตเซอร์เมืองไทย	- ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย รวมถึงคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต แม้จะไม่ได้มีชื่อเสียงโด่งดัง ข่าวไม่หลงทิศทางในทางคดี ไม่ยึดติดบุคคล ทำให้สังคมได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนจากทุกฝ่าย
--------------------	--	---

ทั้งหมดนี้จะสามารถนำมาอภิปรายผล เพื่อหาข้อสรุปว่าผลที่ได้จากการวิจัยนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย รวมทั้งสามารถอภิปรายได้ว่าผลที่ได้จากการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไร ผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สังคมปัจจุบันกล่าวกันว่า เป็นสังคมข่าวสาร เพราะปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่ทุกคนต้องเผชิญก็คือ การไหลผ่านของข่าวสารต่างๆ จากทุกสารทิศผ่านสื่อต่างๆ อย่างรวดเร็ว ข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีมากมาย การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์นั้นทำให้ต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะ ของข่าวด้วย ซึ่งประกอบด้วย ข้อเท็จจริง ข่าวจะต้องมาจากสถานการณ์ ข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นซึ่งเกิดขึ้นจริงๆ ความน่าสนใจ จะต้องเป็นที่สนใจของประชาชน ผู้อ่านหรือผู้รับสาร สื่อมวลชนจะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายด้วย ดังที่ พาร์ค (Park, 1940 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาเย และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) กล่าวว่า ข่าว นอกจากลักษณะ “ไม่คาดคิดมาก่อน” แล้ว เหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าว ยังอาจจะถูกกำหนดจากเกณฑ์ “คุณค่าของข่าว” อย่างอื่นๆ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ (ในลักษณะเชิงสัมพันธ์) รวมทั้งเกณฑ์การประเมินจากความสนใจของผู้อ่านด้วย

การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นวิธีการทำงานที่ทำหาย นักข่าวต้องมีความรู้ ความชำนาญ และความสามารถในการทำข่าวที่มากพอสมควร เนื่องจากการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนจะแตกต่างกับการทำข่าวประเภทอื่นๆ เช่น ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ เป็นต้น เพราะข่าวประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องใช้แหล่งข่าว และเทคนิคในการทำข่าวมาก การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนนอกจากจะใช้ระยะเวลาแล้ว ยังต้องเรียนรู้ถึงเทคนิคต่างๆ ในการขุดคุ้ย สืบเสาะข้อมูลจาก

แหล่งข่าว เช่น การสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับแหล่งข่าว สร้างความเชื่อถือ และความไว้วางใจกับแหล่งข่าว

ผลจากการวิจัยกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคดีข่าวเพชรซาอุฯ สามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ การคัดประเด็น หรือทิศทางกรนำเสนอข่าว, การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน, การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าว, ตรวจสอบข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนสิ่งแรกที่จะต้องทำ คือ การประเมินสถานการณ์ กำหนดประเด็น และทิศทางกรนำเสนอข่าว โดยพิจารณาถึงหลักคุณค่าความเป็นข่าว กรณีข่าวคดีเพชรซาอุฯ เป็นข่าวที่ส่งผลกระทบต่อประชาชาติกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ ประเทศไทยกับซาอุฯ และเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการทุจริตคดโกง มีเงื่อนงำซับซ้อนเนื่องจากผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีอิทธิพล และเป็นข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดตัวเอง รวมทั้งการยกยอกของกลาง คือ เพชรรูปโดมอนด์ ที่ยังค้นหาไม่พบในปัจจุบัน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดซึ่งกัน และเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ดังที่ ชวรัตน์ เชิดชัย (2521) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของข่าว เช่น ความน่าสงสัย (Suspense) เป็นข่าวเกี่ยวกับความลึกลับ เหตุการณ์บางอย่างที่ดำเนินติดต่อกันไปหลายช่วงเวลา ข่าวประเภทนี้ย่อมจะสร้างความสงสัยให้กับผู้อ่าน ผู้อ่านอยากทราบ และรอคอยผลสรุป

การคัดเลือกประเด็นข่าว พบว่า บรรณาธิการข่าว และหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งจะทำหน้าที่เสมือนเป็นนายประตูข่าวสาร หรือ Gatekeeper เป็นผู้คัดประเด็น มอบหมายงาน และคอยกลั่นกรองข่าวสารก่อนที่จะนำเสนอต่อประชาชน มีการประชุม ปรีกษาหารือกันทุกวัน เพื่อคิดว่าพรุ่งนี้จะต้องทำงานกันอย่างไร ตามประเด็นอะไรต่อให้กับนักข่าว เมื่อนักข่าวได้ข้อมูลมาทางบรรณาธิการก็จะทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง บางครั้งข้อมูลที่ได้มานั้นมีการตรวจสอบจากแหล่งข่าว 2 – 3 แหล่ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลนั้นถูกต้อง เป็นข้อมูลที่สามารเปิดเผยได้ บรรณาธิการข่าวจะนำเสนอข้อมูลนั้นทันที ส่วนข้อมูลไหนที่ยังไม่แน่ใจ หรือยังหาข้อสรุปไม่ได้ หรือเป็นข้อมูลที่ยังกำกวมว่าจะเป็นอย่างไร บรรณาธิการจะตัดทิ้งออกไปก่อนสอดคล้องกับแนวคิดบทบาทของนักสื่อสารมวลชน (บทบาทของผู้เฝ้าประตู) ดังที่ เดวิด เอ็ม ไวท์ (David M. White) อธิบายไว้ว่า ในการตัดสินใจเลือกเสนอข่าวสารใดต่อมวลชนผู้รับสารนั้น มีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้เฝ้าประตู ปัจจัยที่สำคัญๆ ได้แก่ คุณค่าของข่าว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะถูกคัดเลือกมาเสนอเป็นข่าวนั้นจะต้องมีความสำคัญ และอยู่ในความสนใจของมวลชนผู้รับสาร มีค่าแก่การเสนอเป็นข่าว กระบวนการการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอต่อมวลชนผู้รับสาร โดยใช้คุณค่าของข่าวเป็นตัวกำหนดการเลือก

เมื่อกำหนดประเด็น และทิศทางการนำเสนอข่าวบรรณาธิการจะเป็นผู้วางแผนการทำข่าวโดยการคัดเลือกทีมข่าวที่มีประสบการณ์ มีความชำนาญ ในการทำข่าวสืบสวนสอบสวน เนื่องจากการใช้นักข่าวที่มีประสบการณ์จะทำให้เข้าถึงแหล่งข่าวได้ง่าย มีมุมมองในการคิดประเด็น และกำหนดทิศทางของเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้มากกว่านักข่าวที่มีประสบการณ์น้อย ยกตัวอย่าง เช่น จากการกรณีข่าวเพชรซาอุฯ หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้คัดเลือก นายสมชาย จรรยา ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม เข้าไปทำข่าวคดีเพชรซาอุฯ เนื่องจากนายสมชาย มีประสบการณ์การทำข่าวอาชญากรรมมานานกว่า 10 ปี ทำให้รู้จักกับแหล่งข่าวที่เป็นตำรวจมาก จึงทำให้ได้ข้อมูลที่ลึก เพราะแหล่งข่าวให้ความไว้วางใจ บางครั้งนายสมชาย ต้องใช้เทคนิคในการทำข่าวแบบเจาะลึก ซึ่งมีลักษณะการทำงานคล้ายกับเจ้าที่ตำรวจในการค้นหาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น นายสมชายปลอมตัวเป็นตำรวจ เพื่อสืบสอบข้อมูลวิธีการขโมยเพชรจาก นายเกียงไกร เตชะโม่ง ผู้ต้องหาซึ่งขโมยเพชรมาจากประเทศซาอุฯ ซึ่งวิธีการของ นายสมชาย สอดคล้องกับทฤษฎีการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ดังที่ David Kaplan อธิบดีบรรณาธิการข่าว และบรรณาธิการบริหารของ Center for Investigative Reporting ที่ซานฟรานซิสโก สหรัฐฯ (อ้างถึงใน ดิสทัต โรจนาลักษณ์, 2538) ได้ให้ความหมายของ Investigative Reporting ไว้ว่า Crime-Solving Tools and Techniques, Like a Police Detective or Public Prosecutor ใช้เทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวนแบบเดียวกับตำรวจลับ หรืออัยการที่ค้นหาพยานหลัก ฐานทางอาชญากรรม

ในส่วนของการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง พบว่า การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนนักข่าวจะต้องทุ่มเท และต้องมีไหวพริบ ปฏิภาณ สร้างความมั่นใจให้กับแหล่งข่าว เมื่อแหล่งข่าวเกิดความมั่นใจในตัวนักข่าวก็จะยอมเปิดเผยข้อมูลที่มีความซับซ้อนออกมาให้ทราบ ทำให้การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอข่าวได้ครอบคลุมกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เพราะการนำเสนอข่าวนั้นจะมีประเด็นใหม่ๆ เกิดขึ้นทุกวัน ทำให้เนื้อข่าวมีประเด็นหลากหลาย ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ สามารถนำเสนอได้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดระยะเวลา มีความลึก เพราะไม่ได้นำเสนอจากคำบอกเล่าของแหล่งข่าวเท่านั้น แต่เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการพูดคุย สืบค้น แสวงหาหลักฐานควบคู่ไปกับการนำเสนอ ดังที่ พิศิษฐ์ ชวลาธวัช (2539) กล่าวว่า ลักษณะของข่าวที่จัดว่าเป็นข่าวเชิงสืบสวน จะต้องมีความลึก โดยลงไปสัมผัสถึงข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกิดขึ้นจริงๆ มีความกว้าง เกี่ยวข้องถึงบุคคล องค์กร มากกว่าข่าวปกติ เป็นข่าวที่คนส่วนใหญ่ในสังคมให้ความสนใจ ติดตาม มีความซับซ้อน มีประเด็นหรือแง่มุมของข่าวหลายประเด็น ความไม่ซ้ำซ้อน หรืออาจเพิ่มความซ้ำซ้อนของประเด็นใหม่เกิดขึ้นตลอด มีความแรง หรือพลังมากกว่าข่าวปกติ เอาจริงเอาจังหนักแน่น น่าเชื่อถือ ผลกระทบของข่าวเป็นวงกว้าง ไม่เฉพาะคนเพียงคนเดียวหรือ 2 – 3 คนเท่านั้น การติดตามรายงานข่าวต้องเกาะติดต่อเนื่อง ดังที่เรียกว่ากั๊กไม่ปล่อย ความสำเร็จของข่าวในลักษณะ

นี้ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ผลจากการวิจัยยังพบอีกว่า การสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว นักข่าวจะต้องสร้างความคุ้นเคย และความไว้วางใจให้กับแหล่งข่าวไม่เพียงแต่ในเวลางานเท่านั้น การออกไปพบปะกับผู้อื่น เพื่อหาแหล่งข่าวเป็นเรื่องจำเป็น ดังนั้นนอกเหนือเวลางานนักข่าวจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แหล่งข่าวเกิดความไว้วางใจ และยอมเปิดเผยข้อมูล บางครั้งต้องใช้เทคนิคส่วนตัวในการเข้าถึงแหล่งข่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนที่สุด เช่น การติดสนิทกับตำรวจชุดภาคีบางครั้งไม่จำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กับตำรวจระดับสูง เพราะถ้าไม่สนิทกันจริงแหล่งข่าวประเภทนี้จะไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล ในทางตรงกันข้ามตำรวจในระดับปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้ จะเป็นผู้ที่รู้ข้อมูลมากที่สุด ดังนั้นนักข่าวไม่ควรจะมองข้ามแหล่งข่าวระดับนี้ เพราะแหล่งข่าวประเภทนี้มักจะให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่น่าสนใจกับนักข่าวเสมอ

การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การเคารพในสิทธิมนุษยชน ให้เกียรติแหล่งข่าว เมื่อแหล่งข่าวยอมเปิดเผยข้อมูลเบื้องต้นก็ให้ฟังแต่ขอรับรองว่า ประเด็นนี้นำเสนอไม่ได้ เพราะถ้านำเสนอจะส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง นักข่าวจะต้องมีจรรยาบรรณ และปฏิบัติตามคำขอของแหล่งข่าวอย่างเคร่งครัด ผลจากการวิจัยพบว่า คำให้สัมภาษณ์ของ นายเกรียงไกร เตชะโหม่ง ที่กล่าวไว้ว่า ตอนที่ฉันข่าวข่าวสดเข้าไปสัมภาษณ์ ตนเองก็มีความสนิทสนมกับนักข่าวคนนี้ เพราะเขามีสัจจะ หลังสัมภาษณ์ตนก่อนโทรส่งข่าว เขายังเอาน้ำมาให้ฉันดื่มให้เร้าฟังก่อนว่าพอใจหรือไม่ ไม่พอใจตรงนั้นก็ตัดทิ้ง เพื่อให้ฉันสบายใจ เท่านั้นเราก็ไปกันได้ ดีกว่านักข่าวบางฉบับที่ยังไม่ได้พูดอะไรก็เอาไปเขียนเอง หรือไม่ก็ใช้วิธีถามคนใกล้ชิด แล้วก็เอาไปเป็นประเด็น เพราะกลัวตามคู่แข่งไม่ทัน บางฉบับไม่ได้ข่าวมาชุกะคอกคนก็มี นักข่าวที่นักข่าวบางคนมาขอเรื่องให้พูดอย่างโน้นอย่างนี้ก็มี สอดคล้องกับที่ ดร.ฉวี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวไว้ว่า จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ คือ ความจริงใจ ได้แก่ ความไม่มีเจตนาบิดเบือนผิดพลาดต้องรีบแก้ไขตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “สัจจะ” ความเที่ยงธรรม ได้แก่ ความไม่ลำเอียง หรือความไม่เข้าใครออกใครตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่มีอคติ 4 ประการ หมายถึง ฉันทคติ ลำเอียงเพราะรัก, โทสะคติ ลำเอียงเพราะชัง, โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง และภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว ความมีใจเป็นนักกีฬา ได้แก่ การปฏิบัติอันดีงาม ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “สุปฏิปัตติ” และความมีมารยาท ได้แก่ การใช้ภาษา และภาพที่ไม่หยาบโลน ลามก อนาจาร หรือส่อไปในทางดังกล่าว ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “โสเจยยะ” หรือ “อาจารย์สมบัติ”

การตรวจสอบข้อมูล ผลจากการวิจัยพบว่า เมื่อบรรณาธิการได้ข้อมูลจากนักข่าว บรรณาธิการจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้อง และมีข้อเท็จจริงอย่างไร โดยทำการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข่าวที่ตนเองรู้จัก รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารอีกครั้งก่อนนำเสนอครั้งที่ ตรีณี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวถึงลักษณะของข่าวไว้ว่า ข่าวที่ดี ต้องมีความถูกต้อง (Accuracy) ในการนำเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และความสมดุล (Balance) โดยที่นักข่าวจะต้องพยายามเน้นหนักในข้อเท็จจริง และความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง

การนำเสนอข้อมูล พบว่า การนำเสนอข้อมูลของหนังสือพิมพ์ข่าวสดจะเน้นไปที่การรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา มีจรรยาบรรณ และเคารพสิทธิของแหล่งข่าว มีความถูกต้อง และมีความชัดเจน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ภาค เนื่องจากข่าวเพชรเพชรซาอุฯ เป็นข่าวความต่อเนื่องยาวนาน จึงต้องมีการเล่าถึงที่มาเรื่องที่เกิดขึ้นมาได้อย่างไร เริ่มตั้งแต่ที่นายเกรียงไกรขโมยเพชร การติดตามเพชรของกลาง และการอุ้มฆ่าสองแม่ลูกตระกูลศรีชนะชั้นนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ และประติดประต่อเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่ David Kaplan อดีตบรรณาธิการข่าว และบรรณาธิการบริหารของ Center for Investigative Reporting ที่ซานฟรานซิสโก สหรัฐฯ (อ้างถึงใน ดิสทัต โรจนาลักษณ์, 2538) ได้ให้ความหมายของ Investigative Reporting ไว้ว่า ข่าวสืบสวนสอบสวนต้องรายงานอย่างเจาะลึกและต่อเนื่อง ชุดข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างมุ่งมั่นชนิด “กัดไม่ยอมปล่อย” เปิดโปงข่าวสารข้อมูลที่ผู้กระทำผิดบดบังซ่อนเร้น ไม่อยากเปิดเผย ประติดประต่อ ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่กระจัดกระจาย ให้เห็นเป็นรูปเป็นร่าง เป็นภาพรวมที่ชัดเจน และมีความหมายแก่ผู้อ่าน การรายงานข่าวโดยการเปิดโปง “กระเทาะเปลือก” พร้อมทั้งชี้ประเด็นใหม่ๆ ช่วยเสริมให้ข้อมูล หรือข้อถกเถียงสาธารณะในขณะนั้นให้มีความหมาย และความชัดเจนขึ้น ใช้พลังของความเป็น “สุนัขเฝ้าบ้าน” คอยสอดส่องตรวจสอบความโปร่งใสของบุคคล หรือสถาบันที่มีอำนาจอยู่ในมือ

ในการนำเสนอข้อมูลนั้นบางครั้งต้องรักษาแหล่งข่าวด้วย เมื่อแหล่งข่าวบอกว่าประเด็นนี้ยังไม่สามารถนำเสนอได้ ก็ต้องไม่นำเสนอ แต่ถ้าจำเป็นต้องนำก็ควรเลี่ยงไปใช้คำว่า “แหล่งข่าวแจ้งว่า” หรือ “รายงานข่าวแจ้งว่า” ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับแหล่ง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข่าว (อ้างถึงใน พนม วรรณศิริ, 2544) ที่ว่า แหล่งข่าวที่ไม่มีการเปิดเผยผู้ให้ข่าวไม่ว่าจะเป็นชื่อ ตำแหน่ง ยศ หรือสถานที่ด้วยเกรงว่าจะเกิดอันตรายแก่ผู้ให้ข่าว หรือญาติพี่น้องหรือผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลดังกล่าวมักจะเป็นข้อมูลลับ มีความลับซับซ้อน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต การฆาตกรรม ผู้มีอิทธิพลที่ชอบข่มขู่ ดังนั้นแหล่งข่าวดังกล่าวจึงมักจะระบอบอย่างไม่จำเพาะเจาะจง เมื่ออ่านแล้วจึงไม่ทราบว่าเป็นใคร เช่น แหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ แจ้งว่า..., แหล่งข่าวจากวงการเขียน

มวย แจ้งว่า..., แหล่งข่าวจากผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงการคลัง แจ้งว่า... , มีรายงานข่าวจากตลาดหลักทรัพย์ แจ้งว่า... เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอาจทำให้เกิดผลกระทบกับแหล่งข่าว เช่น กรณีข่าวเพชรซาอุฯ สื่อมวลชนนำเสนอถึงพฤติกรรมการชโมยเพชรของนายเกรียงไกร อย่างต่อเนื่องยาวนาน ทำให้ได้รับผลกระทบในเรื่องของการเสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล ทำให้ในปัจจุบัน นายเกรียงไกร เตชะโหมง ต้องเปลี่ยนนามสกุล เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา และการเป็นเป้าของสังคม

ส่วนข่าวคดีการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ เพราะนายห้างทอง เป็น ส.ส.พรรคประชากรไทย เป็นคนในตระกูลธรรมวัฒน์ะ ที่จัดว่าเป็นตระกูลที่มีฐานะร่ำรวยมาก คดีนี้เกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อน ซึ่งการตายของนายห้างทองถือเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความลับ ซับซ้อน ทำให้ต้องมีการตรวจสอบ เพื่อหาถึงสาเหตุการตายที่แท้จริง โดยใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์ มาเป็นข้อพิสูจน์ถึง 3 ครั้ง

ในการคัดเลือกประเด็น และทิศทางการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เมื่อพิจารณาถึงหลักของคุณค่าความเป็นข่าวแล้วเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ เป็นเหตุการณ์ที่ลึกลับ ซับซ้อน มีเงื่อนงำ และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน เนื่องจาก นายห้างทอง มีความขัดแย้งภายในครอบครัว ที่สำคัญก่อนที่นายห้างทองจะเสียชีวิต ครอบครัวธรรมวัฒน์ะ ได้มีปัญหาภายในครอบครัวเกิดขึ้นมากมาย เช่น การฟ้องร้องเรื่องมรดก และการฆาตกรรม จึงทำให้สาเหตุการตายของ นายห้างทองนั้นน่าจะมีเงื่อนงำ ทำให้ต้องมีการขุดคุ้ย เจาะลึก ตรวจสอบ เพื่อทำความเข้าใจปรากฏดังที่ ดร.ฉวี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวถึงองค์ประกอบของข่าว (News Elements) ไว้ว่า ข่าวที่เป็นความสนใจของคนทั่วไป (Human Interest) ได้แก่ เหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกใหม่ เป็นข่าวที่น่าตื่นเต้น และเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่อยากรู้อยากเห็น

การวางแผนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ได้ใช้ผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรม ผู้สื่อข่าวข่าวเฉพาะกิจ ผู้สื่อข่าวสายการเมือง เป็นทีมข่าวที่มีประสบการณ์ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ซึ่งการใช้ทีมข่าวชุดนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดจากแหล่งข่าวเยอะ ผู้สื่อข่าวทีมนี้จะสามารถใช้หลักจิตวิทยา และรู้กลวิธีในการสัมภาษณ์ เช่น การซักถามปัญหา กับแหล่งข่าว เป็นต้น นอกจากนี้สามารถที่จะสังเกตต่อกับปฏิกิริยาของแหล่งข่าว และพิจารณาได้ว่าแหล่งข่าวกำลังพูดความจริงหรือไม่ หรือว่ากำลังพูดโกหก

ข่าวการตายของนายห้างทอง จะไม่สามารถดำเนินต่อไป ถ้าไม่ได้ข้อมูลจากแหล่งข่าว แหล่งข่าวถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ข่าวนั้นมีความสมบูรณ์ การเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องทำให้แหล่งข่าวไว้วางใจ เชื่อใจ และมั่นใจว่าเมื่อให้ข้อมูลไปแล้วจะไม่เกิดอันตราย เพราะถ้าแหล่งข่าวไม่ไว้วางใจ ไม่เชื่อใจในตัวนักข่าว จะทำให้แหล่งข่าวบางคนไม่ยอมเปิดเผยตัวตน เนื่องจากกลัวอันตราย ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องเก็บความลับนี้ไว้ให้ได้ เมื่อแหล่งข่าวห้ามไม่ให้เปิดเผย ก็ต้องไม่เปิดเผย เพื่อเป็นการรักษาแหล่งข่าว และปกป้องแหล่งข่าว หรือแหล่งข่าวให้เปิดเผยได้เป็นบางส่วน ก็ต้องเปิดเผยเฉพาะส่วนที่แหล่งข่าวอนุญาต ไม่ใช่แหล่งข่าวบอกว่าเปิดเผยได้บางส่วนแต่นำเสนอไปหมด ซึ่งบางครั้งการนำเสนอไปหมดอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าผู้สื่อข่าวไม่สามารถเก็บความลับนี้ไว้ได้ ข้อมูลบางอย่างที่ได้มาไม่สามารถลงได้ ผลเสียที่ตามมาคือ ต่อไปก็จะมีใครกล้าเปิดเผยข้อเท็จจริงอีก ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องสร้างความมั่นใจให้กับแหล่งข่าว โดยการพูดคุยกับแหล่งข่าวอย่างเป็นกันเอง สร้างมนุษยสัมพันธ์กับแหล่งข่าว เมื่อแหล่งข่าวไว้วางใจก็จะเปิดเผยความจริงออกมาเอง สอดคล้องกับแนวคิดจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ ในส่วนของจริยธรรม และจรรยาบรรณตามกรอบจริยธรรม ของแลมเบธซ์ (Lambeth, อ้างถึงใน สุกัญญา สุกบรรทัด, 2537) ในเรื่องของหลักการพิทักษ์ประโยชน์สาธารณะ (Principle of Stewardship) กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนคือ ผู้ที่สร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น คำนึงถึงสิทธิของสาธารณะ และคำนึงถึงจรรยาบรรณของตนเอง ในการรายงานข่าวที่เป็นจริง ถูกต้อง ชัดเจน สร้างความกระจ่างให้กับทุกฝ่ายโดยเฉพาะประชาชนอย่างตรงไปตรงมา ไม่เปลี่ยนแปลงบิดเบือนข้อเท็จจริง เคารพในสิทธิของแหล่งข่าว รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร และไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพล

คดีการตายของนายห้างทองนั้นเป็นคดีที่มีเงื่อนงำ ซับซ้อน ผลจากการพิสูจน์ศพ ครั้งที่ 2 โดยมี ดร.เอเดรียน ผู้เชี่ยวชาญทราบเลือด เข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดต้องทำงานกันอย่างหนัก เพื่อสืบหาประวัติของ ดร.เอเดรียน ว่ามีบุคคลนี้อยู่จริงหรือเปล่า เทคโนโลยีอย่างอินเทอร์เน็ต ถือว่ามีส่วนช่วยให้การทำงานของหนังสือพิมพ์ข่าวสดประสบความสำเร็จ

เนื่องจากคดีข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เป็นคดีที่มีแหล่งข่าวเยอะมาก เมื่อเทียบกับข่าวเพชรฆาตฯ ยังได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวมากเพียงใดยังเป็นผลดีต่อการรายงานข่าวมากเท่านั้น ในทางกลับกันข้อมูลที่ได้นั้นมีโอกาสที่จะเบี่ยงเบนจากข้อเท็จจริงได้ง่าย ถ้าไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อน เนื่องจากแหล่งข่าวบางคนอาจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง หรือบางคนอาจให้ข้อมูลที่เกินความจริง ดังนั้นทุกครั้งที่นักข่าวได้ข้อมูลมาจากแหล่งข่าว บรรณาธิการจะทำหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเสนอ

หลังจากที่มีการตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อยแล้ว บรรณาธิการจะนำเรื่องราวทั้งหมด ออกมานำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ ผลจากการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้แบ่งการ นำเสนอเนื้อหา ออกเป็น 3 ด้าน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงที่มาของเรื่องว่าคดีนี้มีที่มาอย่างไร บาง เรื่องที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ แต่จำเป็นต้องนำเสนอ ก็จะนำเสนอข่าวอย่างเป็นทางการที่สุด ไม่ให้ น้ำหนักไปที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ไม่ชี้นำหรือปูทาง เช่น กรณีข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ เจ้าหน้าที่ตำรวจพยายามสรุปว่าเป็นอุบัติเหตุ แต่หมอพรทิตย์สรุปว่าเป็นการฆ่าตัวตาย แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความขัดแย้งไม่ชัดเจน ในการเสนอข่าวนั้นจะต้องมีเหตุผล และพยายาม หลักฐานมาสนับสนุนเสนอ เมื่อยังไม่สามารถหาหลักฐานมาสรุปได้ ทำให้การนำเสนอข้อมูลต้อง เป็นไปตามสำนวนคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการชุกคามจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล และผู้ ที่เสียผลประโยชน์ และลดความเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด จริยธรรมของ หนังสือพิมพ์ “ตามกรอบจริยธรรมของแลมเบธซ์ (Lambeth, อ้างถึงใน สุภัญญา สูดบรรทัด, 2537) ที่ว่า หลักการพูดความจริง (The Principle of Truth Telling) เป็นหลักการที่สื่อมวลชนพยายามอย่าง เต็มที่ที่จะแสวงหาข่าวสารที่ถูกต้อง ยุติธรรม และปราศจากอคติ สื่อมวลชนต้องตรวจสอบแล้ว ตรวจสอบอีก เพื่อให้ข้อมูลนั้นถูกต้องอย่างแท้จริงความจำเป็นที่จะต้องออกข่าวให้ทันเวลา ไม่ใช่ข้ออ้างที่จะเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์อาจจะผิดได้แต่ต้องเป็นความผิดที่เกิดขึ้นอย่างไม่ สามารถจะควบคุมได้ เพราะสื่อมวลชน ไม่จำเป็นต้องรู้ทุกอย่าง บางที่การทำงาน หรือการ ตรวจสอบอาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ ทั้งนี้ไม่เพียงแต่การไม่เสนอข่าวผิดๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึง การต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าข้อมูลนั้นแท้ หรือไม่แท้ก็ด้วย

5.1 ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของ หนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวคดีเพชรซาอุฯ และข่าวคดีการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” ซึ่งเป็นคดีที่มีความสลับซับซ้อน ทำให้มีขั้นตอนการทำข่าวเยอะ และในแต่ละ ขั้นตอนมีความลึกอยู่ในตัวของมันเอง ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลที่ใช้เวลานาน และ ในการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำหน้าที่ดังกล่าว นั้น ต้องพบกับปัญหา และอุปสรรค โดยเฉพาะกับบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวที่สำคัญเกี่ยวข้องกับข่าวการตายของ นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ปฏิเสธ และไม่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยพูดคุย และสัมภาษณ์ แม้ว่าผู้วิจัยจะเปิดเผยตัวที่แท้จริงแล้วก็ตาม

5.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.2.1 การเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีควรยึดหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด ควรให้ความจริงใจกับแหล่งข่าว และรักษาความลับของ แหล่งข่าวปิด ไว้ให้มากที่สุด เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดกับแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูล

5.2.2 หลักการเสนอข่าวโดยทั่วไปหนังสือพิมพ์ต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคล และนำเสนอ ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของสาธารณชนเป็น

5.2.3 ความสำเร็จของการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ขึ้นอยู่กับโอกาสจังหวะ และช่วงเวลา สิ่งสำคัญที่สุดอยู่ที่แหล่งข่าวว่าจะเป็นผู้รู้ข้อมูลมากน้อยแค่ไหน หากแหล่งข่าวเป็นผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นๆ โดยตรง โอกาสที่จะได้ข้อมูลเบื้องต้นก็จะเป็นไปได้มาก ทั้งนี้ข่าวต้องพยายามสร้างแหล่งข่าวไว้ให้มาก เพื่อเอาไว้ช้ช้ข้อมูล ซึ่งแหล่งข่าวที่ดีต้องมีทั้งแหล่งข่าวเปิด และแหล่งข่าวปิด เป็นของตนเอง

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ควรศึกษาเรื่องกระบวนการในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณของสื่อมวลชน เนื่องจากข้อกฎหมายจริยธรรม และจรรยาบรรณเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ไม่ควรละเลย และมองผ่านไป

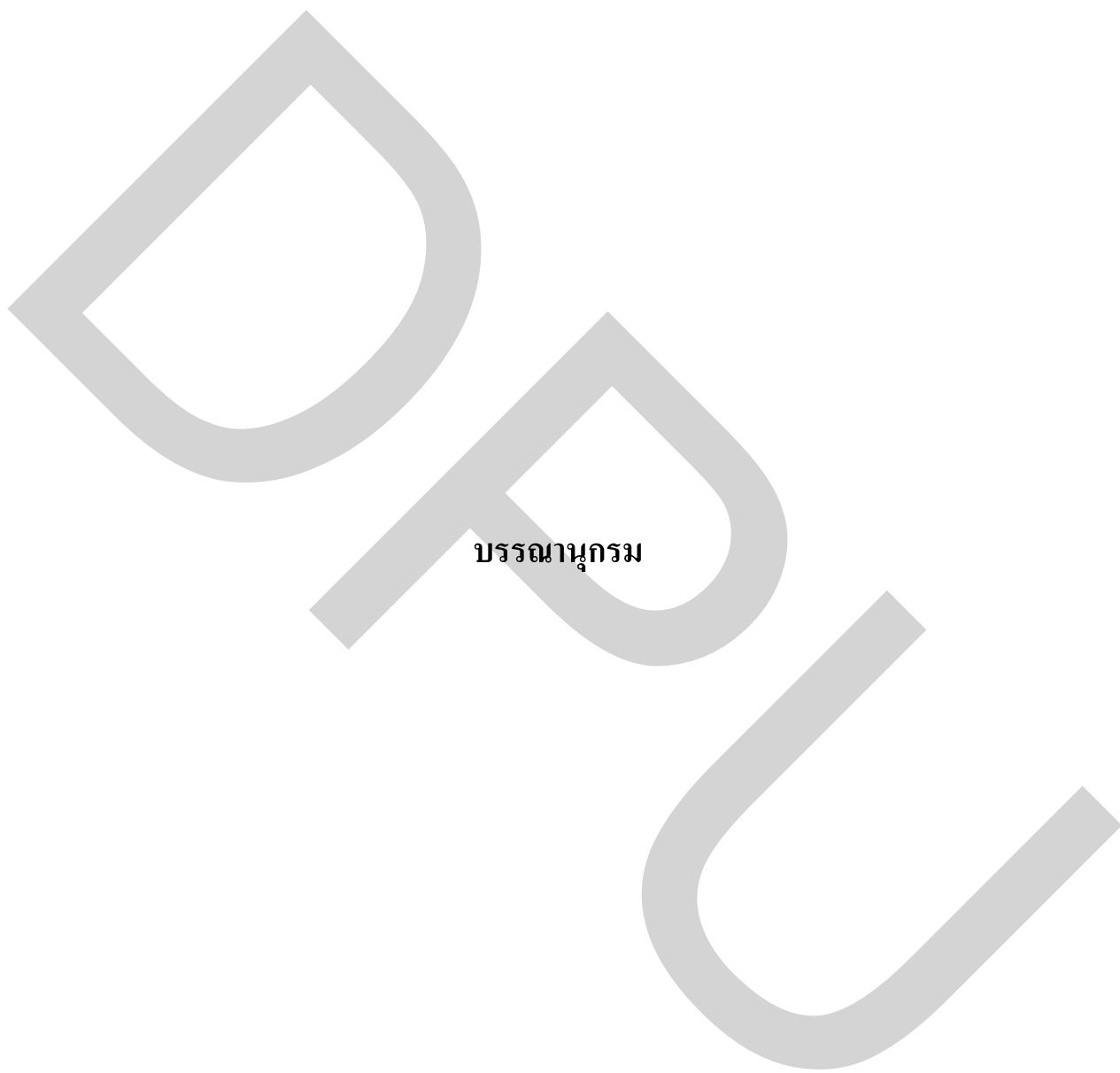
5.3.2 ควรศึกษาลงลึกถึงเทคนิค และวิธีการในการเข้าหาแหล่งข่าว การสร้างแหล่งข่าว วิธีการทำให้แหล่งข่าวเกิดความไว้วางใจในตัวนักข่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเบื้องต้น

5.3.3 ควรศึกษาถึงวิธีการตั้งงานข่าว แยกประเด็น คิดประเด็นข่าวของบรรณาธิการ และนักข่าวในพื้นที่ ว่ามีแนวคิด และวิธีการทำงานอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร

5.3.4 ควรศึกษาในเรื่องผลกระทบของแหล่งข่าวที่ให้นักข่าวเองได้รับความเดือดร้อน เพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาดังกล่าว

5.3.5 ควรศึกษากระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ควบคู่ไปด้วย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับการทำงานของทีมนักข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด

5.3.6 ควรศึกษาทัศนคติของผู้อ่านว่าหลังจากอ่านข่าวทั้ง 2 ข่าวนี้แล้ว มีมุมมองอย่างไร และต้องการให้หนังสือพิมพ์ข่าวสดเพิ่มเติมการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนในครั้งต่อไปอย่างไรบ้าง

ปรรณุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ชวรัตน์ เชิดชัย. (2521). การสี้อข้าว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- ดร.ณิ หิรัญรักษ์. (2534). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2537). เทคนิคการหาข่าว และการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ ช่างใหญ่. (2536). เทคนิคการสัมภาษณ์ และการทำข่าวเชิงสืบสวน (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- ประมะ สตะเวทิน. (2529). การสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- พิศิษฐ์ ชวลาธวัช. (2531). การรายงานข่าวชั้นสูง. กรุงเทพฯ : ปรกาศพฤษภ.
- พีระ จิร โสภณ และมาลี บุญศิริพันธ์. (2538). การรายงานข่าวเชิงสืบสวนแบบประยุกต์. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมควร กวียะ. (2539). การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ เสรีภาพ และความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ :
ดอกหญ้า.
- สมหมาย ปาริจฉัตต์. (2543). ข่าวเจาะ เจาะข่าวหนังสือพิมพ์ไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
สายธาร.
- สมหมาย ปาริจฉัตต์. (2537). การวางแผนงานข่าวเชิงสืบสวน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการ
หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- สุภา ศิริमानนท์. (2529). จริยธรรมของหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : อักษรสาส์น.
- ศิริชัย ศิริกาเย และกาญจนา แก้วเทพ. (2531). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารอื่นๆ

- สุกัญญา สุกบรรทัด. จริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์

สมคิด เลิศไพฑูริยประเสริฐ. (2540). การศึกษาความคิดเห็นเรื่องปัจจัยด้านโครงสร้างสังคม และทัศนคติของคนไทย ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต นิเทศศาสตร์ (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สายศิริ ดำนัฒนะ. (2548). การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต นิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว (กรณีข่าวเพชรซาอุฯ)

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. ท่านมีการวางแผนกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อย่างไร
2. ท่านใช้หลักอะไรในการสืบค้นข้อมูล และหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการฆาตกรรม 2 แม่ลูกตระกูลศรีธนะขัณฑ์ กระทั่งเกี่ยวเนื่องมาถึงการตามหาเพชรซาอุฯ ที่หายไป
3. ท่านมีวิธีการในการศึกษาวิจัย ค้นคว้า รายงานข่าวอย่างเจาะลึกและต่อเนื่องอย่างไร
4. ท่านมีวิธีการหาข่าวจากแหล่งใดบ้าง เช่น การสืบค้นหลักฐาน เอกสาร หรือแหล่งข่าวที่เป็นบุคคลอ้างอิง
5. ท่านใช้เทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวนแบบเดียวกับตำรวจหรืออัยการในการค้นหาข้อมูลหรือไม่ และถ้าไม่ใช่ท่านมีวิธีการของท่านอย่างไร
6. ท่านมีวิธีคัดเลือกข่าวและมองคุณค่าข่าวอย่างไร
7. อะไรคืออุปสรรคในการทำข่าวเจาะ (ข่าวเพชรซาอุฯ)
8. มุมมองในการคิดประเด็นข่าวมาจากที่ใดบ้าง และมีปัญหาในการคิดประเด็นหรือไม่
9. ท่านมีวิธีการสั่งงานข่าว และตรวจสอบข้อเท็จจริงในเนื้อหาข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไร
10. ข่าวดังกล่าวมีความซับซ้อนมาก และเกี่ยวข้องกับบุคคลและผู้มีอิทธิพล เช่น ตำรวจผู้มีอิทธิพล ท่านมีวิธีการใดในการเข้าไปหาข้อมูล ชักจูงใจให้แหล่งข่าวหรือบุคคลที่สามารถอ้างอิงได้ ยอมให้ข้อเท็จจริงทั้งหมด

11. การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคือการขยายผลจากจุดๆ หนึ่งที่ทุกคนมองข้ามให้เกิดเป็นประเด็นใหม่และน่าสนใจหรือไม่
12. จริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอย่างไรบ้าง
13. มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น มือถือ และอินเทอร์เน็ต เข้ามาใช้ในการข่าวเพชรฆาตๆ บ้างหรือไม่
14. ข่าวเพชรฆาตๆ ที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอ มีการรายงานประเด็นที่แตกต่างไปจากสื่ออื่นอย่างไร มีประเด็นใหม่ๆ ในการนำเสนอในแต่ละช่วงอย่างไร มีข้อถกเถียงหลักๆ เกิดขึ้นต่อสาธารณะในด้านใดบ้าง
15. หากย้อนกลับไปได้ท่านจะปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรในการทำข่าวเจาะชั้นนี้

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค (กรณีข่าวเพชรซาอุฯ)

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. ท่านมีการเตรียมความพร้อม เตรียมอุปกรณ์ และเตรียมข้อมูล ในการทำข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไรบ้าง
2. ท่านใช้วิธีพูดคุย สัมภาษณ์ ชักถาม และหว่านล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปิดบังซ่อนเร้นจากแหล่งข่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไร
3. ท่านใช้เทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวนแบบเดียวกับตำรวจลับหรืออัยการในการสืบค้นข้อมูล และหาข่าวหรือไม่ อย่างไร และต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวอะไรในการหาข้อมูลในเชิงลึก
4. จริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอย่างไรบ้าง
5. ท่านมีวิธีเข้าถึงตัวแหล่งข่าว และสร้างความเชื่อถือให้แหล่งข่าวอย่างไร
6. ท่านมีวิธีคิดประเด็น แดกประเด็นข่าวใหม่ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจได้อย่างไร
7. ท่านมีวิธีการรักษาแหล่งข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไร เพื่อให้แหล่งข่าวเกิดความไว้วางใจ และยอมเปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมด
8. ปัญหาและอุปสรรคในการทำข่าวเพชรซาอุฯ มีอะไรบ้าง

9. ท่านใช้วิธีปะติดปะต่อ ข้อมูล ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่กระจัดกระจาย ให้เห็นเป็นรูป เป็นร่างอย่างไร และมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ได้รับมาอย่างไรบ้าง
10. ในขณะนั้นท่านนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไรบ้าง เช่น การใช้โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต
11. หากย้อนกลับไปได้ ท่านจะปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานอย่างไร เพื่อให้ข่าวเพชรซาอุฯ มีความสมบูรณ์มากกว่านี้

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข้าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ะ” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์หัวหน้าข่าว, ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว (กรณีข่าวเพชรซาอุฯ)

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. องค์ประกอบสำคัญในการทำข่าวเพชรซาอุฯ ประกอบไปด้วยสิ่งใดบ้าง
2. ท่านมีวิธีการในการคัดเลือกตัวผู้สื่อข่าวที่จะลงไปทำข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไร
3. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการส่งงานข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไร มุมมองในการคิดประเด็นมาจากที่ใด และมีปัญหาหรือไม่
4. ท่านมีวิธีการกำหนดหรือคิดประเด็นข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไรให้เกิดความน่าสนใจและน่าติดตาม และมีอุปสรรคในการคิดประเด็นข่าวอย่างไรบ้าง
5. ท่านมีเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวผู้สื่อข่าวที่จะมาทำข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไรบ้าง และจำเป็นหรือไม่ที่ตัวผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัว และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ
6. ท่านมีวิธีการกรองข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่ได้รับมาจากแหล่งข่าวอย่างไร
7. อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการทำข่าวเพชรซาอุฯ
8. ท่านนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต เข้ามาช่วยในการทำข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไรบ้าง
9. หากย้อนกลับไปได้ท่านจะปรับปรุงวิธีการทำข่าวเพชรซาอุฯ อย่างไร เพื่อให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากที่สุด

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรฆาตฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตรศาสรสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์แหล่งข่าว

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. ท่านมีหลักในการให้ข่าว ข้อมูล หรือความลับ กับผู้สื่อข่าวอย่างไรบ้าง
2. อะไรคือปัจจัยสำคัญทำให้ท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้สื่อข่าว
3. การรักษาสำจะวาจา และจรรยาบรรณของผู้สื่อข่าว มีส่วนในการตัดสินใจให้ข่าวหรือไม่ อย่างไร
4. ผู้สื่อข่าวที่ดีในมุมมองของแหล่งข่าวควรเป็นเช่นไร
5. ท่านคิดว่าสื่อมวลชนเป็นที่พึ่งสุดท้ายของผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมใช่หรือไม่
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำว่าสื่อมวลชนเป็นสุนัขเฝ้าบ้านคอยสอดส่องตรวจสอบความโปร่งใสในสังคม

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว (กรณีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์)

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. ท่านมีการวางแผนกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนข่าวเพชรซาอุฯ และข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อย่างไร
2. ท่านใช้หลักอะไรในการสืบค้นข้อมูล และหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์
3. ท่านมีวิธีการในการศึกษาวิจัย ค้นคว้า รายงานข่าวอย่างเจาะลึก และต่อเนื่องอย่างไร
4. ท่านมีวิธีการหาข่าวจากแหล่งใดบ้าง เช่น การสืบค้นหลักฐาน เอกสาร หรือแหล่งข่าวที่เป็นบุคคลอ้างอิง
5. ท่านใช้เทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวนแบบเดียวกับตำรวจ หรืออัยการในการค้นหาข้อมูลหรือไม่ และถ้าไม่ใช่ท่านมีวิธีการของท่านอย่างไร
6. ท่านมีวิธีคัดเลือกข่าว และมองคุณค่าข่าวอย่างไร
7. อะไรคืออุปสรรคในการทำข่าวเจาะ (ข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์)
8. มุมมองในการคิดประเด็นข่าวมาจากที่ใดบ้าง และมีปัญหาในการคิดประเด็นหรือไม่
9. ท่านมีวิธีการสั่งงานข่าว และตรวจสอบข้อเท็จจริงในเนื้อหาข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อย่างไร

10. ข่าวดังกล่าวมีความซับซ้อนมาก และเกี่ยวข้องกับบุคคล และผู้มีอิทธิพล เช่น ตำรวจผู้มีอิทธิพล ท่านมีวิธีการใดในการเข้าไปหาข้อมูล ชักจูงใจให้แหล่งข่าว หรือบุคคลที่สามารถอ้างอิงได้ ยอมให้ข้อเท็จจริงทั้งหมด
11. การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนคือ การขยายผลจากจุดๆ หนึ่งที่ทุกคนมองข้ามให้เกิดเป็นประเด็นใหม่ และน่าสนใจใช่หรือไม่
12. จริยธรรม และจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอย่างไรบ้าง
13. มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น มือถือ และอินเทอร์เน็ต เข้ามาใช้ในการข่าว การตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ บ้างหรือไม่
14. ข่าวเพชรซาอุฯ ที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอ มีการรายงานประเด็นที่แตกต่างไปจากสื่ออื่นอย่างไร มีประเด็นใหม่ๆ ในการนำเสนอในแต่ละช่วงอย่างไร มีข้อถกเถียงหลักๆ เกิดขึ้นต่อสาธารณะในด้านใดบ้าง
15. หากย้อนกลับไปได้ท่านจะปรับปรุง หรือเพิ่มเติมอะไรในการทำข่าวเจาะชั้นนี้

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรซาอุฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค (กรณีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์)

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. ท่านมีการเตรียมความพร้อม เตรียมอุปกรณ์ และเตรียมข้อมูล ในการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อย่างไรบ้าง
2. ท่านใช้วิธีพูดคุย สัมภาษณ์ ชักถาม และหว่านล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปิดบังซ่อนเร้นจากแหล่งข่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไร
3. ท่านใช้เทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวนแบบเดียวกับตำรวจลับ หรืออัยการในการสืบค้นข้อมูล และหาข่าว หรือไม่ อย่างไร และต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวอะไรในการหาข้อมูลในเชิงลึก
4. จริยธรรม และจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนอย่างไรบ้าง
5. ท่านมีวิธีเข้าถึงตัวแหล่งข่าว และสร้างความเชื่อถือให้แหล่งข่าวอย่างไร
6. ท่านมีวิธีคิดประเด็น แดกประเด็นข่าวใหม่ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจได้อย่างไร
7. ท่านมีวิธีการหาแหล่งข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ อย่างไร เพื่อให้แหล่งข่าวเกิดความไว้วางใจ และยอมเปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมด
8. ปัญหา และอุปสรรคในการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ มีอะไรบ้าง

9. ท่านใช้วิธีปะติดปะต่อ ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่กระจัดกระจาย ให้เห็นเป็นรูป เป็นร่างอย่างไร และมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ได้รับมาอย่างไรบ้าง
10. ในขณะนั้นท่านนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวิณะ อย่างไรบ้าง เช่น การใช้โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต
11. หากย้อนกลับไปได้ ท่านจะปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานอย่างไร เพื่อให้ข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวิณะ มีความสมบูรณ์มากกว่านี้

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรฆาตฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดสัมภาษณ์หัวหน้าข่าว, ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว (กรณีข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ)

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. องค์กรประกอบสำคัญในการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ ประกอบไปด้วยสิ่งใดบ้าง
2. ท่านมีวิธีการในการคัดเลือกตัวผู้สื่อข่าวที่จะลงไปทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ อย่างไร
3. ท่านพบปัญหา และอุปสรรคในการสั่งงานข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ อย่างไร มุมมองในการคิดประเด็นมาจากที่ใด และมีปัญหาหรือไม่
4. ท่านมีวิธีการกำหนด หรือคิดประเด็นข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ อย่างไรให้เกิดความน่าสนใจ และน่าติดตาม และมีอุปสรรคในการคิดประเด็นข่าวอย่างไรบ้าง
5. ท่านมีเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวผู้สื่อข่าวที่จะมาทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ อย่างไรบ้าง และจำเป็น หรือไม่ที่ตัวผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัว และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ
6. ท่านมีวิธีการกรองข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่ได้รับมาจากแหล่งข่าวอย่างไร
7. อะไรคือ ปัญหา และอุปสรรคในการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ

8. ท่านนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต เข้ามาช่วยในการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ อย่างไรบ้าง
9. หากย้อนกลับไปได้ท่านจะปรับปรุงวิธีการทำข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ อย่างไร เพื่อให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากที่สุด

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์ข่าวสด : กรณีศึกษาข่าวเพชรฆาตฯ กับข่าวการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

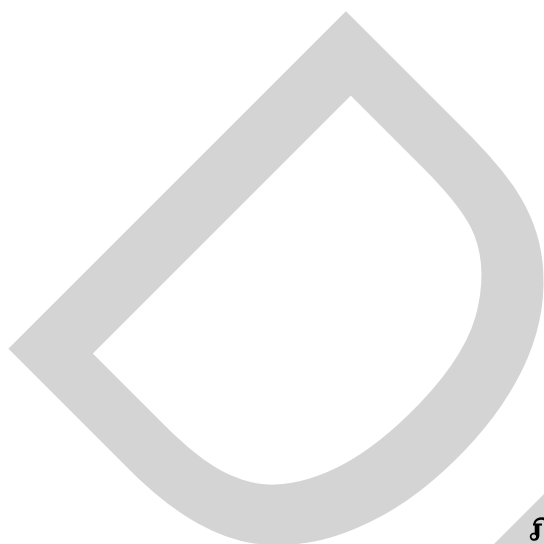
ชุดสัมภาษณ์แหล่งข่าว

ส่วนที่ 1

1. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
2. ชื่อนามสกุล.....

ส่วนที่ 2

1. ท่านมีหลักในการให้ข่าว ข้อมูล หรือความลับ กับผู้สื่อข่าวอย่างไรบ้าง
2. อะไรคือ ปัจจัยสำคัญทำให้ท่านมีความไว้วางใจในตัวผู้สื่อข่าว
3. การรักษาสำมะโน และจรรยาบรรณของผู้สื่อข่าว มีส่วนในการตัดสินใจให้ข่าวหรือไม่ อย่างไร
4. ผู้สื่อข่าวที่ดีในมุมมองของแหล่งข่าวควรเป็นเช่นไร
5. ท่านคิดว่าสื่อมวลชนเป็นที่พึ่งสุดท้ายของผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมใช่หรือไม่
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำว่าสื่อมวลชนเป็นสุนัขเฝ้าบ้านคอยสอดส่องตรวจสอบความโปร่งใสในสังคม

ภาคผนวก ข.

บทกวีของญาติ 2 แม่ลูกเขียนแทนความรู้สึกของ ด.ช.เสวี ศรีธนะจันทร์

ภาคผนวก ค.

จดหมายเปิดใจ “จากผู้บริสุทธิ์ถึงผู้บริสุทธิ์ จากญาติผู้ตายคดีเพชรฆาตฯ”

ภาคผนวก ง.
จดหมายเปิดใจนายสันติ ศรีชนะชัย

ภาคผนวก จ.

จดหมายเปิดใจเขียนโดย น.พ.พล หิรัญยศิริ

น้องชายนางดาราวดี ศรีธนะขันธ์

ภาคผนวก ฉ.

เอกสารการผ่าพิสูจน์ศพ นางดาราวดี กับ ด.ช.เสรี ศรีชนะชัย

ภาคผนวก ซ.

คำแถลงการณ์ของ พล.ต.ท.โสภณ สะวิกามิน

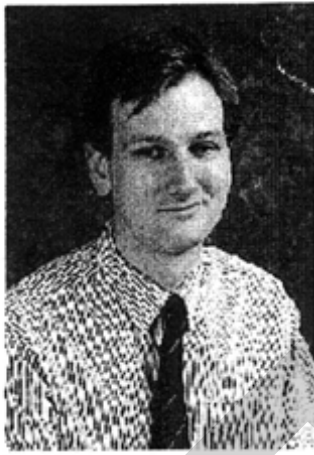

ภาคผนวก ฉ.

แสดงการณ้ฉบับที่ 2 จากคนเขียนที่ใช้ชื่อ “ตำรวจผู้รักความยุติธรรม”

ภาคผนวก ฉ.

ข้อมูล ดร.เอเดรียน ที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

Dr Adrian Linacre

e-mail

a.m.t.linacre@strath.ac.uk

ADRIAN LINACRE'S RESEARCH

Drug Identification

Drug trafficking is a major problem in which there is considerable investment of time and resources to determine the routes of importation of controlled substances. DNA can be used as a method to link two or more drug seizures and establish drug trafficking routes. A test, designed to detect specific regions of cannabis DNA, has been developed, which can positively identify the presence of cannabis on swabs taken from hands or other objects. Similar research is being conducted to develop tests for other controlled substances that have a botanical origin.

Grass as Evidential Material

Grass is frequently encountered on clothing. Grass can be used to link two people to a geographical location, which can support, or refute, an alibi. Specific regions of grass DNA can be used to determine the presence of a particular grass cultivar. The presence of this grass cultivar can be checked at the site of the alleged incident. A database of different grass types, based upon simple sequence repeat polymorphisms within the grass cultivars, is to be established.

DNA and Surface Enhanced Resonance Raman Spectroscopy (SERRS)

In collaboration with other members of the department, the ultra-sensitivity of the SERRS technique is being linked to DNA analysis. SERRS can detect a range of dyes, which can be bound to different parts of a nucleotide. The detection of these dyes can then be used to investigate a number of different DNA problems.

ภาคผนวก ก.

ผลการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ธรรมวิฒนะ ภาคแรก

ภาคผนวก ก.

ผลการฆ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ธรรมวิฒนะ ภาคสอง

ภาคผนวก ฐ.

ผลการผ่าพิสูจน์ศพ นายห้างทอง ธรรมวิฒนะ ภาคสาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	ธีรธนา ขุนทอง
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี นิเทศศาสตร์ เอกวารสารศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา
สถานที่ทำงาน	หนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งอยู่เลขที่ 40/9 ถ.เทศบาลนิมิตใต้ ประชาานิเวศน์ 1 ลาดยาว จตุจักร กทม.
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว รับผิดชอบงานข่าวอาชญากรรม